

Benedicti Victorii Faventini viri in arte medica excellentissimi, opera in hoc volumine contenta. Exhortatio ad medicum rectè sancteque medicari cupientem. Medicatio empirica singulorum morborum. Doctrinalis empirica de febribus / [Benedetto Vettori].

Contributors

Vettori, Benedetto, 1481-1561.

Publication/Creation

Venetiis : Ex Officina Erasmiana, Vincentii Valgrisii, 1550.

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/qbacpf8c>

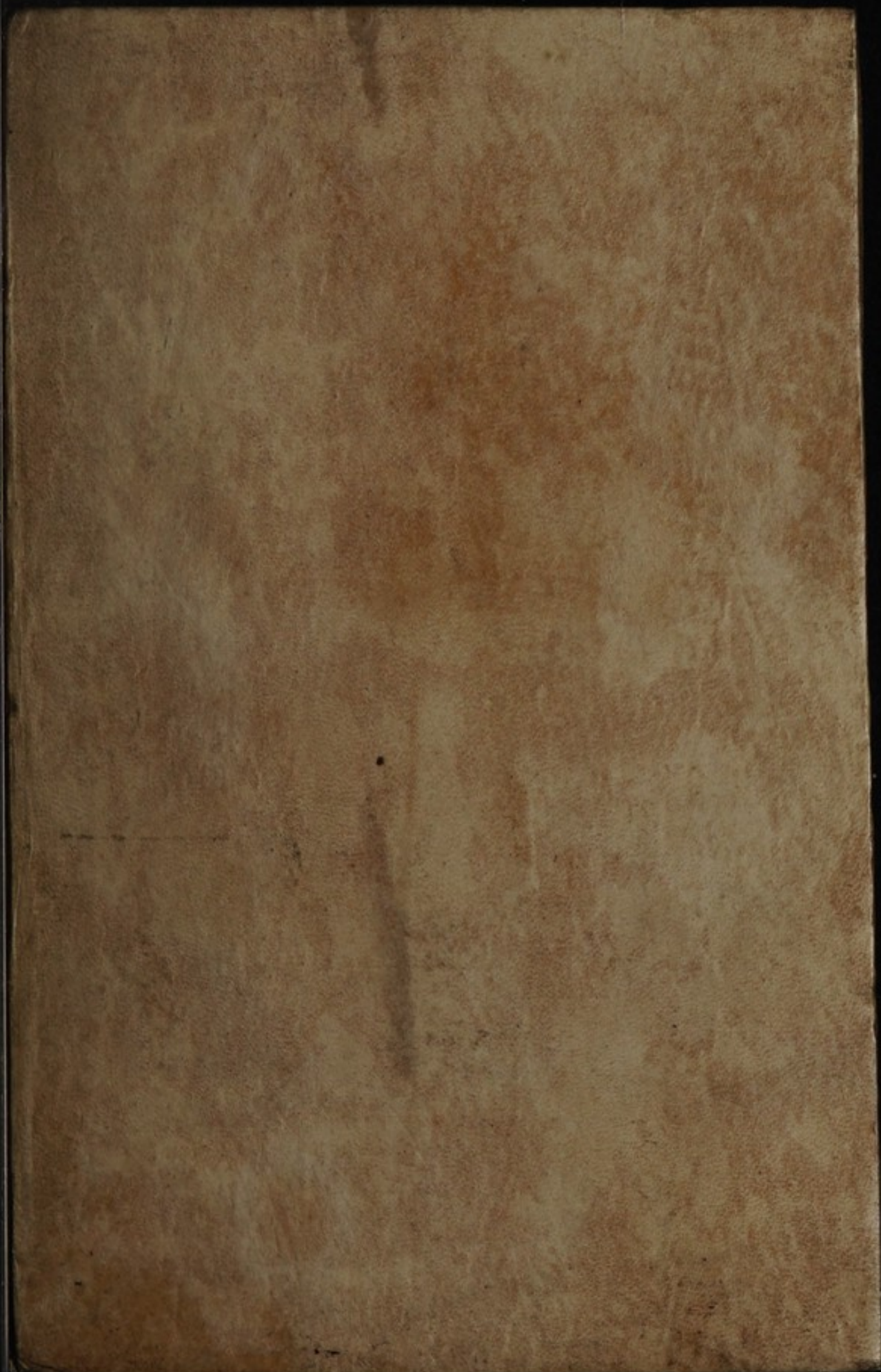
License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

B. VICTORI
FAVENTINI

MEDICATIO
EMPIRICA

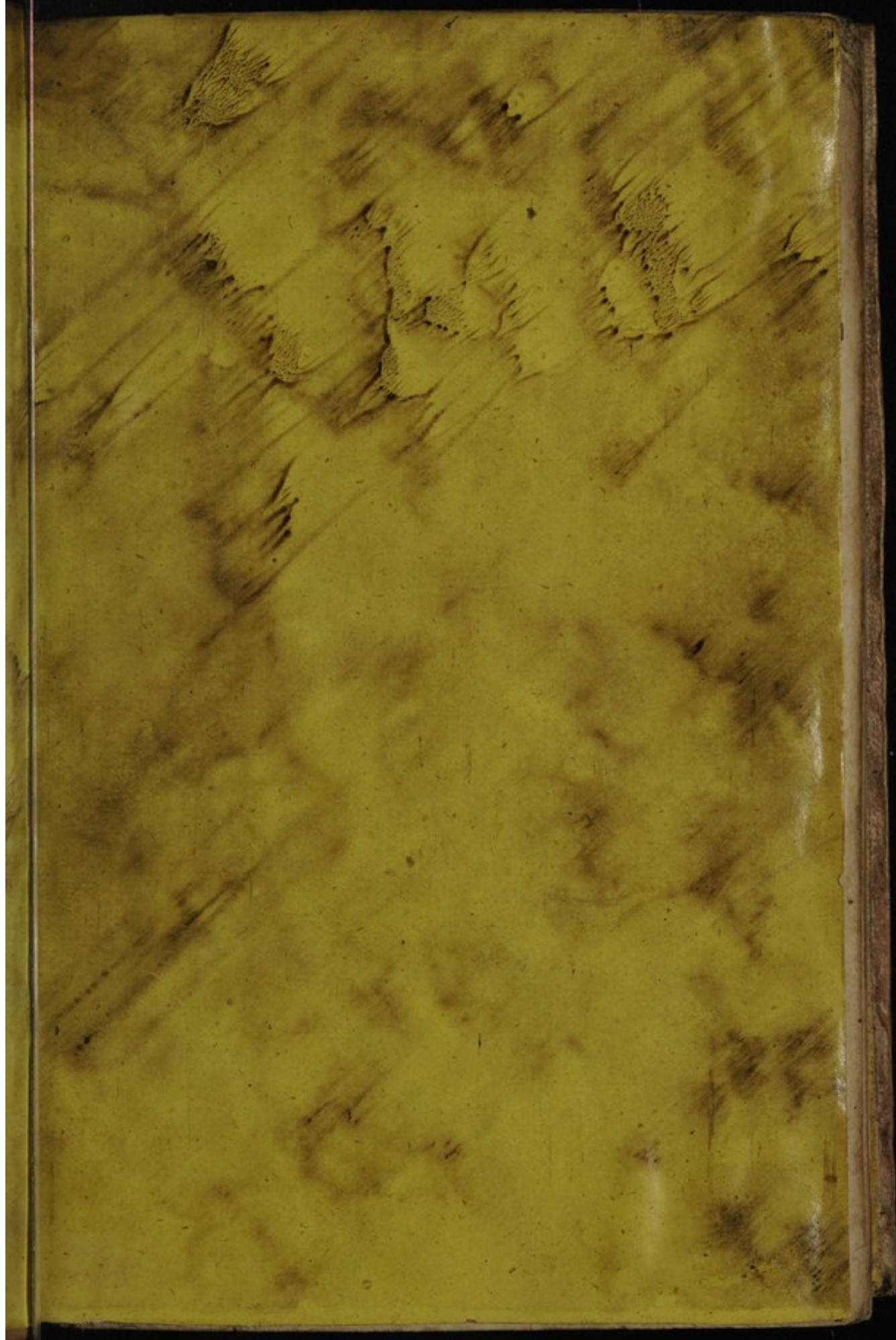
1550

19114 7 A (15)

6585

A

A. XXIX-Vic

Mar
10/07

19114
Matthaei de quibus
B E N E D I C T I

V I C T O R I I F A V E N T I N I,

V I R I I N A R T E M E D I C A

Excellentissimi, opera in hoc
uolumine contenta.

Exhortatio ad medicum rectè, san-
ctèq; medicari cupientem.

Medicatio Empirica singulorum morborum.

Doctrinalis Empirica de febribus.

Index quoque Curationis singulorum morborum.

Cum Gratia & Priuilegio Summi Pont. Et Illustriss.

Senatus Veneti, per annos decem.

V E N E T I I S

EX OFFICINA ERASMIANA,
VINCENTII VALGRISII.

M. D. L.

BENE DICTI

VICTORI FAVENTINI

VIRI IN ARTE MEDICA

peritissimi, opera in hoc

voluntate

Exhortatio ad medicum recte, sap-

ienter, medicum cupientem.

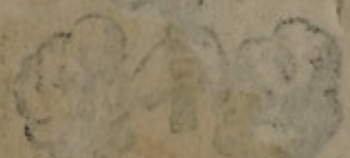
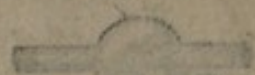
De officio Imperatoris singulorum morborum.

De officio Praeceptoris singulorum

liber propter conditionis singulorum morborum.

Cum quibus et principis summi Pontificis

Sanctae Venerabilis, per error decem.

EX OFFICINA BRASILIANA

VINCENTII VALGRINII

M. D. L.

A M P L I S S I M O

CARDINALI, ET ILLV-

strissimo Bononiæ Legato

Io. Mariæ de Monte, Bene-

dictus Victorius Fau-

tinus Medicus fe-

licitatem.

HERCVLES ferarum domi-
tor Amplissime Præsul im-
mortalitatis nomen apud po-
steros probè consecutus est,
& in præcipuum Deorum
numerus à prisca gente meritò relatus
fuit : propterea quòd homines plurimis
gestorum suorum laboribus iuuerit, &
maximam orbi terrarum utilitatem præ-
clara facinorum uirtute præstiterit. Haud
igitur iniustum sanè fuit, si tantus Heros
æternam sibi famam comparauerit : quip-
pe cùm uitam pro cōseruando hominum
cætū, calamitosas ærumnas tam strenuè
sustinens, exposuerit. Honestissimum ge-
nerosi laboris præmium est, ueræ gloriæ
decus. Hoc equidem animo euoluens, &
mecum accuratè perpendens, nolui nec
laboris, nec sudoris conatibus unquam
parcere. donec rapidus meæ uitæ decur-

fus in cōmunem opem dilabens procum-
beret. Mortalis humanæ uitæ cōditio, om-
nibus morborum telis proposita, & peri-
culorum casibus semper inuoluta, facile è
medio tollitur: & hinc aliò migrat, nisi
commoda præsentis subsidii uis iam tum
peritè præparetur, librum itaq; innumeris
medicaminibus refertum, & proba expe-
rientiæ regula perpensum, summis uigiliis
diligētique lucubratione construxi: ut quæ
olim à me uerissime comperta sunt, in
unum uolumen congesta iure prodirent.
Non profectò (ut ingenuè fatear) mens eò
se contulit, nec animi acies id nimirum
diiudicauit, ut à me inuenta, & iam pridem
cognita, pro gloriola captanda in lucem
progrederentur: uerum enim uero ut Rei-
publicæ Christianæ potissimum prodes-
sem, & uita à non minimis noxis illæsa,
quo ad fieri potest, conseruaretur. Nec her-
clè multi iuuenes defuerunt, qui me sup-
plices uehementer rogauerunt, crebrisq;
efflagitationibus urgentes à me petierunt,
ut istæc nostra in publicum ederentur, ut
etiam quum in manus studiosorum de-
fluxerint, ab omnibus copiosè celebrarē-
tur. Eorum tandem me uicit pietatis
ardor. Sed ut liber noster tutius per ora
uirorum

uirorum euolando uersetur, prudentem
cæterorum uirorum consuetudinem pe-
nitus obseruare decreui, ut quæ peperit in-
genium, in patroni alicuius ulnis piè exci-
pantur. Ad te igitur Reuerendissime
Pater recens nostræ fœturæ munus candide
mittitur, & id ipsum ea quidem uolunta-
te libenter complectaris, qua tibi charitate
diligenter offertur. Ex industria ru-
dem penè stylum scribentis obtinui,
quàm rudes medendi Magistros melius
rei operam, quàm styli curam coniicere,
animaduenterim. Non enim phaleratis
uerborum lenociniis ingruentes morbi
profligantur, at exquisitis remediorum
præsidiiis procul indè excluduntur. Me-
thodicum nequaquam sodalitium me
execrandis impiorum dictorum aculeis
iniquè laceſſat, nec calumniosis conuitio-
rum latratibus me acerbè incesſat: quippe
quòd superciliosa ipsius dogmata con-
sultus omiserim, & quòd me magis em-
piricæ iam nunc familiæ; quæ causas asper-
nans, explorata solùm remedia excogitat,
ultrò addixerim. Proinde conscius sanæ
mentis error pœnam non expostulat, &
actor scitè saltans, è scena non explodi-
tur. Cæterum nec tuas laudes magnis
* i i i rerum

rerum præconiis enumerare hîc opus est,
quum tu uir maximus, nisi à maximo di
cēdi genere concipi possis. Quare nostram
Empiricam lubenti animo suscipias qua
so, & interim mancipii tui memor,
sospes ac incolumis uiuas felicissimè.

Vale. Literatorum decus & ornamentum.

BENEDICTI VICTORII

FAVENTINI EXHORTATIO AD

MEDICVM RECTE, SANCTE QVE

medicari cupientem.

DIXIT insipiens in corde suo,
non est Deus, Davidis. LII. Noli
tamen tu, qui medicus es, illo in-
sipientiæ nomine teneri, est enim
medicus opus Dei, creauit enim
illum altissimus, ecclesiastici xxx
viii. Deus quoq; omnia fecit uerbo suo, &
sapientia sua. Sapientiæ ix. Igitur Deus sua sa-
pientia creauit te, & tu sapientiam assitricem
semper habebis, qua omnes homines sanitati
erunt restituti, qui operibus tuis submittentur.
Vbi autem Dei sapientia à te abfuerit, in nihilũ
computaberis. Sapientiæ ix. ob quam rem sa-
piens eris, si in corde tuo dicas, est Deus, & om-
nia opera tua optima erunt, quoniam diuina,
uniuersa autem dei opera ualde bona. ecclesia-
stici xxxix. Si igitur deum esse credideris ueri-
tatem facies, & in lucem uenies, operaque tua
manifestabuntur optima, quoniam in deo facta
erunt. Ioannis iii. Et iterum, crede fili Deum
esse, quoniam opera tua, quæ in humanum cor-
pus operaberis perficientur. Nam Dei cura erit
de te, ut dixit Apostolus Petrus prima episto-
la, capite v. Vbi ait, quoniam Deo cura est de
nobis. omnem igitur sollicitudinẽ tuam proij-

*

iiij

ce in

ce in Deum , & sub potenti manu eius humiliaberis , & exaltabit te in tempore uisitationis ægrorum , & adhuc crede fili Deum esse , quoniam medicina à deo est , ecclesiastici xxxviii dicentis . Altissimus creauit medicinam de terra , creauitq; eius scientiam , dixit enim : et dedit altissimus hominibus scientiam , quam uoluit honorari in mirabilibus suis , & in hominibus curans medicus mitigabit dolorem , & unguentarius faciet pigmenta suauitatis , & unctiones conficiet sanitatis , & non consumabuntur opera eius . Hæc ille , eandem mentem habuit Plato in libro de furore poetico , ubi ait . Nonne cuiq; arti facultas à Deo tribuitur : & in conuiuio dixit : artes à Dñs propter amorem humano generi traditas , ut ab Apolline medendi artem . Et huic alludens Hippocrates dixit secundo de prisca medicina : hancque artem medicinæ dignam esse censuerunt , quam Deo (quemadmodum putant) acceptam ferunt . Et dixit in libro de natura foeminea : in morbisque hæc dico sentiouè maximam quidem causam , & potissimum quid in hominibus esse diuinū numē . Ait etiam Hippocrates in libro de sacro morbo : mihi quidem uidetur , qui magica arte utuntur nec Deos putare , nec si sunt quicquam posse , nec prohibere posse . Quare mihi graues in Deos esse uidentur . Vt igitur præceptis Hippocratis obtemperare ualeas , ut decet , ne dum Deum esse te credere uelim , sed & ipsum firmo animo colere . Dixit hoc Hippocrates in libro
de Probitate

de Probitate , ubi ait : medicina plurimum
Dñs concedit , Deosq; colere reperitur . Me-
dici nanq; plurimum Dñs concedunt. Hoc etiā
dixit Hippocrates in tertio de ratione uictus,
ubi loquitur de somnijs, de signis, autem cæle-
stibus, syderibusque cum quis gnarus peritusq;
fuerit, & doctus, sic prouideto , nutritioq;
Dñsque supplicato, & post ait. Terræ uerò mer-
curio, Heroibusq; supplicato. quam etiam sen-
tentiam attulit Hippocrates in libro de languen-
tium somnijs. Nempè idem uidebis ab Hippo-
crate in libro de aere, aquis, & locis, ubi ait. cum
pauperes deos contemnant. Ditiores uerò con-
tra. Plurimum enim Deos colunt, plurimaque
sacrificia faciunt, cum diuitijs abundant. Pau-
peres uerò minus. Hortor igitur te fili, quia
homo es, & rebus uniuersis melior, & quip-
piam è cæteris diuinitus sortitus es, & similis
Deo. ut ait Galenus in libro. An animal sit, quòd
in utero est. uirtutem, & bonitatem assequi de-
bere. Et quia Medicus es. & Philosophus, ideo
sapiens es, & similis Deo, ut dixit Hippocrates
in libro de Probitate, ubi ait, Medicus enim
uir sapiens est, & Philosophus deo similis, &
quoniam Dei sapientia est uirtus, & Bonitas,
assequere igitur uirtutem, & bonitatem, & sa-
piens efficiaris, & similis Deo. iuxta illud Gale-
ni in libro de cognoscendis, & curandis animi
morbis, dicentis: sanè Deo similem esse sapien-
tem, & ob hoc quòd sapiens eris, sine peccato
procedes, ut ibidem ait Galenus. Quapropter
in om-

in omnibus tuis operibus felicitaberis, et deus
adiutor erit tibi, nō autem eris tu deo adiutor.
quoniam deo nihil est ab homine adiutori. Iob
xxv 1. Dices autem tu quō Deum esse credam,
quem non uidi unquā. Huic dixit Galenus in
ix. de decretis Hippocratis, & Platonis, ubi ait.
Quod si propterea quod ipsum deum non ui-
demus, non esse etiam dicamus. Similitudinem
iudicij in artibus minimē seruabimus, quem ad-
modum enim ridiculum est, si quis eō quod ui-
deat aliquem quippiam fabricantem, iccirco
artificem existimet, etiam si male fabricatas par-
tes aliquas fuisse depræhenderit. sic cum opti-
mē constitutam Nauim, uel Domum, uel le-
cticam conspexeris, licet ignores quis ea con-
diderit, si absq; arte, sed fortuna extitisse ea om-
nia existimes, meritō eris deridendus. quo fit, ut
absurdum sit existimare causam fabricæ nostri
corporis, & eorum, quæ apud nos sunt, & con-
tinuē apparent, temerariam, & fortuitam, &
non artificialem. Habes igitur signa fili apud
nos, quibus Deum esse confiteberis, quorum
maximē est omnium animantium, ac nostri cor-
poris fabrica. ut probat Galenus in libro de fæ-
tus formatione. crede igitur deum esse, & ip-
sum cole. & illius nomine operaberis, & benē ti-
bi succedet. iuxta illud marci xv 1. in nomine
meo si super ægros manus imponent benē ha-
bebunt. Et si non uides eum, Beati enim qui
non uiderunt, & crediderunt. Ioānis xx. Nemo
enim deum uidit unquam, Ioannis primo. neque
nouit,

nouit, neque uidere potest nisi christus. Ioannis
v 1. & ad Thimotheum v 1. Hortor igitur te fi-
li, Deo ac eius uoluntati obedire, ipse enim &
te pro sui uoluntate utetur, ut dixit Isaias xlv.
ueh qui contradicit factori suo, & post
ait. Ego suscitaui hominem ad iustitiam, & om-
nes uias eius dirigam. igitur fili in his quæ in
arte medendi operaberis, nihil mali inducas,
credens id in occulto factum esse. Dixit enim ec-
clesiasticus xv 1. non dicas à Deo abscondar,
quoniam nihil occultum est Deo. Et xxiii. Di-
xit, & homo non intellexit, quoniam omnia ui-
det oculus Dei. sanè inquam Deum cole, quo-
niam ab eterno bonus est, & non à seipso bo-
nus reditus est. Quapropter, & nos omnes eum
naturali amore prosequimur, ut ait Galenus
in libro, quòd animi mores corporis tempe-
raturas sequuntur. Et post dixit authore Pla-
tone in Thimeo. Nam nec denique est factus
aliquando, cum perenniter ingenuus sit, ac sem-
piternus. Igitur quoniam Deo nihil occultum
est. ecclesiastici xv 1. Ideo deum ubique opina-
beris, & cuncta uidere. Dixit enim Hieremias
xxiii. Putas ne, Deus è uicino ego sum dicit
Dominus, & non Deus de longè. Si occultabi-
tur uir in absconditis. & ego non uidebo eum
dicit Dominus. Nunquid non cælum et terram
ego impleo? Dicit Dominus. Igitur hortor te fili
ut in omni tui medicatione à Deo auxilium pe-
tas, et benè tibi erit. iuxta illud Pauli ad ephesios
xxxiii. ubi ait: non est Deus alius, ut Deus re-
ctissi

Stiffimi assensor cæli, auxiliator tuus.&c. Præ-
terea hortor te fili, ut iusiurandum Hippocratis
obseruare coneris, præsertim per ea, quæ ad
ægros sanandos attinent. Aegrotantibus igitur
uictus rationem cōstitue pro facultate eorum,
& iudicio tuo commodam, omneque detrimen-
tum, & iniuriam ab eis prohibebis. Porro neque
ullius preces apud te adeo ualidæ fuerint, ut
cuiquam uenenum sis propinaturus, neque etiã
huius rei semper uerendæ consilium dabis: simi-
liter autem neque mulierî Talum uuluæ subdi-
tium ad corrumpendum conceptum, uel fæ-
tum consilium dabis. Dico quoq; tibi fili. Quod
in quancunque domum ingressus fueris, ob uti-
litatem ægrotantium intrabis, & ab omni inu-
ria uoluntaria inferenda remotus eris, ab operi-
busque uenereis abstinebis, siue muliebria, siue ui-
rilia fuerint. Mentî quoque habeas nobiles, pau-
peresque, liberos etiam atque seruos, æqua lan-
ce medicari. Quæcunque etiam inter curandum
uideris, aut audieris, cognouerisque in commu-
ni hominum uita, ea tanquam archana apud
te continebis. Quod si ita feceris, porro, & inte-
gre, & sanctè uitam, & artem tuam conseruabis.

TYPOGRAPHVS LECTORI.

IVINAM profectò, et omni laude dignam
Platonis sententiam existimaui, cuius et iam
meminit Cicero in libro Officiorum, quàm ne-
minem sibi soli natū esse, sed id temporis, quo nobis uita
hac frui datum est, totum partim in adiuuanda patria,
partim in demerendo humano genere consumendum esse
censet, Quamobrem ego omni ingenio, omniq; indu-
stria semper studui, ut hominibus prodesse possem. hinc
fit ut si non aliter, saltem hac mea impressoria arte
studiosis adiumentum aliquod afferre indies coner, hu-
iusce uero meæ propensæ erga studiosos uoluntatis te-
stes possunt esse omnes, qui rei literariæ operam sedu-
lo dare curant, quippe qui multa doctorum uirorum
uolumina in nostra officina diligentissime, & castiga-
tissime impressa, præ manibus habeant, Quin quotidie no-
ua etiam publicare studemus. En igitur amice lector in
presentiarum tibi damus nouum hoc Medicinalis Empi-
ricæ opus Excellentissimi domini Benedicti Victorij Fa-
uentini, Ex cuius lucubratione facillime comprehen-
dere poteris eximiam Medicæ facultati utilitatem ac-
cessisse, & humanæ saluti optime consultum fuisse,
quam si alacri animo susceperis. Curabo ut maiora in-
dies, atque excellentiora celeberrimi huius uiri opera,
quæ uir ille undequaque doctissimus in manibus habet,
cum incredibili omnium studiosorum utilitate in lu-
cem exeant.

Vale.

T A B V L A.

TABVLA MORBORVM, ET INFIRMITATVM CONTENTARVM IN EMPIE rica Excellentissimi Domini Benedicti Victorij Faurentini.

A.

A ccidentia animæ.	car. 290
Accidentibus febris continuæ acutæ quibus reme- dijs succurratur.	car. 305
Apoplexiæ curatio.	car. 15
Apostematis stomachi curatio.	car. 102
Asmatis curatio.	car. 61
Apostematis hepatis curatio.	car. 119
Apostematis matricis curatio.	car. 184
Ardoris Vrinæ curatio.	car. 196

C.

Calculi renum curatio.	car. 204
Causæ febris continuæ acutæ in generali.	car. 272
Causonidis curatio.	car. 330
Colicæ et iliacæ passionis curatio.	car. 135
Confortantia membra principalia, & his seruien- tia.	car. 300
Cordis passionum curatio.	car. 87
Coxorum, & pustularum apparentium in facie cura- tio.	car. 265
Curatio antiqui doloris.	car. 3
Curatio febris putridæ continuæ acutæ per uictus ræ- tionem.	car. 279

D.

Dentium doloris curatio.	car. 45
Diarrææ cholericæ curatio.	147
	Diabeticæ

T A B V L A.

Diabetica passionis curatio. car. 211

Doloris capitis curatio. car. 3

Doloris, & tinnitus, & surditatis aurium curatio.

car. 39

Doloris emorrhoidarum curatio. car. 218

E.

Edematis curatio. car. 254

Emorrhoidarum curatio. car. 218

Epilepsie curatio. car. 5

Epilepsie per consensum curatio. car. 11

Exercitium febrientis quale. car. 290

Exitus matricis curatio. car. 183

F.

Febris pestilentialis curatio. car. 381

Febris quartanae curatio. car. 350

Febris lipiriae curatio. car. 349

Febris Epialae curatio. car. 348

Febris quidditas & modi in generali. car. 269

Febris putridae continuae & acutae quidditas in genera-

li. car. 271

Febris putridae continuae acutae curatio per uictus ratio-

nem. car. 279

Febris putridae continuae acutae curatio per materiae

concoctionem. car. 291

Febris putrida est aegritudo ex repletionem. car. 290

Febris putridae continuae acutae curatio per euacuatio-

nem materiae. car. 296

Febris cholericæ purae à puritate cholerae curatio.

car. 318

Febris cholericæ interpolatae curatio. car. 320

Febris quotidiana curatio. car. 338

Febrium

T A B V L A.

Febrium compositarum, quæ Emitritei dicuntur, curatio.	car. 357
Febris ethicæ curatio.	car. 366
Plegmonis curatio.	car. 240
Fluxus sanguinis narium curatio.	car. 43
Fluxus ventris cholerict curatio.	car. 147
Fluxus dysenterici curatio.	car. 151
Fluxus epatici curatio.	car. 159
Fluxus superflui superfluitatum albarum à matrice curatio.	car. 189
G.	
Gomoreæ curatio.	car. 198
H.	
Hepatis doloris curatio.	car. 116
Hepatis apostematis curatio.	car. 119
Herisipellæ curatio.	car. 249
Hydropis curatio.	car. 123
Hydropis ascitis curatio.	car. 127
I.	
Ictericæ citrinæ curatio.	car. 133
Iliacæ & colicæ passionis curatio.	car. 135
Inanitionis utilitas.	car. 290
M.	
Matricis præfocationis curatio.	car. 178
Matricis doloris, ac tumoris, & uentositatis curatio.	car. 164
Melancholiæ curatio.	car. 32
Menstruorum retentionis curatio.	car. 170
Menstruorum superflui fluxus curatio.	car. 174
Mictus sanguinis curatio.	car. 201
Morpheæ curatio.	car. 264
	Nass

T A B V L A.

N.

Nasi & oris fœtoris curatio. car. 47

O.

Ophthalmie, ac doloris oculorum curatio car. 41

Oppilationis, & tumoris splenis curatio car. 161

Oris, & Nasi fœtoris curatio. car. 47

P.

Passionum cordis curatio. car. 87

Passionis colicæ & iliacæ curatio. car. 135

Partus facilitatio, & doloris eius mitigatio. car. 208

Paralysis curatio. car. 18

Phrenesis curatio. car. 25

Pleuritidis curatio. car. 67

Præfocationis matricis curatio. car. 178

Pustularum & coxorum apparentium in facie curatio. car. 265

S.

Scabiei curatio. car. 259

Sciatici doloris curatio. car. 234

Sinoche & sinochi curatio. car. 333

Signa continuarum & acutarum febrium in generali. car. 275

Somnus febrienti nocuus. car. 288

Surditatis, & tinnitus, ac doloris aurium curatio. car. 39

Squinantie curatio car. 49

Sputi sanguinis à pulmone curatio. car. 52

Stomachi doloris curatio. car. 93

Stomachi apostematis curatio. car. 102

Singultus curatio. car. 115

Splenis oppilationis ac tumoris curatio. car. 161

A

Superflui

T A B V L A.

Superflui fluxus superfluitatum albarum à matrice cura-
ratio. car. 189

Superflui mictus inuoluntarij, uel diabetice passionis
curatio. car. 211

T.

Testiculorum tumoris & doloris curatio car. 228

Tinnitus, & surditatis, ac doloris aurium curatio.
car. 39

Tussis curatio. car. 79

V.

Variolarum & morbilorum curatio. car. 407

Ventositatis ac tumoris matricis curatio. car. 164

Vigilia, & quæ circa eam attendenda. car. 289

Vlcerum pulmonis, & sputi saniei curatio. car. 57

Vlcerum matricis curatio. car. 187

Vomitibus curatio. car. 199

Vrinæ ardoris curatio. car. 196

BENEDICTI, VICTORII

FAVENTINI MEDICATIO

EMPIRICA.

DE DOLORE CAPITIS,

Caput primum.

DE DOLOREM CAPITIS antiquum, remedium tale est, præcedente lenitione uentris, si dolor magis retro adfuerit, uenam frontis secabis. Quod si magis ante ægrum infestabit, sanguisugas post aures apponito, dum tamen prius secetur cephalica cubiti dextri, uel sinistri, secundum quod dolor infestat.

Aliud.

Recip. Corticem cepæ, sub feruentibus Cineribus decoque. Demum frustum eius auri imponito, ex eadem parte qua dolor existit, super quod inungito sic. olei lauri, olei rosati completi calidi ana drach. s. Demum cum bombice claudito, idemque obseruabis, si intensus auris fuerit dolor. Aliud in unaquaque materia ualens, & est expertissimum unguentum, cum quo uolo, ut inungantur pulsus temporum & frons tota.

Recip. Succi camomillæ recentis unc. iij. succi rosarum recentium unc. ij. succi rutæ recentis, succi betonicæ, ana unc. i. s. succi radicum althææ unc. ij. olei rosati omphacini lib. i. s. Alabastrum optimi & purissimi unc. iij. puluerizetur subtiliter alabastrum, & per noctem & diem infundatur in oleo omphacino: deinde cum cæra alba optima quantum sufficit, ex omnibus conducatur un-

A ij guentum

*Unguentum
Alabastrum*

guentum, quod utique unguentum ualet omni dolori capitis a quacunque materia pendente, siue per essentiam, siue per consensum, siue cum febre, siue sine fuerit, siue per se dolor sit, siue per accidens ipsius febris: & in omni tempore paroxysmi nos possumus uti. Excepto principio.

Aliud.

Vbi dolor capitis tantum egrum infestaret, ut absque dubio timeremus de corruptione operationis alicuius uirtutis membri.

Recip. De praedicto unguento unc. s. oppij gran. iij. inungantur cum praedicto unguento pulsus temporu, & si alicui alteri parti capitis adsuerit dolor, eidem unguentum applicabis.

Aliud.

Vbi dolor diuturnus in aliqua parte capitis infestaret egrum.

Recip. Mucillaginis fœnugræci, mucillaginis seminũ lini, mucillaginis seminũ meliloti ana unc. i. ungueti praedicti alabastrini unc. i. olei liliorum alborum unc. s. misce, et in mortario bene ducantur, quousque fiat unguentum, cum quo ungatur pars capitis dolens: demum super ipsa extendatur paululum de lana succida, fortificabis etiam si expedit cum quatuor granis oppij. & hoc est bene expertum.

Aliud.

Et ualet in omni dolore capitis in quacunque materia, & in quocunque tempore.

Recip. Rosarum rubearum, florum camomillæ, meliloti, calameti, abrotani ana M. ij. bulliant in lib. xl. aquæ, & uini albi potentis usque ad consumptionem medietatis. deinde abluantur quotidie cum huiusmodi decoctione calida.

lida, crura à genu infra, & Brachia, à cubitu infra, mane
& uesperis, stomacho non impleto.

Vbi uerò dolor capitis ortum habuerit à morbo gal-
lico, purgato capite sequentibus pilulis.

Recip. Pilularum aurearum scrup. ij. pilularum de
fumo terræ drach. s. misce, cum syrupo uiolato fiant pi-
lulæ numero quinque. capiat inde per xx. dies con-
tinuos apud diluculum sequentem potionem super dor-
miendo.

Recip. Decocti ligni guaiaci secundum artem facti
lib. vi. folliculorū senæ, betonicæ, sticados arabici, polypo-
dij quercini ana m. s. turbith boni, agarici electi ana drac.
ij. s. misce, et bulliāt omnia usque ad consumptionē tertie
partis. deinde colentur, & de colatura

Recip. unc. vi. oxymellis simplicis unc. ij. misce pro una
uice. continuet hunc decocti modum, & bene erit. ubi ue-
rò dolor capitis per consensum ab utero, fiat sanguinis
missio ex saphena in talo.

Demum fiant lotiones prædictæ, addendo matricæ-
riam, & sequetur modum curæ dispositionum matricis
post dicendum.

DE EPILEPSIA.

Cap. ii.

CVM EPILEPSIA apud antiquos Medi-
cos reperiatur duplex. Vna quidem per pro-
prietatem. Alia uerò per consensum.

Primo curabimus epilepsiam proprietatis, secundo
communitatis.

Et quia maior expedit cura in præseruatione à casu
in paroxysmum epilepticum, quam curare in actu pa-
roxismi.

A iij Ideo

Ideo primo dicemus curā præseruatiuam ad epilepsiā.

Secundo uerò, quid agendum sit hora paroxysmi.

Primo igitur laudo. quod si epilepsia fuerit in corpore carnosso complexionis sanguineæ, cum rubedine faciei, & apparentia uenarum in oculis, & caliditate membrorum uicinatorum cerebro. quod fiat phlebotomia.

Prima quidem diuersiua, et euacuatiua ad longinquas partes, & hæc fiat per sectionem saphenæ dextri pedis, & inter medio uno die phlebotomia fiet ex communi dextri cubiti. Demum uerò transactis tribus diebus, secetur uena cephalica in curuatura eiusdem cubiti, quibus phlebotomijs expeditis, dum ad eas præcesserit uentris lenitio, consulo. Quod digeratur materia peccans, quæ & si sanguis peccet secundum plurimum, tamen est per admixtionem ipsius pituitæ cum eo. quapropter cum phlebotomia sit euacuatio epilepsiæ sanguineæ. secabis uenam non expectata digestionem. si tamen expedit, digestio erit in epilepsia pēdente à pituita per essentiam in cerebro.

Digestiuum igitur erit sequens.

Recip. Oxymellis simplicis unc. i. mellis rosati colati une. s. aquarum betonicæ, saluiæ, buglossæ ana unc. i. misce, continuato digestiuo per vii. dies continuos. & apparentibus signis digestionis in materia, purgetur materia à capite sequenti purgatorio, semper à leuioribus curam inchoando.

Recip. Pilularum de Hyera Nicolai, mastiginarum conciliatoris, aurearum Nicolai ana scrup. i. misce, cum syrupo de sticados fiant pilulæ numero v. Facta hac prima purgatione, quiescat æger per sex dies continuos ab ulteriori purgatione: quoniam assidua purgatio in epileptico agitando materias, damnum ingerit. Demum laudo, quod

do, quod quolibet uesp̄i cū ager cubare uoluerit, capiat bolum infra scripte mixturæ.

Recip. Diacori confervæ sticados, confervæ saluie ana unc. i. radicum peonie, subtiliter paluerizate drach. ij. misce cum syrupo de sticados, fiat mixtura. Dosis est unc. s. pro qualibet uice, mane uerò in eisdem sex diebus per tres horas ante cibum, laudo. Quod ager capiat unc. s. preparatarum radicum masticando, & expuendo ferè per tempus unius horæ.

Recip. Radicum acori unc. iij. & aduerte quod in quibuslibet diebus purgationis, uel non purgationis, si patiens alium strictam habuerit, quotidie clystere unum stomacho ieiuno imponatur, quod sit talis cōpositionis.

Recip. Florum sticados arabici, florum camomille, betonicæ, & sansuci, saluie, rutæ ana m. i. mercurialis, foliorum maluæ, uiolarie ana m. s. bulliant in sufficiēti quantitate aquæ, usque ad consumptionem medietatis aquæ. Demum de colatura

Recip. unc. s. Hyeræ compositæ unc. i. olei rutæ unc. iij. sacchari rubei unc. i. s. uitelli oui numero. i. salis communis drach. iij. misce, & imponatur clystere.

Transactis uerò sex diebus, laudo, ut in cura præseruatiua ab epilepsia iterato patiens purgetur præcedēte digestionē cum sequenti syrupo.

Recip. Syrupi de Hysopo, syrupi de sticados sine speciebus, mellis rosati colati ana unc. s. aquarum hysopi, betonicæ, saluie ana unc. i. misce his expletis syrupis septē diebus continuis apparentibus signis concoctionis, purgetur materia sequentibus fortioribus pilulis.

Recip. Pilularum cochiarum almansoris, pilularum de agarico mesuæ, aurearum nicolai ana scrup. i. Ellebori nigri præparati, propter id quod de melancholia illi

A iij morbo

morbo coniungitur scrup. s. misce. cum syrupo de hyssopo
fiant pilule numero iij. quas patiens capiat post primam
dormitionem de nocte.

Et aduerte, Quod in egritudinibus cerebri, quanto pi-
lule grossiores sunt, tanto efficacius operantur à cerea-
bro, propter longiorem moram, quam trahent in stoma-
cho. facta hac purgatione secunda, Consulo, ut apponan-
tur tres sanguisugæ uenis Emorrhoidalibus ipsius pati-
tis, tanto efficacius hoc facias, quanto quod signa san-
guinis apparuerint. & extrahatur sanguis pondere
unciarum quatuor, melancholicis enim emorrhoides
conferunt. Demum quiescat patiens per sex dies conti-
nuos ab ulteriori purgatione, in quibus laudo, quod in
uesperi cum ibit dormitum ipsum capere debere bolum
infrascriptæ mixturæ.

Recip. Conseruæ Iuæ unc. i. conseruæ saluiæ unc. s. ra-
dicum peoniæ subtiliter puluerizatarum unc. s. misce cū
syrupo de iua & fiat mixtura. Mane uerò quolibet in
ijsdem sex diebus uolo patientem uti & masticatorio, et
lotione in extremitatibus, quorum quolibet materia de-
trahatur à capite, masticatorium tale est.

Recip. Mastice unc. i. peoniæ unc. s. passularum enu-
cleatarum unc. ij. puluerizentur puluerizanda, & omnia
insimul cum contusis passulis misceantur, & fiant masti-
catoria ad formam nucis auellane, de quibus quolibet
mane patiens unum masticando expediat. & materiam
à capite attractam ad os expuere conetur, facto uno ma-
sticatorio, laudo ipsum patientem abluere sibi pedes
à genu infra, & brachia à cubito ad manus, sequenti
lotione.

Recip. Calamenti, betonicæ, florum sticados arabici,
florum sticados montani, maioranæ, rutæ, iuæ ana M. i.
radicum

radicum peoniae unc. s. misceantur, & bulliant in forti lixiuio usque ad consumptionem tertiae partis, & usui reſeruetur. His sex diebus exactis, laudo, fiendam fore fortioſiorem tertiam purgationem, ut ea apertioſiorem uiam habeamus ad cetera applicanda, & ad localia exercitanda.

Digeratur igitur materia tertio isto syrupo ſequentē.

Recip. Oxymellis compoſiti, ſyrupi de hyſopo, mellis roſati colati ana unc. s. aquarum peoniae, hyſopi, ſalviae ana unc. i. caſtorei ligati in petia ſubtili & rara ſcrup. s. miſce. Et de mane ſyrupo calefacto in diluculo, & colato patienti exhibeatur. & ſic praeciſe eodem modo continuabis per ſeptem dies continuos. Octauo uero die purgetur materia ſequentibus pilulis.

Recip. Pilularum cochiarum almanſoris ſcrup. ij. pilularum foetidarum ſcrup. i. Elebori nigri praeparati. Caſtorei optimi ana ſcrup. s. fiant cum ſyrupo de ſtica dos pilulae numero v. & aduerte quod has medicinas, & in doſi, & in uirtute debes metiri ſecundum robur uirtutis patientis, & ſecundum aetatem, quoniam in pueris, uel in ſenibus patientibus epilepſiam nimium graues ſunt praediſtae medicinae. Quapropter magis, & minus id relinquo in iudicio, & arbitrio prudentiſſimi medici.

Ad epilepſiam per proprietatem expertum eſt, ſequens remedium optimè conferre, ſi patienti per ſeptem horas ante cibum quolibet mane detur drach. i. inſcripſi pulueris.

Recip. ueſcicarum Apri ſylueſtris cum propria urina numero ij. exſiccentur in furno lento igne, adeo ut non comburantur. quibus exſiccatis ſubtiliter puluerizentur, & de tali puluere detur drach. i. cum aqua peoniae quantum

tum sufficit ad dissoluendum, & reperies utile præsidium ipsi corpori epileptico.

Ad idem, & est expertum, si detur patienti epilepsiam quolibet uesperis in ingressu lecti sequens antidotum.

Recip. Castorei optimi drach. s. pulueris radicum peoniae scrup. i. misce cum syrupo de sticados. fiat pilula una quæ patienti exhibeatur.

Ad idem, & est expertum & optimum, si patienti epilepsiam per proprietatem, detur infra scriptus bolus, quolibet mane per septem horas ante cibum.

Recip. Cranei humani drach. i. s. pulueris peoniae drach. s. mithridati optimi drach. ij. misce, puluerizatis puluerizandis, & fiat bolus.

Ad idem & expertum, si patiens quolibet mane quod sequitur mastice per unam horam continuè, & materiam fluentem à capite expuens, optimum inueniet iuuamentum.

Recip. Radicum acori conditarum unciã. s. pro una uice.

Ad idem, & est expertum, si patienti propinabis dare in ingressu lecti sequentem bolum, ipsumque detinendo in ore plusquam sit possibile, demum ipsum tranglutiendo inuenies ipsum optimè ualere.

Recip. conseruæ Saluie, conseruæ sticados ana drach. ij. pulueris radicum peoniae drach. s. misce, & patienti dato modo dicto.

Ad idem, & est expertum, si patienti in ingressu lecti dabis unam de infra scriptis pilulis, inuenies magnum præsidium ex his.

Recip.

Recip. pulueris hysopi, pulueris prassij ana drach. s.
pulueris radicum peoniae drach. i. assae foetidae scrup. i. ca
storei drach. s. puluerizentur puluerizanda subtilissime,
& cum syrupo de hysopo, reformatur pilulae numero
septem. Quod si huiusmodi remedia non contulerint,
laud o, ut sine timore aliquo offeratur cauterium corpo
ri patienti epilepsiam, & non solum unum, quinimo
& tria.

Primum cauterium sit semper actuale, & sit de direc
cto commissurae coronali.

Secundum uero sit in fontanella i. spondilibus colli,
in prima uel secunda spondili, ubi collum iniungitur
craneo.

Tertium sit infra genu per quatuor digitos in parte
syluestri infra duos musculos. dico hoc in adulto corpore
potente haec medicamenta tollerare, in puero uero epilep
tico non nisi apud primam, uel secundam spondilem col
li committendum est cauterium, facto uero altero, uel
pluribus de his cauterijs, regatur patiens regimine medici
narum ante dicto. quonia plerunque necessitas cogit nos
offerre cauteria a principio morbi.

Et haec de epilepsia per proprietatem dicta sint.

DE EPILEPSIA PER CONSENSUM,

AD EPILEPSIAM per consensum, cum
secundum plurimum epilepsia per consensum
ab aliquo membro corporis humani sit per ma
lum fenum absque praesentia humoris communicatum
ipsi cerebro, & uentriculis eiusdem, qui fumus quadoq;
est sapiens substantiam & naturam humoris peccantis,
quadoq; uero est fumus uentosus ab illo affecto membro
ad cerebrum

ad cerebrum communicatus.

Ideo laudo, quod prima epilepsie curatio per consensum, sit corrigere malam complexionem membri ipsius consentientis, & euacuare ab eodem membro causam existentem in eo fiendae epilepsie in cerebro. Et quoniam secundum plurimum uenter, uel alius propter foetidas, & corruptas materias existentes in ipsis magis, quam in alijs membris, epilepsia ipsi cerebro cōducatur.

Ideo laudo, ut ager lenitiua medicina prius euacuetur, quae medicina & si stomachalis est, uel fuerit, non absoluitur tamen à medicina habente uirtutem capitalem.

Leniatur igitur primo uenter cum sequenti medicina.

Recip. floris cassiae nouiter tractae unc. i. radicum peoniae subtiliter puluerizatae drach. ij. misce, & fiat bolus cum saccharo. Demum concoquere debes praesentem materiam existentem in stomacho una cum decoctione communicata uenis, cum secundum plurimum ad ipsum stomachum mali humores confluunt à uenis.

Syrupus digestiuus est talis.

Recip. Syrupi de Betonica, ualet enim stomacho & capiti, syrupi de menta, oxymellis simplicis, syrupi de endiuiia, mellis rosati colati ana drach. iij. aquarum betonicae, mentae, buglossae ana unc. i. misce, continuato syrupo per tres dies continuos apparentibus signis cōcoctionis dabis sequens purgatorium.

Recip. Diacatholiconis drach. vi. electuarij rosati, mesuae drach. ij. electuarij indi maioris, electuarij de dactylis, electuarij succi rosarum ana scrup. i. misce cum aqua decoctionis radicum peoniae, polypodij quercini, folliculorum senae, & florum omnium cordialium, fiat potus. quod si pergratum fuerit magis patienti capere medicinam

dicinam in forma pilulari, sumat per duas horas ante lucem infra scriptas pilulas.

Recip. Pilularum foetidarum, indarum, aggregatiuarum, aurearum ana scrup. i. misce cum syrupo de menta, fiant pilulae numero septem.

Ad idem, consulo facta purgatione, alternis diebus patiens utatur infra scripto clysterio euacuante ab intestinis, & stomacho, uirtutem sui cerebro communicante.

Recip. Absinthij, mentae, pullegij, calamenti ana M. i. radicum Peoniae, polypodij quercini ana drach. ij. anisorum, foeniculi, carui, Dauci, ameos ana M. s. agarici ligati in petia drach. ij. uiolariae, mercurialis, ana M. i. s. Bulliant omnia in sufficiente quantitate aquae usque ad consumptionem medietatis. Deinde colentur, & decolatura

Recip. unc. x. Benedictae, hyerae simplicis Galeni ana unc. s. olei rutae unc. iij. mellis rosati unc. ij. sacchari rubei unc. i. salis communis drach. ij. uitelli out numero. i. misce, & fiat clystere.

Ad idem, laudo quod quolibet mane, & uesperis per duas horas ad minus ante cibum capiat bolum infra scriptae mixturae, quoniam & omnibus membris naturalibus confert, uentositates, & malos fumos ipsorum resoluendo.

Recip. Aromatici rosati, electuarij pliris arcoticon. Diagalangae ana unc. i. Diacoris, Diacori ana unc. s. radicum peoniae subtiliter puluerizatae drach. ij. misce cum syrupo de menta, & fiat electuarium.

Ad dem Consulo, & est expertum, & est secretum, si patiens utatur bis in septimana, uel ter in ingressu lecti una de sequentibus pilu-

lis

lis, proculdubio sanabitur ab Epilepsia, nedum per consensum uerum etiam per proprietatem.

Recip. Castorei optimi. Assæ fetidæ ana drach. s. radicū peoniæ subtiliter puluerizatæ drach. i. aromatici rosati. drach. ij. misce cum syrupo de menta, & fiant pilulæ numero vij.

Ad idem & expertum est, si patiens unam de sequentibus pilulis cæperit in ingressu lecti quolibet uesperis uel alternis diebus.

Recip. Elebori nigri bene preparati, et mundi drach. i. specierum diagalangæ drach. i. s. radicū peoniæ subtiliter puluerizatæ drach. s. misce cum succo absinthij, & fiant pilulæ numero nouem. Quod si his remedijs non curetur Epilepsia hæc per communitatem, Consulo, ut deueniamus ad manum chirurgicam, & à quocunque membro inferiore cōmunicetur Epilepsia capiti. Consulo, ut fiant duo cauteria in duobus cruribus infra genu in parte syluestri per quatuor digitos intra duos musculos. Demum Consulo, quod si medicus bene expertus cognouerit mēbrum, à quo cōmunicetur Epilepsia cerebro, sicut cognouit Galenus de pūctura facta in digito pedis ab animali uenenofo, propter quam ab illo membro comunicata fuit Epilepsia ipsi cerebro. tunc temporis cauterizetur membrum tale. Sicut, cum secundum plurimum sit à stomacho, cauterizatur de directo mali granati, & quoniam omnis ægritudo per cōsensum ad aliquod membrum, si prolungetur, efficitur per essentiam in illo membro.

Ideo laudo, quod ultra hæc cauteria continuante morbo, cauterizetur commissura coronalis, ut prius dictum est.

Et hæc de epilepsia.

DE APOPLEXIA. Caput. III.

VM AD fortem Apoplexiam impossibilis sit curatio. Ideo eiusdem regimen & curam derelinquamus presbyteris. Quoniam uero leuis Apoplexia, & si difficilem habeat curam, non tamen impossibilem, ideo eius curam perstringemus, primo debet Medicus considerare à qua materia, ueluti à precedente causa fiat apoplexia. Quod si sanguis fuerit, illico phlebotometur æger primo ex uena communi extrahendo sanguinem pondere unc. vi. habita uirtutis consideratione, & ipsius ætatis, hinc uero à quatuor uel quinque horis. iteratò æger phlebotometur ex cephalica cubiti dextri extrahendo sanguinem pondere unc. iij. ad plus, hinc uero ad sex horas, quod per me expertum est, & benè contulit, phlebotometur uena recta frontis extrahendo sanguinem pondere unc. iij. quibus phlebotomijs celebratis precedente uentris lenitione, Laudo, quòd fiat sequens clystere.

Recip. Betonica, salvia, hysopi, centaurea, Aristologia, florum sticados arabici, mercurialis ana M. i. florum camomilla, anisi, ana M. s. Agarici, pulpæ colloquintida ana drach. ij. ligetur in petia agaricus cum pulpa colloquintida, & bulliaut in sufficienti quantitate aquæ usq; ad consumptionem medietatis, deinde de colatura

Recip. Vnc. x. Hyeræ logodionis, Hieræ compositæ ana unc. s. mellis rosati unc. ij. olei rutæ unc. iij. sacchari rubei unc. i. s. salis communis drach. iij. uitelli oui numero i. misce, & componatur clystere. Et nota quòd clysteria, quæ in apoplexia fiunt, debent esse fortia magis, quam in epi lepsia, propter uirtutes omnium membrorum sopitas

pitaseffe. Et ideo difficulter excitari possent ad expellendum sibi nocuum. facto clysterio laudo, ut non expectes digestionem in materia, cum paroxysmus Apoplecticus sit ualde acutus, & in ualde acutis expedit mederi in eodem die, igitur dentur sequentes pilule patienti apoplexiam, quod si propter impedimentum datum musculis deglutitionis æger liberè non poterit pilulas deglutire, dissoluantur in aqua saluæ quantum sufficit.

Recip. Pilularum cochiarum, almanforis, foetidarum ana drach. s. Aurearum nicolai scrup. i. misce cum syrupo de Sticados, & fiant pilule numero. v. & aduerte, Quod pilule debent esse in maiori dosi, ut melius excitent sopitam uirtutem expulsiuam patientis apoplexiam, facta euacuatione à toto corpore per dictas pilulas, consulo, ut patienti apponantur cucurbitule scarificatæ cum sequenti ingenio, quo bene me reperi.

Primo forti frictione fricentur pulpæ crurium sub genu, deinde applicentur cucurbitule eo in loco, & scarificentur. Demum fiat fortis frictio supra coxas infra nates, & iteratò cucurbitule apponentur, simili scarificatione facta. deinde præcisè eodem modo super natibus sic ascendendo, usque ad spatulas, in quibus facta forti, et laboriosa frictione apponantur quatuor cucurbitule, similiter scarificando, et in isto ingenio habebis optimum modum diuertendi, & trahendi materiam à capite patientis apoplexiam, his omnibus peractis, & si simus in eadem ægritudine eiusdem naturalis diei, laudo, ut detur patienti cauterium actuale de directò commissuræ coronali, & conseruetur apertum plurimis septimanis. Deinceps laudo, quod si patiens non poterit deglutire syrupos, quod continuè ori ipsius imponatur drach. i. uel. ij. mitridati optimi, ualet enim ad huiusmodi morbum, et ante
te, &

te, & post euacuationem, et digestionem in materia. Si debilitate morbi patiens poterit liquida transglutire, consulo, ut ipsi detur sequens digestium per treis dies continuos.

Recip. Sirupi de iua, de hyssopo, oxymelis compositi ana unc. s. Aquarum iuæ, saluæ, hyssopi ana unc. i. Ne mireris, si calidis utor; quoniam ut plurimum materia, ueluti coniuncta causa ipsius apoplexiæ, est pituitosus humor replens caua cerebri; ubi à calidis facile soluitur; tum etiam, quoniam ipsis calidis posset in toto corpore febris accendi. quo fit, ut apoplexia, spasmus, & eius causa soluantur. Continuabit igitur hos syropos per treis dies. postea laudo, ut totum corpus purgetur sequentibus pilulis.

Recip. Pilularum cochiarum Alman. fetidarum ana drach. s. ellebori nigri, castorei optimi ana scrup. i. misce, & fiant pilule numero yij. & patienti exhibeantur in medio noctis.

Ad apoplexiam pituitosam expertum est, si patiens utatur sequenti mistura quater, uel quinquies: in die releuabitur enim a paroxismo apoplexiæ.

Recip. Conseruæ iris, conseruæ acori, diamusci amari ana unc. s. castorei optimi drach. i. misce, & cum syrupo de sticados fiat mistura: & si possibile est, patiens semper in ore detineat quantitatem aliquam, licet paruum, huiusmodi mistura. Recordare tamen, theriacam magnam mirabile præsidium asserre apoplectico, si acceperit drachmam unam per duas horas ante lucem, & nihil comedat, nisi sex transactis horis ab assumptione theriacæ. At quoniam apoplexia non dat inducias neque

B que

que patienti, neque medico, quin certissime terminetur in mortem, uel in paralyfim alicuius particulæ corporis humani (est enim paralyfis crisis apoplexiæ) ideo de paralyfi dicam in sequenti capite.

DE PARALYSI, Cap. III.

VM PARALYSIS à doctoribus ponatur duplex, una quippè uniuersalis; altera uerò particularis: uniuersalis quidem, cum totum teneat corpus animalis; quæ est uniuersalis spasmus, cum quo stat minimè uita, cum sit fortis apoplexia; ideo nollem, ut ab eam medicus se intromittat curandam, particularis autem paralyfis duplex est. Vna non equidem multum distans ab uniuersali paralyfi: & est, quæ tenet alteram medietatem totius humani corporis, uel dextram, uel sinistram; cuius paralyfis alterius partis timor est de casu alterius: altera uerò est paralyfis particularis, quæ uni soli particulæ accidit: sicut sunt omnes illæ particule, ad quas terminantur nerui in corporibus nostris: ueluti est paralyfis linguæ, paralyfis faciei, brachij, uel digitorum unius, uel ambarum manuum, uel pedis, & hanc paralyfim particularem sic curabimus. Nam si hæc paralyfis accadat corpori multum carnosum, & sanguineæ temperaturæ, quòd in præteritis temporibus multiplicauerit, & usus fuerit regimine generatiuo sanguinis, & humorum calidorum, laudo, fieri phlebotomia uenarum ex parte sana, & sanguis extrahatur, multiplicando numerum, potius quàm quantitatem. quoniam natura asuescet ex paulatina, & multiplici illa phlebotomia ad conducendum materiam à membro læso ad mem-

ad membrum sanum: quo fiet, ut materia illa sparsa facta debilior, citius resoluatur à uirtute forti partis sanæ: & sic illi, qui credunt, quòd ex phlebotomia partis sanæ, uel ex fricationibus factis in eadem parte sana, conducatur paralysis in partem sanam, errant: quoniam ignorant, uirtutem sparsam esse debiliorem se ipsa unita. Quapropter cum ipsis fricationibus trahatur, & spargatur materia ad partem sanam, huius robur potentius est; ideoq; celeriter soluitur, & uitiata pars sic sanabitur. Sic igitur laudo, post phlebotomiam, uel nulla adhuc præcedente phlebotomia, frictiones fieri in parte sana, dum tamen non te lateat, non solum frictiones diuersas in parte sana factas præstare præsidium, sed etiam frictiones leuiores resolutiuas, & non attractiuas in partæ lesa multum iuuamentum præstare, eo quia frictionibus illis excitatur calor naturalis membri ad resoluendum materiam illam morbi, & reserantur uiae, ut spiritus ipsi possint ad illud membrum transire, & ipsum uiuificare. Facta phlebotomia, laudo, ut patiens paralysem euacuetur sequenti pharmaco. Et non attendas eis, qui in ægitudinibus frigidis uolunt expectare digestionem in materia, cum plerique sua multitudine peccent; eoq; tempore, quo digereretur, æger moreretur, & ideo audax eris à principio ipsi paralitico dare sequenteis pilulas; quoniam cum non laboriose euacuent, rectè concedemus eas à principio.

Recip. Pilularum de hiera simplici scrup. ij. agarici trochiscati drach. s. misce cum syrupo de sticados; fiant pilule numero quinque, & dentur patienti in medio noctis. Facta prima euacuatione, digeratur materia sequenti Syrupo, continuato per septem dies in diluculo.

B ij Recip.

Recip. Oxymelis simplicis (cū, ut plurimum, materia sit pituitosa, et cōfluens à capite) mellis rosati colati, syrupi de sticados ana unc. s. aquarum hyssopi, betonicae, buglossae ana unc. i. misce apparentibus signis digestionis in materia quantuncunque non completis. Cū sit morbus ualde diuturnus, patienti dabis sequentes pilulas.

Recip. Pilularum cochiarum Alman. de Hiera Nicolai, agarici trochiscati ana scrup. i. diagridij gran. i. s. misce cum syrupo de sticados; fiant pilulae numero quinque, & exhibeantur, ut prius. Facta hac prima purgatione, laudo, ut aperta fronte, medicus applicet cauterium patienti paralyticum, uel totius lateris dextri, uel sinistri, & non sit medicus perplexus in tali cauterio; quoniam est de melioribus praesidijs, quibus speres, ut paralyticatus curari possit. Et aduerte, cū paralyticus lateris dextri, uel sinistri sit per obstructionem factam in nucha, ut uirtus animalis motiua, & quandoque sensitiua impediatur in transitu ad neruos continuatos parti dextrae, uel sinistrae, tribuentes illis motum, & sensum; ideo si paralyticatum fuerit brachium, fiat cauterium in prima, uel in secunda spondili colli uersus craneum, cū ea in parte fluat materia à capite ad neruos danteis motum brachio, impediens transitū uirtutis animalis ad brachium. quod si simul uel crus, uel pes paralyticatus fuerit, procul dubio laudo, fieri secundum cauterium in spondilibus ipsius spinæ propè caudam; & ex his duobus actualibus cauterijs medicus se bene reperiet in curatione paralyticis tenentis alteram medietatem totius corporis. His cauterijs peractis, laudo, ut iteratò digeratur, & purgetur materia sequenti syrupo

syrupo, & pilulis, semper ad fortiora tendendo.

Syrupus digestivus talis est.

Recip. Oxymelis simplicis, syrupi de sticados, mellis rosati colati ana unc. s. syrupi de iua Nicolai drach. ij. aquarum iue, betonicæ, hyssopi ana unc. i. misce. Ap- parentibus signis digestionis in materia, syrupo quidem continuato per septem dies, laudo, ut purgetur cum se- quentibus pilulis.

Pilulæ digestivæ tales sunt.

Recip. Pilularum fetidarum, cochiarū Alman. de hie- ra Nicolai ana scrup. i. castorei optimi scrup. s. misce, & cum syrupo uiolato fiant pilulæ numero v. & exhi- beantur patienti in medio noctis, ut simul et à capite, & à membris inferioribus euacuent. Facta hac digestionem cum purgatione peccantis materiæ, laudo, ut regatur patients paralyticus: & cum his, quæ interius assumun- tur, & exterius applicantur, ualentibus à sui natura ad ipsius paralyticis curationem.

PRIMUM igitur expertum ad paralyticum cuiusvis lateris sit, si patients bis in septimana capiat sequentem bolus.

Recip. Terbentine lotæ cum aqua iue unc. s. spetic- rum hieræ simplicis Gal. drach. iij. misce, & detur patienti in diluculo.

Ad idem: expertum in præseruatione à pa- ralyticis, & in curatione præsentis dispositionis, si patienti quolibet uesperis in ingressu lecti detur infra scriptus bolus.

Recip. Conseruæ iue, conseruæ saluie, conseruæ acori ana drach. ij. misce, & fiat bolus; qui exhibeatur modo dicto, demum uerò patienti per horam ante lucem detur

B iij drachma

drachma una mithridati optimi: & sic continuando per duodecim dies, uidelicet uesperis dando bolum, & uersus diem dando mithridatum optimum, uidebis experimentum.

Ad idem: & est expertum, si dabis patienti quolibet uesperis in ingressu lecti unam de sequentibus pilulis.

Recip. Iuæ, herbae paralyssis, betonicae, florum sticædos Arabici ana drach. i. exiccantur in umbra, & subtilissime puluerizantur: deinde.

Recip. Turbith boni, & gumosi drach. i. s. agarici optimi, & electi drach. ij. colocynthidæ drach. s. zinziberis, salis gemmæ ana gran. x. reubarbari optimi, & electi drach. i. s. spicæ gran. vij. spetierum hieræ simplicis Gal. unc. s. scamoneæ præparatæ drach. i. omnia insimul subtilissime puluerizantur, & cum succo iuæ fiat pasta pilularum, quæ nominetur pasta pilularum de iuæ: dosis est pilula una unius scrupuli, quando patiens uoluerit cubare in uesperis. Et nota, quod si patiens paralyssim, nō quidem quotidie, sed ad minus bis in septimana, capiat hanc ordinatam pilulam, uidebis repentinum iuuamentum in paralyssi. Et attende, quod in quatuor anni temporibus, præcedentibus digestionibus cum syrupis supra scriptis, si exhibeatur patienti drachma una prædictarum pilularum loco purgationis materiæ, admodum præseruabis à casu in paralyssim corpus ipsum paratum in eam cadere, & meritò hæc pilulæ possunt dici gloriose in paralyssi.

Ad idem: & est expertum, & secretum, si ter in die patienti paralyssim exhibeatur media uncia infrascripti electuarij, manè uidelicet per

treis

treis horas ante cibum, uesperī uerò per duas,
& in ingressu lecti; pro qualibet scilicet uice dā
do ei unciam mediam.

Recip. Cerebri leporis recentis, & affati, uel in patella
frixi lib. i. succi saluie, succi iue, succi radicum acori
ana drach. iij. cinnamomi electi; garyophyllorū, piperis
nigri ana drach. s. terbentine lotæ cum aqua iue unc. iij.
sacchari dissoluti in aqua iue quantum sufficit; & con-
ducatur electuarium secundum artem; & scias esse
mirabile.

Ad idem: & maximè ualet uel in tempore
frigoris, uel in medio tempore, si per triduum
dabis patienti quolibet mense infrascriptum
potum. primò sic ipsum conficies.

Recip. Aquæ ardentis lib. i. radicū iue, radicum acori,
radicum hyssopi, ana drach. ij. piperis nigri, garyophyl-
lorum, nucis muscatæ ana drach. i. folij drach. s. omnia
insimul bene contundantur, & in petia subtili linea li-
gentur, & infundantur in aqua ardenti per duos dies
naturales; deinde coletur aqua, & sic dabis patienti.

Recip. Aquæ ardentis prædictæ unc. s. aquæ iue,
aquæ endiuie ana drach. iij. misce, & detur patienti in
diluculo; & non comedat nisi per horas sex post as-
sumptionē dictæ aquæ. Et aduerte, quòd si cum præ-
dicta aqua dilues membrum paralyticatum semel in die,
& etiam eo die, quo patiens epotaret hanc aquam, ma-
gnū præsidium præstabis patienti.

Ad idem: & est expertū, si quolibet mane fri-
cueris membrum paralyticum; & mox post
fricationem factam cum panno calido, leuiter
tamen, inunges membrum cum sequenti un-

B iij guento.

guento.

Recip. Olei destillationis terbetinae unc. ij. unguenti de bdellio descriptione Mesue unc. iij. misce, et calidum inungatur membro; deinde ei applicato pellem uulpinam, totum membrum tegentem. Et aduerte, quod pellis uulpina membro paralytico magnum affert iuuamētum, si primitus eam suffumigaueris cum sequenti puluere.

Recip. Mirrhæ, masticis anadrach. ij. olibani drach. i. s. garyophylorum, cinnamomi, nucis muscatæ, ligni aloës, macis, ana drach. i. omnia simul subtiliter puluerizentur; deinde pulueres cum aqua ardenti irrorentur: demum ipsis exiccatis, iterato cum prædicta aqua irrorentur. & sic irrorando, & exiccando quinquies procedes: demum iteratò subtiliter puluerizentur; ex quo puluere poteris suffumigare pellem uulpinam, ponendo drachmas duas prædicti pulueris super accensis carbonibus, ubi fumus per totam pellem suscipiatur; & membro applicetur. & efficacius erit, si puluis aspergatur ipsi pelli uulpinae, & calida membro applicetur; & semper æger sic ligatam pellem ipsi membro exportet; & uidebis mirabile opus, nedum in paralyti, uerum & efficacissimum in tremore.

Ad idem: & est expertum: & certè optimè ualet, si patienti paralytim in aliquo membro præcedentibus purgationibus, ungatur totum membrum sequenti oleo.

Recip. Olei de euphorbio, de castoreo: ana unc. ij. olei de piperibus, masticini, costini ana unc. iij. olei camomillæ unc. iij. aquæ ardentis librā. s. bulliant insimul lento igne usque ad consumptionem aquæ: demum cum prædicto oleo calido manè, & uesperis membrum paralyticatum

lyticatum inunges; moxq; uulpinam pellem præparatam, ut supra, eidem applicabis.

Ad idem: & est optimum, & expertum, si membrum paralyticatum semel in die ponatur in sequenti oleo; in quo moram trahat ad minus per horam, uel per duas tertias horæ.

Recip. Olei communis quantum expedit pro quantitate membri paralytici, radicum iuæ, radicum acori, radicum hyssopi ana unc. ij. thuris, masticis, ana unc. s. castorei, euphorbij drach. i. serapini, ammoniaci ana drach. iij. gariophyllorum, nucis muscatæ, ligni aloës ana drach. ij. s. misce omnibus contundendis grosso modo contusis, omniaq; insimul in oleo bulliant igne lento usque ad consumptionem quartæ partis olei, deinde coletur. & in dicto oleo calido membrum paralyticatum imponatur, primitus tamen membrum ipsum leui fricatione fricato: postquam uerò membrum exierit balneum, statim inunge ipsum cum unguento de bdellio Mesue calido, & ipsum eadem pelle uulpina calida circumdato. Et aduerte, quòd licet utraque pellis uulpina, scilicet præparata, & non præparata ab artifice pellione ueneat, ualeatq; , efficacior tamen est, si non sit à pellione præparata, sed solum exiccata. Et hæc de paralyti.

DE PHRENESI, Cap. v.

QV'M PHRENESIS sit cerebri calidum iam confectum apostema, cuius curationem uanam, & cassam dicunt medici, ob uitium in membro principali iam confirmatum esse; ideo nostræ intentio curatiua erit prohibere, ne phrenesis fiat, cum ip'a

ipsa effecta, in uanum laborant medici.

APPARENTIBVS signis futurae phrenesis, quæ sunt signa præsentis paraphrenesis, ut dolor capitis assiduus, rubedo totius faciei, caliditas nimia, rubedo oculorum cum insigni apparentia uenarum in ipsis, fixio intuitus, sitis, ariditas linguæ, inquietudo, actiones non solite, & mentis aliqualis alienatio; siue hæc adsint uigore febris existentis acutæ, siue ab alia causa; his quidem indicabis præsentem paraphrenesim, & timorem futurae phrenesis. Quamobrem si adfueris à principio apparitionis huiusmodi signorum, laudo, ut utaris omni ingenio diuersionis, aut retractionis uel uaporum malorum ascendentium ad cerebrum, uel materialium raptum tendentium ad ipsum caput à desuper in deorsum; & sic laudo, fieri primitus clystere sequens.

Recip. Florum camomillæ, florum sticados arabici, rosarum rubearum, ana. M. i. s. foliorum maluæ, uio-
larum mercurialis ana. M. i. furfuris grossi ligati in
petia M. ij. bulliant in sufficiente quantitate aquæ usq;
ad consumptionem medietatis aquæ: deinde coletur,
& de dicta colatura accipe uncias decem, olei uiolati
unc. iij. Et aduerte, quod in phrenesi multum ualet oleum
uiolatum; quoniam in ea admodum uiget instantia ui-
giliarum: uiola autem somnifera est: quare prohibenda
est in subetica dispositione. accipe etiam cassiæ nouiter
tractæ, hieræ simplicis Galeni ana. unc. s. uitelli oui nu-
mero. i. sacchari rubei unc. i. s. salis communis drach. ij.
misce, et inijciatur clystere. demùm facto enemate, cõsi-
derabis an adsit totius corporis plenitudo: si adest, tunc
mites sanguinem ex uena communi, seu nigra cubiti
dextri pondere quinque unciarum. Facta hac phlebo-
tomia,

tomia, eadem die consulo per unam horam post, patientem debere sumere infra scriptum bolum.

Recip. Sacchari rosati, conseruæ acetositatis citri, dia buglossati ana drach. ij. misce, & patiēti dato. Sequenti uerò die, stomacho ieiuno, perseverāte morbo, fiat phlebotomia cephalicæ cubiti dextri, mittendo sanguinem pondere quatuor unciarum. Facta hac phlebotomia, per duas horas post utetur clysteri supra scripto, aduentante uespero, per horam ante cibum laudo fricationes fieri sursum à spatulis incipiendo, & deorsum trahendo per nates, per coxas, & per pulpas crurium. Sequenti uerò die, quæ est dies tertia à prima phlebotomia, laudo, in diluculo pro euacuatione cholerae ad sursum motæ patienti dari infra scriptus bolus.

Recip. Floris cassia nouiter tractæ drach. vi. Reubarbari electi drach. i. spicæ gran. vij. electuarij rosati Mesue, electuarij de succo rosarum ana scrup. iiij. misce, & detur patienti modo dicto. Facta hac euacuatione, iubeo patientem quiescere per totum sequentem diem, scilicet ab exhibitione medicinarum, excepto, quod ea die sequenti iniiciatur illi clystere lotium ex aqua hordei, saccharo, & uitello oui. Quarta uerò die, adhuc perseverante morbo, laudo, fieri phlebotomia cum apertione uenarum hæmorrhoidalium cum extractione sanguinis pondere trium unciarum. attenta tamen uirtute patientis. Si uerò his diuersionibus, & phlebotomijs adhuc perseveret morbus, laudo, ut quinta diē medicus iniiciet digestionē in materia cum infra scripto syrupo, in quo non modò est uirtus humorum æquatiua, uerum etiam acuminis cholerae remissiua.

Recip. Sirupi rosati, de succo acetosæ, acetositatis citri,

citri, de succo endiuia ana unc. s. aquarum acetosæ, bu-
glossæ, cichoreæ ana unc. i. misce eodemq; die laudo, in-
tentione diuersionis, & etiam euacuationis, fieri fri-
cationes in natibus, & spatulis cum appositione cucur-
bitularum scarificatarum; primò in natibus, secundò
uerò in spatulis. Et aduerte, cum tu uolueris cum eua-
cuatione diuertere ex appositione cucurbitularum, de-
bes incipere à deorsum scarificando in sursum; cum ue-
rò uolueris ipsis cucurbitulis diuertere sine euacuatione
(quod fit non scarificando) incipere debes à sursum tra-
hendo. Laudo quoque, eadem die, & sequentibus me-
dicum uti fortibus ligaturis in adiutorijs brachiorum, et
in coxis quoque uti lotionibus cum aqua calida.

Recip. Decoctionis rosarum, florum camomillæ, meli-
loti, uiolarum, nenupharis, anethi ana parteis æqualeis
à genu infra, & à cubito in manus; his enim lotionibus
non solum diuertetur materia, & eius uapor à capite,
sed etiam somnus prouocabitur; qui admodum necessa-
rius est in phrenitide. Si uerò his præsijs factis, pa-
tiens non alleuietur; debes post has diuersiones aggre-
di membrum læsum, uidelicet caput; ne materia figere-
tur in cerebro, & apostema generaretur: quod timen-
dum est, cum præcedentia auxilia non contulerint. Lau-
do igitur, ut applicentur sanguisugæ uenis post au-
reis, & mittatur sanguis pondere duarum, uel trium
unciarum. moneo tamen, cum semper eleuetur materia
sursum, ne obliuiscaris, à principio morbi applicare
oxyrhodinum fronti usque ad duo tempora confectum
ex aqua rosata, aceto, & oleo rosato. Nunc uerò
quia sumus ferè in statu morbi uel ad minus in augmen-
to, applicabis fronti sequens oxirhodinum, cuius uirtus
non

non solum est repulsua materiae eleuatae ad caput, uel illius uaporis, sed etiam iam fluxae resolutiua.

Recip. Olei rosati unc. iij. aquae rosatae unc. ij. aceti optimi uini albi unc. i. castorei in his dissoluti drach. i. Et ad uerte, quod in hoc oxyrhodino adaucta sunt resolutiua; minora uero facta sunt repulsua; quia longè distamus à principio morbi, cuius contrarium obseruare debes in eodem morbi principio; augere scilicet repulsua, & minuire resolutiua. ita uidelicet.

Recip. aquae rosatae unc. iij. aceti optimi unc. ij. s. olei rosati unc. i. s. misce. Si uero his peractis, adhuc morbus perseuerat, timere debes phreniticum apostema esse in procinctu suae generationis: quapropter tunc temporis audax eris ad phlebotomandum uenam rectam frontis, et mittere sanguinè pondere trium unciarum. haec enim phlebotomia omnis malas capitis extirpat aegritudines; et tunc tēporis ex ea apparebit notabile iuuamentū ipsi aegrotanti. Si uero cognoueris digestionem apparere per sufficientia signa ex assumptis syrupis quinque, uel sex, laudo, ut patienti per diem unam post phlebotomiam frontis, detur infrascriptum purgatorium.

Recip. Diasenae lenitiui, diacatholiconis ana drach. iij. Reubarbari electi drach. i. s. spicae gran. yij. electuarij de succo rosarum, electuarij de dactylis ana scrup. iij. misce infundatur Reubarbarum cum spica in aqua endiuiae cum modico uino odorifero quantum sufficit per decem horas; deinde fortis fiat expressio; & omnia insimul cum decoctione communi florum, & fructuum cum qua bulliant rosarum rubearum, florum sticados Arabici ana drach. ij. agarici optimi ligati in petia drach. i. misceantur, & fiat potus. Hac
medicina

medicina capta, & purgato debite corpore, sperandum est causam antecedentem, & coniunctam phrenitidis, quo ad sui maiorem partem, bene fuisse purgatam. quapropter, apparente adhuc morbi perseuerantia cum aliquali mentis alienatione, laudo, medicum pluribus ingenijs supra caput uti, ut resoluatur residuum materie remanentis.

PRIMITVS igitur abradatur capilli uersus frontem & supra totam coronalem commissuram, uel totum caput tondatur: demum utaris fomentatione sequenti supra commissuram coronalem mane scilicet, & uesperis.

Recip. Florum camomille, florum uiolearum, florum nenupharis, rosarum rubearum, florum sticados Arabici, anethi ana. M. i. bulliant in sufficienti quantitate aque usque ad consumptionem tertiae partis; deinde cum spongia elota in praedicta decoctione tepida, & bene expressa, capiti pluries applicetur.

SECUNDVM ingenium est, ut accipiantur pulli columborum uiui, & per dorsum euiscerati, & cum sua actuali caliditate commissurae coronali applicentur, & moram trahant usque quo incipiant frigesieri.

TERTIVM ingenium est, ut catuli unius mensis euiscerati uiui cum sua actuali caliditate eidem commissurae coronali applicentur.

QVARTVM ingenium est, ut pulmones agni, uel castrati cum sua actuali caliditate eidem commissurae applicentur: his enim ingenijs, quod remansit de materia potente generare apostema phreniticum, procul dubio resoluetur. Et aduerte, quod cum una de causis potissimis maxime obnoctis phrenitidi sit instantia uigiliarum, debes tu omni cura, & omni sollicitudine prouocare somnum

re somnum in tali patiente : ob quam rem utere sequen-
tibus ingenijs in prouocatione somni.

PRIMUM ingenium est, ut uestperi, quando uult cu-
bare, fiant sequentes lotiones à genu infra, & à cubito
ad manus calide; diluendo quoque ipsius patientis nares,
& tempora,

Recip. Florum camomillæ, florum uiolarum, florum
anethi, florum nenupharis ana. M.i.s. Corticum radicū
mandragoræ M.s. seminum iusquiami albi unc.s. misce,
& bulliant in sufficienti quantitate aquæ ad consum-
ptionem tertiæ partis, & usui seruetur.

SECUNDUM ingenium est, ut facta lotione prima,
mox ungantur tempora, & pulsus manuum, & pedis
cum sequenti unguento.

Recip. olei nenupharis, unguētī populconis ana. unc.s.
croci, opij ana gran. iij. misce pro linimento.

TERTIUM ingenium est, ut cum sequenti uino ca-
lido in ingressu lecti diluantur aures, & nares,

Recip. uini albi dulcis lib s. seminum iusquiami al-
bi drach. ij. bulliant usque ad consumptionem medietat-
is; & coletur uinum, & usui reseruetur.

QUARTUM ingenium, ubi præcedentibus ingenijs
patiens non dormiret, qualibet hora noctis capiat infra
scriptum potum; & proculdubio dormiet.

Recip. Syrupi de papauere, aquæ lactucæ ana unc. ij.
misce pro una uice. si uero his omnibus salutaribus re-
medijs æger noluerit dormire, neque uoluerit curari, cō-
mendabis eum Deo, & presbyteris. Et hæc dicta sint
de phrenitide.

DE MELANCHOLIA, Cap. VI.

ADVERTANT Medici practi-
cantes, non trahere liberum commercium cum me-
lancholicis; quoniam plerunque magnum
ipsis posset contingere malum; sicuti euenit cuidam me-
dico bononiensi Ludouico de leonibus nuncupato: melan-
cholicus etenim quidam ostendens se uelle blandiri sue
excellentie, applicauit fortissimas manus gutturi: &
nisi ego presentialiter adfuissem, cum suffocasset: &
ideo cum securitate omni conetur medicus melancholi-
cum uisitare; imò hortor, si expediet, ut faciat ipsum
quandoque ligare, demùm uerò consideret medicus, à quo
humore melancholia ipsa originem trahat. an ab humo-
re sanguineo: cuius signa apparebunt talia: rubedo
faciei, & oculorum; caliditas apparens in partibus
auicinatissimis ipsi capiti; grossicies, seu amplitudo, &
plenitudo uenarum; & plurimus risus; & hic plurimus
risus est unum de potissimis signis attestantibus super
melancholiam factam ex sanguinis adustione. Si uerò
nullum horum signorum apparuerit, uel remissè appa-
ruerit una cum furore, ferocitate, & maniaca confiden-
tia, tunc statues melancholiam esse per adustionem ip-
sius cholerae. Si uerò his non apparentibus, sed potius
dominium frigiditatis in toto corpore percipietur, una
cum apparente timore, & tristitia, & ploratu ipsius
patientis, statim dijudicabitur melancholiam esse ab
adustione naturalis melancholiae. ob quam rem, si melan-
cholia fuerit à sanguine adusto, curabis ægrum ab ini-
tio his sequentibus ingenijs.

PRIMO

PRIMO phlebotomabis ipsum ex uena nigra; cum credendum sit, in eo abundantiam sanguinis esse; & hoc precedente uentris lenitione, quæ fiat cum sequenti clystere.

Recip. Epithymi, thymi, florum sticados Arabici, uiolaria, mercurialis, foliorum malua ana. M.i. surfuris grossi ligati in petia. M.i. s. bulliant in sufficienti quantitate aquæ ad consumptionem medietatis: postea accipe de dicta colatura unc. x. cassia nouiter tractæ unc. i. s. olei uiolati unc. iij. de saccharo, sale, ouo, quantum expedit; accipiat & iniiciatur clystere. Et aduerte, ut obserues præceptum principis, & aliorum doctorum antiquorum, ut in exitu sanguinis, si sanguis apparebit clarus, limpidus, & subtilis, sectam uenam obseres; quoniam tunc phlebotomia bonum rapiet, & malum derelinquet. Si uero huiusmodi sanguis crassus, turbulentus, ac niger apparuerit, tunc phlebotomiam complebis pondere quinque, uel sex unciarum sanguinis; habita quippe consideratione ad ætatem, & ad uirtutem. Facta hac phlebotomia, consulo, ut conuertas te ad digestionem materiae peccantis: & sic dabis digestionem, in quo dicatur esse uirtus calefaciendi, & humectandi; magis autem humectandi, quam calefaciendi, ex eo quia humor peccans in melancholia, adustione ipsa factus est frigidus, & siccus, tam & si ex humoribus calidis plerunque fiat; & propter hoc, quod tenet uestigium caloris primæ mineræ, licet frigidus sit, plerunque reddit animal ridiculosum, ferox, & maniacum: licet humor ipse frigidus sit. Cum igitur humidum caloris acuitatem, uel ipsius caloris uestigium obtundat, ideo applicanda præsidia ipsi melancholico plus humida sint,

da sint, quàm calida, dabis igitur illi syrupum hunc.

Recip. Syrupi de pomis simplicis unc. i. syrupi uiolati unc. s. aquarum buglossæ, uiolarum, borraaginis ana unc. i. misce. Recordare, quòd in omni administratione syruporum in ipsa melancholia non est malum apponere syrupum uiolatum; cum, ut plurimum, melancholici patiantur instantiam uigiliarum; & tua intentio debet esse in prouocatione somni: & hoc maxime completur cum syrupo uiolato. Transactis uerò duobus diebus à prima phlebotomia, phlebotomabis cephalicam cubiti dextri, extrahendo sanguinem pondere trium, uel quatuor unciarum; sed semper digestiuum continuabis per sex dies continuos, & septimo die apparentibus signis concoctionis, dabis patienti infrascriptum purgatorium.

Recip. Diasenæ lenitiui drach. vi. spetierum Hieræ simplicis Galeni drach. ij. confectionis Hamec drach. ij. s. dissoluantur cum decoctione communi florum, & fructuum quantum sufficit: & cum qua bulliant folliculorum senæ, epithymi, polypodij quercini ana drach. ij. & fiat potus; qui exhibeatur patienti duabus horis ante lucem. Sequenti uerò die capiat patiens in diluculo sequentem bolum.

Recip. Diabuglossati, sacchari uiolati ana drach. ij. misce. Vesperis uerò eodem die ante cœnam fiant lotiones ad extremitates ipsius patientis cum infrascripta decoctione calida satis adaucto gradu caloris, continuè deorsum, & fortiter trahendo.

Recip. Rosarum rubearum, florum uiolarum, florum sticados Arabici, maioranæ, florum camomillæ, Anethi ana. M. i. s. bulliant in aqua fluminis currentis usque ad consumptionem tertiæ partis. & usui reseruetur: & sic conti-

sic continuabis cum his diuersiuis lotionibus per treis dies sequentes. Si uerò eisdem diebus patiens somno priuaretur, uespero post assumptam coenam sollicitabis ipsi patienti lotiones somniferas, quas diximus in capite de phrenysi; non relinquendo, si expedirent, alia ingenia, quæ ibi retulimus ad somnum inducendum. His quatuor, uel quinque expletis diebus, perseverante morbo, phlebotomabis uenas hæmorrhoidales, iuxta præceptum Hippocratis, NEPHRITICIS ET MELANCHOLICIS HAEMORRHOIDES INNATAE, BONVM. Et ipsis incisis cum phlebotomo, uel cum sanguisugis, extrahes de sanguine pondere trium unciarum. Facta hac hæmorrhoidarum apertione, laudo, ut iteratò materia purgetur; quia omni septimana conueniens est ad minus semel purgare corpus melancholici. A quacunque melancholia prouenerit morbus, exhibeatur ei sequens medicina.

Recip. Hieræ simplicis Galeni unc.i. confectionis hæmecz drach.i.s. misce, & dissoluantur cum aqua decoctionis epithymi, folliculorum senæ, & polipodij quercini. Facta hac purgatione, si morbus perseveret, & cum signis dominij sanguinis, quorum potissimum est risus, indubitatò uenam rectam frontis secabis, extrahesq; sanguinem pondere trium unciarum, & sic facta phlebotomia hæc, si melancholia adhuc perseveret, ipsi capiti applicabis fomenta pullos columborum, catulos, ijs ingenijs, quibus usi fuimus in capite de phrenesi: & sic curabis, DEO iuuante, melancholiam à sanguine. Si uerò fuerit melancholia cum maniaca cōfidentia, et feroci furore, eam curabis his sequentibus ingenijs.

PRIMO (præcedente clysteri lenitiuo ad remissionem

C ij nem

nem feruoris, & ebullitionis cholerae facies phlebotomiam ex nigra, uel uena hepatica: quippe non tantum de sanguine extrahes, quantum si melancholia esset à sanguine; sed solum tantum, quantum expediet pro remissione ebullitionis cholerae, & sanguinis, quiescat autem aeger sequenti die, in qua medicus sollicitus sit tenere ipsum ligatum, ne sibi, & ipsi egrotanti aliquid mali contingat. Tertia uero die post phlebotomiam, purgetur patiens sequenti purgatorio.

Recip. Diacatholiconis drach. vi. electuarij rosati Mesue drach. ij. reubarbari optimi electi drach. ij. s. spica gran. xij. incidatur reubarbarium cum spica, & deinde subtiliter puluerizetur, et cū modico uini albi odoriferi irroretur, et dissoluantur omnia cū sequenti decoctione.

Recip. Quatuor florum cordialium ana. M. s. corticum myrobalanorum citrinorum unc. s. epithymi, thymi, folliculorum senae, polypodij quercini ana drach. ij. bulliant in sufficienti quantitate aquae usque ad consumptionem medietatis; deinde colentur, & colatura usui reseruetur. Facta hac euacuatione, si morbus perseverabit, tunc eis praecise ingenijs poteris uti, quibus usus es in curatione melancholiae sanguineae, conuenient quippe & phlebotomiae factae ratione infrigidationis, qua remittitur cholericæ ebullitio. Si uero melancholia fuerit ex adustione melancholiae naturalis, eam curabis sequentibus ingenijs.

PRIMO de hoc melancholico non timebis cum ipse de unaquaque modica re timorem sibi acquirat. Si uero cognoueris hominem ipsum esse plenum sanguine, ipsum phlebotomabis, & non aliter: quoniam curatio melancholiae à melancholia est multi, & boni sanguinis generatio:

ratio: sed si expediet ipsum phlebotomare, phleboto=
mabis ipsum ex uena basilica lateris sinistri; cum in ta
li morbo multum consentiat splen, & eandem cautelam
seruabis in sanguinis missione, quam iam diximus; ui=
delicet: SI SANGVIS exierit clarus, & subtilis, siste
sanguinis missionem: si uerò turbidus, & crassius, se=
quere cum extractione sanguinis quatuor unciam ad
plus; ne magis corpus inrigidetur & exicetur, & hoc
intelligatur semper precedente clysteri leniente: demum
uerò materiam digerere debes, continuando infra scri=
ptum syrupum per septem dies.

Recip. Syrupi de pomis compositi, de fumo terræ ma
ioris, uiolati, de epithymo ana unc. s. aquarum melissæ,
buglossæ, borraginis ana. unc. i. misce, Et aduerte, quòd
captis quatuor de his syrupis, non errabis, si patienti
cum sanguisugis aperias hæmorrhoides cum extractio=
ne illius sanguinis melancholici, & fecalis pondere qua=
tuor unciam. Septimo uerò die, apparentibus signis
concoctionis, pro sequenti die dabis ei medicinam in=
fascriptam.

Recip. Quatuor florum cordialium ana M. s. myro=
balanorum Indorum, chebulorū ana drach. ij. epithymi,
thymi, folliculorum senæ, polypodij quercini ana. drach.
i. bulliant in sufficiente quantitate lactis caprini usque
ad consumptionē medietatis, deinde colentur, & in co=
latura dissolue diasenæ lenitiui drach. vi. confectiois
Hamec drach. ij. epithymi subtiliter puluerizati, pulue=
ris hieræ simplicis Galeni ana drach. i. s. & fiat potus.

Sequentibus uerò diebus laudò ut omni septimana pa=
tiens capiat unciam mediam infra scriptæ medicinae in
diluculo, dissolutæ cum aqua lactis caprini: quæ medicina

C iij nominatur

nominatur Triphera de epithymo.

Recip. Triphera magnæ unc. i. spetierum Hieræ simplicis Galeni unc. i. s. epithymi unc. s. puluerizentur puluerizanda, & cum modico sacchari fiat mistura. ultra enim quod hæc medicina euacuabit humorem peccantem, prouocabit somnum; de quo medicus in melancholia debet esse maximè sollicitus.

Ad idem, recordetur medicus confortare fontem, & radicem uitæ cum epithemate cordiali infra scripto manè, & uesperis ante cibum.

Recip. Aquæ melissæ, buglossæ, borraginis, rosatæ ana lib. s. quatuor florum cordialium ana drach. i. ligni aloes, been albi, & rubei, ossis de corde cerui ana scrup. ij. croci scrup. i. aceti optimi unc. iij. uini albi odoriferi unc. iij. puluerizentur puluerizanda, & misce pro epithemate cordis.

Ad idem, debet medicus sollicitare, ipsi patienti dare bolum infra scriptæ misturæ per tres horas ante cibum mane, & uesperis.

Recip. Diamusci dulcis, diamusci amari ana. drach. ij. diabuglossati, diaborraginati, sacchari uiolati ana unc. i. misce cum syrupo de pomis: & fiat electuarium.

Ad idem: & est expertum, si patienti melancholiam à melancholia ipsa, quolibet mane in diluculo dabis tria oua sorbilia plurimum conferunt: totq; diebus continuabis hæc oua, quoad ipse assumet in potu centum & unum ouum, cum sequenti puluere parumper super asperso ipsi ouo.

Recip. Epithymi, thymi ana drach. ij. sacchari albisimi unc. i. croci gran. iij. cinnamomi electi drach. i. puluerizentur

uerizentur omnia subtilissimè, & fiat puluis.

AD IDEM. Valet & ad expellendā melancholiam letitia, & gaudium: stare in cantilenis, in ludis, et sonis: & habitare cum personis sibi domesticis, & familiaribus, & precipue cum puellis iucundis. Et hæc de melancholia.

AD DOLOREM, ET TINNITVM, ET
SVRDITATEM AVRIVM, Cap. VII.

PRIMO euacuetur materia cum infrascriptis pilulis, alijs uniuersalibus præcedētibus. Recip. Pilularū sine quibus, aurearū Nicolai, agarici trochiscati ana scrup. i. misce. cum syrupo de sticados: & fiant pilulæ quinque. Post, auribus intus, & extra apponas sequens emplastrum maximi doloris sedatiuum.

Recip. Sep. e sub feruentibus cineribus coctæ numero. i. butyri recentis unc. ij. olei camomillæ, olei rosati ana unc. i. croci drach. i. misce, & in mortario conducatur emplastrum, & ipsum calidum auribus apponatur diu, noctuq;: omnem enim auris dolorem tollit, apostema soluit. & si ad suppurationem conducendum est apostema, hoc ipso emplastro conducetur.

Aliud, expertum in forti dolore, & tinnitu, & surditate aurium.

Recip. Olei de castoreo unc. ij. olei rosati, amygdalarū amararū ana unc. i. aquæ ardētis unc. ij. misce, et bulliant usque ad consumptionem aquæ ardentis; deinde in ingressu lecti quolibet uesteri infundantur prædicti olei calidi guttæ quatuor in foraminibus aurium, &

C iij obstruantur

cepa

obstruantur foramina cum bombice odoris musci. & hoc est bene expertum.

Aliud, surditati mirabiliter conferens, & dolori, & sibilo aurium.

Recip. Cyclaminis, id est panis porcini, lib. s. scilicet de radice; & optimè à cortice mundetur; deinde fortiter, et minutissimè trituretur: cui adde olei camomillini, olei rosati, amygdalarum amararum ana unc. ij. apponantur igni, & bulliant usque ad consumptionem medietatis olei deinde cum forti expressione coletur oleum, de quo oleo in ingressu lecti imponantur foraminibus aurium guttæ quatuor calidæ. Post uero panem porcinum sic trituratam accipe, & more emplastri toti auri impone, & liga: manè uero aurem mundato ab huiusmodi cyclamine, & cum modico uini albi odoriferi calidi aures abluito: et sic per decem dies uel plus continuato: & uidebitur optimum experimentum.

Aliud ad idem: & est bene expertum.

Recip. Aquæ uitæ unc. iiij. radicum cyclaminis unc. s. nucleorum persicorum, amygdalarum amararum ana numero iiij. infundantur hæc omnia trituratam in prædicta aqua uitæ per tres dies naturales continuos, deinde fiat fortissima expressio eorum; & de prædicta aqua uitæ guttam unam tantum uespere in ingressu lecti in foraminibus aurium stilla; & cum bombice claudatur: & sic continuando alternis diebus in surditate, & tinnitu, uidebis pulcherrimum experimentum.

Aliud ad idem.

Recip. Radicum althææ mundatarum, & subtilissimè incisarum unc. iiij. radicum cyclaminis similiter tritatarum unc. ij. foenugræci, seminū lini ana unc. s. bulliāt in
sufficienti

sufficienti quantitate aquæ; deinde colentur, & colaturæ adde, butyri recentis unc. s. olei amygdalarum amararū, olei rosati ana unc. i. misce; et fiat emplastrū; quod diē, & nocte calidum auribus ipsis apponatur.

Aliud ad idem.

Recip. Furfuris grossi milij ana M. s. salis communis M. s. florum camomille, seminum lini, seminum cimini ana M. i misce, & in tegula benè calefiant; deinde irrorentur cum modico uini albi odoriferi; & manē & uesp̄i fomententur aures.

Aliud domesticum, & mulieribus familiare, & optimè expertum.

Recip. Olei nucum lib. i. bulliat in aliquo uase; & eo tunc, quo fumum emittit propter ebullitionem, tunc per embotū dictus fumus in foraminibus aurium recipiatur.

AD DOLOREM OCVLORVM, ET
OPHTALMIAM, Cap. viii.

I OCVLORVM dolor fuerit cum præsentia sanguinis ad ipsos collecti, expertum remedium.

PRIMO est phlebotomia cephalicæ: post uerò appositio sanguisugarum post aures, uel appositio uentosarum cū scarificatione in parte colli, qua iungitur craneo: & hoc præcedente uentris lenitione.

Aliud, ubi fuerit dolor in oculo uel cum sanguinis præsentia, uel sine, In sedatione doloris remedium tale est.

Recip. Aquæ albuminum oui unc. ij. lactis mulieris unc. iij. succi plantaginis, succi camomille ana unc. i. madesiant

defiant petiæ lineæ, & oculo imponantur quousque calescant; & iteratò apponantur. Si uerò uehementissimus esset dolor, his grana duo opij iungito, & dolor sedabitur.

Aliud ad idem.

Recip. Medullæ panis optimè tritæ unc.i. medullæ pomorum dulcium benè tritorum unc. ij. lactis mulieris unc.i. olei rosati unc.s. misce omnia insimul: & fiat emplastrum; quod oculo apponatur. Si uerò uehemens dolor fuerit, ei adde croci, opij ana gran. iij. & est benè expertum in sedatione doloris.

Aliud, quod ualet in dolore, siue defluxu sanguinis ad oculum.

Recip. Mucillaginis sem. altheæ, mucillaginis sem. fenugræci ana unc. ij. lactis mulieris unc.i. meliloti subtiliter puluerizati unc. ij. olei rosati unc.i. farinæ hordei unc.i. misce, et fiat emplastrum: cui adde (si expedit) opij, croci ana gran. iij.

Aliud, mirabiliter conferens in dolore oculi in qualibet causa.

Recip. Sief albi drach.s. dissoluatur in lacte mulieris, & oculo imponatur.

Aliud ad idem.

Recip. Vnguenti dicti Alabastrini superius descripti unc.i. lactis mulieris unc. ij. misce, & infundatur petiæ lineæ in dicto liquore, & oculo apponantur.

Aliud remedium, ubi cum dolore simul esset fluxus sanguinis ad oculum.

Recip. Boli armeni, sanguinis draconis, pilorum leporis combustorum ana. drach. ij. puluerizentur subtiliter, & cum albuminibus ouorum dissoluantur: demùm
cum

cum patiens ibit dormitum, fiat linimentum in fronte super supercilia oculi patientis; & supra oculum apponatur, & ligetur medulla panis albi madefacta in aqua rosacea; & sic moretur per totam noctem; & est optimum experimentum. Si uero ob nimium dolorem patiens deueniret ad diminutam uisionem, utatur semel in septimana sequentibus pilulis in ingressu lecti.

Recip. Pilularum lucis, sine quibus ana drach. s. misce cum syrupo de sticados, & fiant pilule quinque; & continue post assumptionem harum pilularum abluat patiens oculos cum infra scripta lotionem; quae ualet in conseruando uisum, in sedando dolorem, et confortando oculum.

Recip. Aquae berbenae, aquae rosatae, aquae foeniculi ana unc. iij. uini albi potentis unc. iij. tutiae preparatae, sacchari candi ana drach. iij. aloës hepatici drach. ij. omnia insimul, puluerizatis puluerizandis, misceantur: et sic per diem naturalem in infusione permaneant, demum colentur, & colatura oculi abluantur.

Aliud conferens & oculorum dolori, & maculis existentibus in eis.

Recip. Succu foeniculi, succu berbenae ana unc. s. unguenti alabastrini dicti drach. ij. misce; & cum pluma, cum patiens uadit dormitum, modicum de praedicto unguento ponatur in angulis oculorum.

DE FLUXU SANGVINIS

NARIUM, Cap. IX.

XPERTUM EST ad fluxum sanguinis narium apertio haemorrhoidarum per sanguisugas, consentiente etate, & uirtutis robore.

robore. Si uerò patiens fluxum sanguinis narium fuerit puer à septem ad quatuordecim annos expertum est, quod appositio sanguisugarum post aures curat.

Aliud ad idem.

Recip. Boli Armeni, terræ sigillatæ, sanguinis draconis ana drach. ij. acatiæ drach. i. puluerizentur subtiliter, & dissoluantur cum succo plantaginis, & albumine oui quantum sufficit, & fiat linimentum fronti, & gutturi.

Aliud ad idem optimè expertum.

Recip. Succu plantaginis, aquæ rosatæ, aceti optimi ana unc. iiij. albuminis oui optimè conquassati unc. ij. acatiæ cum prædictis dissolutæ unc. s. misce, & liniatur frons, & guttur cum petia madefacta in prædictis.

Aliud ad idem benè expertum.

Recip. Succu arthenitæ, succu plantaginis ana unc. ij. thuris, aloës hepatici, mirrhæ ana drach. i. s. puluerizentur puluerizanda, & misce. Infundantur postea lichinia facta ex bombice, & imponentur naribus, ex quibus fluit sanguis.

Aliud expertum, & mirabile in hoc.

Recip. Aquæ panis porcini quantum sufficit, & ipsam patiens per nares trahat: & repentinum uidebis iuuamentum.

Ad idem mirabile.

Recip. Sanguinis humani. illius scilicet, à quo fluit sanguis per nares unc. i. uel ij. qui sanguis super laminam ferream igni appositam uratur: deinde subtilissimè puluerizetur, & dictum puluerem naribus insuflabis: & optimum

mum uideb is experimentum.

Aliud ad idem.

Recip. Aceti optimi, aquæ plantaginis ana lib. ij. madefiant petiæ lineæ in huiusmodi liquore; deinde apponantur plantis pedum, uolis manuum, & regioni hepatis, & statim tolletur fluxus sanguinis narium.

DE DOLORIBVS DENTIVM, Cap. x.

PRIMO expertum est, quod si fiat euacuatio cum sequentibus pilulis in ingressu lecti captis, plurimum conferunt.

Recip. Pilularum de hiera Nicolai, pilularum aurearum eiusdem, de agarico Mesuæ ana scrup. i. misce cum syrupo uiolato: & fiant pilulæ quinque.

Aliud ad idem: & est expertum.

Recip. Hieræ picræ Gal. unc. s. mithridati drach. ij. aquæ uitæ unc. s. misce, & fiat linimentum, cum quo persæpe in die liniatur dens dolens, & circa illius gingiuam: hoc enim ualet maximè in causa frigida.

Aliud ad idem: quod utique in causa calida mirabile est.

Recip. Succu semperuiuæ: succi solatri ana unc. iij. lactis uaccini lib. i. olei rosati omphacini unc. ij. misce, & petiæ madefactæ in huiusmodi liquore applicetur maxillæ dentis dolentis.

Aliud ad idem in causa calida.

Recip. Medullæ pomorum dulcium optimè tritorum unc. ij. furfuris grossi unc. iij. olei rosati omphacini unc. i. croci scrup. i. misce, & fiat emplastrum loco dolenti applicandum.

Aliud

Aliud ad idem in utraque causa.

Recip. Vini albi potentis unc. s. radicū iusquiami albi unc. i. bulliant insimul usque ad consumptionem tertiæ partis, uel medietatis uini, & cum dicto uino calido abluatur tota gingiua dentis dolentis: & diu de prædicto uino in ore detineatur iuxta dentem dolentem.

Ad idem: & est expertum.

Recip. Aceti nigri fortissimi unc. iij. sandaracæ unc. s. bulliant insimul usque ad consumptionem tertiæ partis: et de dicto aceto calido aliqua quantitas detineatur in loco dentis dolentis.

Aliud ad idem.

Recip. Florum saluiæ, roris marini, betonicæ, sticados Arabici, maioranæ ana M. s. nigellæ, pyrethri ana. drach. ij. bulliant in sufficienti quantitate uini albi usque ad consumptionem medietatis, & colentur; & prædictæ herbæ colatæ contendantur, & ueluti emplastrum maxillæ dentis dolentis applicetur; & dictum uinum calidum in ore retineatur.

Aliud ad idem, si dens dolens esset perforatus, impleatur foramen cum sequenti mixtura.

Recip. Theriacæ unc. s. pyrethri, nigellæ ana drach. s. aquæ uitæ drach. i. misce, & impleatur foramen dentis. Nota tamen, quod omnibus his expertis non iuuantibus, singulo eorum poteris addere duo grana, uel tria opij, ubi dolor multum infestaret cum perseuerantia, & applica re modo prædicto.

SI FVERIT fætor oris, & nasi per consensum à cerebro; quod cognoscimus fæto-
re eorum, quæ per palatum & nares exe-
unt; compertum est ex experientia qualibet septimana
uti semel sequenti medicina.

Recip. Turbith boni, & gumosi drach. ij. agarici ele-
cti drach. i. triturentur, & bulliant insimul in sufficienti
quantitate aquæ betonicæ; deinde colentur, & cum cola-
tura quantitatis duarum unciarum dissolue, pulueris
hieræ simplicis drach. iij. syrupi uiolati unc. i. & fiat po-
tus. & exhibeatur patienti in medio noctis: & in qua-
tuor, uel quinque assumptionibus huius potus curabitur à
fæto- re oris, & nasi à capite.

Ad idem, benè expertæ sunt hæ pilulæ tri-
bus enim uicibus suæ assumptionis curabitur
fætor oris, & nasi.

Recip. Folij, nucis muscate, ligni aloës, garyophyllo-
rum ana drach. i. spetierū hieræ simplicis Galeni drach.
s. pastæ pilularum masticearum conciliatoris unc. i.
misce cum melle rosato: fiat pasta pilularum; de quibus
pilulis patiens capiat drachmam unam de decem diebus
in decem diebus.

Ad idem, optima experta est sequens aqua;
cum qua quotidie, stomacho ieiuno, & mundo
naso à superfluitatibus, debet caput purgare,
eam sursum trahendo.

Recip. Aquæ rosatæ lib. i. s. aquæ uiolatæ lib. i. aquæ
maioranæ lib. s. nucis muscatæ, ligni aloës, cinnamomi,
galange,

galangæ, zedoariæ ana drach. ij. puluerizentur puluerizanda subtiliter, & cum prædictis aquis misceantur, & in alembico ponantur, & destilletur aqua; quæ, post distillationem aromatizetur cum octo granis musci fini: et purgato capite cum prædicta aqua, uidebis mirabilia in fatore oris, & nasi.

Ad idem, quando erit per consensum à stomacho, primo experta est hæc medicina multum ualere.

Recip. Hieræ simplicis Galeni unc. i. turbith boni, & gumosi subtiliter puluerizati drach. i. s. misce, & fiat bolus cum saccharo. Hanc medicinam capiat patiens in diluculo.

Ad idem facta purgatione, mirabile experimentum est hoc sequens.

Recip. Vini albi potentis, & odoriferi lib. i. nucis muscatæ, garyophyllorum, cinnamomi, macis, ana drach. i. musci optimi scrup. i. puluerizentur puluerizanda subtiliter, & infundantur in prædicto uino per duos dies naturales; deinde coletur uinum à spetiebus; cui uino adde aquæ rosatæ unc. ij. & patiens quolibet mane, stomacho ieiuno, assiduet tria, uel quatuor cochlearia prædicti uini.

Ad idem.

EXPERIMENTUM optimum est quolibet mane stomacho ieiuno ferè immedatè ante prandium uti pilula una alephangina, uel ad minus alternis diebus.

Ad idem optima experta est sequens mistura; de qua quolibet mane, stomacho ieiuno, patiens capiat ad quantitatem castanæ.

Recip. Diagalagæ, id est electuarij de galanga unc. ij. spetierum

*spetierum aromatici rosati, spetierum diamusci dulcis
ana. drach. i. musci optimi gran. iiij. misce cum succo po-
morum dulcium: & fiat electuarium.*

DE SQUINANTIA, Cap. XII.

COMPERTUM est experientia phle-
botomiā duarū uenarū sub lingua esse iuuā-
mētū praestantissimū squinantiae, praece-
dentibus tamen una, uel duabus phlebotomijs: scilicet phle-
botomia uenae nigrae, & phlebotomia cephalicae, hoc est
magis necessarium.

Ad idem.

Optimè expertum est, quòd, factis phlebotomijs prae-
dictis, cucurbitulae appositae in collo ex opposito loco do-
lenti cum scarificatione, & sanguinis extractione, mira-
biliter conferunt.

Ad idem.

Experientia optimè compertum est, post phleboto-
miam dictam, prouocationem sanguinis ex naribus cum
setis pungentibus maximè conferre.

Ad idem. Factis phlebotomijs, expertum
est medicinam hanc ex toto squinantiam
curare.

Recip. Turbith boni, & gumosi drach. i. bulliat in de-
cem unciis aquae distillationis glycyrrhizae usque ad cō-
sumptionem medietatis: deinde coletur, & cum colatu-
ra dissolue manna electae unc. iiij. uel cassiae nouiter tra-
ctae unc. i. s. & exhibeatur patienti qualibet hora stom-
acho ieiuno; & precedente clysteri lenitiuo, de die, et no-
cte; meridie, & in sero potest exhiberi.

D Ad idem

Ad idem, in principio benè expertus est sequens gargarismus.

Recip. Aquæ distillationis glycyrrhizæ lib. ij. succi plantaginis, succi mororum celsium, succi myrtillorum ana unc. ij. misce, & bulliant simul una forti ebullitione; deinde coletur, & relinquatur, ut infrigidetur; & patiens eo utatur leui gargarismo.

Ad idem.

IN PRINCIPIO experientia compertum est, pulcrem foliorum plantaginis exiccatorum, & subtiliter puluerizatorum, insufflatorum cum canna in guttur multum conferre.

Ad idem.

UBI INDIGEMUS resolutione, ualet oleum camomillinum, oleum uiolatum, oleum amygdalarum dulcium, & pinguedo gallinæ in equalibus partibus, inungendo locum doloris cum applicatione lanæ succidæ.

Ad idem, expertum est sequens emplastrum, ubi apostema suo tumore, & sua duritie difficilem reddit anhelitum; quoniam emollit, & resoluit.

Recip. Radicis althææ minutim incisæ, et mundæ, camomillæ, florum uiolarum foliorum maluæ, cum radicibus ana M. i. bulliant omnia insimul in sufficienti quantitate aquæ usque ad consumptionem aquæ; deinde adde farinæ hordei farinæ scœnugræci, farinæ seminis lini ana P. i. pinguedinis gallinæ unc. i. olei camomillæ, olei amygdalarum dulcium ana quantum sufficit ad impinguandum emplastrum. quod pluries in die patienti applicetur.

Ad idem, in uia resolutionis ualet sequens gargarismus.

gargarismus,

Recip. Aquæ destillationis althææ lib. i. syrup i de betonica unc. iij. misce. & fiat gargarismus. Si uerò syrupus non inueniatur, prædicta aqua misceatur cum conferva betonicæ, uel sticados. Si uerò apostema squinanticum non tolleretur sui resolutionem, tunc præparetur citissimè ad maturandum, ut rumpatur; ne obstruendo guttur, subito ægrum suffocet.

Ad maturandum apostema ualet emplastrum sequens, appositum patienti calidum.

Recip. Foliorum maluæ cum radicibus, radicum ireos, florum uiolarum, radicum althææ ana. M. i. caricarum pinguium numero, vi. bulliant in sufficienti quantitate aquæ usque ad consumptionem duarum partium aquæ; deinde adde farinæ frumenti M. i. pinguedinis porci unc. i. s. butyri recentis unc. s. lactis unc. i. s. olei amygdalarum dulcium, liliorum alborum ana quantum sufficit ad impinguandum emplastrum.

Ad idem, mirabile experimentum habetur in emolliendo, & maturando apostema squinanticum ex sequenti gargarismo.

Recip. Mucillaginis seminum maluæ, mucillaginis seminum caulium ana unc. ij. mucillaginis ficuum unc. iij. butyri recentis unc. i. aquæ destillationis glycyrrhizæ lib. iij. misce omnia insimul, & ipso igne fiat liquor; quo utatur patiens sæpe, & gargarizando, & lambendo calido. Postquam uerò apostema squinanticum ad maturationem fuerit conductum, experientia compertum est, sequens emplastrum ipsum disrumpere, faciens quoque ad remanentis resolutionem.

Recip. Nidorum hirundinum lib. i. olei amygdalæ

D ij rum

rum dulcium, olei camomillæ ana quantum sufficit ad conducendum emplastrum; & ipsum calidum gutturi applicetur.

Ad idem rumpendum.

Fortis uociferatio, & fortis motus gutturis in transglutendo; sicut transglutire crustam panis, multum conferre inuentum est. Si uerò huiusmodi non suffecerint ad eius disruptionem, patiens, uel chirurgicus cum digitis suis, uel cum candela cerea subtili gutturi immissa faciliter disrumpentur. Si uerò non suffecerint, & chirurgicus oculo, uel tactu apostema percipiat, cum ferro disrumpat. Immediatè post eius disruptionem ad id expertum experimentum sequens per uiam paulatinè deglutitionis, uel per uiam gargarismi.

Recip. Aquæ hordei lib. ij. mellis rosati colati unc. iij. misce & ager gargarizando in quantum est possibile, conducat sanie ad os, ne ad membra spiritualia descendat ob nocumenta magna: & sic ager mundificando uulnus ipsum consolidabit.

DE SPVTO SANGVINIS

A PVLNONE, Cap. xii.

D SPVTVM sanguinis à pulmone compertum est experientia phlebotomiam ex basilica, qualibet hora factam, iuuamentum præstare: & hoc experimentum maiorem habet efficaciam, si altero die à phlebotomia basilicæ, applicentur tres sanguisugæ hæmorrhoidibus.

Ad idem, compertum est, quòd facta phlebotomia, sequens medicina optimum conducit iuuamentum.

uamentum.

Recip. Reubarbari electi drach. ij. torre fiat parum, & subtiliter puluerizetur, & dissoluatur cum decoctione seminum acetosæ, seminum portulacæ, & seminum endiuie, & patienti exhibeatur in diluculo.

Ad idem.

Compertum est experientia, si sputum sanguinis, sicut frequenter, & ut in pluribus ex catarro salso, & acuto contingere solet, tunicas uenarum pulmonis frangeret, cautherium actuale factum in commissura coronali ultimum præstare iuuamentum.

Ad idem, optimè expertum est sequens antidotum.

Recip. Succi portulacæ, succi plantaginis ana unc. i. coralliorum rubeorum drach. i. lapidis hæmatitis drach. s. puluerizentur puluerizanda, & totum hoc exhibeatur patienti qualibet hora, qua sputo sanguinis infestabitur patiens.

Ad idem, expertum sequens remedium.

Recip. Gumi Arabici, tragacanthæ, cornu cerui usti, lapidis hæmatitis usti, coralliorum rubeorum ustorum ana drach. s. boli Armeni scrup. ij. puluerizentur subtiliter, & cum duobus albuminibus oui crudis misceantur; & patienti totum exhibeatur qualibet hora sputi sanguinis.

Ad idem, experimento hoc sequens remedium optimum est.

Recip. Succi portulacæ, uel plantaginis, ubi non possemus habere succum portulacæ unc. iiij. trochiscorum de Krabæ drach. ij. puluerizentur trochisci subtiliter, & totum exhibeatur patienti, & statim consolida-

D iiij bitur

bitur uena.

Ad idem, compertum est experientia sequens electuarium multum conferre.

Recip. Loch de portulaca unc. ij. tragacanthæ frigida unc. i. boli Armeni, terræ sigillatæ, sanguinis draconis ana drach. i. hypochistidos, acatiæ, coralliorum rubeorum ana drach. s. puluerizentur puluerizanda subtiliter, & cum succo plantaginis conficiatur electuarium; de quo patiens qualibet hora portiunculam teneat in ore labendo.

Ad idem, expertum est, & secretum remedium sequens.

Recip. Reubarbari electi drach. ij. seminum portulacæ, coriandrorum preparatorum ana drach. i. torrefiant bona torrefactione; deinde puluerizentur subtiliter & illius pulueris drachmam unam sumito; & cum succo portulacæ quantum sufficit patienti exhibeto hora spuiti sanguinis.

Ad idem, mirabile est, & secretum, sequens medicamentum.

Recip. Succu millefolij unc. ij. lapidis hæmatitis usti drach. ij. puluerizetur lapis subtiliter, & totum patienti exhibeatur frigidum; sicut expertum est, omnia, quæ in fractura uenæ pulmonis exhibentur, actu frigida esse debere.

Ad idem, mirabile experimentum est sequens.

Recip. Stercoris muris scrup. ij. anisorum drach. s. puluerizentur subtiliter, & cum aqua plantaginis quantum sufficit totum detur patienti; & uidebis mirabilem effectum in consolidatione uenæ ruptæ.

Ad idem, secretum, & infallibile experimentum sequens datum qualibet hora patienti, & in quo

in quocunque tempore ægritudinis.

Recip. Testam oui crudi, abiecta quæ intrinsecus membrana est; exicceturq; tali exiccatione, ut possit subtiliter puluerizari; de quo puluere sume drach. ij. aquæ plantaginis unc. iij. misce, & da patienti qualibet hora sputi sanguinis: & subitam uidebis consolidationem. Si uero uis hoc remedium & citius, & efficacius operari, ut confidentiam habeas, quod de cætero: non frangetur uena, per quinque dies continuos in diluculo dabis drachmas duas prædicti pulueris dissoluti in sequenti syrupo.

Recip. Syrupi rosati de rosis siccis, de portulaca, myrtini ana unc. s. misce.

Ad idem, expertum est sequens medicamentum.

Recip. Scorie ferri præparatæ unc. i. cornu cerui, usti, unc. s. bulliant in decem uncijs aquæ plantaginis usque ad consumptionem medietatis; deinde coletur, & colaturæ adde succi portulacæ unc. i. & patienti totum hoc in duabus uicibus exhibeto.

Ad idem.

Securissimum, & expertum est remedium, tam in curatione sputi sanguinis, quam in præseruatione ab eo, quolibet mane stomacho ieiuno masticare scrupulum unum reubarbari torrefacti.

Ad idem, optimum uidebis iuuamentum, si infrascripto unguento inunges costas, & præcipuè ubi percipitur punctura ex ruptura uenæ.

Recip. Trochiscorum de Krabæ drach. ij. olei citiorum, olei rosati omphacini ana unc. s. misce, & cum
D iij puluere

pulvere ducantur, quousque fiat in formam unguenti.

Ad idem expertum est portare infrascriptum cerorum super costis; mirabile enim affert iuuamentum.

Recip. Seminis portulacæ, seminis acetosæ, seminis plantaginis ana drach. ij. coraliorum rubeorum, seminum rosarum rubeorum ana drach. i. hypochistidos, acatiæ, granorum myrti, balaustiarum ana drach. ij. s. gumi Arabici, tragacanthæ ana unc. s. masticis drach. ij. omnia unica torrefactione torrefiant; deinde subtiliter puluerizentur, & puluerizata incorporentur cum succo plantaginis, uel portulacæ: demum cum oleo rosato omphacino, cæra, & pice quantum sufficit, fiat magda-
leon; de quo tantam sumas quantitatem, quantam expedit ad ipsum extendendum super corium ad magnitudinem costarum.

Ad idem, expertum est quod uinum ex toto derelinquere, est uile; & potare infrascriptam aquam.

Recip. Amidi, coraliorum rubeorum, gumi Arabici, tragacanthæ ana drach. i. bulliant omnia in lib. x. aquæ calibeatæ usque ad consumptionem tertiæ partis; deinde coletur, & colatura usui potus reseruetur.

Ad idem.

Expertum est, quod si patiens quolibet die in sero, cum uoluerit dormire, sorbeat scutellam unam ptisanæ hordeacæ, ex ea uidebis mirabilem effectum in præseruatione, & curatione ruptæ uenæ.

DE VLCERIBVS PVLMONIS, ET
SPVTO SANIEI, Cap. xiiil.

EXPERIENTIA Compertum est, assidua succi hordei potatione sanari phthisis; ad quam curandam eo uictu sic debes uti.

Recip. Succi hordei unc. iiij. amidi unc. ij. misce, & dissoluantur cum iure pulli quantum sufficit: & patienti exhibeatur mane in diluculo, aut sero in ingressu lecti: & optimum iuuamentum tibi succedet.

Ad idem, compertum est experientia, sequentem potionem phthisicis multum conferre.

Recip. Pullam unam euisceratam, & bene mundam, amidi, tragaganthæ, gumi Arabici ana drach. ij. hordei mundi, & excorticati lib. s. infundantur hæc omnia, præter pullam, in aqua ungulæ caballinæ per noctem; deinde coletur, et prædicta ponatur in uentre pullæ, sinas deinde, ut bulliant in sufficiente quantitate aquæ usque ad consumptionem carnis pullæ; demum facta forti expressione ipsius pullæ ius pullæ, reseruetur: de quo accipe libram mediam, syrupi de glycyrrhiza unc. i. s. misce, & exhibeatur talis potus patienti phthisim per decem dies continuos quolibet mane in diluculo; & uidebis curationem completam in præseruatione à phthisi, & in curatione præsentis phthisis.

Ad idem, optimè confert condimentum sequens, imo à sui natura curat phthisim.

Recip. Carnis testudinis nemoralis lib. ij. coquantur in aqua ungulæ caballinæ, demum optimè contendantur, & dissol-

Et dissoluantur cum iure pulli: cui adde lactis amygdalarum dulcium, emulsionis seminum melonis, emulsionis phislicorum ana unc. ij. farine amidi unc. s. omnia apud ignem conducantur, quousque perfecte cocta erunt: demum patienti phthisim loco ferculi Et in prandio, Et in coena exhibeatur.

Ad idem, ualet condimentum sequens.

Recip. Caudarum cancrorum fluuiialium lib. i. lactis uaccini, uel ouini lib. iiij. bulliant insimul omnia usque ad consumptionem medietatis lactis: demum caudae optime contundantur, Et cum optimo lacte dissoluantur: cui adde farine hordei, farine amidi ana P. i. lactis amygdalarum dulcium unc. iiij. utelli oui recentis numero i. sacchari albißimi unc. iiij. misce, Et apud ignem conducantur usque ad ueram coctionem; Et patiens phthisim mane, Et uesperis comedat quantum conuenit appetitui suo: Et est mirabile.

Ad idem, expertum est solo sequenti condimento phthisicos sanari.

Recip. Limaciarum nemoralium mundatarum optime à suis mucillaginibus lib. i. herbae ungulae caballinae bene triturate unc. ij. lactis uaccini. à quo non sit extractum butyrum lib. ij. bulliant insimul usque ad perfectam decoctionem limaciarum; Et totum condimentum hoc cum saccharo mixtum detur patienti phthisim loco cibariorum suorum. Et hoc de cibarijs.

Ad idem, expertum est, quod si patiens phthisim omni septimana utatur sequenti medicina, erit ipsi utile.

Recip. Iuiubarum, sebesten ana numero. x. glycyrrhizae munda, passularum enucleatarum ana unc. s. bulliant
omnia

omnia in sufficiente quantitate aquæ ungulæ caballine usque ad consumptionem medietatis: deinde colentur, & cum colatura dissolue mannæ electæ unc. iij. uel floris cassiæ unc. i. & fiat potus, & patienti detur, ut dixi, uel ad minus in duabus septimanis semel.

Ad idem, optimum est, & expertum sequens potio; qua patiens debet uti quolibet mane per tres horas ante cibum.

Recip. Aquæ destillationis radicum petroselinæ, aquæ destillationis radicum fœniculi, aquæ destillationis radicum enulæ, aquæ destillationis radicum althææ ana lib. i. gumi Arabici, tragacanthæ ana drach. iij. amidi unc. s. glycyrrhizæ mundæ unc. i. misce, & bulliant insimul usque ad consumptionem tertiæ partis: demùm coletur, & colaturæ adde tantum sacchari, quantum fiat iuleb longum, de quo patiens uncias quatuor quolibet die prædicta hora capiat.

Ad idem, secretum est, & benè expertum apud me hoc medicamentum sequens: & est pulvis unus, quo patiens phthisim debet uti secundum modum infra dicendum.

Recip. Seminis papaueris albi drach. vi. seminum endiuie, seminum acetosæ ana drach. i. s. seminum citoniorum mundatorum drach. ij. seminum melonum, cucurbitæ, citruli, cucumeris ana unc. i. s. gumi Arabici, tragacanthæ, amidi ana drach. i. succi glycyrrhizæ drach. ij. pulmonis uulpis drach. i. s. penidiarum ad pondus omnium, misce, & torresiant leui torrefactione omnia; deinde subtiliter puluerizentur.

Recip. Prædicti pulueris drach. ij. syrupi de iuiubis unc. i. s. aquæ destillationis limatiarum unc. iij. misce, & tepidum

tepidum exhibeatur in diluculo.

Item.

Recip. Prædicti pulueris drach. ij. syrupi de papauere, syrupi de iuiubis ana unc. i. aquæ ungulæ caballinæ unc. iij. misce, & tepidum patienti phthisim exhibeatur in sero cum ibit dormitum.

Ad idem, cum prædicto experimento simul sequens electuarium complet curationem phthisis: quod electuarium non solum curat phthisim, imò quàm maximè corpus humanum restaurat.

Recip. Carnis pulparum fassiani, carnis pulparum caponis, carnis pulparum perdicis ana lib. s. carnis testudinis nemoralis lib. i. bulliant in sufficienti quantitate aquæ uiolatæ usque ad completā decoctionem; deinde optime contundantur, & dissoluantur cum aqua ungulæ caballinæ. deinde

Recip. Amygdalarum dulcium mundatarum, pinearum, phisticorum, seminum melonum mundatorum, citruli, cucurbitæ ana unc. iij. fiant omnium istorum emulsiones; quæ cum prædicta aqua dissoluantur, & carnibus commisceantur, deinde

Recip. Amidi, tragacanthæ, gūmi Arabici ana drach. ij. penidiarum unc. ij. sacchari optimi quantum sufficit, et fiat electuarium; cui adde pulmonis uulpis unc. s. cinnamomi electi drach. ij. incorporentur, & fiat electuarium; de quo electuario patiens quater in die naturali capiat unc. i. pro uice, scilicet per tres horas ante prandium, in meridie, immediate ante cœnam, & in medio noctis.

Ad idem. Inter omnia phthisicis medicamenta expertum est phthisim sanare potatum asininum

asininum lac; quod patiens summat in mane,
& in diluculo parumper super dormiendo, &
uesperi in ingressu lecti, ut sequitur.

Recip. Lactis asinini recenter mulcti unc. vi. sacchari
albissimi unc. s. misce, & sumat patiens modo dicto: quem
potum continuet in uere per mensem, in autumno uero
per uiginti dies.

Ad idem, expertum est, ubi cum phthisi non
sit iunctus sputus sanguinis; cui tamen iunga-
tur catarrus falsus remedium sequens.

Recip. Succi glycyrrhizæ drach. ij. aloës loti drach. i.
pastæ pilularum de cinoglossa drach. s. optime simul om-
nia contendantur, & cum syrupo uiolato fiat pasta pilu-
larum; de qua patiens alternis diebus in ingressu lecti unā
capiat ad quantitatem scrupuli unius: hæc enim mundifica-
cat ulcus à putredine, sistit catarrum falsum fluentem à
capite, & pectus à superfluitatibus mundat.

DE ASMATE,

Cap. xv.

IN principio asmatis experientia comper-
tum est sequentem medicinam excusare me-
dicum ab ulteriori operatione; quoniam ipsa
sanat egrum.

Recip. Glycyrrhizæ mundæ, passularum enucleatæ
rum ana unc. s. iuiubarū, sebesten ana numero .x. radicū
enulæ mundæ unc. s. radicū ungulæ caballinæ drach. ij.
bulliant in sufficienti quantitate aquæ usque ad con-
sumptionem medietatis: deinde colentur, et cum colatura
dissolue mannæ electæ unc. iij. uel floris cassiæ unc. i. s. &
patienti exhibeto.

Ad idem

Ad idem, expertum est syrupum sequentem, non solum in digestionem materiae asmatice, sed etiam in euacuatione conuenienti ipsius, ob facilitatem sputi, multum conferre.

Recip. Radicum enulae, radicum hyssopi, radicum foeniculi ana unc. i. iuxta barū, sebesten ana numero x. carnium prunorum damascenorum numero x. glycyrrhizae, passulorum enucleatarum ana unc. s. capillorum ueneris, ungulae caballinae ana drach. vi. anisorum P. i. seminum cartami P. s. bulliant omnia in sufficienti quantitate aquae usque ad consumptionem medietatis: deinde colentur, & colaturae adde amidi, penidiarum ana unc. i. pulmonis uulpis grosso modo triti unc. i. s. misce & iterum bulliant unica leui ebullitione; deinde colentur, & cum saccharo, uel melle quantum sufficit reformatur syrupus; de quo syrupo bis in die in diluculo scilicet, & in meridie capiat infra scriptam mensuram per octo continuos dies.

Recip. Prædicti syrupi unc. ij. aquarum hyssopi, capillorum ueneris, ungulae caballinae ana unc. i. misce. die uero nona per duas horas ante lucem capiat infra scriptas pilulas.

Recip. Agarici trochiscati, pilularum cochiarum Alman. ana drach. s. misce cum succo de glycyrrhiza, & fiant pilulae numero v.

Ad idem, facta euacuatione præcedente, comperi sequentem potionem, manè sumptā, sanare asma; dum ex eadem in uesperis fiat dicendum clystere.

Recip. Gallum antiquum ad minus annorum trium; deinde ipsum per tempus flagellato, ipsum multum defatigando, non autem interficiendo; postea ipsum decollato,
 & imma-

Et immadefactum deplumato; demum à uisceribus bene ipsum mundato, et cum uino albo potenti abluito, ipsum modeste salito; deinde

Recip. Seminum cartami, seminum anisorum, seminum anethi ana drach. ij. radicū enulæ, radicū hyssopi, radicū prasli ana unc. s. glycyrrhizæ mundæ, passularum enucleatarum ana drach. vi. tartari albi unc. s. pulmonis uulpis trituriati drach. ij. omnia hæc grosso modo contundantur, et in uentre galli suantur, demum galum ipsum in quinquaginta libris aquæ apponito, et ipsum coquito usque quo caro ab ossibus separetur; deinde forti facta galli expressione, gallus proijciatur; demum decoctionem colato, et aëri eam exponito; ut pars clara residentia sua separetur, demum partem hæc claram ipsius decoctionis in alio uase reseruato: et sic deinceps utere eo.

Recip. Prædicti iuris clari unc. vi. oxymelis simplicis unc. i. s. misce, et (ut dixi) patienti dato tepide: uesperu uerò per horam ante cœnam sequens clystere imposito.

Recip. Iuris galli turbidi lib. i. uitelli oui numero. i. hieræ simplicis Galeni drach. vi. olei cōmunis unc. iij. sacchari rubei unc. i. s. salis communis drach. ij. misce, et inijciatur clystere: et sic continuabis per octo dies continuos: et optimum effectū in curatione asmatis inuenies.

Ad idem, expertum est, & in paroxysmo asmatis, & in præseruatione ab eo quolibet mane per tres horas ante prandium capere unciam mediam infra scriptæ mixturæ.

Recip. Terbentine optimæ lotæ cum aqua ungulæ caballine lib. i. caricarum pinguium lib. s. penidiarum unc. iij. olei amygdalarum dulcium recentis unc. i. misce
insimul

insimul omnia, & optime cōducantur in mortario quousque fiat forma electuarij; quod patiens sumat modo dicto.

Ad idem.

Optime expertum est uti alternis diebus solum terben-
tinae unciam mediam.

Ad idem, expertum est hoc secretum, uti ter
in die sequenti potione.

Recip. Succī enulæ, succi hyssopi ana unc. ij. aquæ un-
gulæ caballinae lib. i. bulliant insimul una forti, & longa
ebullitione; demum cum saccharo quantum sufficit fiat sy-
rupus: de quo sine aquis capiat unc. ij. mane, in meridie
uerò uncias duas, & duas uncias in ingressu lecti.

Ad idem, expertum est hoc remedium ad-
huc stante paroxysmo asmatis, & est secretum,
cum quo multos releuavi à paroxysmo.

Recip. Sulphuris uiui lib. s. puluerizetur subtiliter,
& infundatur in aqua ungulæ caballinae quantum suffi-
cit per diem naturalem; deinde bene abluatur cum præ-
dicta aqua: demum cū saccharo optimo quantum sufficit
fiat electuarium; de quo capiat, & mane, & uespere, sto-
macho ieiuno, unciam mediam, & in paroxysmo, & ex-
tra paroxysmum; quoniam non solum curat, sed præser-
uat etiam à paroxysmo. Si autem superueniet tibi ti-
mor de forti exiccatione ipsius pulmonis, qua anhelitus
intercipitur propter difficultatem; laudo, ut in ingressu
lecti, & in diluculo eisdem diebus patiens capiat infra-
scriptum potum, nec ob hoc derelinquatur electuarium.

Recip. Aquæ hordei unc. iij. syrupi uiolati unc. ij. misce.

Ad idem, præcipue tempore paroxysmi, se-
quens experimentum est mirabile, & probatū.

Recip.

Recip. Oxymelis simplicis unc. ij. gumi Armoniaci guttæ quatuor. misce, & totum patienti exhibeatur.

Ad idem, experientia compertum est optimè conferre, & de repente asma curare, si omni hora patienti exhibeatur tale medicamentum.

Recip. Oxymelis simplicis unc. s. pulmonis uulpis subtiliter puluerizati drach. s. misce pro una uice, & patienti exhibeatur.

Ad idem, expertum est asmatis mirabiliter conferre, si patienti ter in die naturali exhibeatur uncia media sequentis mixturæ, scilicet per tres horas ante prandium, per duas horas ante cœnam, & in medio noctis: continuando per tres, uel quatuor dies, & non plures, uidebitis ægrum sanari.

Recip. Mannæ granatæ electæ unc. ij. floris cassiæ nouiter tractæ unc. s. penidiarum unc. iij. olei amygdalarum dulcium recentis unc. i. pulmonis uulpis subtiliter puluerizati drach. ij. misce, & fiat electuarium cum syrupo de hyssopo.

Ad idem, expertum, & pro pauperibus secretum.

Recip. Radicum althææ in umbra exiccata lib. i. mellis cocti, & despumati lib. iij. misce, & apud ignem conducatur quousque fiat forma electuarij; de quo patientes capiat frequenter: & benè ualebit.

Ad idem, ualet pro pauperibus sequens condimentum.

Recip. Aquæ fontis claræ lib. ij. porrorum subtiliter incisorum unc. iij. butyri recentis unc. ij. sacchari optimi unc. i. s. uitelli oui numero i. omnia simul benè agitentur: et

E in uase

in uase propè ignem conducantur, & totum patienti exhibeatur et in prandio, & in cœna.

Ad idem: & est secretum, & mirabile, & sine dubio curat Asma a quacunque causa; & est electuariū apud me magistrale: & appellatur.

DIABVTYRVM Benedicti: de quo patiens debet assumere ter unciam mediam, scilicet in diluculo, in meridie, & in ingressu lecti.

Recip. Butyri recentis in perlucida aqua fontis decies eloti unc. iij. caricarū, nucleorū pini, dactylorum, amygdalarum amararum ana unc. ij. succi glycyrrhizæ, tragacanthæ ana unc. s. hyssopi, ireos, thymi, satureiæ, prasi, pulegij, seminum urticæ ana unc. s. cinnamomi, Zinziberis, pyrethri ana drach. iij. garyophyllorum, galangæ, piperis nigri, anisi, carui, cardamomi ana drach. ij. ligni aloës, nucis muscatæ ana drach. i. aquæ mellis lib. iij. sic conficito caricæ passulas, & dactylos benè tritos in aqua mellis triduò infunde; postea lento igne coque, & uiolenter succum exprime; cui succo adde butyrum; & insuper adde mellis spumati lib. vij. et iterum lento igne ebullito unica forti ebullitione; demum iterum cola, & colaturæ adde grana pini, & amygdalas, benè omnia contusa, & omnia in mortario nulla intermissione benè ducitò, alia uerò omnia subtiliter puluerizata, prædictis immittitò; cui adde, pulmonis uulpis subtiliter puluerizati unc. ij. & diutius permiscendo apud ignem electuariū conducito, & usui dato.

Ad idem, ualeat sequens unguentum quo totum pectus manè, & uesperī ante cibum calido debet inungi.

Recip. Succi hyssopi, succi althææ, butyri recentis,
olei

olei amygdalarũ dulcium ana unc.s.croci.scrup.s. misce,
& cum modico ceræ fiat unguentum molle.

Ad idem, & optimè ualet lotura capitis sequens, cum, ut plurimum, asma sit per defluxum materiæ a capite ad membra pectoris.

Recip. Foliorum hyssopi, foliorum betonicae, foliorũ saluiæ ana. M.s. florum camomillæ, rosarum rubearum, granorum myrti ana. M.i. bulliant in sufficienti quantitate lixiuij dulcis, & cum eo caput abluatur semel in septimana.

Ad idem, ualet optimè sequens puluis impositus cõmissuræ coronali uesperis in ingressu lecti; obseruato tamẽ, ut semper manẽ cũ setula auferatur prædictus puluis à cõmissura coronali.

Recip. Florum camomillæ, meliloti, sampsoci ana drach.s. rosarum rubearum, granorum myrti ana drach. i. thuris, masticis, sandaracæ, coraliorum rubeorum ana scrup. ij. gariophyllorum scrup. i. puluerizentur omnia subtiliter, & fiat puluis subtilissimus.

Ad idem.

Expertum est multum conferre, si in corpore patiente asma, fiant duo cautheria; unum in parte syluestri brachij dextri longè à iuncturis spatulæ per quatuor digitos: alterũ in crure dextro in parte syluestri, distante à genu per quatuor digitos inter duos musculos.

DE PLEVRITIDE. Cap. xvi.

VM pleuritis duplex exigat regimen; tentatiuum, & curatiuum; curatiuum regimen post habebitis; tentatiuum uerò nunc: hoc

E ij autem

autem tentatiuo acquiritur uobis notitia, scilicet an sit pleuritis, an dolor uentosus: & si fuerit humor paucus aut uentositas; illum, uel illam resoluemus his fomentis: & sic excusabimur à transcundo ad aliud genus curationis. Fomenta ergo in principio uel curant uel docent curare. Materia igitur existente pauca, et apta per poros cutis resolui, si fuerit sicca, siue cholericæ, siue melancholicæ, cum fomentis humidis resoluenda est, ex quibus filtrū, siue sponsia in aqua calida infusa, et optimè expressa, & petia linea subtilissimè cōuoluta, et toto loco dolenti applicata; & bis, aut ter iterata, semper post infusionem ipsius in aqua calida, cum optima expressione, & circumuolutione cum petia sicca, quæ remaneat super loco tanto tempore quaque uice, donec calor ipsius tepescat; & deinde reinfundi in aqua calida oportet, ut supra: quod aptius fieri poterit, si duæ sponsiæ aut duo filtra habeantur huic operationi deserviētia; ut una earū remota, quāprimū altera super imponi possit: & apponatur debite calida, sed nō acutè, siue intense.

Aliud ad hoc conueniens.

Saculus ex furfuribus frumenti magis; secundum loci dolentis quantitatem, bullitus in aqua leui ebullitione, & loco dolenti, post fortem ipsius expressionem, applicatus, & secundum necessitatem reiteratus, ut supra, maximè confert. His efficacior est sponsia, siue filtrum infusum in aqua descriptionis infrascriptæ.

Recip. Radicū althææ, drach. iij. maluarū M. i. seminū lini unc. s. florū camomillæ, melilo. ana. M. i. radices lotæ, et non absterse, extracto ab ipsis meditullio, bulliant simul cum reliquis medicinis in aqua fluuiali quātum sufficit usque ad sufficientem decoctionem maluauiſci: & fiat

fiat, ut ab initio dictum est.

PARIETARIA quoque cum oleo in patella mortificata, & loco dolenti super imposita, est ad hoc efficax: & reiteretur secundum necessitatem, ut supra. In materia autem humida, siue phlegmatica, siue sanguinea, fomenta conuenientia erunt hæc; uidelicet saccellatio facta ex milio, sale, aut fursure, debite calefactis, & applicatis, ut supra. Si uero uoluerimus calefactoria medicamenta inter sicca, & humida, aspergemus res supra scriptas cum eas calefacimus, uino, aut aqua, aut aceto, aut ex his simul mistis; deinde in sacculis ponemus, aut prius ex his simul mistis faciemus sacculos, quos calefaciemus super lateribus calidis aspersis cum superscriptis; aut uero hos sacculos infundemus in huiusmodi debite calidis; & post sufficientem expressionem applicabimus, ut supra. In materia grossa, cum humidis primo, tandem ad sicca, procedemus. In subtili, cum siccis ad resoluendum materiam profundam fortius resoluentibus indigemus, quam ad resoluendum superficiale. In resoluendo cum his calefactorijs ordo seruandus est; ut secundum plurimum ab humidis inchoemus, et à debilibus gradatim procedentes, ad fortius resoluentia; habito semper respectu ad materiam resoluendam: ut si subtilis sit aut grossa; posita in superficie, aut profundo; humida, uel sicca; calida, uel frigida: cum uero pleuresis sit uera, apta curari per resolutionem, spuitionem, uel resudationem, sex principales intentiones sunt habende. **PRIMA** debita regiminis administratio. **Secunda**, diuersio materie fluentis: **Tertia**, digestio: **Quarta**, euacuatio: **Quinta**, sputi facilitatio: **Sexta**, resolutio. Sed ad empiricam accedamus.

AD PLEVRITIDEM prima hora inuasionis doloris lateralis compertū est experientia, phlebotomare basilicā brachij oppositi multū cōferre. Si uerò in quarta uel immediate post quartā fiat phlebotomia ex basilica eiusdem lateris, citissimam uidebis euacuationem ipsius pleuritidis. Hic igitur est modus phlebotomandi, quem debetis seruare secundum mentem Galeni. Et nota, secundum documenta doctorum, quòd nulla committatur phlebotomia, nisi præcedente uentris lenitione uel cum cassia per os assumpta uel cum enemate lenituo: quod in pleuritide debet esse tale.

Recip. Hordei mundi pu. i. uiolarum M. i. s. bulliant in sufficiente quantitate aquæ usque ad consumptionem medietatis; deinde de colatura accipe lib. i. cui adde olei uiolati unc. iij. sacchari rubei unc. ij. salis communis drach. iij. uitelli oui numero. i. misce, & fiat clystere. Si uerò contingeret, ut pleuriticus occurrat ipsi medico post quartum diem; sicut plerunque contingit; oppositam uenam non phlebotomabis; quoniam tunc æger moreretur: & etiam ex una duæ fierent, ob tractum materie putridæ ab uno latere ad alterum: sed cum consilio sociorum uestrorum eiusdem lateris uenam secabitis.

Ad idem, facta conuenienti phlebotomia, per diem naturalem post, est expertum experientia medicinam sequentem pleuritidem sanare, quanquam adhuc essemus ante quartam; quoniam ipsa euacuat materias in uis latissimis à quibus fouebatur apostema pleuriticum.

Recip. Mannæ granate unc. iij. dissoluatur cum decoctione communi pectorali.

Descriptio.

Descriptio decoctionis communis pectoralis talis est.

Recip. hyssopi sicci, capillorum ueneris, ficuum, dactylorū, sebesten, passularū, hordei mundi, glycyrrizæ, rasæ ana. p. æquales, bulliāt hæc in aqua quātū sufficit; et (ut dixi) dissoluatur māna, et detur patienti in diluculo: uel, loco mannae, pro pauperibus poteris assumere unciam unam & mediam floris cassiæ.

Ad idem, compertum est à principio, idest, ante quartam, usum sequentis electuarij, frequenter lambendo ipsum, multum in pleuritide conferre.

Recip. Diagraganti frigidi, diapenidionis sine speciebus ana unc. i. diacodionis cum saccharo unc. s. misce, & cum syrupo uiolato fiat electuarium.

Ad idem, à principio expertum est iuleb sequens multum conferre, si calidum lambendo pleuritico propinetur.

Recip. Syrupi de iuiubis unc. ij. syrupi uiolati unc. i. misce.

Ad idem, à principio repertum est sequens unguentum pleuritico multum conferre, si mane, & uesperis, eo calido, ungatur locus dolens.

Recip. Mucillaginis seminum citoniorum, olei uiolati ana unc. i. olei amygdalarum dulcium unc. s. ceræ quantum sufficit: & fiat unguentum molle.

Ad idem, à principio, præcedentibus dictis euacuationibus, compertum est sequens emplastrum pleuritidē curare, ut nō transeat quartā.

Recip. Violaria. M. i. s. florum uiolarū M. ij. bulliant in sufficienti quantitate aquæ usque ad consumptionem

E iiij aquæ:

aquæ; deinde adde farinae hordei unc. i. s. olei uiolati, olei amygdalarum dulcium ana quantum sufficit ad impinguandum emplastrum.

Ad idem, ante quartam compertum est syrupum sequentem pleuritico exhibitum bis in die, in diluculo scilicet & in meridie, multum conferre.

Recip. Syrupi uiolati, de iuiubis ana drach. vi. aquarum uiolarum, buglossæ ana unc. i. s. misce pro una uice.

Et nota, hæc esse remedia, quæ melius exhiberi debent usque ad quartam; eò quia tunc intentio medici est ingrassare materiam, ne fluat ad membrum pectoris ad magnificandum apostema pleuriticum, uel ad ipsum faciendum: & omnes medicinæ iam ennumeratæ talem exercent operationem. Transacta uerò quarta die ipsius pleuritidis, debet medicus mutare intentionem curatiuam; quoniam prius erat sua intentio ingrassare materiam, post uerò quartam est incidere, & resolueremateriam iam fluxam, & ideò ad modum Galeni cum fluxa materia indigeat euacuatione, expertum est phlebotomiã tunc factam ex brachio loci dolentis citissimè curare pleuritidem, & sic laudo, ut fiat adhuc non urgente uehementi necessitate; licet hoc non semper sentiat Auicenna.

Ad idem, post quartam compertum est sequens electuarium multum conferre, ipsum tepidè lambendò.

Recip. Diapenidionis sine spetiebus unc. i. s. diadragathi frigidi unc. s. loch de pino unc. i. misce cum syrupo de glycyrrhiza, & fiat electuarium.

Ad hoc

Ad hoc compertum est misturam sequentem in pleuritide conferre post quartam, eam calidam lambendo.

Recip. Syrupi de glycyrrhiza unc. ij. syrupi iuiubini unc. i. misce, & patienti exhibeatur. Aduerte, quod si pleuritico (sicut frequenter contingit) inuogeretur fluxus uentris, siue fuerit ante quartam, siue post; in omni administratione syruporum debes dare de syrupo myrtino sufficientem quantitatem: quonia ultra hoc, quod sistit fluxum, lenit partes pectoris, & faciliat sputum: quæ sputi facilitatio est re uera tota cura ipsius pleuritidis.

Ad idem compertum est experientia, ueluti diuinum quoddam, omnem pleuritidem curare, & ægrum à morte releuare sequens medicamentum; quod ægrotanti applicari non debet, nisi in quarta uel transacta quarta.

Recip. Dialtheæ unc. ij. olei amygdalarum dulcium unc. s. misce, cum quo unguento calido ungatur locus dolens; deinde supersperge loco dolenti sic uncto sequentem puluerem.

Recip. Cymini unc. s. fiat puluis subtilissimus, & cribretur; quo puluere supersperso, sume folium caulis super cineribus ignitis calefactum, deinde foliū ipsius caulis unge cum butyro antiquo non salito; & loco dolenti ipsum calidum applicato: & mirabilis effectus tibi apparebit in sedatione doloris pleuritidis, & in resolutione materie apostematis, & hoc remedium tibi honorem conducat, & ægro utilitatem maximam. Et scias, quod hoc remedium ualet in quolibet alio forti dolore, existente in toto corpore à capite infra.

Ad idem,

Ad idem, post quartam expertum est sequens unguentum quod dolori debet applicari, lana succida superposita.

Recip. Olei decoctionis altheæ unc. ij. olei camomillini unc. i. olei amygdalarum dulcium unc. s. ceræ quantum sufficit, & fiat unguentum molle.

Ad idem, expertum est sequens emplastrum curare apostema pleuriticum; imò si lateri pleuritico iungeretur uehemens dolor, huiusmodi emplastri applicatio dolorem sedat.

Recip. Radicū altheæ minutim incisæ et coctæ unc. ij. florū camomille. florum uiolarum, meliloti ana M. ij. caricarum pinguium numero. vi. bulliant omnia in sufficienti quantitate aquæ usque ad consumptionem medietatis: demū colentur, & colaturæ adde farine fœnugræci, farine seminū lini ana. unc. i. farine fabarum unc. i. s. olei anethi, olei liliorum alborum, olei amygdalarū dulcium ana quantū sufficit ad impinguandū emplastrū.

Ad idem, secretum est, & optimè expertum præcedentibus euacuationibus si detur patienti infrascriptus potus; & præcipuè, ubi medicus perciperet cum pleuritide iunctam esse uentositatem magnam, augmentantem pleuriticum dorem.

Recip. Olei seminum lini unc. iiij. succi altheæ unc. ij. misce, & fiat potus, & detur qualibet hora & quolibet tempore ipsi pleuritico; & detur patienti stomacho ieiuno manè, & uesperī.

Ad idem, consulo, ut post quartam digeratur materia, regulariter operando; & sequens syrupus est expertus multum ualere tunc temporis.

poris.

Recip. Syrupi de glycyrrhiza unc. i. de iuiubis, de pomis dulcibus ana unc. s. aquarum ungula caballinae, capillorum ueneris, uiolarum ana unc. i. misce, cum enim post quartam intentio non sit prohibere, quod fluit, ingrassando, uel immobilizando ipsum, sed incidere, quod fluxum est, & partim resolvere; & hæ intentiones in prædicto syrupo inueniantur; ideo est sciendum, ipsum esse conuenientem.

Ad idem: quoniam adhuc post quartam, apparentibus signis digestionis, conuenit patientem purgare, compertum est sequentem medicinam pleuriticum curare.

Recip. Iuiubarum, sebesten ana numero. x. glycyrrhizæ, rasæ, passularum enucleatarum ana unc. s. florum buglossæ, uiolarum, borraginis ana unc. s. dactylorum enucleatorum numero. iij. bulliant omnia in sufficienti quantitate aquæ uiolatæ usque ad consumptionem medietatis demum colentur, & colaturæ adde manne electæ unc. ij. reubarbari electi infusi in prædicta decoctione secundum artem drach. ij. spicæ gran. vi. et fiat potus. Et aduerte pro secreto, quod in pleuritide non debet dari reubarbarum in substantia; quoniam sua stipticitate multa, prohibet facilem scretum: nec debet dari sine decoctione dactylorum: quoniam dactyli stipticitatem reubarbari tollunt: aliter in pleuritide non eris ausus super reubarbarum, nisi in infusione, uel decoctione dactylorum.

Ad idem, optimè expertum est, & reperi me abbreviare curam pleuritidis si manè, & uespere per duas horas ante cibum detur patienti infra scriptum pomum ad comedendum:

Recip.

Recip. Pomum unum dulce, sub cineribus bene decoctum; cui pulvis sequens super aspergatur.

Recip. Succī glycyrrhizæ, amidi, penidiarum ana drach. i. misce, & fiat pulvis subtilis super aspersus pomo. Si uerò transacta septimana usque ad undecimam et post ad decimam quartam in pleuritide uirtus agrotantis bene constet, & dolor lateris adauctus sit, et membri grauedo, & febris, & alia accidentia pleuritidem sequentia incrementum susceperint, proculdubio credendum est apostema non obedire resolutioni. quapropter medicus tunc temporis excusatus est, si maturatiuis ipsis utatur, tentans ipsius apostematis suppurationem. nam in huiusmodi cura quatuor hæ sunt intentiones: prima quarum est maturatio: secunda, ruptio: tertia, absterasio materiae saniosæ: quarta, consolidatio. Igitur si harum prima usus fuerit medicus, excusabitur (ut dixi) quoniam medicus in quantum possibile est, deberet prohibere ipsius pleuritidis maturationem; cum ipsa sit uia ad ulcera pulmonis, & ad phtisim; & inde ad mortem per transitum saniei ab ulcere membranæ ad intrinsecas partes pulmonis. Sin autem secus non est curatio, ad maturandum apostema pleuriticum sequens emplastrum expertissimum est.

Recip. Foliorum maluæ cum radicibus, uiolariæ ana M. ij. radicum altheæ mundatarum unc. ij. radicum liliorum alborum unc. i. radicum enulæ unc. s. florum camomillæ, meliloti ana M. i. bulliant omnia in sufficienti quantitate aquæ usque ad consumptionem medietatis, deinde colentur, & colaturæ adde farine fœnugræci, farine frumenti ana p. i. fermenti drach. ij. pinguedinis porci, butyri ana unc. s. olei amygdalarum dulcium, olei communis

communis ana quantum sufficit ad impinguandum emplastrum; cui adde croci drach. s. quod emplastrum loco dolenti applicetur calidum, & ter in die naturali permutetur.

Ad idem, scilicet ad suppurandam pleuritidem, optimè expertum est sequens unguentū.

Recip. Mucillaginis seminis caulium, mucillaginis seminis maluarum, mucillaginis seminis fœnugræci mucillaginis seminis althææ ana unc. ij. mucillaginis ficuum unc. i. lactis vaccini unc. iij. butyri recentis unc. ij. olei amygdalarum dulcium unc. ij. s. omnia insimul misceantur, & leui igne benè ducantur, & cum ceræ quantum sufficit, fiat unguentum molle: quod utique extensum supra lanam succidam, loco dolenti applicetur ter, uel quater in die naturali.

Ad idem, in maturatione apostematis experta est sequens antidorus.

Recip. Butyri recentis unc. iij. mucillaginis ficuum unc. ij. olei amygdalarum dulcium recentis unc. i. misce, et omnia simul benè incorporentur, & cum sacchari quantum sufficit, fiat loch: de quo frequentissimè paties in ore teneat lambendo.

Ad idem, potus sequentis aquæ calidæ lambendo multum confert.

Recip. Iuiubarū, sebesten, ana numero xv. glycyrrhizæ mundæ, passularum enucleatarum ana unc. s. radicum maluæ, radicum althææ, radicum enulæ ana unc. s. dactylorum enucleatorū, caricarum pinguium ana numero ij. bulliant insimul in sufficienti quantitate aquæ usque ad consumptionem medietatis: deinde colentur, & colaturæ adde olei amygdalarum dulcium unc. i. sacchari quantum

quantum sufficit, & fiat iuleb longum clarificatum; de quo patiens assumat ferè sine intermissione. Si uerò post fortem dolorem lateris, dolor ipse notabiliter minuatur, & post febrem intensam febris ualde dimittatur, & alia accidentia ipsius pleuritidis in se multum remissa fuerint, dum tamen in membro laeso remanserit sola grauitas, quam patiens ex ponderositate loci percipit; tunc medicus debet coniectare naturam non esse potentem ad apostematis resolutionem; & quoniam apostema est dispositum, & præparatum ad disruptionem; ideo medicus debet omni ingenio curare, ut apostema ipsum rumpatur.

Ad rumpendum apostema pleuriticum.

Primum ingenium est ad rumpendum apostema pleuriticum, præcipere patienti, ut inordinato, & forti motu moueat membra thoracis, quoniam ex huiusmodi motu uiolento, & forti, rumpetur apostema.

Ad idem, ualet sequens emplastrum.

Recip. Radicum altheæ coctæ unc. .iiij. in mortario optimè contundantur; quibus adde butyri unc. i. mellis unc. i. s. stercoris columbini drach. ij. misce, & calidum loco præcisè applicetur: & subitam uidebis disruptionem apostematis. Si uerò apostema uel arte, uel natura disrumpatur: quod medicus cognoscet ex desinentia ponderositatis membri, & ex apparentia exitus per exitum saniei, per screatum, & per apparentiam saniei ex urina, tunc medicus debet sollicitus esse, ne materia illa transeat ad pulmonem: & si transferit, ut non permaneat et figatur: nec non prohibeat etiā futuram phthisim; ad quod expertum est sequens lambitium.

Recip. Aquæ hordei lib. i. mellis rosati unc. .iiij. radicum
altheæ

altheæ unc. s. misce, & bulliant ad consumptionem tertie partis, deinde coletur, & de colatura calida patiens lambendo sepius capiat. eo enim remedio abstergetur sanies ab ulcere, & eam conducet ad inferiores partes cutis; & mundabit per viam sputi.

Ad idem.

Recip. Penidiarum unc. ij. mellis rosati unc. i. succi enulæ unc. s. pulmonis vulpis puluerizati drach. iij. misce, & cum modico sacchari fiat loch, cuius quantitatem sepius lambendo ager in ore teneat.

Ad idem.

Secretum est, & ualde expertum ad idem, quod si quater in die naturali bibat patiens uncias quatuor aquæ hederæ terrestris calidæ, uidebis optimam curationem disrupti apostematis pleuritici, & eius mundificationem à sanie, & prohibitionem futuri empimatis, & phthisis. & ad hæc bene conferunt ea, quæ dicenda sunt in sequenti capite de tussi.

DE TVSSI, Cap. xvii.

SI FVERIT tussis à causa calida; dignoscitur autem hoc à caliditate percepta in spiritalibus; à pruritu, et pūctura eorundē; à perceptione materiæ subtilis in gutture prurientis; à rubedine faciei, & oculorum, & in eis caliditate apparente; compertum est, tanq̃ sublime remedium, duas phlebotomias alternis diebus factas multum conferre. Prima quidem ex uena nigra dextri brachij cum extractione sanguinis quatuor unciarum. Secūda uerò ex cephalica eiusdem lateris; cum ferè tussis calida sit à defluxu materiæ à capite.

à capite.

Ad idem, compertum est, medicinam sequentem tussum calidam curare.

Recip. Iuiubarū, sebesten ana numero x. glycyrrhizæ, passularum enucleatarum ana unc. s. bulliant in sufficienti quantitate aquæ, et cum colatura dissolue floris cassiæ nouiter tractæ unc. i. electuarij rosati Mesue drach. ij. misce, & fiat potus, & detur tussienti in diluculo.

Ad idem, scilicet ad tussum calidam, optimè conferunt sequentes pilulæ, datæ patienti cum ibit dormitum.

Recip. Pilularū aurearum Nicolai scrup. ij. pilularū assaiaret scrup. i. misce cum syrupo uiolato, et fiant pilulæ numero. y.

Ad idem, expertum est, tanquam remedium efficax, sequentem potionem multum conferre: quam patiens debet frequentare per septem dies continuos in ingressu lecti.

Recip. Aquæ hordei unc. v. diacodionis cum saccharo unc. s. misce, & apud ignem calefiant, & tussienti exhibeto.

Ad idem, compertum est sequentem potum mirabiliter conferre, patienti datum in ingressu lecti.

Recip. Succo hordei extracti ex hordeo recenti, & mundo unc. ij. pulueris diagrathi frigidi unc. ij. misce, & dissoluatur cum aqua decoctionis glycyrrhizæ, Iuiubarum, & passularum enucleatarum quantum sufficit.

Ad idem, optimè expertum, & secretum in curatione tussis calidæ, & præcipuè cum infestat ægrum, ut uix possit dormire, assumere alternis

ternis diebus unam de sequentibus pilulis in ingressu lecti.

Recip. Pilularum de cinoglossa descriptione Mesue drach.i. cum syrupo rosato: fiant pilule numero quinque; quarum unam capiat modo dicto.

Ad idem, experientia optimè expertum est, quòd si patiens quolibet diè ante prandium capiat unam de infrascriptis pilulis, curabitur à tussi calida.

Recip. Pilularum mastiginarum Conciliatoris drach. i. agarici trochiscati drach. s. pilularum aurearum Nicolai scrup. ij. misce cum syrupo uiolato. fiant pilule numero x. quarum unam capiat modo dicto.

Ad idem, expertum est, quòd si patiens purgetur sequenti medicatione syruporum, & medicinæ, sanabitur à tussi calida. Syrupus, quem debet accipere per septē dies continuos, est sequens.

Recip. Syrupi myrtini, uiolati, de Iuiubis ana unc. s. aquarum, ungule caballinæ, plantaginis ana unc. i. s. misce pro una uice. Facta digestionē in materia, compertū est sequentem medicinam tussim ipsam catarralem calidam curare.

Recip. Corticum myrobalanorum citrinorum unc. s. granorum myrti, Iuiubarum, sebesten ana numero x. glycyrrhizæ mundæ, passularum enucleatarum ana unc. s. agarici ligati in petia drach. s. bulliant omnia in sufficienti quantitate aquæ usque ad consumptionem medietatis: & cum prædicta colatura dissolue mannæ granatæ electæ unc. ij. & hoc pro diuitibus. Si uerò pauper fuerit, cassiæ nouiter tractæ unc. i. uel penidiarum unc. ij.

F electuarij

electuarij rosati Mesue, electuarij de dactylis ana drach.
i. s. misce, & fiat potus, & patienti tussum exhibeatur
in diluculo.

Ad idē, ubi tussi coniungeretur raucedo uo-
cis, ualet hæc mixtura sequens, pluries in die eā
assumendo, & lambendo.

Recip. Diadraganti frigidi, diacodonionis cum saccha-
ro, diapenidionis sine speciebus ana unc. i. boli Armeni
subtiliter puluerizati drach. i. misce, & cum iulep uiola-
to fiat ad modum loch.

Ad idem, & benè experientia docet, multum
ualere sequēs mixtura bis in die sumpta, scilicet
ante prandium, & ante cœnam per duas horas
ad quantitatem unius cochlearij.

Recip. Mannæ electæ unc. i. s. floris cassiæ nouiter
tractæ unc. s. penidiarum unc. ij. pulueris tragacanthæ fri-
gidæ unc. s. olei amygdalarum dulcium recentis unc. s. mi-
sce, & fiat loch.

Ad idem, expertum est, uesperij, cūm patiens
ibit dormitum, assumere octo cochlearia in-
frascriptæ mixturæ, sanare tussum calidam.

Recip. Aquæ fontis claræ unc. x. sacchari albißimi
unc. ij. s. bulliant insimul usque ad consumptionem tertiæ
partis; deinde adde farinæ amidi. farinæ hordei ana quan-
tū sufficit ad incorporandam prædictam aquam ad for-
mam liquoris densi.

Ad idem, optimè expertum est, patientē assie-
duè tenere in ore lambendo unam de infra scri-
ptis pastellis, mirabiliter conferre.

Recip. Sacchari candi unc. iij. gūmi Arabici, traga-
canthæ, amidi ana drach. ij. succi glycyrrhizæ drach. i. fa-
rinæ

rinae hordei drach. iij. omnia in simul subtilissime puluerizentur, & cum saccharo dissoluto in aqua uiolata quantum sufficit, fiant pastellae.

Ad idem, experientia inuentum est, uesperis, cum patiens ibit dormitum, in ore sub lingua tenere unam de infra scriptis pilulis, multum conferre.

Recip. Diacodionis, pulueris tragacanthae frigidae, penidiarum ana drach. ij. boli armeni drach. s. puluerizentur omnia subtilissime; & cum syrupo myrtino fiant formulae ad modum lupinorum; uel pilulae ad modum lupini; quod idem est.

Ad idem, optimum remedium auferens equidem tussim calidam, sequens ebullitio ex passulae & glycyrrhiza.

Recip. Passularum enucleatarum unc. ij. bulliant in libra una aquae usque ad consumptionem tertiae partis; deinde illi aquae fortiter bullienti appone glycyrrhizae rasae recentis per frustra diuisae unc. ij. & omni hora teneat patiens frustum unum ipsius glycyrrhizae bene masticando. Si uero praecedentia remedia in tussi calida non suffecerint, iam credendum est, ipsam foueri à catarro, de super cadente ad membra pectoris. Consulo itaque tanquam ultimum remedium, & sublime, fieri cauterium actuale in commissura coronali; unde quanquam materia sit calida, cauterium tamen utilitatem praestat: quoniam exiccando, & cerebrum confortando, prohibet fluxum materiae ad membra anhelitus.

Ad tussim frigidam cum praesentia materiae pituitosae fluentis à capite ad membra anhelitus, expertum est, sequentem medicinam ipsam curare.

F ij Recip.

Recip. Diasebesten lenitiui unc.i. electuarij de dactylis drach.ij. misce, & fiat bolus cum saccharo; & capiat patiens per quatuor horas ante lucem.

Ad idem, expertum est bene ualere sequens electuarium, frequentatum à patiente, ipsum lambendo.

Recip. Terbentina lota cum aqua capillorū ueneris unc.ij. caricarū pinguium unc. i. penidiarū unc.iiij. olei amygdalarum dulciū recentis unc.i. misce; et optimè in mortario conducantur, quousque fiat electuarium.

Ad idem, mirabiliter confert sequens electuarium, si patiens ipsum frequentet lambendo.

Recip. Succī altheæ unc.ij. succi enulæ unc.i. penidiarum unc.ij. s. amidi unc.i. sacchari quantum sufficit dissoluti cum aqua ungulæ caballinæ; & fiat electuarium.

Ad idem, medicina hæc optimè experta est, si in ingressu lecti patiens de ea capiat decem cochlearia.

Recip. Aquæ fontis claræ lib.i. mellis albi unc.ij. bulliant usque ad perfectam mellis despumationem; deinde paulatim infundatur farina amidi, paulatim aquam sic bulliendo, & eam aquam ducendo, quousque deueniat aqua ad succi densitatem.

Ad idem, pro tussi frigida sequens purgatio eam curat. Pro digestionem materiæ primò.

Recip. Syrupi de hyssopo, syrupi de glycyrrhiza, mellis rosati colati ana unc.s. aquarum capillorum ueneris, ungulæ caballinæ, betonicæ ana unc.i. misce pro una uice. quo syrupo continuato per septem dies, capiat patiens infra scriptam medicinam.

Recip.

Recip. Electuarij de cassia unc. i. penidiarum unc. s. agarici præparati drach. i. misce, & dissoluantur cum aqua decoctionis glycyrrhizæ, & iuiubarum quantum sufficit.

Ad idem, expertum est sequens medicamentum per uiam suffumigij.

Recip. Aquæ limpide lib. i. mastice drach. i. s. thuris drach. ij. puluerizentur puluerizanda, & cum aqua misceantur, & bulliant ad ignem lentum; & cum erunt in forti ebullitione, ab igne detrahantur: demum cum emboto patiens capiat fumum illius aquæ per os, quousque effumabitur aqua. Si uero materia sit multum frigida, fiat ebullitio harum rerum in uino albo odorifero.

Ad idem, expertum est conditum sequens, si patiens per duas horas ante prandium comedat unciam unam; & in ingressu lecti unciam aliam illius conditi.

Recip. Pinearum mundatarum, amygdalarum dulcium mundatarum ana unc. iij. penidiarum unc. vi. olei amygdalarum dulcium recentis unc. ij. sacchari quantum sufficit; & fiat in forma electuarij.

Ad idem, expertum est sequens electuarium, si æger in ore lambendo ipsum teneat.

Recip. Diapenidionis sine speciebus, loch sani, & experti ana unc. i. penidiarum unc. ij. syrupi de byssopo quantum sufficit ad incorporandū; & fiat electuarium.

Ad idem, mirabiliter cōfert assumptio unius uncie cum dimidia sequentis aquæ in ingressu lecti, & per tres horas ante prandium.

Recip. Agarici optimi, & electi drach. ij. bulliant in libra una aquæ limpide usque ad consumptionem medie

tatis; deinde coletur aqua, & de colatura dabis unciam unam cum dimidia patienti, modo dicto.

Ad idem, & in omni ætate est expertum, tam in pueris, quàm etiam in senibus, dare patienti tussim frigidam, cum ibit dormitum, pilulam unam de sequentibus pilulis quolibet uesperis.

Recip. Agarici præparati drach. ij. thuris drac. i. s. puluerizetur thus, & cum succo de hyssopo, & cum agarico commisceatur, & fiant pilulæ numero. x. quarum unam capiat patiens modo dicto.

Ad idem, expertum est, optimè ualere, si patiens frequentet lambitionem sequentis aquæ calidæ.

Recip. Thuris, masticis, ana drach. i. s. amidi, glycyrrhizæ, passularum enucleatarum ana unc. s. radicum enulæ unc. i. bulliant in sufficiente quantitate aquæ usque ad consumptionem tertiæ partis; deinde colentur, & colatura usui seruetur.

Ad idem, expertum est, omnem administrationem olei amygdalarum dulcium recentis per os multum conferre, & præcipuè, si oleum condiatur modo sequenti.

Recip. Olei amygdalarum dulcium unc. vi. sacchari optimi dissoluti in aqua ungulæ caballinæ quatum sufficit: & fiat iulep: de quo patiens pluries in die lambendo capiat cochlearium unum: de quo etiam patiens frequenter capiat in suis ferculis.

Ad idem, optimè ualet condimentum sequens assumptum, & loco cibi, & loco medicinæ.

Recip.

Recip. Butyri recentis sine sale lib. i. uitelli ouorum recentium numero. iij. farine amidi unc. ij. sacchari dissoluti in aqua uiolata unc. vi. misce, & optimè conducantur, quousque fiat condimentum gustui optimum. Si uerò præcedentia hæc non contulerint, consulo, tanquàm secretum experimentum, in sedatione tussis frigide à materia pituitosa, cautherizare crus dextrum infra genus in parte syluestri per quatuor digitos inter duos musculos cruris, & optimū uidebis iuuamentum.

Ad idem, per ea, quæ extrinsecus applicantur, ualet unguentum sequens: cum quo calido torum pectus inungi debet.

Recip. Butyri antiqui sine sale, olei amygdalarum dulcium, olei liliorū alborū ana unc. i. mucillaginis seminum altheæ, mucill. seminū maluæ. ana unc. s. croci scrup. s. misce, et cum modico ceræ fiat unguentum. Et hæc de tussi calida, & frigida.

DE PASSIONIBVS CORDIS, SCILICET DE TREMORE, SALTU, ET PULSU cordis, Cap. xviii.

AD CORDIS passionem, et præcipuè cum in patiente fuerit antiqua, infallibile, & expertum est remedium (cum ipsa ægritudo ut plurimum sit diuturna) facere phlebotomiam ex basilica oppositi lateris, huiusmodi ægritudinem ex toto curare, dum obseruetur corporis lenitio, & euacuatio ante phlebotomiam faciendam cum sequenti medicina.

Recip. Diacatholiconis drach. vi. confectionis Hamee drac. ij. s. misce, & fiat potus cum aqua buglossæ.

F iiij quenti

quenti uerò die fiat phlebotomia modo dicto. Si uerò patiens omni anno utatur prædicta phlebotomia, certè nunquàm cardiacam passionem percipiet.

Ad idem, expertum & in præseruatione à cardiaca passione, & in curatione præsentis cardiacæ, digerere materiam cum sequenti syrupo, & euacuare cum infrascripta medicina, patientē sanari à tali affectione. Syrupus ad cardiacam passionem talis est.

Recip. Syrupi de corticibus citri, Syrupi de pomis dulcibus ana. drach. vi. syrupi de epithymo drach. ij. aquarum tormentillæ, dictami albi, buglossæ ana unc. i. misce pro una uice. Continuato Syrupo per septem dies, octaua die patiens capiat infrascriptam medicinam.

Recip. Florū, buglossæ, borraginis ana. M. i. folliculorū senæ, polypodij quercini ana drach. ij. myrobalanorum Indorum drach. i. bulliant in sufficiente quantitate aquæ usque ad consumptionem medietatis; deinde colentur, & cum colatura dissolue diasenæ lenitiui drach. vi. Reubarbari subtiliter puluerizati drach. i. s. misce, & patienti potus exhibeatur in diluculo. Facta phlebotomia prima, & ipsius alui purgatione, ad passionem cordis scias mirabiliter conferre apertionem hemorrhoidarum quater in anno, secundum diuersitatem quatuor temporum: & in tali apertione hemorrhoidarum in passionibus cordis semper benè me habui.

Ad idem ualeat, & experta est sequens confectio, si ante prandium capias per tres horas.

Recip. specierum pliris arcoticon, specierum letificantis, specierum tria sandalorum, specierum aromatici gariofillati ana drach. i. sacchari albißimi dissoluti in aqua
buglossæ

buglossæ quantum sufficit, & fiat confectio in rotulis
duarum drachmarum pro qualibet, & patiens capiat
unam; superbibendo unciam unam uini maluatici.

Ad idem, experia est sequens mistura mul-
tum ualere in passionibus cordis.

Recip. Diaborraginati unc. iij. diabuglossati, sacchari
rosati ana. unc. ij. conferuæ acetositatis citri unc. i. cora-
liorum rubeorum, been albi, & rubei, ossis de corde cer-
ui ana drach. i. puluerizentur puluerizanda, & cum sy-
rupo de pomis dulcibus fiat mistura; de qua patiens
capiat per duas horas ante cibum dimidium uncie;
& ante cenam per duas drachmas. & scias, in omnibus
passionibus cordis ualere hanc misturam; & etiam in
febris.

Ad idem, & est secretum in passionibus cor-
dis, & maximè in mulieribus, quæ ex consue-
tutine cadunt in talem passionem.

Recip. Corticum citri exiccatorum, zedoariæ, doro-
nici, calami aromatici ana drach. i. cardamomi drach. s.
Radicum buglossæ exiccatarum drach. ij. musci fini
scrup. s. epithymi drach. s. puluerizentur omnia subtilis-
sime, et fiat puluis cribellatus, de quo puluere patiens ca-
piat in diluculo drachmam unam & mediam, dissoluto
in aqua tormentillæ; in uestperi uerò, cum ibit dormitum,
drachmam unam dissolutam in eadem aqua: & uidebis
ante septimum diem curari à passione cordis.

Ad idem, confectio hæc sequens mirabilis
est, ualens quoque in debilitate uirtutis, pro-
pter febres incensiuas: & optima hæc est con-
fectio in tempore pestilentia, & in febribus
pestilentialibus.

Recip.

Recip. Cinnamomi electi drach. ij. macis drach. s. hyacinthorum, smaragdorum, rubinorum ana drach. s. margaritarum perforatarum et non perforatarum ana. scrup. i. auri subtiliter puluerizati, argenti subtiliter puluerizati ana drach. s. omnia insimul subtiliter puluerizentur & cum saccharo optimo dissoluto in aqua rosata fiat confectio in rotulis duarum drachmarum pro qualibet. uidi enim cum hac confectioe multa corpora tempore pestilentie fuisse conseruata.

Ad idem, & est secretum, cum quo in passione cordis semper bene me habui.

Recip. Succu buglossæ ad ignem depurati unc. ij. sacchari albißimi drach. ij. misce, & tepidum quolibet die in ingressu lecti patiens bibat; & non transibunt decem dies, quod patiens curabitur à cardiaca passione.

Ad idem: & est expertum, quod si patiens cardiacam passionem à qualibet causa, capiat infra scripti iulep ter in die uncias quatuor, sanabitur ab huiusmodi passionibus.

Recip. Radicum tormentillæ, radicum dictami albi ana unc. s. florum buglossæ, borraginis ana unc. i. ossis de corde cerui, been albi, & rubei ana. drach. ij. coralliorum rubeorum, seminum rosarum rubeorum, doronici, zedoariæ ana drach. i. s. granorum citri, granorum paradisi ana drach. ij. s. hyacinthorum, smaragdorum, utriusque margaritarum ana drach. i. bulliant omnia in libris decem aquæ usque ad consumptionem medietatis; deinde colentur, & colaturæ adde uini granatorum mazorum unc. x. succi pomorum dulcium unc. vi. iterum bulliant unica forti ebullitione, & cum saccharo quantum sufficit, fiat iuleb longum; & aromatizetur secundum totum sequenti puluere.

Recip.

Recip. Cinnamomi electi, macis, folij ana drach. i. musci optimi scrup. i. ambre grise drach. s. puluerizetur subtiliter, & ligentur in petia subtili munda cum filo, & ponantur in uase ad medium iulep, & tandiu permaneant in eo, quamdiu ex toto bibentur pulueres. & scias illud esse mirabile in preservatione à peste, si patiens in diluculo capiat ipsius iulep quatuor uncias; in meridie, & in ingressu lecti totidem.

Ad idem.

Ad passionem cordis, per ea, quæ extrinsecus applicantur, expertum est in hora, qua affligitur patiens, apponere uentosam de directo cordis, ipsam derelinquere per horam, esse notabile remedium, & presentaneum.

Ad idem, manè, & uesper ante cibum, siue dolor adsit, siue non, ipsius cordis sequens epithema multum conferre, inuentum est experiëntia.

Recip. Aquæ rosatæ, aquæ borraginis, aquæ melissæ, aquæ acetosæ ana unc. vi. sandalorum alborum, rubeorum, seminum rosarum rubeorum ana drach. i. s. ligni aloës, ossis de corde cerui, cornu cerui usti ana drach. i. coraliorum rubeorum, been albi, & rubei ana drach. s. florum buglossæ, borraginis ana M. i. bulliant insimul, puluerizatis puluerizandis, usque ad consumptionem tertiæ partis aquæ; deinde adde uini maluatici optimi unc. iij. aceti optimi albi unc. ij. croci scrup. i. misce, & cum sinadone de grana manè, & uesper ante cibum epithemate calido fomentetur cor.

Ad idem, secretissimum unguentum est, cum quo manè, & uesper ante cibum debet inungi tota regio cordis, & hoc unguentum inuentum est pro pauperibus, quibus non est copia coemere

coemere epithemata.

Recip. Olei nenupharis citrinæ unc. iij. pulueris florum nenupharis citrinæ drach. ij. sandalorum rubeorum, coraliorum rubeorum, seminum acetosæ ana scrup. i. margaritarum, ligni aloes, ossis de corde cerui ana scrup. s. camphoræ gran. iij. ceræ albæ lotæ cum aqua nenupharis citrinæ quantum sufficit: puluerizatis puluerizandis, fiat unguentum molle. Et nota, quod præsens unguentum, & dictum epithema ualent in febribus intensiuis, et in alijs, quibus iungitur debilitas in uirtute.

Ad idem secretum est, & mirabile, & expertum; ualens admodum in pestilentia, & in præseruatione, & in curatione, cum applicueris cordi mane, & uesperis sequentem mixturam, & continuè ipsam deferes.

Recip. Theriacæ optimæ unc. i. succi limonis unc. s. croci scrup. i. utriusque margaritarum, coraliorum rubeorum, seminum acetosæ ana drach. s. camphoræ gran. ij. misce, & omnia insimul benè ducantur cum duobus, uel tribus guttis uini albi odoriferi, quousque fiat linimentum; cuius linimenti quantitas extendatur super sindonem sericam chermesini, & calidum cordi applicetur.

Ad idem, inuentum est sacculum infra scriptum cardiacæ passioni multum conferre, si continuè patiens ipsum ferat supra cor.

Recip. Florum borraginis, buglossæ ana. M. s. seminum citri, seminum acetosæ ana drach. ij. folij drach. s. coraliorum rubeorum, seminum rosarum rubeorum, been albi, & rubei ana drach. i. omnium fragmentorum scrup. i. utriusque margaritarum ana drach. s. doronici, zedoariæ, calami aromatici ana drach. i. s. ossis de corde cerui,

cornu

cornu cerui usti, ligni aloes ana drach. i. musci optimi, ambrae optima ana scrup. i. puluerizentur omnia subtilissime, & ex praedicto puluere fiant duo, uel tres sacculi ad magnitudinem cordis, qui sacculi antequam cordi apponantur, continue suffumigentur cum uino albo odorifero.

Ad idem, experimentum mirabile, & praecipue ualeat pueris hora, qua patiuntur uermes.

Recip. Aloes hepatici unc. s. croci scrup. i. succi citri drach. ij. uini albi odoriferi drach. i. omnia insimul bene misceantur, & extendatur haec mixtura super petiam, et cordi applicetur.

Aliud contra uermes puerorum.

Recip. Farinae lupinorum amarorum, aloes hepatici, ana drach. iij. succi absinthij drach. ij. omnia bene simul misceantur, et extendatur haec mixtura supra petiam, & umbilico puerorum applicetur.

DE DOLORE STOMACHI, Cap. xix.

SI DOLOR stomachi proueniat a causa calida, cuius signum erit stomachi inflammatio, dolor acutus, & pungitiuus, amaritudo oris & uomitus cholericus; tunc expertum est, medicinam sequentem curare dolorem stomachi.

Recip. Reubarbari electi drach. ij. spicae gran. x. dia-catholiconis drach. vi. electuarij rosati Mesue drach. iij. misce, & fiat potus cum decoctione communi florum, & fructuum, qui exhibeatur patienti in diluculo; & haec medicina excusabit medicum a multo labore in auferendo dolorem stomachi a causa calida.

Ad idem,

Ad idem, compertum in dolore stomachi, & si dolor proueniat à uehementia febris, propter causam calidam asiduam, ante aduentum doloris per unam horam sequentem portionem mirabiliter conferre.

Recip. Medullæ panis furfuracei unc. ij. superaspere-
gatur uini granatorū musorū, aquæ plātaginis ana unc.
iij. facta forti expressione, detur tale uinum mixtum cū
aqua, patienti: & uidebis mirabile experimentum in do-
lore calido stomachi.

Ad idem; experientia compertum est sequen-
tem purgationem cum digestionem materiæ
curare dolorē stomachi à causa calida. Sy-
rupus, quem debet continuare per septem dies,
talis est.

Recip. Syrupi acetositis citri, syrupi rosati ana
drach. vi. syrupi de absinthio drach. ij. aquarum acetosæ,
cichoreæ, buglossæ ana unc. i. misce, octauo uerò die capiat
infra scriptam medicinam.

Recip. Floris cassiæ nouiter tractæ unc. i. reubarbari
electi drach. ij. spicæ gran. x. reubarbarum cum spica sub-
tiliter incidatur, & cum modico uini albi odoriferi irro-
retur, & misceatur cum cassia, & fiat bolus cum saccha-
ro: qui exhibetur patienti in diluculo.

Ad idem, in dolore stomachi à causa calida,
ualet sequens mixtura: cuius cochlear unum
detur patienti manè, & uesperis ante cibum per
unam horam.

Recip. Diacitoniten sine speciebus cum saccharo unc.
ij. sacchari rosati, conseruæ acetositis citri ana unc. i.
misce cum syrupo de absinthio, & fiat electuarium mol-
le. Si

le. Si uerò ægrum dolor plurimum infestarèt, sicut plerunque contingit in febribus cholericis, ut nimio dolore æger quasi syncopizet, expertum est, esse optimi iuuamenti phlebotomare basilicam lateris dextri; quæ mirabilis est in forti dolore non tantum stomachi, sed omnium membrorum naturalium. Et nota, quòd dato urinam non ostendere de fienda phlebotomia; debes tamen tu regulariter à forti dolore à causa calida, esse pronus ad faciendam phlebotomiam. Si uerò dolor fortis adhæret à causa calida; qui nec sedari posset phlebotomia, nec prædictis remedijs, consulo, tanquam expertum, & securum, patientem capere sequentem bolum in quacunque hora doloris.

Recip. Electuarij de succo rosarum Nicolai drach. iij. philonij Romani scrup. ij. misce, & fiat bolus; ex quo uidebis cito notabile iuuamentum.

Ad idem, expertum est sequens remedium, & est multum efficax quando cogetur medicus succurrere fortissimo dolori; cui alia remedia non attulerint iuuamentum.

Recip. Syrupi rosati, syrupi de absinthio ana unc. i. s. opij gran. i. misce, & bulliant unica leui ebullitione, deinde ipso permixto cum tribus uncijs iuris pullæ, dabis patienti in potu.

Ad idem, per ea, quæ extrinsecus applicantur optimè expertum est in hora doloris apponere uentosam super regionem hepatis; & uidebis dolorem sedari; quia ut plurimum prouenit à cholera demandata ab hepate ad stomachum.

Ad idem, multum ualet, fomentare stomachum

chum cum sequenti ficca fomentatione: & plurimum confert.

Recip. Rosarum rubearum, florum camomillæ, absinthij, menthæ ana. M. i. irrorentur cum uino albo tegulæ ignitæ: & prædictæ herbæ simul super ipsas calefiant, et stomacho sepius applicentur.

Ad idem, & præcipuè, quando dolor in febribus corporibus reperitur, ualet sequens unguentū; cum quo manè, & uesperī ante cibum totus stomachus debet inungi.

Recip. Olei citoniorū, olei rosati, olei absinthij ana unc. s. coralliorum rubeorum drach. i. ligni aloes drach. i. s. cere quantū sufficit, & fiat unguentum molle.

Ad dolorem uerò stomachi à causa frigida, uel à uentositate, cum ab ea, ut plurimum, stomachi dolor proueniat, primò expertum est, quòd medicus antequam sequatur illius curationem, debet præmittere sequens clystere.

Recip. Mercurialis, foliorum maluæ, florum camomillæ, absinthij, menthæ, ana M. i. furfuris grossi ligati in petia M. ij. bulliant in sufficienti quantitate aquæ usque ad consumptionem medietatis; deinde colentur, & de colatura accipe libram unam, benedictæ unc. i. s. uitelli oui numero. i. misce, & inijciatur clystere, stomacho ieiuno.

Sequenti uerò die experientia compertum est, sequentem medicinam curare dolorem stomachi frigidum, uel uentosum.

Recip. Agarici electi drach. ij. ligetur agaricus in petia, & bulliat in sex uncijs aquæ claræ usque ad consumptionem medietatis; deinde facta forti expressione, coletur aqua; & cum prædicta colatura dissolue diase-

na lenitiui drach. vi. floris cassiæ nouiter tractæ unc. s. et fiat potus; qui exhibeatur patienti per duas horas ante lucem. Sequenti uerò die optimum remedium erit, digerere materiam per sex dies continuos cum sequenti syrupo.

Recip. syrupi de absinthio, de mētha, mellis rosati colati ana unc. s. aquarum fœniculi, absinthij, cicoræ ana unc. i. misce, septima uerò die capiat patiens per horā ante lucem infra scriptas pilulas.

Recip. Pilularum alephanginarum, masticinæ Conciliatoris, Agarici trochiscati ana scrup. i. misce cum syrupo de mentha, & fiant pilule numero quinque. Si uerò patiens dolore intensissimo infestetur, consulo, ut loco pilularum, dato etiam, quod non præcesserint syrupi, capiat infra scriptum bolum qualibet hora doloris: & est secretum, & optimè expertum.

Recip. Electuarij de dactylis unc. s. philonij Romani scrup. iij. misce, & fiat bolus; ex quo uidebis ægrum citissimè releuari à dolore cum purgatione uentris.

Ad idem.

Est expertum in curatione doloris stomachi à causa frigida, & in præseruatione ab eodem, uti alternis diebus, antequam patiens capiat prandium, scrupulos duos pilularum de aloe loto.

Ad idem: & est optimum ualde, quolibet manè, & in curatione doloris, & in præseruatione ab eo, uti duabus uncis infra scriptæ potionis.

Recip. Aloes loti unc. s. mellis rosati unc. iij. bulliant induabus libris aquæ usque ad consumptionem mediæ

tatis; deinde colentur, & colaturam patienti dato in diluculo modo dicto.

Ad idem: & est expertū, si patiens capiat de infra scripto electuario per duas horas ante cibum, manē, & uesperī unciam mediam.

Recip. Diagalangæ, diacimini ana unc. i. mithridati optimi drach. i. misce, & fiat electuarium.

Ad idem.

Expertū est, quod si patiens capiat drachmam unam et mediam mithridati optimi in diluculo, & immediate superbibat haustum unum uini maluatīci, confestim curabitur a dolore frigido stomachi.

Ad idem, ubi ex uehementia doloris necessitas urgeret, expertum est hora doloris dare patienti infra scriptum bolum; nam subito releuabitur a dolore.

Recip. Diagalangæ, diacimini ana drach. ij. philonij Romani drach. i. misce, & fiat bolus.

Ad idem.

Vbi patientis uirtus esset fortis, experientia comperitum est, dare patienti drachmas duas philonij Romani post uehementiam doloris, statim dolorem curare.

Ad idem secretum est, & expertum, in hora doloris dare patienti infra scriptum potum; statimque releuabitur pariens a dolore.

Recip. Aquæ destillationis camomille unc. v. nucis mustatæ subtiliter puluerizatæ unc. s. misce, et calidus talis potus patienti exhibeatur.

Ad idem, & maximè pro mulieribus patientibus dolorem stomachi per consensum a matrice: ualet quoque in uiris a causa frigida.

Recip.

Recip. Aquæ destillationis matricariæ lib. i. spicæ, squinanti ana drach. i. s. bulliant usque ad consumptionem medietatis; deinde colentur; & de colatura quolibet mane in diluculo dabis patienti uncias duas.

Ad idem.

Est expertum, & secretum, quod si patienti quolibet uesperis, in ingressu lecti dentur tria grana masticis ad transglutiendum, præseruat à dolore stomachi, atque ipsum curat.

Ad idem.

Præcedente euacuatione compertum est omnes dolores frigidos sanare aqua balnei porectani, si patiens, stomacho ieiuno, bibat illius aquæ tria bochalia; si uerò non habuerit porectanam aquam, sciat omnes aquas minerales, quarum minera est aluminosa, uel nitrosa, uel sulphurea omnes stomachi dolores à causa frigida curare.

Ad idem, compertum est, sequentem fomentationem dolorem stomachi efficacissimè curare.

Recip. Florū camomillæ, meliloti, menthæ, pulegij, calamenti, abrotani, fœnugræci, seminum lini ana M. i. rosarum rubearum, spicæ, squinanti ana drach. ij. dauci, carui, anisforum, anethi, fœniculi ana M. s. galangæ, zedoariæ ana drach. ij. garyophyllorum, nucis muscatæ, ligni aloes, macis, coraliorum rubeorum ana drach. i. bulliant omnia in sufficiente quantitate aquæ, & uini albi odoriferi usque ad consumptionem tertiæ partis; deinde cum spongia infusa in prædicto liquore calido, manè, & uesperis ante cibum stomachus fomentetur; et immediate post fomentationem factam, quotidie ungatur sto-

G ij machus

machus sequenti unguento.

Recip. Olei spicæ, olei mastice, olei absinthij ana unc. i. nucis muscatæ, ligni aloes, garyophyllorum, coralliorum rubeorum ana drach. s. puluerizentur puluerizanda, & cum modico ceræ fiat unguentum molle pro stomacho.

Ad idem, expertum est, fomentare stomachum manè, & uesper, & in hora doloris modo sequenti.

Recip. Olei de spica facti in duplici uase lib. i. & tepes fiat oleum, & cum lana succida infusa in prædicto oleo fomentetur stomachus: & ultima uice relinquatur lana succida super stomachum ligata.

Ad idem, mirabilem effectum inuenies, si patiens continuè portet super stomachum sequentem sacculum.

Recip. Absinthij, menthæ, pulegij, calamenti ana M. s. nucis muscatæ, garyophyllorum, macis, ligni aloes ana drach. i. puluerizentur omnia subtiliter: & ex illis fiat sacculus: qui anteaquam stomacho applicetur, suffumigetur cum uino albo odorifero.

Ad idem, efficacius uidebis experimentum si patiens supra stomachum deferat continuè sequens cærotum.

Recip. Mastice unc. iij. macis, garyophyllorum, cinamomi electi, coralliorum rubeorum, seminum rosarum rubearum ana drach. ij. absinthij sicci, menthæ siccæ ana M. s. puluerizentur omnia subtiliter, & cum succo absinthij densentur pulueres: demùm cum modico oleo de mentha, & cum cera, & pice quantum sufficit fiat cærotum secundum artem: cuius cæroti quantitas extendatur su-

pra

praecorium, & stomacho applicetur.

Ad idem: & est secretum: & semper me bene reperi in curatione doloris stomachi in hora doloris, & etiam in praeservatione, si patiens quolibet mane ante prandium, stomacho ieiuno, capiat tria cochlearia sequentis misturae.

Recip. Mellis rosati colati unc. vi. nucis muscatae drach. i. s. aquae uitis optimae unc. ij. bulliant insimul usque ad consumptionem aquae uitis; deinde colentur; & de colatura patiens capiat modo dicto.

Ad idem: & est expertum, applicare stomacho patientis infra scriptum remedium, dolorem stomachi curare.

Recip. Crustae panis furfuracei numero .i. & superior, uel inferior pars torrefiat mediocri torrefactione; deinde cum uino maluatico calido madesiat talis crusta panis, & eidem super aspergatur pulvis sequens.

Recip. Mastice, garyophyllorum, nucis muscatae ana drach. i. macis, cinnamomi ana drach. s. puluerizentur subtiliter, & fiat pulvis. & uidebis ex hoc experimento calido, stomacho applicato, quam celerrime dolorem sedari.

Ad idem, est optime expertum, praecipue in pueris, & infantibus patientibus dolorem stomachi, cuius signum erit infantium eructuatio, & uomitus.

Recip. Medullae panis furfuracei unc. iiij. torrefiant: demum subtiliter puluerizentur: cui adde succi absinthij, succi menthae ana quantum sufficit ad incorporandum pulueres: quibus addatur nucis muscatae drach. i. hisque omnibus mistis fiat uti unguentum: quod, applicatum stomacho, dolorem sedat, uomitum retinet, singultumque,

et eructuationem tollit.

DE APOSTEMATE STOMACH.

CHI.

Cap. xx.

A PRINCIPIO generationis apostematis stomachi, precedente uentris lenitione inuentum est, phlebotomiam basilicæ lateris dextri prohibere ipsius generationem, si quidem phlebotomia fuerit copiosa usque ad sex uncias sanguinis: sequenti uerò die compertum est, appositionem sanguisugarum hæmorrhoidibus maximè conferre prohibitioni generationis apostematis stomachi.

Ad idem.

Experientia compertum est, prohibere generationem apostematis stomachi assidue uti in prandium, et ante cœnam immediatè uncia media floris cassiæ nouiter tractæ: imò dico tibi, quòd qui utetur tali assumptione cassiæ, præseruabitur ab omni mala stomachi affectione.

Ad idem.

Compertum est per experientiam, quod patiens timorem generationis apostematis, si frequentabit quolibet mane masticare drachmam mediā reubarbari electi misti cū duabus drachmis passularū enucleatarū, manifestè dignoscet prohibitionem generationis apostematis et cuiuslibet affectionis ipsius stomachi.

Ad idem, si apostema generatum in stomacho esset à causa calida, à principio frequentare sequentem potum, prohibet generationem ipsius apostematis tum percutiendo materias
è stoma-

estomacho, tum prohibendo fluxum ab hepate ad stomachum.

Recip. Aquæ plantaginis, rosatæ, acetosæ ana lib. s. succi acetosæ, succi plantaginis ana unc. iij. sandalorum rubeorum, alborum, ana drach. ij. rosarum rubearum, granorum myrti ana unc. s. bulliant simul usque ad consumptionem medietatis aquæ: deinde coletur aqua & colaturæ adde uini granatorum acetosorum lib. i. iterum bulliant leui ebullitione, & cum sacchari quantum sufficit fiat iulep: de quo patiens frequenter in die capiat duo, uel tria cochlearia.

Ad idem, in materia calida, cōfert assumptio sequentis liquoris pluries in die.

Recip. Aceti passulati lib. i. sacchari albi lib. s. bulliant adinuicem, quousque efficiatur forma iulep. Et nota, quod ubi materia esset fluxa ad stomachum, quod dignoscemus dolore forti, & tumore ad tactum apparenti, et grauedine in stomacho, existētibus omnibus his remedia prædicta non sunt conferentia: quia illis compingeretur materia in loco: & esset causa citissime generationis apostematis. Si uero transactum fuerit principium generationis apostematis stomachi, & simus in augmento ipsius; quod prædictis signis dignosceretur, tunc temporis tu indiges euacuatione, & digestionem materiæ; quoniam tui intentio est semper prohibere factionem apostematis, atque eius magnificationem. Facta igitur prædicta phlebotomia, ad apostema stomachi inuentum est, digerere materiam sequenti Syrupo, & eam euacuare sequenti medicina multum conferre. Syrupus talis est.

Recip. Syrupi de duabus radicibus, uiolati, mellis ro-

G iij sati

sati colati ana unc. s. oximelis simplicis drach. ij. aquarum foeniculi, absinthij, capillorum ueneris ana unc. i. misce pro singulis sex diebus. Sequenti uero die id est septima, capiat patiens infrascriptam medicinam.

Recip. Mannæ granatæ electæ unc. ij. s. reubarbari electi drach. ij. spicæ græ. x. misce, & fiat potus cum decoctione communi florum, & fructuum; qui potus detur patienti in diluculo. Et aduerte, quod in dispositionibus stomachi, & præcipue in apostemate, non debes transcendere medicinam benedictam; quoniam medicinæ laboriosæ, & scammoneatæ ultra hoc, quod agitant corpus, & membra, conducunt materias ad locum apostematis; & ideo ipsum augmentant: ideoque caue ab exhibitione pilularum, & quorumcunque soluentium in stomacho diu morantium. quapropter cassia fistula est sublimè remedium in quocunque tempore apostematum stomachi. Facta euacuatione, tui intentio debet esse ad resolutionem materiæ facientis apostema. & ad hoc experientia inuentum est, quod si patiens capiat, stomacho ieiuno, quolibet mane drachmam unam sequentis pulueris cum iure pullæ, resoluetur materia faciens apostema.

Recip. Præssij sicci, absinthij sicci, menthæ siccæ ana drach. i. galangæ, ligni aloës ana drach. s. misce, & fiat puluis subtilissimus; & qui patienti detur modo dicto.

Ad idem, compertum est multum conferre, si patiens frequentet misturam sequentem, stomacho ieiuno manè, & uesperis.

Recip. Diagalangæ unc. i. aromatici rosati unc. i. s. tria sandalorum unc. s. penidiarum ad pondus omnium, misce, & cum syrupo de mentha fiat electuarium.

Ad idem.

Ad idem.

Est bene expertum, si patiens capiat in diluculo quolibet mane uncias sex aquæ destillatæ camomillæ; curari ab incepto stomachi apostemate.

Ad idem, sublime remedium est sequens conditum.

Recip. succi enulæ depurati unc. iiij. succi absinthij nouiter facti unc. ij. sacchari quantum sufficit, & fiat ad modum loch, & exhibe atur patienti modo dicto, scilicet mane, & uespero ante cibum.

Ad idem, compertum est experientia, quod si patiens tribus diebus continuis stomacho ieiuno capiat infrascriptum potum sanabitur ab apostemate stomachi, ubi tentamus materiæ resolutionem.

Recip. Aquæ camomillæ, endiuivæ ana unc. s. aquæ optime ardentis drach. i. misce, & fiat potus.

Ad idem: & est expertum, & optimum, dare patienti per sex dies continuos stomacho ieiuno infrascriptum potum: multum enim ualet in resolutione apostematis stomachi.

Recip. Vini maluatici unc. s. aquæ endiuivæ drach. ij. olei uitrioli Romani guttas duas: misce, & detur patienti modo dicto.

Ad idem, intentione habita ad resolutionem apostematis stomachi, per ea, quæ exterius applicantur, expertum est sequentem fomentationem multum conferre, stomacho applicatam manè, & uespero ante cibum.

Recip. Florum camomillæ, meliloti, anethi, scœnugræci, seminum lini ana M. s. absinthij, menthæ ana M. i.
nucis

nucis muscatae, ligni aloes, garyophyllorū ana drach. ij. bulliant in sufficiente quantitate aquae usque ad consumptionē tertiæ partis, deinde cum spongia fomentetur stomachus.

Ad idem: & est expertum, applicare stomacho mane, & uesperis post prædictam fomentationem, sequens unguentum, bene conferre.

Recip. Mucillaginis althæe, mucillaginis fœnugræci, mucillaginis seminis lini ana drach. i. olei specæ, olei absinthij ana unc. s. garyophyllorum, macis, nucis muscatae ana drach. i. puluerizentur puluerizanda, & cum modico cære fiat unguentum molle.

Ad idem, & est secretum mirabile, applicare stomacho etiam apostemato sequens emplastrum, notabiliter conferre.

Recip. Mellis albi lib. ij. absinthij uiridis unc. s. radicū althæe unc. i. s. omnia insimul bulliant usque ad eorum perfectam decoctionem; deinde adde farinæ fœnugræci, farinæ seminum lini ana. p. i. olei absinthij quantum sufficit ad impinguandum emplastrum; quod stomacho apostemato applicetur continuè, mane, & uesperis mutando.

Ad idem: & est expertum, & secretum, cum quo sæpius bene me repperi.

Recip. Terbentinae lib. ij. succi absinthij, succi althæe ana unc. iiij. butyri recentis unc. i. croci drach. i. olei absinthij unc. ij. misce. & unica bullitione bulliant; deinde cum filtro madefacto cum prædicto liquore calido, mane, & uesperis fomentetur stomachus: & subitam materie resolutionem uidebis.

Ad idem,

Ad idem, & est expertum.

Recip. Emplastri de meliloto lib. i. olei amygdalarum dulcium lib. s. croci drach. i. misce, & iuxta ignem liquefiant, & cum lana succida madefacta in prædicto liquore calido, mane, & uesperis apponatur ipsi stomacho.

Ad idem,

Sæpius per me expertum, & bene successit in apostemate stomachi, quolibet mane per septem dies dare, stomacho ieiuno, drachmas duas terbentinae lotæ cum aqua absinthij; & immediate stomacho applicare sequens cærotum.

Recip. Hyssopi cæroti unc. i. emplastri de meliloto unc. s. olei amygdalarum dulcium unc. i. misce, & extendatur super petiam, & calidum stomacho applicetur.

Si uero prædictis ingenijs noluerit apostema stomachi obedire resolutioni, cuius signum erit doloris augmentum, tumoris incrementum, & grauitas admodum aucta; tunc debet medicus sequi suppurationem intentam à natura; ad cuius apostematis suppurationem expertum est sequens emplastrum multum conferre.

Recip. Radicum ireos unc. ij. foliorum maluæ cum radicibus, uiolarie ana. M. i. radicum altheæ mundatarum, & minutim incisarum unc. iij. florum camomillæ, meliloti ana. M. i. bulliant omnia in sufficiens quantitate aquæ ad consumationem duarum tertiarum; deinde adde farine frumenti M. i. farine fœnugræci, farine seminum lini ana. M. s. pinguedinis porci, butyri recentis ana. unc. i. lactis uaccini unc. ij. olei amygdalarum dulcium, olei camomillæ ana. quantum sufficit ad impinguandum emplastrum: quod supra apostema stomachi continuo deferatur.

Ad idem, optimè expertum est in maturatio

ne

ne apostematis stomachi.

Recip. Diachilonis magni drach. ij. unguenti molliti-
ui unc. i. mucillaginis altheæ, maluæ ana unc. i. mucillagi-
nis caulium unc. iij. croci drach. i. misce, & iuxta ignem
omnia bene liquefiant; & filtrum madefactum in illo li-
quore applicetur stomacho pluries in die.

Ad idem, citam inuenies apostematis stoma-
chi maturationem, si quater in die naturali ei
applicaueris sequens remedium.

Recip. Farinæ frumenti lib. i. fermenti unc. ij. aquæ
fontis lib. i. olei amygdalarum dulcium unc. iij. croci
drach. ij. misce, & apud ignem bene ducantur, quousque
fiat ueluti unguentum; & ipsum extensum super lanam
succidam, uidebis optimam apostematis stomachi ma-
turationem. quo apostemate maturato; quod dignoscet per
decrementum tumoris, doloris, & grauitatis membri, cum
apparentia molitiei ad tactum in loco doloris; tunc debes
procurare ipsum apostema disrumpi, disrumpitur apo-
stema pluribus ingenijs.

PRIMUM ingenium est, præcipere patienti, ut for-
ti motu moueatur; quo anhelitus augeatur, et adaucta ne-
cessitate euentationis, pellicula stomachi extendatur, &
apostema disrumpatur.

SECUNDUM ingenium est, ut facta fricatione
forti cum manibus, stomachus fricetur, & apostema
disrumpatur.

TERTIUM ingenium est, prouocatio sternutatio-
num frequentium cum pipere, pirethro, nigello, uel Elle-
boro albo.

QUARTUM ingenium est, fortis uociferatio.

QVINTUM ingenium est, applicatio sequentis
emplastri

emplastri ipsi loco apostematis.

Recip. Farinae orobi, frumenti ana M. i. fermenti unc. s. saponis gallicani drach. ij. stercoris columbini unc. s. olei de castoreo, de euphorbio ana drach. ij. misce omnia, & iuxta ignem bene ducantur, quousque fiat forma emplastri; quod stomacho calidum applicetur, et mutetur per spatium decem horarum; & disrumpetur apostema sine dubio. Disrupto autem apostemate, quod utique cognoscitur per exeuntia mutata, per urinam subalbidam, & turbulentam, & per exeuntia per secessum sanguinolenta, & saniosa, & per uomitum sanguinolentum, & saniosum: tunc repente tui intentio sit, mundificare ulcus, ne profundetur, & stomachi tunicae penetret: ideo patienti iubebis, ut decies in hora capiat haustum unum sequentis aquae tepidae.

Recip. Aquae hordei factae cum hordeo non scorticato lib. ij. mellis rosati unc. iij. misce, et bulliant unica bullitione, et usui patiēti detur: et sic mundificato, et absterfo optime ulcere, natura ipsum consolidabit, si Deus voluerit.

DE VOMITU, Cap. xxi.

AD VOMITUM cholericum, qui cognoscitur ab exeunte mutato, quod est, cholera cuiuscunque modi, & qualitatis fuerit; expertum est sequens medicamentum multum cōferre.

Recip. Floris cassiae nouiter tractae unc. i. reubarbari electi drach. ij. spicae gran. x. Reubarbarum cum spica subtiliter incidatur, & cum modico uini albi odoriferi irroretur; & dissoluantur omnia cum decoctione cōmuni florum, & fructuum quantum sufficit. & exhibeatur patienti

patienti per horam ante lucem.

Ad idem, expertum est, post euacuationem, manè, & uesperī ante cibum dare patiēti uncīā unam sequentis liquoris: & uidebis mirabilem effectum in sedatione uomitus cholerici.

Recip. succi citoniorum lib. i. coralliorum rubeorum, seminum rosarum rubearum ana drach. i. hypoquistidis, acatiæ ana drach. s. reubarbari electi drach. i. omnia contundenda contundantur grosso modo, & cum prædicto succo bulliant usque ad consumptionem tertiæ partis succi, & deinde colētur, & colatura usui reseruetur modo dicto. Et scias, hoc remedium esse secretum in curatione dysenteriae.

Ad idem, optimè expertum est: & præcipuè si uomitus fuerit periodicus: dare patienti per horā ante accessum uomitus, uel in hora uomitus, infra scriptum potum, & cibum.

Recip. Buccellam panis torrefactam; supra quam aspergatur uini granati acetosi uncīæ quatuor. Comedat patiens buccellam panis, & bibat uinum.

Ad idem: & est expertum, mirabiliter tollens uomitum cholicum, dare patienti manè, & uesperī, stomacho ieiuno unam de infra scriptis formulis.

Recip. Seminum acetosæ, plantaginis, portulacæ ana drach. i. granorum granatorum muzorum drach. i. s. hypoquistidos, acatiæ. hyssopi ana drach. i. s. specierum aromatici rosati scrup. ij. puluerizentur omnia subtilissimè, & cum saccharo dissoluto in aqua rosata quantum sufficit fiat confectio in rotulis drachmarum duarum pro qualibet.

Ad idem,

Ad idem, optimè expertum est, inungere stomachum sequenti unguento, multum conferre in uomitu cholerico.

Recip. Olei citoniorum, rosati ana unc. i. absinthij unc. s. coralliorum rubeorum, rosarum rubearum ana drach. s. nucis muscatæ drach. i. puluerizentur puluerizanda, & cum modico cæræ fiat unguentum molle pro stomacho; cum quo manè, & uesperè ante cibum inungatur stomachus.

Ad idem: & est secretum in ablatione uomitus, tã in febrientibus, quàm in non febrientibus à materia cholerica, dare patienti quolibet mane in diluculo infra scriptum potum.

Recip. Syrupi rosati de rosis siccis unc. i. s. aquæ plantaginis unc. iij. trochiscorum de spodio cum seminibus acetosæ drach. i. puluerizentur puluerizanda, & misce pro una uice.

Ad idem: & est optimū, applicare stomacho sequens emplastrum.

Recip. Citonij cocti sub cineribus numero i. coralliorum rubeorum, rosarum rubearum ana drach. ij. puluerizentur puluerizanda; & omnia in mortario beneducantur, & contendantur, & cum modico olei rosati, fiat emplastrum, & calidum stomacho applicetur. Si uerò uomitus quantumcunque cholericus ad modum ægrum infestaret, consentiente ætate, & robore uirtutis, consulo, ueluti remediū efficacissimum, secare uenam basilicam dextram ipsius patientis, & extrahere ipsius sanguinis uncias quatuor, uel quinque ad plus. Si uerò uomitus fuerit à causa frigida pituitosa, uel melancholica; quoniam uomitum cognoscimus ex exeunte ipso

te ipso mutato, quippe album, uet nigrum apparebit; tunc expertum est medicinam hanc à principio multum conferre.

Recip. Diasenæ lenitiui, diacatholiconis ana unc. s. epityhmi drach. i. s. agarici preparati scrup. ij. misce, & dissoluantur omnia cum decoctione communi florum, & fructuum quantum sufficit.

Ad idem, mirabile est, & secretum in sedatione uomitus pituitosi, dare patienti infra scriptum condimentum quolibet mane stomacho ieiuno.

Recip. Vitelli oui cocti numero. i. thuris, mastice, ana scrup. i. puluerizentur puluerizanda, & pulueres aspergantur super ouum, quod patiens bibat.

Ad idem, est mirabile, & expertum in uomitu frigido, & in curatione uentositatum stomachi, dare patienti manè, & uesperian te cibum tria cochlearia infra scripti condimenti.

Recip. Succu citoniorum lib. s. mastice, macis, garyophyllorum, nucis muscate ana drach. ij. coralliorum rubearum, rosarum rubearum ana drach. i. bulliant instimul usque ad consumptionem tertiæ partis succi; deinde colèur cum forti expressione, & colaturam usui reserua modo dicto.

Ad idem, expertum est, dare patienti quolibet mane ante cibum unam de sequentibus rotulis, multum conferre in uomitu frigido.

Recip. Specierum diagalangæ, specierum aromatici rosati, specierum aromatici garyophyllati ana drach. i. sacchari dissoluti in aqua menthæ quantum sufficit, fiat confectio in rotulis duarum drachmarum pro quolibet

libet uice; & statim patiens post sorbeat haustum uini maluatici.

Ad idē ualet, quoniā uomitus frigidus, est diuturnus morbus, ideo expertū est plurimū conferre, si patiens regatur digestionē facta in materia, & illius purgatione: continuet igitur infra scriptum syrupum per septem dies continuos in diluculo bibitum.

Recip. Oxymellis simplicis, syrupi de mentha, mellis rosati colati ana unc. s. aquarum fœniculi, bethonicae, menthae, ana unc. i. misce, & aromatizetur cum modico cinnamomi per noctem totam. octauo uerò die per duas horas ante lucem capiat infra scriptas pilulas.

Recip. Pilularum cochiarum, pilularum stomachicorum, elephanginarum ana scrup. i. diagridi gran. i. s. misce, & fiant pilulae numero v. corpore sic euacuato.

Ad idem, expertum est & secretum, dare patienti quolibet mane per septem horas ante cibum infra scriptum bolum.

Recip. Citonei cocti unc. i. s. theriacae magnae drach. i. sacchari albißimi subtiliter puluerizati drach. ij. misce & fiat bolus, qui detur patienti per septem dies continuos: & magnum uidebis iuuamentum in sedatione uomitus frigidi.

Ad idem, expertum est & secretum, dare patienti quolibet mane per tres horas ante cibum uncias duas infra scripti potus.

Recip. Vini maluatici optimi unc. vi. garyophyllorum, cinnamomi electi, nucis muscatae ana drach. i. coriandrorum praeparatorum, seminum citoniorum, coraliorum rubeorum ana drach. s. bulliant usque ad consumptionem

ptionem tertiæ partis uini; deinde coletur, & colatura
usui seruetur modo dicto.

Ad idem, & est expertum, dare patienti im-
mediate manè, & uesperis ante cibum, tria co-
clearia infrascripti liquoris multum conferre,
dato etiam quod adesset febris.

Recip. Miue citoniorum aromatizatae unc. ij. syru-
pi de mentha unc. i. misce, & detur patienti modo dicto.

Ad idem, experientia compertum est semper
conferre, applicare stomacho patientis infrasci-
ptum cærotum, & uidebis ægrotum repentè re-
leuari à uomitu frigido.

Recip. Masticis unc. iij. olibani, macis, garyophyllo-
rum, nucis muscatae ana drach. i. s. seminum portulacæ,
coriandrorum preparatorum, seminum acetosæ ana
drach. i. menthæ sicca, absinthij sicci ana unc. s. pulueri-
zantur omnia subtiliter, & cum oleo de mentha densen-
tur pulueres: & cum pice, & cæra quantum sufficit fiat
cærotum; cuius quantitas sufficiens extensa super corium
stomacho patientis applicetur.

Ad idem, & est expertum optimè, si mane &
uesperi immediatè ante cibū detur patiēti bis
in septimana una de infrascriptis pilulis, mirabi-
liter conferre.

Recip. Aloes loti drach. ij. masticis drach. i. zinziberis
drach. s. diagridij scrup. i. agarici electi drach. i. s. misce
cum syrupo de mentha; reformatur pasta pilularum.
dosis est numero. i. ad quantitatem unius scrupuli. Quod
si cum prædictis ingenijs non curetur uomitus frigidus,
consulo, ut patiens bibat per aliquot dies aquā alicuius
minerae, uidelicet aquam sulphuream, uel alluminosam se-
cundum

eundem modum, & formam exhibitionis huiusmodi
aquæ. Et hæc de uomitu.

DE SINGULTU, Cap. xxii.

AD SINGULTUM ortū ex repletionem,
compertum est multum conferre, si patiens
capiat infrascriptas pilulas bis in septimana.

Recip. Turbith boni, & gummosi drach. ij. aloes he-
patici drach. i. s. zinziberis, salis gemmæ ana grana x.
spetierum hieræ simplicis Galeni, drach. ij. agarici præ-
parati scrup. iij. misce, & cum oxymelle simplici fiat
pasta pilularum, dosis est scrup. iij. & ex his pilulis
uidebis egrū citissime releuari à singultu ex repletionem.

Ad idem, & est expertum. s. dare patienti
quolibet mane, & uesperis ante cibum per duas
horas unc. ij. infrascripti liquoris, singultum
curare.

Recip. Vini albi odoriferi potentis lib. i. galangæ
subtiliter puluerizatæ drach. i. misce, & fiat potus, qui
calidus patienti detur modo dicto.

Ad idem, expertū est in singultu optimè ua-
lere, dare patienti infrascriptum bolum per duas
horas ante lucem.

Recip. Mithridati optimi drach. i. s. diagalangæ
drach. ij. misce, & fiat bolus; qui exhibeatur patienti,
& immediate superbibat haustum uini optimi, &
potentis.

Ad idem, compertum est, multum conferre
sequentem mixturā, si detur patienti manè, & ue-
speri ante cibum per horam, ad quantitatem

b ij nucis

nucis magnæ.

Recip. Diagalangæ unc. i. s. diatrion pipereon unc. i. *stetierum* aromatici rosati drach. ij. misce cum syrupo de mentha; fiat electuarium; quod exhibeatur modo dicto.

Ad idem, cōpertum est, semper cōferre & curare singultum de repletionē, fomentare, s. scōmachum cum sequenti fomento.

Recip. Macis, mastice, garyophyllorum, cinnamomi, nucis muscate, ligni aloes ana drach. ij. absinthij, mēthæ, pulegij ana M. i. squinanti, spicæ ana drach. ij. anisorum, coriandrorum præparatorum ana M. s. bulliant omnia in sufficienti quātitate uini rubei potentis, et etiam albi, omnibus subtiliter contusis, & cum panno scarlatino fomentetur stomachus modo dicto.

Ad idem, expertum est & secretum, dare patienti quolibet mane per tres horas ante cibū, radicem unam zinziberis uiridis; & immediatē super bibat duos haustus uini maluatici, & uide bis ægrum citissimē curari.

DE DOLORE HEPATIS, Cap. xxii.

AD DOLOREM hepatis à sola uentositate pendentē, sublime remediū est per intus assumere infra scriptum electuarium manē, & uesperī ante cibum.

Recip. Radicum galangæ, zedoariæ ana drach. ij. spicæ, squinanti ana drach. i. garyophyllorum, nucis muscate ana drach. s. puluerizentur omnia subtiliter; & cum melle de spumato quantum sufficit fiat electuarium.

Ad idem,

Ad idem compertum est, fomentum sequēs
soluere hepatis uentositatem.

Recip. Fœnugraci, semi. lini, florum camomillæ, meliloti ana. M. i. spicæ, squināti ana drach. ij. bulliāt in sufficienti quantitate aquæ usque ad consumptionem medietatis; deinde cum spongia fomentetur hepar. Si uerò dolor hepatis fuerit à præsentia materiæ oppilantis uias hepatis, ut simus in cura doloris hepatis, per oppilationem, sicut frequenter contingit hominibus expertum est primo, phlebotomare basilicam lateris dextri; quoniam ea sit materiæ deriuatio ad aliud membrū, & ideo extrahere sanguinis quantitatem usque ad sex uncias: est enim hæc phlebotomia optima cura oppilationum hepatis. & principale remedium. Neque propter hanc curam uolo, ut in principio pleuritidis fiat phlebotomia ex eodem latere, quoniam in pleuritide ab alienis partibus fluctuant humores ad membranam subcingentem costas: oppilatio uerò & eius generatio in hepate plurimum fit ab humoribus genitis in eo: quapropter in principio pleuritidis uti debemus reuulsione, in oppilatione uerò hepatis, uel illius apostematis deriuatione uti debemus, uel euacuatione. Facta phlebotomia, & obseruato debito regimine, non augmentante oppilatione, consulo, ut tertio die patienti detur infra scripta medicina; qua ipsa sola oppilatio, & dolor hepatis optimè amoueri poterit.

Recip. Diacatholiconis unc. i. Reubarbari electi drach. ij. spicæ gra. vij. infundatur reubarbarum cum spica secundum artem datam à Mesue per x. horas. Deinde fiat fortis expressio, et cum decoctione communi florum & fructuum quantum sufficit fiat potus. Facta euacuatione

b iij

cuatione expertum est, quod si patiens regatur in digestionem materie oppilantis, cum sequenti syrupo diebus septem continuis in diluculo assumpto una cum infra scripta medicina. patiens liberabitur ex toto ab hepatis oppilatione, & dolore. Syrupus est sequens.

Recip. Syrupi acetosi, diarhodon, syrupi de cicorea cum reubarbaro, Syrupi bisantini, Syrupi de endiuia ana unc. s. aquarum cuscute, cicoreæ, lupulorum ana unc. i. misce, pro una uice. Octauo uero die per duas horas ante lucem capiat infra scriptum potum.

Recip. Diacatholiconis, diasebesten lenitiui, diasene lenitiui ana drach. ij. electuarij de psillio drach. i. reubarbari electi modo dicto infusi drach. i. s. spicæ gran. x. misce, cum decoctione communi florum, & fructuum quantum sufficit, & fiat potus. His euacuationibus factis, expertum est, quod si patiens utatur infra scripto electuario indubitato curabitur à dolore ex oppilatione hepatis, & est electuarium non habens par in tali dispositione.

Recip. limaturæ calibis subtiliter puluerizate & preparatæ drach. iiij. radicum galangæ, zedoariæ ana drach. ij. succi enulæ unc. i. s. amidi, cinnamomi, draganti, ana unc. s. passularum enucleatarum unc. i. puluerizentur puluerizanda & contundantur contundenda, et cum saccharo optimo quantum sufficit secundum artem fiat electuariū, de quo patiens capiat mane & uesperis per duas horas ante cibum unc. s.

Ad idem, expertum est multum conferre, si patienti ter in die naturali detur unc. s. sequentis condimenti mane stomacho ieiuno, & meridie, & in ingressu lecti.

Recip.

Recip. Passularum enucleatarum lib. i. hepatis lupi
unc. iij. reubarbari optimi, & electi. unc. s. spice gran. x.
pulverizentur pulverizanda, contundantur contunden-
da, & cum saccharo quantum sufficit fiat electuarius.

Ad idem, expertum est, sequentem mix-
turam multum conferre, si detur patienti
mane, & uesperi ad quantitatem nucis stoma-
cho ieiuno.

Recip. Diarhodonis abbatis unc. ij. tria sandalorum
unc. i. reubarbari electi subtiliter pulverizati drach. i.
misce cum syrupo de cicorea fiat electuarius.

Ad idem, expertum est re uera conferens si
patiens oppilationem hepatis uel dolorem
quolibet mane stomacho ieiuno masticeret
drach. s. reubarbari electi benè maturi, & imme-
diate superbibat haustum uini albi potentis.
Multa alia remedia in hac dispositione confe-
runt, quæ omnia tam quæ exterius applicantur,
quam ea, quæ interius assumuntur, derelinquã,
cum loquar de hydrope.

DE APOSTEMATE HEPATIS.

Cap.

XXIIII.

ATTENDE QVOD curatio apo-
stematis hepatis est prohibere ne fiat, quod
si factum fuerit, eius cura uana est, & cassa,
quoniam tunc cum hepate totum corpus ruit propter
ipsum hepar esse membrum principale. Expertum
igitur est ad principium generationis apostematis hepa-
tis, quod phlebotomia copiosa basilicæ lateris dextri
b iij prohibet

prohibet hepatis futurum apostema, semper præmissa uentris lenitione, ut cum Cassia, uel cum clysterio lenitiuo:

Ad idem, expertum est, & secretum, quod si tertia die post phlebotomiam apperiantur hemorrhoides, citissimum iuuamētum apparebit in prohibitione generationis apostematis hepatis.

Ad idem, multum ualet in prohibitione generationis apostematis hepatis post phlebotomias factas intercepta die una, dare patienti infra scriptam medicinam.

Recip. Reubarbari electi drach. ij. spica gran. x. diacatholiconis unc. i. reubarbarum subtiliter incidatur cum spica, & cum modico uini albi odoriferi irroretur, & cum decoctione communi florum & fructuum q. s. fiat potus, qui patienti detur in diluculo.

Ad idem, quoniam magna pars curationis apostematis hepatis futuri consistit in apertione oppilationis ipsius hepatis, & in resolutione materiae facientis apostema in hepate, ideo expertum est, digerere materiam cum sequenti syrupo, & eā eradicatiuē euacuare cū sequenti medicina, multum conferre. Syrupus digerens materiam generantem apostema hepatis est Talis.

Recip. Syrupi de cicorea, bisantini, acetosi, diarhodō, de endiuiā completi ana unc. s. aquarum lupullorum, cicoreæ, cuscute ana unc. i. misce pro una uice. continuet patiens syrupum istum per quinque dies continuos, deinde eradicatiuē purget materiam ab hepate, tali pharmaco,

pharmaco.

Recip. Electuarij de psillio, de dactylis ana drach.i. reubarbari electi drach.ij. spica gran.x. diacatholiconis unc.s. infundatur Reubarbarum cum spica in aqua endiuiae, & modico uini albi odoriferi per x. horas, deinde fiat fortis expressio, & omnia simul cum decoctione communi florum & fructuum q. s. dissoluantur, & fiat potus, qui exhibeatur patienti per duas horas ante lucem. Purgato corpore cum phlebotomia, tum pharmacacia, & patiens cognouerit perseuerantiam generationis apostematis hepatis, optimè expertum est, si quolibet mane in diluculo sollicitabit assumere quinque uncias infrascripti liquoris, proculdubio curabitur ab apostemate hepatis futuro.

Recip. Reubarbari optimi & electi drach.i. s. aloes hepatici drach.ij. galangae drach.i. aquae cuscute lib.iiij. sacchari optimi unc.ij. bulliant omnia insimul usque ad consumptionem tertiae partis aquae, deinde coletur, & colatura usui reseruetur.

Ad idem, expertum est, quod si patiens utatur quolibet mane ante cibum per duas horas infrascripta mixtura, sanabitur ab apostemate hepatis.

Recip. Diarhodonis abbatis unc.iiij. Reubarbari electi subtiliter puluerizati drach.ij. misce cum syrupo de cicorea, fiat electuarium. dosis est drach.iiij.

Ad idem, experientia compertum est, quod si patiens utatur infrascriptis pilulis, tribus scilicet ante prandium per duas horas. & tribus ante coenam, sanabitur à futuro apostemate hepatis.

Recip.

Recip. Trochiscorū de spodio sine seminibus: acetosæ, Trochiscorum de reubarbaro ana drach. ij. subtiliter puluerizentur cum syrupo bisantino, formentur pilule numero xx. iij.

Ad idem, quoniam materia indiget resolutione, ex experientia comperimus quod sequens fomentatio cum infrascripto unguento tollit generationem apostematis hepatis.

Recip. Fœnu-græci, seminis lini, seminis aneti, seminis acetosæ ana unc. s. florum camomillæ, meliloti, absinthij ana M. i. s. spodij, galangæ, spicæ, squinanti ana drach. ij. bulliant in sufficienti quantitate aquæ usque ad consumptionem medietatis deinde cum sponsia madefacta in prædicta aqua tepida, mane, & uespere fomentetur hepatis, immediate uero post fomentationem ungatur regio hepatis cum sequenti unguento.

Recip. Olei camomillæ, olei spicæ, olei amygdalarum dulcium ana unc. iij. absinthij sicci, spicæ nardi ana drach. i. puluerizentur puluerizanda, & cū modico cære fiat unguentum molle.

Ad idem. Expertum est, quod si patienti applicetur lana succida intincta in oleo liliorum alborum, & oleo spicæ, curabitur ab apostemate futuro hepatis.

Ad idem, optimè expertum est, si patientis sequens emplastrum hepatis applicetur ipsum continuè mutando per diem naturalem, bene conferre.

Recip. Emplastri de meliloto, hyssopi cæroti, ana lib. s. olei amygdalarum dulcium, olei camomillæ, olei spicæ ana quantum sufficit ad incorporandum, & conducendum

dum emplastrum. Quod si apostema generetur. Tunc debes scire, quod, aut patiens morietur, aut transibit in hydropem. Quare de curatione hydropisis modo dicturi sumus.

DE HYDROPE. Cap. xxv.

VM HYDROPS sit trium specierum, à spiritu scilicet flatuoso, una, ab aqua inter cutem, altera à pituitosa materia, tertia naturæ rebeli in omnibus membris concentrata.

Quarum prima. Timpanites, Secunda ascites. Tertia uerò hyposarca nominatur. Ideo ad curationem hydropisis à spiritu flatuoso, compertum est, quod hepatis confortatio, & sui caloris uiuificatio eam curat.

PRIMO IGITUR procurabis hepatis confortationem, & spiritus flatuosi resolutionem cum sequenti syrupo per septem dies continuos.

Syrupus talis est.

Recip. Syrupi acetosi, diarhodon, bisantini, mellis rosati col. ana unc. s. aquarum Absinthij, fœniculi, lupulorum ana unc. i. misce, octauo uerò die in confortatione hepatis, & resolutione spiritus flatuosi, expertum est, sequentem medicinam plurimum conferre.

Recip. Anisorum, fœniculi, cartami ana drach. ij. agarici ligati in petia drach. iij. bulliant in sufficiente quantitate aquæ usque ad consumptionem medietatis, deinde coletur & cum colatura dissolue reubarbari electi subtiliter puluerizati drach. ij. spicæ subtiliter puluerizate gran. x. soldanellæ subtiliter puluerizate drach. ij. & fiat potus, qui exhibeatur patienti duabus horis ante lucem

cem, & ex hac medicina tibi succedet optimum iu-
uamentum,

Ad idem, sic purgata materia, consulo, ut
utaris tanquam secreto infra scripto puluere,
cuius quolibet mane in diluculo drach. i. dabis
patienti, dissolutam in aqua radicum sambuci,
quantum sufficit.

Recip. Absinthij sicci, eupatorij sicci, soldanellæ siccæ
ana drach. ij. spicæ scrup. ij. puluerizentur omnia
subtilissimè, & fiat puluis, qui exhibeatur, modo dicto.

Ad idem, & tene pro secreto, compertum est
plurimum ualere, & hydropem uentosam sa-
nare, si euacuato corpore quotidie mane &
uesperi per duas horas ante cibum dentur patiē-
ti tres de infra scriptis pilulis.

Recip. Trochiscorum de anisis, trochiscorum de cap-
peribus ana unc. ij. reubarbari electi drach. iij. spodij
drach. i. spicæ scrup. ij. subtiliter puluerizentur omnia &
cum succo absinthij fiat pasta pilularum, dosi est, pilulæ
iij. ex scrupulis. ij. confectæ.

Ad idem, & est expertum dare patienti quo-
libet mane per duas horas ante cibum me-
diam unciam infra scriptæ mixturæ multum
conferre.

Recip. Succo ireos unc. iij. galangæ, zedoariæ ana
drach. ij. cinnamomi, garyophyllorū ana drach. s. soldanel-
le unc. s. puluerizētur omnia subtiliter et cū melle dispu-
mato quantum sufficit fiat electuarium.

Ad idem, cōpertum est, quod si patiēti dētur
drach. ij. infra scripti pulueris mirabiliter cōfer-
re in hydropisi uentosa.

Recip.

Recip. Vermium terrestrium in umbra exsiccato-
rum lib.s. sed antea abluantur in uino albo potenti, galā-
gæ drach.ij. anisorum drach.i. puluerizentur omnia sube-
tilissime & modo dicto exhibeatur patienti puluis
iste dissolutus in aqua decoctionis anisorum & radicis
Ireos.

Ad idem, optime expertum est curare hydro-
pem uentolam, si patienti propinetur quotidie
una de infra scriptis pilulis per tres horas ante
lucem.

Recip. Reubarbari electi drach.ij. spicæ gran.x. elae-
terij optimi drach.i. puluerizentur omnia subtiliter &
cum succo ireos fiat pasta pilularum. & aduerte, quod
infra scripta pilula non detur patienti febrem neque pa-
tienti debilitatem uirtutis, quoniam elaterium seuissima
inducit accidentia, ut tremoris, uiolenti uomitus, &
quãdoq; epilepsiæ. Et mirabilem uidi effectum in curatio-
ne Hydropisis uëtosæ, si quolibet mane in diluculo detur
patienti infra scriptus potus.

Recip. Aquæ radicum ebuli unc.ij. sambuci unc. iiij.
misce. continuabis sic potum istum per triginta dies cōti-
nuos, & mirabile iuuamentum reperies.

Ad idem, expertum est, immo secretum, si
patiens regatur infra scripto remedio citissime
curabitur ab hydrope uëtosa, uidelicet, si mane
in ortu auroræ, capiat pilulam unam de in-
fra scriptis pilulis unius scrup. demum post tres,
uel quatuor horas applicet toti uentri tumido
infra scriptum antidotum. Pilula hæc est.

Recip. Pilularū aggregatiuarū scrup.ij. Elaterij opti-
mi gran.iiij. misce: & fiant pilulæ numero tres. Antido-

tus

tus talis est.

Recip. Urinae pueri non polluti lib. i. salis nitri preparati drach. vi. bulliant unica forti ebullitione insimul ad ignem palliarum usque ad consumptionem tertiae partis urinae. Deinde cum praedicta urina calida diluatur uenter seu aluus, forti semper facta frictione cum manu, & ex hoc uidebis iuuamentum optimum in hydropneumotico.

Ad idem, praevacuato corpore, sublime remedium est sequens.

Recip. Stercoris caprini, bouini ana lib. i. exsiccantur in furno usque adeo ne comburantur. Deinde subtiliter puluerizentur, et pulueres incorporentur cum succo absinthij, & cum oleo rutaceo quantum sufficit, adeo quod fiat simile linimento. Demum illius certa quantitas extendatur super pannum lineum, & calida uentri applicetur, cum ibit patiens dormitum; mane uero sequenti diluat sibi uentrem cum sequenti uino calido.

Recip. Vini albi potentis, & odoriferi lib. iij. salviae, roris marini ana M. i. bulliant insimul usque ad consumptionem, quartae partis uini, & cum dicto uino fiat ut supra dictum est. Diluto uero uentre statim patiens capiat bolum infra scriptae mixturae.

Recip. Diagalange unc. i. aromatici rosati, Tria sandalorum, diarhodonis abbatidis ana unc. s. misce cum melle rosato, & fiat electuarium.

Ad idem, & bene expertum, si fomentetur aluus patientis cum sequenti sacculo calido multum conferre.

Recip. Cimini, anisorum, milij, florum camomillae, meliloti, salis communis, ana M. i. furfuris grossi M. ij. Calefiant

fiant omnia ista in uase stagnato, demum irrorentur cum uino albo optimo, & in sacculo reponantur & dictus sacculus uentri applicetur.

DE HIDROPE ASCITE.

AD Hydropem ascitem compertum est ex experientia phlebotomiam, & quolibet aliū modum euacuationis sanguinis ægrū interficere. Quapropter, cōsulo quod in Ascite, sicut neque in alia specie hydropisis, medicus nō sit audax super phlebotomiā, sed in primis cōpertum est, quod confortare hepar, & digerere materiam peccantem, & ipsam digestam euacuare est ualde conueniens, continuet igitur à principio patiens diebus septem continuis infrascriptum syrupum.

Recip. Syrupi de eupatorio, de Cicorea cum Reubarbaro, bisantini, acetosi, diarhodoni ana unc. s. aquarum cu scutæ, absinthij, capillorum ueneris ana unc. i. misce, & detur patienti calidus in aurora, & expertum est, & Medicus hoc debet benè obseruare in cura Ascitis, quòd quolibet die assumptionis prædicti syrupi stomacho ieiuno in mane sequens clystere multum conferre.

Recip. Soldanellæ M. i. s. mercurialis, florum camomillæ, foliorum maluæ ana M. i. Anisorum, fœniculi, Carui. Dauci ana M. i. bulliant omnia in sufficienti quantitate aquæ usque ad consumptionem medietatis aquæ, & de colatura.

Recip. Lib. i. olei rutæ unc. iij. benedictæ unc. i. electuarij de bacis lauri drach. i. uitelli oui numero. i. salis communis

munis drach. iij. sacchari rubei unc. i.s. & imponatur clystere, eo enim non solum euacuatur aqua citrina faciens ascitem, sed & soluitur uentositas, quæ semper iungitur aquositati, & est causa doloris ipsius hidropici, continuatis syrupis cum his clysteribus per vij. dies, octavo die purgetur aqua citrina cum sequenti medicina.

Recip. Eupatorij, omnium florū cordialium ana M.s. Agarici ligati in petia drach. i. s. bulliant in sufficienti quantitate aquæ cuscute, usque ad consumptionem medietatis. Deinde cū colatura dissolue diacatholiconis drach. vi. Reubarbari electi drach. ij. spicæ gran. x. puluerizentur puluerizanda, et fiat potus, qui patiēti exhibeatur per horam ante lucem, et scias quod hac medicina non solum euacuatur aquositas inter cutem: sed uirtus hepatis naturalis confortatur, et eius oppilatio tollitur, quæ sunt necessaria in curatione ascitis. Et aduerte quod in Ascite, & etiam in alia specie hydropisis cauere debes à medicinis fortiter, & laboriose euacuantibus, quemadmodum est scamonea, coloquintida, eleborus, elaterium, electuarium de psilio, & similia, quoniam euacuando debilitant multum uirtutem naturalem hepatis, quæ est satis debilitata ex ægritudine. Quod si plerunque fueris usus prædictis medicinis post euacuationem earum completam debes semper attendere confortationi uirtutis hepatis cum his, quæ infra dicemus, aliter enim faciendo uirtus hepatis debilitata, tum ægritudine, tum pharmaco caderet, & totum corpus rueret.

Ad idem, post euacuationem in confortatione hepatis & eductione aquositatis citrinæ expertum est, si bis in septimana detur patienti Ascitem sequens potus, deo uolente sanabitur.

Recip.

Recip. Terbentinae lib. i. butyri recentis lib. s. olei communis unc. iiij. croci drach. i. s. misce, & cum filtro madefacto in dicto liquore calido locum fomentabis, et in hora doloris, & in praeservatione à dolore.

Ad idem, est expertum, si locus doloris emplastratur cum sequenti emplastro.

Recip. Parietariae uiridis lib. iiij. mellis lib. ij. uini maluatici lib. i. olei lib. s. bulliant insimul omnia usque ad decoctionem parietariae. Deinde parietariam ipsam loco dolenti calidam apponito, ad modum emplastri. Expertum est etiam multum conferre, praecipue praecedentibus enematibus madefacere in aqua ardenti calida, & loco dolenti applicare, & dolorem tollit. Idem quoque tibi succedet, si locum dolorosum inunxeris cum oleo de uitrilo romano. Ad idem, & est expertum ubi alia non contulerint remedia, ponere patientem ab umbilico infra in balneo olei communis calidi, & in eo immorari per horam, uel minus, secundum quod aeger potuerit. Deinde ipso exeunte ex balneo fiat illi clystere immediate ex praedicto oleo calido cum mellerosato ponderis unc. ij. cum uno uitello oui, & salis drach. ij. Ad idem expertum est, & in omni tempore potest fieri, applicare scilicet uentosam magnam umbilico, & est de optimis remedijs in torsionibus intestinorum,

Recepta optima, qua Pōtifex maximus Clemens septimus usus fuit in sui ultima ægritudine.

Recip. Mastice, thuris masculi, macis ana lib. s. galanga, zedoariae ana unc. iiij. garyophyllorum, cinnamomi, xilobalsami, carpobalsami ana unc. ij. zinziberis, cardamomi, piperis longi, piperis nigri ana unc. s. turbith, agarici

oleū dī
Vitrilo

Ventosa

Elisir
de Bom
dici

rici, reubarbari ana drach. ij. radicum endiuia, radicum
buglossae, borraginis ana M. ij. betonica, iue, florum stica-
dos arabici, maioranae, salviae, roris marini ana M. s. om-
nia insimul grosso modo contundantur, & ponantur in
centum libris uini albi potentis, & odoriferi, & sic per
tres dies continuos stent in infusione, deinde cum forti
expressione coletur uinum, quod uinum subito ponatur
in Alembico, & distilletur aqua uitae. Demum

. Recip. Sanguinis humani corporis sani bene carnos-
lib. i. ponatur in aqua distillationis primae, & iterato po-
natur in alembico, & distilletur aqua, & sic procede di-
stillando usque ad nouem uices distillationis. Demum

Recip. Foliorum auri finissimi et optimi num. 100. fo-
liorum argenti finissimi num. 50. iacinthorum, smaragdo-
rum, rubinorum, granatorum, utriusque margaritarum, co-
raliorum rub. rosarum rub. ana drach. i. s. musci optimi
drach. s. misce. Et omnia puluerizanda puluerizentur
& ponantur in aqua uitae ultimo distillata, & stent in
infusione per diem naturalem. deinde omnia ponantur si-
mul in Alembico, & decima uice distilletur aqua lento
igne, quae aqua recondatur in uase uitreo grosso, bene ob-
turato, quoniam aliter tota aqua conuerteretur in spiri-
tum. & exhalaret. Quae aqua ad omnes frigidas aegritudi-
nes per intus, & per extra, mirabiliter confert, si illius
drachma uel guttae. iiij. cum modico uini albi odoriferi
capiantur. Quod si aegritudo esset calida, & non esset
febris, ut in doloribus pendentibus à materia calida, cam-
dabis aquae endiuia permixtam, qualibet hora doloris, Et
nota quod cum ista aqua uidebis miraculum, si in morbis
in extremo debilitaretur aegri uirtus, si patienti talem
debilitatem uirtutis dabis quinque uel sex guttas aquae
praedictae

prædictæ cum modico uini odoriferi, & statim uidebis uirtutem releuari, & crede mihi, quod in pestilentia nihil tutius est, & nihil magis hominem defensat à morbo epidimiali, quàm ista aqua: quæ si in temporibus pestilentie, & in locis, quolibet mane ante exitum domus biberit quis quinque uel sex guttas prædictæ aquæ, uel cū uino potenti uel cū aqua endiuia. uel si cum octo uel decē guttis per se, uel cum uino mixtis abluat quis sibi nares intus, extraque, & totam faciem, optimè à pestilentia securabitur, & cum isto auxilio in pestilentia semper benè me habui, & reperi. Valet etiam in Apoplexia, & in Epilepsia, diluendo collum, & nuccham. Et nominatur hæc aqua Elisir uitæ Benedicti.

DE FLUXU VENTRIS CHOLERICO

SCILICET DIAREA CHOLERICA.

Cap. XXVIII.

AD DIAREAM cholicam expertum est, & maximè obseruandum in actu practico, quod phlebotomia basilicæ à principio diaræ cholicæ ipsam curat, existente corpore fortis roboris, benè carnosæ, & densorum musculorum.

Ad idem, expertum est sequens enema multum conferre in Diarea cholerica.

Recip. Aqua decoctionis ordeï torrefacti lib. i. sacchari rubei unc. i. s. uitelli oui numero .i. misce. et fiat clystere. & recordare quod in enematribus ad fluxum uentris non conuenit ponere sal, propter eius mordacitatem & acuitatem.

k ij

Ad idem,

Ad idem, post Enema compertum est à principio, si est fluxus cholericus sequentē medicinam curare.

Recip. Seminum plantaginis, portulacæ, seminum acetosæ, seminum endiuivæ, florum omnium cordialium ana p.s. misce, & bulliant in sufficienti quantitate aquæ plantaginis usque ad consumptionem medietatis, deinde cum colatura dissolue reubarbari electi drach ij. diacatholiconis drach. vi misce, & fiat potus, & detur in diluculo patienti. & nota, quod ipsi reubarbaro in fluxu non convenit spicem imponere, quippe nec ipsum reubarbarum dabis aliter quàm in substantia, quoniam ut sic euacuando materiam cholericam relinquit uestigium stipticitatis, Capta hac medicina compertum est, digestionem in materia cum sequenti syrupo fieri. Deinde sequenti pharmaco eam purgare, multum conferre.

Syrupus conferens ad diaream cholericam Talis est.

Recip. Syrupi rosati ex infusione rosarum siccarum unc. i. syrupi de endiuvia unc. s. aquarum plantaginis, acetosæ, buglossæ ana unc. i. misce pro una uice. & recordare tanquàm optimum remedium, quod quolibet die assumptionis syrupi patiens assumat clystere unum ueluti supradictum. Cōtinuando igitur syrupum per. vi. dies compertum est ex experientia, sequentem medicinam curare fluxum cholericum.

Recip. Corticū mirabolanorū citri unc. s. semi. plātaginis, semi. acetosæ, semi. portulacæ, semi. endiuivæ ana drach. ij florum omnium cordialium præter uiolas ana. p. s. bulliāt in sufficienti quantitate aquæ calibeatæ usque ad consumptionem medietatis: deinde cum colatura facta forti expressione

expressione, pro diuitibus dissolue reubarbari electi torrefacti drach. i. s. Diacatholiconis drach. vi. pro pauperibus reupontici torrefacti drach. ij. micletæ unc. s. puluerizetur puluerizanda, et fiat potus. cui adde syrupi rosati unc. s.

Ad idem, ex experientia compertum est, quod si patienti diaream detur mane, & uespere, bolus infrascripti electuarij, multum cōferre.

Recip. Diacitonitem sine speciebus cum saccharo sacchari antiqui rosati ana unc. i. coriandrorum præparatorum unc. s. coralliorum rubeorum drac. ij. puluerizentur subtiliter omnia puluerizanda, & cum succo citoniorum fiat electuarium.

Ad idem, ex experientia compertum est, si patiens uratur infrascripto potu per duas horas ante cibum, mane & uespere, bene conferre.

Recip. Succī citoniorum unc. vi. succi endiuie, succi acetosæ ana unc. iij. seminum acetosæ, seminum plantaginīs ana drach. ij. coralliorum rube. seminum rosarum rubea. ana drach. i. aquæ plantaginīs unc. iij. omnia insimul bulliant usque ad consumptionem tertiæ partis aquæ & succorum, deinde colentur facta forti expressione, et cum saccharo optimo quantum sufficit fiat syrupus, de quo patiens capiat unc. ij. modo dicto.

Ad idem, cōpertum est ex experientia. Quod quotidie assiduare sequens clystere, etiam tempore quo patiens caperet digestiua, diaream cholicam curare.

Recip. aquæ decoctionis ordeī torrefacti unc. viij. succi plantaginīs unc. iij. olei rosati omphacini unc. ij. uitelli oui numero i. sacchari rubei nuc. i. s. misce, et fiat clystere

k iij

re, &

re, & scias quod clysteria in fluxu uentris ad frigiditatem debent declinare. cum ipsum frigidum immobilizat humorem magis quā ad calidum, aut ad tepidum.

Ad idem, expertum est sequens enema curare fluxum uentris cholericum, si patiens assidue illud quotidie.

Recip. Olei rosati omphacini unc. vi. succi plantaginis unc. iiij. uitelli oui numero. ij. misce, & fiat clystere minus quā tepidum, ex isto enim clysteri indubitato curabis fluxum cholericum, præmissa corporis euacuatione,

Ad idem, expertum est clystere sequens Diaream cholicam curare, si quotidie patiens eo utatur.

Recip. Lactis uaccini lapidati, uel calibati lib. i. succi plantaginis unc. iiij. sacchari rubei unc. i. s. uitelli oui numero. ij. misce & fiat clystere.

Ad idem, expertum est ex experientia, si quotidie cum sequenti unguento uenter, & alius ungatur, quod æger curabitur à fluxu cholerico.

Recip. Olei rosati omphacini, olei citoniorum, olei mirthini ana unc. i. rosarum rube. coralliorum rubeorū ana drach. i. mastice, nucis muscate ana drach. s. puluerizetur puluerizanda, & cum modico cere fiat unguentū molle: & quia magna pars curæ cholerici fluxus habetur ex curatione fluxus dysenterici ideo trāseo ad curam dysentericæ pendentis à materia cholerica corrodeute, & ulcerante tunicas intestinorum.

DE FLUXV DYSENTERICO.

Cap. XXVIII.

ADVERTE quod licet fluxus uentris à principio non sit astringendus, si tamen euenerit quod eo sanguis egeratur, excusabitur tunc medicus, si constrictioni operam dederit. est enim sanguis uitæ & naturæ Thesaurus.

Ad dysenteriam igitur confert clystere sequens.

Recip. Aquæ decoctionis ordeï torrefacti lib. i. olei rosati omphacini unc. iij. uitelli oui numero. i. sacchari rubei unc. i. s. misce, & fiat clystere.

Ad idem, si sanguinis multitudo effluat.

Compertum est, phlebotomiã uenæ basilicæ fluxum dysentericum curare, & sic iubeo, et consulo, ut stomacho ieiuno secetur uena basilica brachij dextri, cum extractione sanguinis, tenore uirtutis & ætatis.

Ad idem, compertum est ex experientia medicinam sequentem curare fluxum dysentericū.

Recip. Mirabolanorum citrinorum ustorum drach. vi. seminum plantaginis, seminum acetosæ, seminum endiuie omnium torrefactorum ana drach. iij. florum quatuor cordialium præter uiolæ ana. p. i. bulliant in sufficienti quantitate aquæ calibeatæ usque ad consumptionem mediæ dietatis, deinde colentur, & colaturæ adde reubarbari electi torrefacti drach. ij. s. philonij persici scrup. iij. misce, & fiat potus, & ex hac medicina uidebis optimum experimentum. quinimo excusabit te ab ulteriori operatione.

k iij

Ad idem

Ad idem, ex experientia compertum est, quod si patienti dentur tres de infra scriptis pilulis mane & uesperi ante cibum, indubitato curabitur à fluxu dysenterico.

Recip. Trochiscorum de spodio cū seminibus acetosæ, trochiscorū de carabe ana drach. ij. suffuf. de granis mirti Descriptionis Mesue in antidotario de suffuf. drach. i. s. puluerizentur omnia subtiliter, & cum succo citoniorum fiant pilulæ numero xxi. & sis audax in oblatione istarum pilularum, quoniam uidebis mirabile iuuamētum.

Ad idem, expertum est, si mane & uesperi ante cibum per duas horas detur patienti unc. s. infra scriptæ mixturę multum conferre.

Recip. confectionis de corneis, confectionis de sorbis, confectionis de Nespilis ana unc. ij. coraliorum rube. seminum rosarū rub. acatiæ, hypoquistidos ana drach. s. misce cum succo citoniorum fiat mixtura puluerizatis puluerizandis.

Ad idem, compertum est ex experientia, & in eo bene me reperi, si patienti dabitur infra scriptus puluis dissolutus cum uino iubeo striptico in ingressu lecti, absque dubio curabitur fluxus dysentericus.

Recip. Thuris masculi, masticis ana drach. ij. boli armeni drach. i. coraliorum rube. cornu cerui usti, ana drach. s. lapidis Ematithis usti scrup. ij. puluerizentur omnia subtiliter, & de isto puluere detur drach. i. s. ipsi patienti, stomacho ieiuno modo dicto.

Ad idem.

Ex experientia compertum est, & in fluxu dysenterico laudatum optimè, si quolibet mane patiens masticet drach.

drach.s.reubarbari torrefacti stomacho ieiuno.

Ad idem, etiam est expertum si patienti quolibet mane detur infra scriptus potus, stomacho ieiuno.

Recip. Vini citoniorum, uini rubei stiptici ana unc. vi
reubarbari torrefacti drach. i. s. boli armeni drach. i. s.
coriadrorum preparatorum torrefactorum drach. iij.
contundantur contundenda, & bulliant insimul usque
ad consumptionem tertiæ partis uini, deinde colentur, et
de colatura dabis patienti unc. ij. modo dicto.

Ad idem, expertum est, si dabis patienti fluxum dysentericum mane stomacho ieiuno, duo coclearia infra scriptæ mucillaginis.

Recip. Mucillaginis seminum citoniorum unc. iij. mucillaginis seminum acetosæ, mucillaginis seminum psilij ana unc. i. pulueris coraliorum rube. drach. ij. sacchari albißimi quātum sufficit, et fiat ad modum loch, qui exhibetur modo dicto.

Ad idem, si cum dysenteria fuerit coniunctus dolor uentris, sicut plurimum contingit ob intestinorum corrosionem, compertum est, & secretum, dare patienti tribus diebus continuis infra scriptum potum, & confestim curabitur à fluxu uentris dysenterico.

Recip. Lactis caprini, uel ouini calibeati unc. iij. succi plantaginis unc. i. s. specierum aromatici rosati drach. i. misce & fiat potus pro una uice.

Ad idem, præcipuè cum adsit dolor fortis, compertum est ex experientia infra scriptum cibum curare dysenteria, & illius dolorē sedare.

Recip. Turturis depilati numero. i. granorū mirthi
drach.

drach. ij. seminum acetosæ, seminum plantaginis ana
drach. ij. thuris masculi gran. iij. cæræ novæ citrinæ
drach. ij. cinnamomi scrup. ij. omnia simul in uentre tur-
turis imponantur, & suantur. Deinde lento igne coquan-
tur, & detur patienti turtur ad comedendum, tribus die-
bus, uel quinque continuis, & sic sanabitur æger, uel ex
carne turturis fiat contusum.

Ad idem, expertum est ex experientia, quod
si patienti fiat sequens clystere curabitur.

Recip. Capitis castrati bene mundi & loti cum aqua
plantaginis numero. i. foliorum plantaginis M. ij. ordeï
torrefacti M. i. bulliant insimul usque ad completā deco-
ctionem capitis castrati in aqua calibeata, deinde collen-
tur, & de colatura

Recip. Lib. i. succi plantaginis unc. iij. olei rosati om-
phacini unc. ij. uitelli oui numero. i. sacchari rubei unc. i. s
misce, & fiat clystere, & scias quod istud est de meliori-
bus clysteribus ac securioribus, qui possint fieri in fluxu
dysenterico & cholericò.

Ad idem, expertum est sequens clystere mul-
tum conferre.

Recip. Aquæ ordeï torrefacti unc. viij. prius tamen
calibeatæ succi plantaginis unc. iij. olei rosati omphacini
unc. iij. pinguedinis Hirci unc. ij. uitelli oui numero i. sac-
chari rubei unc. i. s. misce, & fiat clystere.

Ad idē, sequens clystere est multū cōueniēs,
& cū eo ferè semper curauī fluxū dysentericū.

Recip. Lactis uaccini lapidati unc. viij. succi plantagi-
nis unc. iij. olei rosati omphacini unc. ij. uitelli oui nume-
ro. i. sacchari rubei unc. i. s. misce. & fiat clystere mi-
nus quam tepidum; & conetur patiens diu retinere ip-
sum.

sum. Quod si cum fluxu dysenterico copuletur fortis corrosio intestinorum, & ulceratio, Tunc aduerte quod in omnibus præcedentibus enematibus addatur puluis sequens.

Recip. Trochiscorum de carabe puluerizatorum. drach. iij. & modo dicto imponatur.

Ad idem.

Expertum est, quod præcedentibus euacuationibus dictis sollicitare lotiones infra scriptas à genu infra, & à cubito infra, patienti multum conferre.

Prima lotio est hæc.

Recip. granorum mirthi, Balaustiarum, corticum granatorum, gallarum, hypoquistidos ana. m. i. bulliāt in sufficienti quantitate uini nigri stiptici, usque ad consumptionem tertiæ partis. Deinde mane & uesperī ante cibum fiat lotio, si etiā alia remedia patienti applicabuntur. unde notare debes quod eadē die non inconuenit multa, & diuersa remedia patienti dysenteriam applicare.

Ad idem, secunda lotio hæc est.

Recip. Foliorum nespilorum, foliorum sorbarum, foliorum citoniorum ana. M. ij. & casu quo folia non possent inueniri, tunc accipe fructus seminis plantaginis, seminis acetosæ, seminis portulacæ ana. unc. s. & casu quo posses habere herbas loco seminum, multo efficacius operabuntur bulliant omnia in sufficienti quantitate aceti fortissimi usque ad consumptionem tertiæ partis. deinde usui reſeruetur.

Ad idē, lotio hæc tertia est, experta, & secreta.

Recip. Scoriæ ferri cū aceto præparatæ, limaturæ calidæ cū aceto præparatæ ana lib. i. bulliāt in libris x. Aceti fortissimi calibeatī usque ad consumptionem medietatis, deinde mane, & uesperī per dimidiam horam patiens detineat

detineat plantas pedum, & uolas manuum in aceto prædicto, & uidebis effectum mirabilem immo secretum ad sistendum fluxum dysentericum.

Ad idem, experiētia optime comprobatum est, si patientis anus suffumigetur sequentibus suffumigijs.

PRIMUM perutile suffumigium, laminam ferream ignire debes, demum super ipsam ponere Terbenthinae optimae unc. i. & mane et uespere sedendo super assellam, recipiat fumum ipsum, & sic continuando per tres uel quattuor dies uidebis dysenteriam curari.

SECUNDUM suffumigium est mirabile, & expertum.

Recip. stercoris asini Iuuēculi lib. ij. contudatur optimè, & in furno exsiccet, et aduerte ne stercus uratur, demum cum portione illius pulueris, mane & uespere, super ignitos carbones posita in assella, dum sedebit patiens suffumigabis ipsum, & scias, quod hoc est mirabile in fluxu dysenterico puerorum, semper præcedēte euacuatione facta cum reubarbaro.

Ad idem, optimè expertum est, si patiens suffumigetur sequenti suffumigio.

Recip. Rasinae pini unc. i. pone super laminam ignitam. Et in sub assella suffumigetur patiens.

Ad idem, expertum est, & multū ualet ad tollendam dysenteriam, si suffumigetur patiens sequenti suffumigio.

Recip. Laminam ferream ignitam, & super asperge acetum nigrum fortissimum, & patiens recipiat in sub assella fumum ipsum, et erit optimum.

Ad idem,

Ad idem, sequens suffumigium est optimum
& expertum.

Recip. Corticum pinearum M. ij. bulliant in lib. iiij.
aceti fortissimi, & cum fumo suffumigetur patiens, &
cum incipit tepescere acetum, tunc ferrum ignitum
in eo extinguetur, ut iterato eleuetur fumus, et ipsum re
cipiat patiens.

Ad idem, expertum est, et secretum.

Recip. Mellissæ lib. i. Tassi barbassii M. i. bulliant in
uino nigro stiptico, & aceto fortissimo, ana quantum
sufficit, usque ad consumptionem tertiæ partis. deinde
coletur ab aceto & uino, & ponatur in sacculo oblon
go, & sacculus calidus ano applicetur mane & ue
speri, & sic continuabis, & uidebis optimum expe
rimentum.

Ad idem.

Ex experientia compertum est, & ubi alia non con
tulerint, & uirtute existente forti, si patienti imposue
ris suppositorium de litio descriptione rasis in nono ad
almanforem, & recordare, quod propter uirtutem oppij
existentis in eo, non permittes tale suppositorium in ano
stare, nisi per dimidium horæ, uel minus, ideo debes
alligare filum, ut ipsum possis extrahere semper ad
libitum.

Ad idem.

Ex experientia compertum est, quod si tota aluus
inungatur cū sequenti unguento, deinde puluis infra scri
ptus super aspergatur toti aluo inunctæ, mirabile uidebis
effectum in dysenteria.

Vnguentum Tale est.

Recip. Olei masticis, olei rosati omphacini, olei cito
niorum

niorum ana unc. s. misce.

Et tota aluus inungatur mane, & uesper, puluis super aspergendus talis est.

Recip. granorum mirthi torrefacti, corticum grandætorum, balaustiarum, Gallarum ana drach. ij. Mastice, thuris, nucis muscatæ, coraliorum rubeorum ana drach. s. Hypoquistidos, acatiæ ana scrup. ij. puluerizentur omnia subtiliter & usui seruetur modo dicto.

Ad idem, expertum est, immo secretum in dysenteria, si patienti inungatur uenter cum sequenti unguento, & ipsum tene menti, quoniam omnem dysenteriam quantumcunque malam curabis.

Recip. Trochiscorum de carabe, Trochiscorum de terra sigillata ana drach. iij. galliæ muscatæ, galliæ elefantine ana drach. i. s. coraliorum rubeorum, seminum rosarum rubearum, mastice, Thuris, ana drach. i. puluerizentur omnia subtiliter & infundantur in aceto rubeo fortissimo per diem naturalem. Deinde uel apud ignem, uel in sole ardentissimo exsiccentur. Demum iterum subtiliter puluerizentur & pulueribus adde olei citoniorum, olei rosati omphacini, olei mastice ana unc. ij. cære albæ quantum sufficit, et fiat unguentum molle: quod tenebis pro secreto.

Ad idem, & est optime expertum, ubi dysenteriae iungeretur dolor uehemens intestinorum: frequentare sequens remedium, multum conferre.

Recip. Zirbi castrati numero. i. ponatur in patella, & unica frizione frixetur cum sua pinguedine, & non cum alia. Demum super ipsum asperge puluerem sequen-

sequentem.

Recip. Tassi barbaſſi exſiccati unc. ij. Trochiſcorum de carabe ſubtiliter puluerizatorum unc. ij. & ipſum calidum aluo apponito ſepius in die.

Ad idē, ubi etiam dyſenterię iungeretur fortis dolor.

Recip. Emplaſtri diaſiniconis deſcriptionis meſuę, & ipſum aluo apponito mane, et ueſperi ipſum permutādo, ex quo uidebis optimum effectum.

DE FLUXV EPATICO, Cap. xxx.

LVXVS epaticus cognoscitur primo ex parte excrementicię superfluitatis, quoniam est liquida, & loturę carnis ſimilis. & quoniam de nocte magis affligit patientem quā de die. ad cuius curationem expertum eſt digerere materiam cum ſequenti ſyrupo, & eam euacuare cū inſcripta medicina multum conferre.

Syrupus talis eſt.

Recip. Syrupi mirthini, ſyrupi de cicorea, ſyrupi roſati de roſis ſiccis ana unc. ſ. aquarum plantaginis, cicoreę, epaticę ana unc. i. reubarbari electi ſubtiliter puluerizati ſcrup. ij. miſce cum ſyrupo per horas xxiiij. deinde in mane in diluculo totum patienti dato, etiam cum ſubſtantia Reubarbari, & ſic continuabis per viij. dies continuos cum dicto ſyrupo, & uidebis bonum effectum.

Medicina hæc eſt.

Recip. Reubarbari electi drach. ij. mirabolanorum citrinorum drach. i. ſ. puluerizentur ſubtiliter & diſſoluantur in aqua diſtillationis plantaginis & detur patienti

patienti.^q

Ad idem, expertum est multum conferre in fluxu Epatico, si quolibet mane patienti detur unc. s. infra scriptæ mixtionis.

Recip. Triasandalorum, diarhodō abbatis ana unc. ij. Reubarbari electi drach. i. s. hepatis lupi drach. i. puluerizentur omnia subtiliter & cum syrupo de cicorea fiat electuarius.

Ad idem, experientia cōpertum est, quod si patiens continuet infra scriptum potū per quindecim dies, sanabitur à fluxu epatico.

Recip. Lactis uaccini calibati unc. v. detur in potu patienti modo dicto.

Ad idem.

Compertum est ex experientia, si fluxus epaticus fuerit recens phlebotomare basilicam dextram cum extractione sanguinis unc. iiij. multum conferre.

Ad idem, experientia docet, si quolibet mane detur patienti sequens potus, multum conferre.

Recip. succi epaticæ depurati unc. iiij. sacchari albißimi unc. s. misce & detur patienti, super quem aliquantulum dormiat.

Ad idem, expertum est, si patientis hepatis applicetur infra scriptum cærotum, continue illud super hepar portando, curabitur patiens à fluxu epatico.

Recip. Cæroti triasandalini unc. i. extendatur super corium, & regioni hepatis apponatur, & nota quod fere omnia remedia dicta in Capite de dysenteria competent huic fluxui, si illi applicentur apperientia hepatis oppilationem

Recip. Aquæ ordeï, decoctionis radicum ireos unc. iij. mellis rosati unc. i. soldanellæ subtiliter puluerizate drach. ij. uel. iij. secundum tolerantiam uirtutis patientis, immo usque ad unc. s. poteris dare, si præcedens dosis non completè operata fuerit, misce, & fiat potus, qui patienti detur calidus modo dicto, et attende, quod si patiens per mensem usque ad quadraginta dies continuabit dictum potum, indubitatò sanabitur, et scias quod soldanella ultra hoc quod euacuat aquam citrinā, habet proprietatem confortandi hepar.

Ad idem, ubi patiens non assumeret supra dictum potum, expertum est assumere semel in septimana infra scriptum potū multum cōferre.

Recip. Succī ireos quantum capit media testa oui, mellicrati, unc. iij. reubarbari electi subtiliter puluerizati drach. s. misce, qui exhibeatur calidus patienti in diluculo, & uidebis mirabilem experientiam ex isto potu.

Ad idem, consulo ut alternis diebus, in quibus patiens non assumeret aliud solutium per duas horas ante cibum stomacho ieiuno capiat infra scriptam pilulam continuando per tres dies tantum.

Recip. Pilularū aggregatiuarum scrup. i. elaterij, reubarbari electi ana gran. i. s. misce cum syrupo bisantino, fiat pilula una, quæ exhibeatur patienti modo dicto.

Ad idem, & est secretum, non reuelandum, nisi amicis, si bis in septimana dabitur patienti ascitem unc. s. infra scripti secreti electuarij ex eo bolum conficiendo.

Recip. Eupatorij, Cuscutæ, passularum, liquiritiæ, mirabolanorum citrinorum ana unc. s. radicum appij, scæni
i culi,

culi, Capparis, agarici ana unc. i. hæc omnia grosso modo contusa, coquantur usque ad consumptionem medietatis aquæ, & colentur, & in colatione ponatur mellis lib. s. sacchari unc. iij. iterum bulliant usque ad densitatem mellis. Deinde adde reubarbari electi drach. i. turbith gummosi drach. ij. foliorum megreon infusorum in aceto drach. i. s. diagridi correcti scrup. ij. spicæ, zinziberis ana drach. s. ex his omnibus fiat electuarium secundum artem, & aduerte bene quod maior dosis est unc. s. sed tuus consuetus modus sit minus dare, secundum tamē quod uidebis ex eo debilem uel fortem euacuationē, & uidebis ex isto electuario mirabile iuuamentum.

Ad idem, bonam experientiam inuenies, si quolibet mane per quindecim dies continuos dabis patiēti ascitem in diluculo tres de sequentibus pilulis, & immediate post bibat infra scriptum syrupum.

Recip. Trochiscorum de Eupatorio. Trochiscorum de absinthio ana drach. ij. Trochiscorum de reubarbaro. Trochiscorum de lacca ana drach. i. puluerizetur omnia subtiliter, et cum syrupo bisantino fiant pilule numero. 36.

Syrupus est talis.

Recip. Syrupi, de cichorea siue reubarbaro, de endiuiâ compositi, acetosi, diarhodō ana unc. s. aquarum absinthij, fœniculi, cichoreæ ana unc. i. misce.

Ad idem, consulo, ut quolibet mane & uesperante cibum per tres horas patiens capiat de sequenti electuario unc. s. & in curatione hydropisis uidebis optimum effectum.

Recip. Diacurcumæ unc. ij. diarhodonis abbatis unc. ij. s. misce cū syrupo de endiuiâ fiat electuarium, imo consu-

lo tanquam

lo tanquam optimum, & expertum, si detur patienti solum diacurcuma non inueniet par in ascite.

Ad idem, non debes negligere usu quotidiana confortare uirtutem hepatis cum infra scripto unguento mane & uesperis inungendo regionem hepatis.

Recip. Unguenti sandalini unc. i. olei spicæ, olei camomillæ ana unc. s. misce.

Ad idem, expertum est ex experientia, si patienti utatur infra scripto unguento mane, & uesperis, unguendo totam aluum optimè conferre.

Recip. Unguenti aragon, unguenti agripæ, unguenti marciaton ana unc. i. misce, & fiat unguentum.

Ad idem, ex experientia compertum est, multum conferre sequens unguentum.

Recip. Succu ireos, succu ebuli, succu radicum sambuci ana unc. i. succu ciclamini unc. s. cardamomi, calami aromatici, yfopi ana drach. ij. puluerizetur puluerizanda, et cum modico cære fiat unguentum molle.

Ad idem, expertum est, optimè conferre, si totam aluum inungamus cum sequenti oleo.

Recip. Terbentine lib. i. Thuris, masticis, mirrhæ ana drach. ij. laudani drach. i. nucis muscatæ, garyophyllorū, galangæ, zedoariæ ana drach. i. s. succu ebuli, succu cucumeris asinini ana unc. i. puluerizetur puluerizanda & omnia simul misceantur, & in alembico ponantur, & distilletur oleum, & est secretissimum, non solum ad tollendum tumorem uentris in ascite, sed etiam ad tumorem pituitosum cuiuslibet alterius membri corporis hominis, & est mirabile ad dolorem iuncturarum, & membrorum à causa frigida.

i ij Ad idem,

Ad idem, expertum est multum conferre sequens linimentum, si cum eo inungatur tota aluus, demum superponatur lana succida.

Recip. Aquæ ardentis lib. i. olei rutæ, olei distillationis Terbentine, olei amygdalarum dulcium ana unc. v. butiri recentis unc. iij. olei de castoreo, de euphorbio ana unc. i. s. bulliant omnia in sufficienti quantitate aquæ lento igne usque ad consumptionem aquæ. Deinde adde succi ireos unc. ij. succi lappatij acuti unc. i. iterum bulliāt unica ebullitione, & cum eo liniatur tota aluus.

Ad idem, compertum est optimè ualere sequens emplastrum.

Recip. Herbae pauarellæ lib. v. absinthij uiridis. Rutæ uiridis, camomillæ uiridis, yfopi uiridis, praxi uiridis ana lib. ij. butiri recentis lib. s. mellis lib. viij. bulliant omnia insimul lēto igne usque ad omnium bonam decoctionem, deinde adde stercoris bouini ex siccati, & subtiliter pulverizati lib. i. puluerum galangæ, zedoariæ ana drach. s. olei rutæ unc. iij. misce, et omnia insimul benè incorporentur, quousque fiat forma emplastri, quod mane & uespere calidum applicetur toti aluo.

Ad idem, expertum est, quod si patiens fomentetur cum sequenti fomentatione, scilicet aluus illius, multum conferre.

Recip. Betonicæ, saxifragiæ, celidoniæ ana M. ij. cēt aureæ utriusq; yfopi, acrimoniæ, foliorū megereō ana m. i. s. florum camomillæ, meliloti, anisorum, fœnugræci, seminū lini ana M. i. bulliant in sufficienti quantitate uini albi odoriferi usque ad consumptionem quartæ partis uini, deinde igniatur lapis marchasitæ magnæ, & loco marchasitæ si non habeatur, pone spumam ferri, uel lapidis molendini

molendini, & tunc isto ingenio facto, ubi foramen in-
fere conficiatur ad quantitatem alui patientis hydrope
fomentetur aluus, & hæc de hydrope ascite etc.

DE ICTERITIA CITRINA.

Cap. XXVI.

AD ICTERITIAM citrinam à princi-
pio. i. spatio quatuor dierum compertum est
phlebotomiam basilicæ lateris dextri, eam op-
time curare, quod si ipsa antiquata foret, nullatenus fieri
debet, quoniam patiens repente caderet in hydropem, fa-
cta quidem phlebotomia expertum est, quod si patiens
regatur sequenti digestionem materie, sequentique pur-
gatione, excusabitur Medicus ab ulteriori operatione.

Syrupus digestivus in Icteria Citrina talis est.

Recip. Syrupi bisantini, de lupulis, de Endiuvia ana
unc. s. aquarum lupulorum, seminum communium frigi-
dorum, sceniculi ana unc. i. misce, & cum syrupo infun-
datur per noctem scrup. i. Reubarbari electi, cum duobus
granis spicæ, ipsis pulverizatis & in petia subtili liga-
tis, qui syrupus continuetur per septem dies continuos
in diluculo, octavo uero die detur patienti per duas horas
ante lucem infrascripta medicina.

Recip. Diacatholiconis unc. s. electuarij rosati Mesue
drach. i. s. Reubarbari electi drach. i. s. spicæ gran. vij.
electuarij de psillio drach. i. s. infundatur reubarbarum
cum spica in aqua Endiuiæ, & modico uini albi odori-
feri per decem horas. Deinde fiat fortis expressio, et omnia
simul cum decoctione communi f. & fr. dissoluantur &
fiat potus. Facta euacuatione ad idem compertum

i iij est, &

est, & secretum, dare patienti quolibet mane stomacho ieiuno drach. i. s. infrascripti pulueris mirabiliter conferre, & Ictericā ipsam sanare continuando per quindecim dies continuos.

Recip. Vermium terrestrium in umbra exsiccatorum prius cum uino preparatorum unc. ij. Reubarbari electi drach. i. stercoris canis exsiccati unc. s. omnia subtiliter puluerizentur & fiat puluis subtilis.

Ad idem, expertum est, & secretum, siue Ictericā proueniat à causa antecedente intrinseca, siue primitiua extrinseca, sicut contingit in utentibus fortissimo exercitio, uel nimio coitu, si ipsi patienti dabitur quolibet mane per decem dies continuos infrascriptum potum.

Recip. Marrubij unc. ij. lupulorum unc. i. radicum buglossæ, radicum enulæ, radicum eupatorij ana drach. s. Reubarbari grosso modo incisi drach. i. ligni aloes drach. i. s. bulliant omnia in lib. iij. uini albi potentis, & odoriferi, usque ad consumptionem tertiæ partis, deinde coletur sine expressione, & de prædicto uino

Recip. Vnc. ij. s. sacchari albißimi drach. ij. misce, & fiat potus, qui exhibeatur patienti quolibet mane in diluculo, cum isto enim uidebis quam citissimè icteritiam citrinam curari, & nota quod si fuerit cum febre, fiat eorum decoctio, quæ diximus, in aqua endiuie, & in eadem dosi.

Ad idem, compertum est experientia, quod si patiens mane & uesper ante cibum ad minus per dimidium horæ capiat tres de infrascriptis pilulis, optimè curabitur icteritia citrina.

Recip.

Recip. Trochiscorum de spodio drach. iij. reubarbari electi drach. i. pulueris uermium terrestrium drach. i. s. puluerizentur omnia subtiliter, et cum syrupo de prasio fiant pilule numero 36.

Ad idem, expertum est, hoc quidem plurimum ualere non solum in ictericia citrina, uerum & in hydrope, & in qualibet alia hepatis oppilatione dare. s. patiēti quolibet mane stomacho ieiuno, infra scriptum potum.

Recip. Urinae pueri non polluti, complexionis sanguinea, & bene robusti unc. v. sacchari albißimi unc. s. misce, & fiat potus, qui continuetur per decem dies continuos in icteritia, & in hydrope continuetur per mensem, & uidebis optimam experientiam.

Ad idem, ualet, si sequens epithima mane, & uesperis Epithimabis totam hepatis regionem.

Recip. Aquae rosatae unc. iij. acetosae hepaticae ana unc. iij. aquae absinthij unc. iij. aquae solatri unc. iij. specierum ceroti. Tria sandalini unc. i. spodij drach. i. s. spicae scrup. s. aceti fortissimi unc. iij. misce pro hepate.

DE COLICA, ET ILIACA PASSIONE.

Cap.

XXVII.

VM PLERVNQVE colica, & Iliaca passio sint in aliquibus morbi longi, in aliquibus uero morbi acuti, ideo in illius curatione duo capita habebitis, primum erit praeseruationis a colica, et iliaca secundum uero cum rationis colicae, & iliaca actu affligentis. Quo ad caput primum compertum est ex experientia, quod si aliquis utatur bis in anno se-

i iij quenti

quenti digestionem in materia cum infrascripto syrupo, eiusdemque materie purgationem cum infrascripta medicina, non cadet in passionem colicam uel Iliacam, in tempore igitur ueris, & autumnii per .xij. dies continuos utatur sequenti syrupo.

Recip. Radicum Galangæ, radicum Zedoariæ ana drach. ij. radicum enulæ, radicum buglossæ, radicum boriginis ana unc. i. anisorum, carui, dauci, ana drach. iij. bulliant omnia in sufficienti quantitate aquæ usque ad consumptionem tertiæ partis. Deinde colentur, & colaturæ adde cinnamomi electi, garyophyllorum, nucis muscatæ, macis, ana drach. i. rumpantur grosso modo species, et iterum bulliant unica leui ebullitione. Demum coletur facta forti expressione, & cum saccharo, uel melle dispumato quantum sufficit fiat syrupus de, quo

Recip. Vnc. ij. Aquarum fœniculi, absinthij, betonicæ ana unc. i. misce, octauo uero die capiat patiens infrascriptam medicinam per duas horas ante lucem.

Recip. Benedictæ simplicis drach. ij. Diacatholiconis unc. s. electuarij de dactylis drach. i. s. electuarij de baccis lauri drach. i. misce, & fiat potus cum aqua decoctionis anisorum & fœniculi quantum sufficit. Hac euacuatione facta, siue uernali, siue autumnali tempore, consulo, quod patiens bis in mense in præseruatione à colica utatur tribus de sequentibus pilulis.

Recip. Pulpæ colocynthidæ drach. ij. scamoneæ præparatæ drach. i. aloes loti scrup. iij. anisorum, cartami, fœniculi ana drach. ij. mirabolanorum citrinorum drach. i. s. Reubarbari electi drach. i. spicæ, zinziberis, salis gemmæ ana gran. vi. Turbith boni & gummosi drach. ij. s. puluerizentur omnia, & cum succo absinthij fiat

fiat pasta pilularum. Dosis est scrup. ij. in tribus pilulis, & experientia uidebis, quod quilibet patiens Colicam, aut Iliacam, præseruabitur à casu futuro in utranque.

Ad idem, compertum est, immo michi secretum, quod si assuetus pati colicam, aut iliacam, bis in septimana capiat in diluculo infra scriptum bolum, certè seruetur ab illis sine dubio.

Recip. Iustini optimi drach. ij. Zucchari rosati drach. i. misce, & cum saccharo fiat bolus, qui exhibeatur patienti modo dicto.

Ad idem, secretum est, à me benè expertum in præseruatione à colica, si patiens bis in septimana stomacho ieiuno capiat infra scriptum potum.

Recip. Vini albi potentis, & odoriferi unc. ij. Nucis muscatæ, garyophyllorū ana drach. s. galægæ drach. i. rūpantur species grosso modo, & per noctem infundantur in uino prædicto. Demum mane cum modico sacchari albi patienti exhibeatur.

Ad idem, & est expertum in præseruatione ab utraque affectione, si patienti detur infra scripta confectio stomacho ieiuno, de mane super bibendo haustum uini maluatici.

Quod si timor fuerit de hepatis caliditate uel febre, super ipsam bibat tantundem de aqua Endiuiaæ.

Recip. Specierum aromatici rosati, specierum diagalangæ pul. diadraganti frigidi ana drach. ij. sacchari optimi quantum sufficit dissoluti in aqua menthæ, fiat confectio

ctio in rotulis duarum drachmarum pro qualibet.

Expertum est ad idem, & secretum, quod si
 patiens capiat infra scriptam confectionem sto-
 macho ieiuno, nunquam cadet in Colicam uel
 Iliacam passionem.

Recip. Corticum raffani grosso modo excorticati
 lib. ij. mellis albi lib. iiij. bulliant insimul usque ad consum-
 ptionem medietatis mellis, Deinde adde pulueris Cinna-
 momi, garyophyllorū, nucis muscatæ, macis, piperis ni-
 ana drach. ij. misce & omnia in uase recondantur, & quo-
 libet mane capiat patiens unc. s. de dictis corticibus.

Ad idem, expertum est optimè ualere in tor-
 sionibus intestinorum si patienti pluries detur
 infra scriptus potus.

Recip. Olei amygdalarum dulcium recentis, iulebiza-
 ti cum saccharo unc. i. aquæ ardentis drach. ij. aquæ ca-
 momillæ unc. i. misce, & detur patienti modo dicto, &
 reperiēs ipsum nunquam molestari à doloribus stomachi
 uel intestinorum.

Ad idem, & præsertim cum patiens fue-
 rit in actu doloris colici, seu iliaci, comper-
 tum est sequentem medicinam mirabiliter
 conferre.

Recip. Electuarij de dactylis unc. s. philonij romani
 drach. i. s. misce & fiat bolus, qui detur patienti qualibet
 hora doloris stomacho ieiuno. Et nota quod hanc me-
 dicinā potes exhibere patienti urgente necessitate ante
 digestionem materiæ.

Ad idem, stante doloris uehementia, sine ali-
 qua reprehensione poteris exhibere infra scri-
 ptum puluerem, & uidebis ægrum ab eo subito
 sanari.

sanari.

Recip. foliorum mori celsi albi exiccatorum in umbra drach. i. s. corticum raphani exsiccatorum in umbra drach. i. s. osium nespilorum drach. i. s. misce & subtiliter puluerizentur & patienti dentur drach. ij. prædicti pulveris cum uino albo odorifero, & est præsentaneum remedium, optime conferens in colica.

Ad idem, & est expertum in breuissimo tempore huiusmodi dolores remoueri, si patienti detur infra scriptum medicamentum dissolutum in aqua mentæ.

Recip. Athanasie nicolai drach. i. s. pulueris confectionis elefcoph drach. iij. misce & dissoluatur in uino poteti, & qualibet hora doloris detur patienti.

Ad idem, & est expertum per me, cum quo curauit repente omnes intestinorum dolores, dare. s. patienti infra scriptum bolū qualibet hora doloris, melius tamen est, si exhibeatur stomacho ieiuno.

Recip. Diagalangæ, diabuglossati ana drach. ij. philonij romani, scrup. iij. misce, & fiat bolus, qui exhibeatur modo dicto.

Ad idem, expertum in omni dolore intestinorum, sed maxime ualet in dolore renum, & à uentositate, & à calculo.

Recip. Vini albi potentis unc. viij. galangæ, cinnamomi, nucis muscatæ ana drach. s. bulliant insimul usque ad consumptionem medietatis uini, deinde colentur & collaturæ adde aquæ endiuie unc. ij. confectionis elefcoph unc. s. & detur patienti, & nota quod si febris adesset dabis confectionē elefcoph solā dissolutam in iure pulli.

Ad idem,

Ad idem, & est expertum.

Recip. Corticum raphani unc. i. infundantur in unc. vi. uini albi odoriferi per quattuor horas, & cum modico sacchari patienti dabis.

Ad idem, pro secreto optimè ualet in colica, & iliaca, & est, dare patienti quolibet manè unc. vi. iuris galli antiqui sub sequenti forma conditi.

Recip. Galli antiqui trium annorum ad minus numero i. interimatur eo præcise modo, quo diximus in capite de Astmate & in uentre illius ponantur infra scripta.

Recip. Anisorum, carui, Dauci, ameos, polipodij quercini, carthami, ana drach. i. pulueris ossium nespilorum drach. i. s. enulæ unc. s. galangæ, radicum zedoariæ ana drach. i. Tartari uini albi, unc. s. omnia insimul contundantur mediocri contusione, & bulliat gallus, eo præcise modo, quo diximus de astmate, & de prædicto iure galli detur patienti unc. vi. & unc. i. oxymelis simpl. quolibet mane in diluculo, & uidebis optimum remedium in doloribus intestinorum, & etiam est expertum.

Ad idem, non existente febre, optimum remedium est dare patienti in hora doloris infra scriptum potum.

Recip. Vini maluatici unc. ij. Elisir uitæ drach. i. misce & detur patienti. Cuius Elisir descriptionem dabo in fine huius capituli.

Ad idem, experimentū est mirabile, si in hora doloris absque febre detur patienti infra scriptus potus.

Recip.

Recip. uini maluatici optimi drach. ij. olei uitrioli ro-
mani optimi drach. s. misce, & fiat potus.

Ad idem, expertum est, & bene confert, si pa-
tienti detur quolibet mane stomacho ieiuno in-
frascriptus bolus, curat enim dolorem, & præser-
uat ab eo.

Recip. mithridati optimi uel Theriacæ optimæ ma-
gnæ drach. i. sacchari rosati drach. ij. misce, & detur
patienti.

Ad idem, & est expertum, si patienti detur in
hora doloris sequens potus.

Recip. Aquæ distillationis florum ginestræ, aquæ di-
stillationis lapularum uiridium inuentarum in frumentis
ana unc. ij. sacchari optimi unc. i. misce, et detur patienti.

Expertum est, & ad idem, de quo debetis re-
cordari in actu doloris dare infrascriptū potū.

Recip. Olei amygdalarum dulcium recentium unc. iiij
sacchari unc. s. nucis muscatæ subtiliter puluerizatæ
drach. i. misce, & dato patienti.

Ad idem, optimum est dare patienti infrasci-
ptum bolum, in hora doloris, & ante, & post in
præseruatione.

Recip. Terbentinae optimæ unc. s. benedictæ simplicis
drach. ij. misce, & fiat bolus, qui patienti detur qualibet
hora doloris.

Ad idem, sequens clystere expertum est, ua-
lere optimè.

Recip. Vini albi potentis, olei communis ana unc. y
butiri recentis unc. iiij. uitelli oui numero. i. salis commu-
nis drach. iiij. sacchari rubei unc. i. s. misce, & tepidum
imponatur. Et nota quod ante quam te applices curæ co-
licæ

lica uel iliaca procedere debes cum enematibus, quoniam per enemata secura & optima fit eorum curatio, cum uero enemata non suffecerint, tunc uiam habebis ad ea quæ per os assumuntur.

Ad idem, sequens enema fortius est, & cum eo colicam sepius curauit.

Recip. Vini albi potentis unc. xiiij. butiri recentis unc. iiij. olei communis unc. vi. anisorum, anethi, fœniculi, carui, dauci, ameos, cartami ana drach. ij. misce, et bulliant usque ad consumptionem medietatis uini, deinde coletur, & colaturæ adde mellis rosati unc. ij. sacchari rubei unc. i. s. salis communis drach. ij. uitelli oui numero. i. misce, & fiat clystere.

Ad idem, ubi dolor esset uehemens præcedentibus alijs clysteribus expertum est, & secretum non stante febre sequens enema colicam & iliacam curare.

Recip. Vini albi potentis lib. i. s. aquæ ardentis unc. ij. bulliant simul usque ad consumptionem aquæ, deinde cum solo uino tepido fiat clystere.

Ad idem, familiare & domesticum est sequens clystere quod secundum plurimum debet exhiberi à principio morbi.

Recip. foliorum camomillæ, maluæ, mercurialis, ana M. i. anisorum, pulegij, calamenti, fœniculi, ana M. s. furis grossi ligati in petia unc. i. s. bulliant in sufficiente quantitate aquæ usque ad consumptionem medietatis, & de colatura.

Recip. Lib. i. olei communis unc. iiij. benedictæ unc. i. bieræ pigre unc. s. sacchari rubei unc. i. s. salis communis drach. ij. uitelli oui numero. i. misce, & fiat clystere quæcunque

cunque hora doloris.

Ad idem, expertum est sequens clystere.

Recip. Supra scriptæ decoctionis unc. x. electuarij de baccis lauri, electuarij de dactylis ana drach. ij. benedictæ drach. vi. olei liliorum alborum unc. iij. de reliquis ut supra fiat clystere.

Ad idem, aliud expertum est sequens clystere.

Recip. prædictæ decoctionis lib. i. hieræ logodionis drach. vi. benedictæ unc. i. olei rutæ unc. ij. de reliquis modo dicto misce, & fiat clystere.

Ad idem, expertum est sequens clystere ubi alia non contulerint, & uehemens necessitas fuerit in sedatione doloris.

Recip. Olei rutæ unc. viij. olei de castoreo unc. iij. philonij romani drach. ij. benedictæ unc. i. de reliquis ut supra excepto quod modiciſſime de sale debes imponere, ut uirtus philonij possit in aluo morari, & fiat clystere.

Ad idem, optimum est, & præcipuè ubi colica uel iliaca fuerit cum retentione fecum.

Recip. Pinguedinis gallinæ unc. iij. electuarij de baccis lauri drach. iij. de reliquis ut supra misce, & fiat clystere.

Ad idem, expertum est sequens clystere, quo semper bene me habui.

Recip. Fustorum aliorum siccorum M. ij. bulliant in sufficienti quantitate aquæ, usque ad consumptionem medietatis & de colatura

Recip. Lib. i. hieræ pigræ drach. vi. de reliquis ut supra & iniiciatur clystere tepidum.

Ad idem, elegantissimum remedium, & subito auferens dolorem est sequens enema.

Recip.

Recip. Aquæ termarum ex sulphure uel allumine, siue aquæ poretæ, uel de Albano lib. ij. anisorum, florum camomillæ, absinthij, menthæ ana M. i. bulliāt in simul usque ad consumptionem medietatis aquæ & de colatura

Recip. Lib. i. olei camomillæ unc. iij. benedictæ unc. i. de reliquis ut supra, & fiat clystere.

Ad idem, experientia compertum est in colica, & iliaca passione, sequens unguentum mirabiliter conferre, & est apud me secretum.

Recip. Olei de castoreo, olei liliorum alborum, olei rutæ, olei de cheiri ana unc. iij. succi alihæ, succi artemisiæ ana unc. iij. aquæ ardentis unc. vi. bulliant omnia in simul usque ad consumptionem aquæ. Deinde adde nigellæ, masticis, cardamomi, galangæ ana drach. i. s. piperis, garyophyllorum, nucis muscatæ, ligni aloes ana drach. i. pulverizentur hæc omnia subtiliter, et iterum lento igne bulliant, et cum modico cære fiat unguentum molle cum quo locus dolorosus inungatur, & lana succida tepida superponatur, et cum isto unguento uidebis mirabilem effectū

Ad idem, familiaris fomentatio conferens. optimè hæc est.

Recip. Florum camomillæ, meliloti, fœnugræci, anethi, seminum lini ana M. i. absinthij, mentæ, pulegij, calamētī, abrotani ana M. s. bulliant in sufficiente quantitate aquæ, & uini albi odoriferi usque ad consumptionem medietatis aquæ. Deinde mane et uesperī fomentetur locus, quem locum fomētatum immediatè poteris inungere cum prædicto unguento, & optimum est remedium.

Ad idem, & à me sæpius expertum fomentare locum dolorosum sequenti fomentatione.

Recip.

oppilationem, sicut permaxime est Reubarbarum, et ad-
uerte, quod clysteria de lacte maxime in hac dispositione
conferunt.

DE TVMORE ET OPPILATIONE

SPLENIS, Cap. xxxi.

CONSULO tanquam expertum, quod si
hæ dispositiones splenis fuerint recentes,
quod fiat phlebotomia basilicæ lateris sini-
stri, & uidebis ilico ægrum curari ab hijs, quod si dispo-
sitiones fuerint antiquatæ nullam facies phlebotomiam,
quoniam tumores splenis per maxime efficerentur duri.

Ad idem.

Consulo tanquam expertum, & in opere secretum,
quod facta phlebotomia basilicæ sinistræ patientis, die
sequenti aperiantur emorhoides, et ubi emorhoides, habe-
ri non possent, incidatur saphena sinistri pedis, & ex his
bonum iuuamentum tibi succedet.

Ad idem.

Consulo, factis phlebotomijs digeratur materia
cum sequenti syrupo, & euacuetur cum infrascripta
medicina.

Syrupus talis est.

Recip. Syrupi acetosi, diarhodon, Syrupi de lupulis,
mellis rosati colati ana unc. s. aquarum cuscute, lupulo-
rum, mellissæ ana unc. i. misce pro una uice quem, syrupū
patiens continuet per vii dies continuos.

Medicina hæc est.

Recip. Diasenæ lenitiui unc. s. Diacatholiconis drach.
iij. confectionis amech drach. ij. s. dissoluantur cum deco-
ctione

Etione communi f. & f. in qua præbulita sint mirabolanorum indorum, mirabolanorum chebulorum, mirabolanorum emblicorum ana drach. i. agarici ligati in petia drach. i. s. & fiat potus, qui exhibeatur patienti per duas horas ante lucem.

Ad idem, expertum est, si patiens utatur infra scripto electuario quolibet mane per tres horas ante cibum, bene conferre.

Recip. limaturæ ferri præparatæ unc. s. specierum diarhodonis abbatis, specierum diacurcumæ ana drach. ij. epithimi, thimi ana drach. ij. pulverizentur pulverizanda & cum melle dissumato quantum sufficit fiat electuariū, Dosis est drach. ij. pro uice.

Ad idem, expertum est, si patienti detur co-clearium unum infra scriptæ mixturæ per tres horas ante cibum, multum conferre.

Recip. succi althææ depurati unc. ij. s. succi calamenti unc. ij. folliculorum senæ exsiccatorum drach. ij. misce cum melle dissumato quantum sufficit, fiat electuarium.

Ad idem, experientia cōpertum est, quod si patiens hanc dispositionem splenis, quotidie fomentetur splen cum sequenti fomento, multum conferre.

Recip. Radicum althææ, radicum maluæ ana unc. ij. seminū scenugræci, seminū lini, florū Camomillæ, meliloti ana M. i. calamenti, melissæ, Cuscutæ, pulegij, anisorum, carui, fœniculi ana M. i. bulliant omnia in sufficienti quantitate aceti albi fortissimi, deinde splenis regio fomentetur, modo dicto.

Ad idem,

Ad idem, optimū, et expertum, & secretū est, si quotidie mane, & uesperis splen ungatur cum sequenti unguento.

Recip. Olei rutæ, olei de capperibus, olei camomillæ ana lib. i. uini potentis albi optimi lib. s. radicū althææ, radicū maluæ, radicū filicis, ana unc. s. triturentur optimè radices, & simul bulliant usque ad consumptionem uini, deinde colentur cum forti expressione, & oleis colatis adde aceti albi fortissimi optimi lib. i. Ciclaminis optimè trituriati & mundi unc. i. iterum bulliant forti ebullitione usque ad consumptionem aceti, & iterum colentur cum forti expressione: quibus oleis sic colatis, adde oppoponacis, bdellij, galbani, armoniaci, ana drach. ij. dissoluatur gummi in aceto forti, & cum alijs misceantur, & iterum una leui ebullitione bulliant, ne gummorū uirtutes euanescent. deinde cum cæra optima citrina quantum sufficit, fiat unguentum molle, & optimum est, & secretissimum.

Ad idem.

Expertum est, & per se ipsum solum curare tumorem splenis, si fomentetur splen cum aceto fortissimo extinctionis marchasitæ. Demum in eodem madefacere filtrum, & ipsi spleni applicare. & hæc fomentatio excusabit te ab ulteriori operatione.

Ad idem, expertum est, & secretum, si patienti splenis exhibeatur infra scriptus potus per xv. dies continuos, soluetur omnino splenis durities.

Recip. Radicū filicis unc. s. radicū cuscutæ drach. ij. misce, & bulliant in uncij. s. viij. uini albi potentis, usque ad consumptionem tertiæ partis uini deinde coletur, &

l ij colatura

colatura patienti detur modo dicto,

DE DOLORE, ET TUMORE
ET VENTOSITATE MATRICIS,

Cap.

XXXII.

AD DOLOREM Matricis cum secundum plurimum ab oppilatione uiarum eius pendeat, si non fuerit cum superfluo fluxu menstruorum, fiat phlebotomia ex saphena pedis dextri. Si uero fuerit cum praesentia uentositatis tendentis tunicae matricis, tunc praetermittatur phlebotomia tanquam obnoxa ipsiatrici. Facta phlebotomia, ubi expedit ad dolorem matricis etiam si a uentositate esset, expertum est, digerere materiam afficientem matricem & ea euacuare peritoneum esse.

Syrupus ualens ad dolorem matricis cum confortatione eius in praeparatione apertionis uiarum eius, talis est.

Recip. Syrupi de matricaria unc. i. syrupi de duabus radicibus, mellis rosati co. ana unc. s. aquarum arthemisiae, foeniculi calamenti ana unc. i. misce, continuato syrupo per vii. dies.

Medicina sequens octaua die danda est, & multum experta est.

Recip. Diacatholiconis, diasenae lenitiui ana unc. s. electuarij elefscoph drach. ij. specierum hyerae simplicis Galeni drach. i. misce & fiat potus cum aqua decoctionis florum cordialium & arthemisiae, qui exhibeatur patienti per horam ante lucem. Facta euacuatione in sedatione doloris, compertum est, quod si mulier capiat quolibet

quolibet mane in diluculo infra scriptum potum, procul dubio sanabitur à dolore; & à uētositate matricis, & est secretum mulierum bononiæ.

Recip. Aquæ arthemisiæ lib. ij. spicæ, squinanti ana unc. s. bulliant insimul usque ad consumptionem tertiæ partis aquæ. deinde colentur sine expressione. Deinde

Recip. Colaturæ prædictæ unc. iij. mellis rosati col. unc. s. misce, & detur patienti per nouem dies continuos, & aduerte, quod hæc potio multum utilis est, & optima ad impregnandam mulierem.

Ad idem, expertum est, quod si mulieri patienti etiam dolorem matricis à uentositate detur infra scriptus potus per x. dies continuos, sanabitur à dolore matricis, et scias, quod est secretum memoriæ mandandum.

Recip. Radicum matricariæ unc. i. Dauci unc. s. mellis albi unc. ij. misce, & bulliant bene spumando mel, usque ad mellis decoctionem. Deinde cum forti expressione coletur, & prædicti mellis

Recip. unc. ij. iuris pullæ, decoctionis anisorum unc. iij. misce & detur patienti modo dicto.

Ad idem, expertum est à mulieribus.

Recip. nucis muscatæ drach. i. radicum matricariæ drach. i. s. spicæ scrup. i. bulliant in unc. iij. s. uini albi potentis usque ad consumptionem tertiæ partis. Deinde coletur, & colaturæ adde sacchari albißimi drach. ij. & detur patienti mulieri in diluculo, & qualibet hora, qua dolor infestabit.

Ad idem, & est expertum multum conferre, si patienti exhibeatur infra scriptum medicamentum.

l iij

Recip.

Recip. Diacimini, diagalangæ ana drach. ij. diabuglossati drach. i. misce, & detur patienti qualibet hora doloris, & immediate bibat haustum uini albi potentis.

Ad idem, ubi dolor uehementer infestaret mulierem, & timor esset de debilitate uirtutis futura, sequens remedium inuentum est, sedare dolorem matricis.

Recip. Philonij romani drach. i. diacimini, diagalangæ ana drach. s. misce, & fiat bolus, qui detur patienti qualibet hora doloris.

Ad idem, & est remedium mulierum, & optime ualens in dolore matricis, & etiam à uentositate liberat.

Recip. Pomum dulce euisceratum numero i. in cuius concauo ponantur infrascriptæ species.

Recip. Nucis muscatæ, macis, Cinnamomi, ana drach. s. garyophyllorū scrup. s. omnibus puluerizatis cū modico sacchari coquantur in dicto pomo cineribus ignitis appositis. Demum mulieri detur qualibet hora doloris.

Quod si dolor esset tantæ uehementiæ, ut suspicaretur de uita mulieris, cum prædictis apponito gra. duo oppij, & citam uidebis sedationem doloris.

Ad idem, & est expertum.

Recip. Galangæ, zedoariæ, arthemisiæ ana drach. i. spicæ, zinziberis, ana scrup. i. nucis muscatæ, macis, Cinnamomi, garyophyllorū ana drach. s. sacchari albissimi unc. s. misce, & fiat puluis subtilissimus, de quo puluere quolibet mane stomacho ieiuno dabis drach. ij. cū duobus ouis sorbilibus.

Ad idem,

Ad idem, & est expertum dare mulieri quolibet hora doloris infrascriptum medicamentum, multum conferre.

Recip. Sem. Dauici subtiliter puluerizati drach. i. mellis rosati colati unc. ij. misce. & detur patienti dolorem talem.

Ad idem, & est expertum, si mulieri mane & uesperis abluantur pedes cum infrascripta lotione multum conferre.

Recip. Calamenti, matricariae florum camomillae, salviae, roris marini ana M. i. bulliant omnia in sufficienti quantitate lixiuij, uel aquae cineris, usque ad consumptionem tertiae partis, & cum ea abluantur crura ipsius mulieris à genu infra.

Ad idem.

Multum conferunt frictiones factae totis cruribus incipiendo à supremo coxae usque ad clauiculam pedis cum panno aliquantisper aspero, conferunt etiam in eodem casu appositiones uentosarum super coxas.

Ad idem, & est expertum, si patienti dolorem matricis assidue tur apponere infrascriptum sacculum toti regioni matricis die noctueque, conferre.

Recip. Florū Camomillae, meliloti, anethi, foenugraeci, sem. lini ana M. s. arthemisiae, calamenti, pullegij, abrotani ana M. i. anisforum, foeniculi, ameos, polipodij queracini ana P. i. misce. Et contundantur grosso modo, & ex his fiat sacculus, quo patiens utatur modo dicto.

Ad idem, poteris fomentare matricem cum sequenti fomento sicco, & erit ualde utile.

l iij Recip.

Recip. *Arthemisia*, *florum camomilla*, *mentha*, *calamēti ana M. i.* igniatur tegula, et super aspergatur unum odoriferum. Deinde ponantur prae dictae herbae, super dictam tegulam, & ipse calefacta apponantur matrici qualibet hora doloris, & aduerte, ne matrici applicentur fomentationes humidae, quoniam humiditas multum nocua est matrici.

Ad idem, & est secretum, et experiētia cōpertum est, si ipsius patientis mulieris interiora coxarum uersus uuluum usque quo tangerimus collum matricis, inungere cum sequenti oleo.

Recip. *Olei sisamini unc. i.* *musci fini, gran. x.* *ambra gran. iij.* dissoluantur haec in oleo praedicto, & cum eo calido ungatur, sicut dictum est.

Ad idem, et est optimè expertum, inungere totam regionem matricis cum sequenti oleo, & in eo madefacere filtrum, & calidum matrici applicare conferre.

Recip. *Olei de cheiri lib. i.* *olei sambucini unc. iij.* misce, & cum eo calido fiat, ut dictum est. Et nota quod applicare dictum filtrum calidum madefactum in praedicto oleo uentri mulieris patientis dolorem ex partu, mirabiliter illos dolores sedat.

Ad idem, & est expertum, si mulieri patienti dolorem matricis asfiduatur sequens clystere, multum conferre.

Recip. *Arthemisia*, *florum camomilla*, *meliloti*, *anethi*, *foenugraeci*, *sem. lini*, *anisorum ana M. i.* bulliant in sufficienti quantitate aquae usque ad consumptionem tertiae partis, deinde colentur & de colatura

Recip.

Recip. unc. x. benedictæ unc. i. hyeræ simpl. unc. s. olei de cheiri unc. iij. uitelli oui numero i. sacchari rubei unc. i. s. salis communis drach. iij. misce. & fiat clystere. Quod si mulier patiens dolorem sit in partu sicut plerunque contingit non debes transire tale clystere, quale est infrascriptum, aliter mulieri enixæ nocumentum induceres non paruum.

Recip. iuris pullæ lib. i. arthemisiæ, anisorum, florum camomille ana M. s. bulliant insimul usque ad consumptionem tertiæ partis iuris, deinde colentur forti expressione, & colaturæ adde olei de cheiri unc. iij. uitelli oui numero i. sacchari rubei unc. i. salis communis drach. ij. & fiat clystere.

Ad idem, & est experientia compertum, si dolor matricis diuturnus erit, applicare regioni matricis infrascriptum cærotum erit multum conueniens.

Recip. Matricariæ siccæ, florum cheiri exsiccatorum ana unc. i. galie muscatæ mesuæ, uel alefanginæ pro pauperibus unc. s. galbani, bdelij, serapini ana drach. ij. olibani, masticis, ana drach. i. s. dissoluantur gummi in oleo de cheiri, & alia puluerizanda puluerizentur & cum piece, & cera, & modico olei sisamini fiat cærotum, cuius quantitas extensa super corium regioni matricis applicetur, & permutetur de octo in octo dies.

DE RETENTIONE MENSTRUORVM

Cap.

XXXIIII.

VM MEDICVS accersitus fuerit ab initio retentionis menstruorum, si modum curæ sequentis obseruabit, procul dubio mēstrua aperientur. Igitur primo detur mulieri infrascriptus bolus in diluculo.

Recip. Cassiæ nouiter tractæ drach. x. specierum hyeræ simplicis drach. ij. misce & fiat bolus cū saccharo, sequenti uerò die per horas tres ante prandium, ut uirtus exoneretur à materia stante sub forma causæ antecedentis, seu ab oppilatione existente in ambitu totius corporis ipsius mulieris, ordina ei phlebotomiam basilicæ brachij dextri cum extractione sanguinis unc. iiij. Deinde duobus transactis diebus per duas horas ante coenam phlebotomiam statue ex saphena cruris dextri, cum extractione sanguinis unc. vi. demum per tres continuos dies in diluculo detur mulieri patienti retentionem menstruorum infrascriptus potus.

Recip. Aquæ decoctionis cicerum rubeorum unc. viij. croci gran. iij. misce, & tepidus exhibeatur, aduerte tamen, quod hic modus curæ non fiat à medico, nisi cum mulier appropinquauerit tempori menstruorum consuetorum, & per octo dies ante aduentum eorum hic modus curæ exerceatur, ubi uerò his menses non referarentur, sequenti die saphena in talo pedis sinistri secetur, & si fuerit necesse post phlebotomiam hanc aperire adhuc mēstrua retenta, iubeo digestionem in materia, & illius purgationem, consuloque quod per. vij. dies continuos mulier in diluculo capiat infrascriptum syrupum

Recip.

Recip. Syrupi de quinque radicibus unc.i. de arthemisia, mellis rosati colati ana unc. s. aquarum matricariae, fœniculi, lupullorum ana unc.i. misce. octauo uerò die purgetur materia obstruens meatus matricis cum sequenti medicina.

Recip. Diasebesten lenitiui, diacatholiconis ana unc. s. agarici electi drach. ij. reubarbari drach. i. s. infundatur agaricus in oximelle simplici cum modico zinziberis, & salis gemmæ per x. horas: Infundatur quoque reubarbarum cum modico spicæ in aqua endiuia, & cum modico uini albi odoriferi per totidem horas. Deinde eorum omnium fiat fortis expressio, & cum decoctione communi florum & fructuum cum qua bulliat aloes loti ligati in petia drach. i. & fiat potus, qui exhibeatur patienti per duas horas ante lucem. Factis his purgationibus, si per eas menstrua non aperirentur, ad eorum maiorem apertionem expertum est multum conferre, si dabitur patienti infrascriptus potus in uesperis, cum mulier ibit dormitum, & in diluculo super ipsum ad minus per horam dormiendo.

Recip. Succu fauinæ unc. ij. purificetur succus, cui adde cassiæ lignæ subtiliter puluerizatæ drach. ij. croci gran. iiij. aquæ distillationis raphani unc. ij. misce pro duabus uicibus cum modico sacchari, & scias quod istud est forte aperitiuum menstruorum. quo fit, ut cauere debeas ne mulieri prægnanti ipsum dares, quoniam quæcunque prouocant menstrua, faciunt abortum.

Ad idem, est secretum, & optimè expertum in apertione menstruorum & prouocatione abortus dare mulieri bis in die in ingressu lecti & in diluculo sequentem potum.

Recip.

Recip. Aquæ pimpinellæ unc.iiij. Croci gran. ij. sacchari drach.ij. misce, & fiat potus pro una uice.

Ad idem, est secretum, & expertum in prouocatione menstruorum, & in exitu fœtus mortui, & in prouocatione abortus, & in faciliando partum.

Recip. Boracis mineralis drach.ij. Cassiæ lignæ scrup.ij. croci gran.iiij. puluerizentur omnia subtilissime, & cum quinque uncijs aquæ matricariæ exhibeatur semel in septimana.

Ad idem, expertum est, & semper ualere in apertione menstruorum dare mulieri alternis diebus immediate ante prandium tres de sequentibus pilulis, certissime menstrua aperientur.

Recip. Aloes loti drach.ij. cum succo sauinæ fiant pilule numero xxx. de quibus tres dabis mulieri modo dicto & est expertum.

Ad idem & est prouocatiuum menstruorum expertum, quod si mulier fuerit prægnans menstrua non aperiet. Si uerò non prægnans fuerit, mox menstrua aperiet.

Recip. Betonicæ, squinanti, cinnamomi, ciperi, assari, nigellæ, cassiæ lignæ, ireos ana drach.i. ex his fiat puluis subtilis, demum cribelletur, & pars grossa, quæ remanet, ponatur in uncijs. xij. uini albi subtilis, & dimittatur in infusione per diem naturalem, deinde uinum sine expressione coletur, & diuidatur in sex partes, unicuique parti uini appones partem unam pulueris subtilis, et continua= bis per sex dies in diluculo, uel (quod melius est) in uespere cum mulier ibit dormitum, sic per sex uices, & uidebis apertionem menstruorum sine nocumento.

Ad idem,

Ad idem.

Remedium domesticum in prouocatione menstruorum est, quolibet mane, et quolibet uespere in ingressu lecti continuare frictiones, incipiendo à coxis, usque ad clauiculas procedere fortiter, & dolorose fricando, & si frictiones solæ non contulerint, remedium est apponere uentosas in domestica parte coxarum, & in plicatura genuum, Quod si expediens fuerit, eas scarificabis.

Ad idem.

Expertum est, si uespere in ingressu lecti, & mane fiant infra scriptæ lotiones à coxis infra, procul dubio aperientur menstrua, si cum ipsis lotionibus in diluculo detur patienti infra scriptus potus.

Lotio hæc est,

Recip. Calamēti, pulegij, saluie: arthemisiæ, roris marini. ana M. i. radicum Ireos, radicum Ebuli, radicum sambuci ana. M. s. bulliant omnia in sufficienti quantitate uini albi potentis, usque ad consumptionem tertiæ partis, & fiant dictæ lotiones. Potus quē debet mulier assumere in diluculo quolibet die, quo fiūt lotiones talis est.

Recip. Theriacæ antiquæ drach. i. croci gran. iij. aquæ arthemisiæ unc. ij. misce, & fiat potus. Et nota quod isto potu indubitato aperientur menstrua, si quinque uicibus mulier ipsum capiat, super factis lotionibus prædictis.

Ad idem, & est expertum, & mirabiliter aperit menstrua, si ori matricis imponatur sequens suppositorium.

Recip. Succı mercurialis. unc. ij. salis nitri, salis gemmæ ana drach. i. fiat suppositorium longum de bombice, & ipsum madefactum in huiusmodi succo ori matricis impone, et repentinam uidebis menstruorum apertionem.

Ad idem

Ad idem, secretum est, & expertum, si mulier in ore matricis imponatur sequens pilula.

Recip. Theriacæ antiquæ unc. i. succi sauinæ scrup. i. misce, & fiat ad formam pilulæ, & cum digitis imponatur ori matricis, & citissime apparebunt tibi menstruorum apertiones.

Ad idem, si cum traiectorio in matrice pronciatur sequens liquor, statim uidebis apertionem menstruorum.

Recip. Succi sauinæ unc. iij. succi ebuli unc. i. croci drac. i. Aquæ matricariæ lib. s. misce, & cum traiectorio impellatur dictus liquor. Ad idem, si fuerit uirgo, cuius menstrua retineantur, uiro copuletur, & sanabitur, si uerò monialis fuerit, sollicita apponere ori matricis mercurialem, & menstrua apparebunt.

DE SUPERFLVO FLVXV MEN-
STRVORVM. Cap. XXXIIII.

CCVRRENTE tibi muliere à principio, cuius menstrua prærupta sint plusquam oporteat, consulo, ut tui intentio primo sit ad oppositam regionem sanguinem ipsum reuellere, & istud facies, & bene tibi succedet, & pluribus uteris ingenijs. Vno phlebotomia per apertionem uenarum superiorum. sic igitur phlebotomabis primo basilicam lateris dextri, & paululum de sanguine extrahes, sed tribus continuis diebus eandem reiterabis phlebotomiam, ut & successiua continuata, & paulatina sanguinis diuersione natura assuescat ad oppositam regionem. Quod si hac phlebotomia non obserentur menstrua, consulo, ut aperiantur phlebotomo

botomo uel alio ingenio narium uenæ. Et hæc est optima cura in retentione menstruorum superfluentium.

Secundum ingenium, quod omnino debes operari, est apponere uentosam magnam supra hepatis regionem, alteramq; supra splenem, quoniam solum fiet reuulsio sanguinis à matrice, sed et in opposito loco fiet eiusdem retentio. Et nota, quod diu nō debes propinari huiusmodi uentosam apponere supra hepar, maxime cum timor est, quod sanguis detentus ab operatione nature derelictus in hepate flegmonem generet. Igitur in dispositionibus hepatis, & stomachi, non debes sic apponere huiusmodi cucurbitulas, quoniam uidi multotiens apostemata generari ex his, & ideo melius est iterare appositionem earum, quam quod longo tempore in illis membris detineantur. Ad idem, & tene istud pro certo, quod deriuare sanguinem ad particulam propinquam matricis, est de his, quæ maxime astringunt menstrua, ueluti si mulieri patienti profluuium menstruorum prouocetur emorrhoides cum appositione sanguisugarum. Quod si hæc non contulerint, cōsulo, ut digeratur materia cum his, quæ sanguinem ingrossant, ut cum sequenti syrupo.

Recip. syrupi de succo plātaginis, syrupi de succo acetosæ, syrupi rosati de rosis siccis ana unc. s. aquarum acetosæ, plantaginis, portulacæ ana unc. i. misce, continuato syrupo per septem dies detur mulieri patienti profluuium menstruorum infra scripta medicina.

Recip. sem. plantaginis, sem. acetosæ, sem. portulacæ ana drach. ij. mirabolanorum citrinorum drach. ij. s. sem. citoniorum, coralliorum rubeorum, seminū rosarum rubearum ana drach. i. bulliāt in sufficiente quantitate aquæ calibeatæ usque ad consumptionem medietatis, & colentur

colentur cum forti expressione, & cum colatura dissolue
electuarij rosati Mesue drach. iij. reubarbari electi drach.
ij. boli armeni scrup. ij. puluerizentur puluerizanda, &
fiat potus, qui patienti exhibeatur per horam ante lucem.
Vbi autem hac non contulerint, uolo, ut habeas pro ex-
perto, & secreto, quod si patienti profluuium menstruor-
um per septem dies continuos in diluculo dabis infra scri-
ptum bolum, optimum tibi succedet iuuamentum.

Recip. Philonij persici scrup. iij. boli armeni scrup. i.
misce, & fiat bolus, qui exhibeatur patienti modo dicto.

Ad idem, uolo ut habeas istud pro secreto in
obserando superflua menstrua, dare patienti in-
frascriptum succum, optimam uidebis opera-
tionem.

Recip. Succi Millefolij unc. ij. sacchari albißimi drac. i.
misce & detur patienti in diluculo

Ad idem, expertum est, & te excusabit ab ul-
teriori operatione.

Recip. Trochiscorum de terra sigillata scrup. i. trochi-
scorum de carabe drach. i. misce, & fiat puluis subtilis,
qui exhibeatur mulieri tribus diebus alternatis in diluculo
dissoluti in uino nigro stiptico quantum sufficit.

Ad idem, expertum est, si detur mulieri drach.
i. sequetis pulueris, citam uidebis menstruorum
clausionem.

Recip. Pellicularum interiorum corticum nucis auelanæ
syluestris immediate super nucleum existentis unc. s. fiat
puluis subtilissimus, qui exhibeatur modo dicto.

Ad idem.

Si mulieri patienti diuturnum profluuium menstruor-
um applicetur uentosa magna in hepatis regione con-
tinue

tinuè per xv. dies continuos hora una, sanabitur à proflu-
uio menstruorum.

Ad idem, expertum, si mulieri patienti diuturnum fluxum mēstruorum applicare intra duos renes cærotum sequens, & pectini mulieris patientis profluuium mēstruorū, multū cōferre.

Recip. Boli armeni, terræ sigillatæ, sanguinis draconis ana unc. s. thuris, masticis, mirrhæ, ana drach. ij. pillorum leporis combustorum, pillorum Talpæ combustorum ana drach. i. s. acatiæ, hypoquistidos ana drach. i. seminis acetosæ, seminis plantaginis, seminis portulacæ, seminis citoniorum ana drach. ij. s. puluerizentur omnia subtiliter, & cum oleo rosato omphacino incorporentur pulueres, & deinde cum pice, & cera quantum sufficit fiat macdaleon, cuius quātitas extensa super corium apponatur dictis partibus mulieris, & non remoueatur ab ea per sex dies continuos, deinde reiteretur.

Ad idem, expertum est, quod si mulier per decem dies continuos, cuius fluxus mēstruorum est diuturnus, capiat mane, & uesperis ante cibum unam de infra scriptis pilulis, sanabitur à fluxu mēstruorum.

Recip. Olibani, mirrhæ, masticis, ana drach. i. boli armeni drach. s. puluerizentur omnia subtiliter & cum succo citoniorum fiant pilulæ numero x.

Ad idem, expertum si mulier suffumigetur sequenti suffumigio multum conferre.

Recip. Vngulæ asini, uel equi, unc. i. pellis anguil-
læ exsiccatae unc. s. Thuris, masticis, ana drach. ij. pul-
uerizentur omnia subtiliter, & cum succo citoniorum
fiant pilulæ ad formam auellanae, Deinde mane & uespe-

m

ri in

ri in assella suffumigetur uulua mulieris.

Ad idem, expertum, si mulier quolibet uespere in ingressu lecti inungat sibi plantas pedum cum sequenti linimento, curabitur à profluuiis menstruorum.

Recip. Succi plantaginis, succi solatri, succi semperuiuae, ana unc. s. Coraliorum rubeorum, Thuris, masticis ana drach. i. s. coriandrorum preparatorum, seminum rosarum rubearum ana scrup. ij. seminum iusquiami albi: corticum radicum mandragorae ana drach. s. aceti nigri fortissimi unc. s. puluerizentur puluerizanda subtiliter & omnia misceantur, & eo tepido leniantur plantae pedum modo dicto, & optimam uidebis experientiam.

Ad idem, expertum est, & secretum, si mane, & in ingressu lecti, mulier capiat tres de infra scriptis pilulis, & super bibat haustum uini nigri,

Recip. Trochiscorum de carabe, de terra sigillata, de spodio, ana drach. i. misce. Et cum succo citoniorum fiant pilulae numero xvij. & capiat modo dicto.

Ad idem, dare mulieri per septem dies continuos in diluculo drach. ij. Triferæ descriptione phenonis multum ualet.

DE MATRICIS PRAEFOCATIONE

Cap.

xxxvi.

AD PRAEFOCATIONEM matricis, si fuerit ex retentione menstruorum, sicut frequenter contingit, tunc curam habeas aperiendi

aperiendi menstrua, si uerò fuerit ex apostemate matricis curam uidebis cum loquemur de apostematibus matricis. Si uerò fuerit ex retentione spermatis curam hodie habebis.

Ad præfocationem ex retento spermate.

Sublimis cura, & infallibilis, & bene experta est, prohibere spermatis generationem cum syrupis appropriatis digerentibus & cum euacuatione, de qua dicemus modo. Et aduerte, quod in præfocatione matricis à spermate retento non debes uti phlebotomia, quoniam ipsam mirum immodum infrigidat matricem, & sic ipsa magis infrigidata minus poterit resistere generationi maiorum uaporum à spermate, & hoc tibi dico in actu præfocationis matricis, in præseruatione uerò ab ea, consulo, ut docet experientia, quod ipsa mulier solita pati talem præfocationem quater in anno phlebotometur, & quinques uel sexies, secundum abundantiam sanguinis in ea, quoniam diminuto sanguine, minuetur propria materia generationis spermatis, cum uerò mulier esset prægnans non phlebotomabis eam, quia accidentia sæuiora inualescerent.

Ad idem, expertum, ubi adhuc frante fluxu menstruorum mulier esset præfocata à sola spermatis retentione, si dabitur mulieri infra scripta confectio multum conferre, immediate super bibendo infra scriptum potum.

Recip. sem. agnicasti, sem. portulacæ, sem. acetosæ ana drach. i. sem. menthæ, sem. calamenti, ana scrup. ij. puluerizentur omnia subtiliter, & cum saccharo dissoluto in aqua menthæ quantum sufficit, fiat confectio in rotulis ij. drach. pro qualibet, una quarum mane, & uespere
m ij ante

ante cibum per horam detur patienti mulieri. deinde superbibat immediate infrascriptum potum.

Recip. Aquæ menthæ unc. iij. uini citoniorum unc. s. misce, & fiat potus.

Ad idem, cum fuerit à spermate retento.

Recip. Aceti fortissimi unc. ij. salis gemmæ, salis natri ana drach. ij. misce, & in hoc liquore intingatur suppositorium magnum factum ex bombice, & matrici imponatur, ualet hoc, & bene expertum est.

Ad idem, quod si mane & uesperī abluantur crura mulieris cum sequenti lotionē multum conferre.

Recip. Radicum Ireos, radicum calamenti, radicum ciclamini ana M. i. bulliant in sufficiente quantitate uini potentis usque ad consumptionem medietatis, deinde colentur, & colatura usui seruetur.

Ad idem, expertum non solum in præfoctione à spermate, sed à quacunque alia causa, ubi patiens utatur infrascripto balneo, sedendo in eo mane, & uesperī, per tempus ad minus unius horæ.

Recip. Matricariæ, florum camomillæ, calamenti, abrotani, anisorum, carui, dauci ana M. i. sem. acetosæ, sem. agni casti, coriandrorum præparatorum ana. M. s. bulliant in sufficiente quantitate aquæ usque ad consumptionem quartæ partis, deinde mulier sedeat in dicta decoctione, postquam exierit ex huiusmodi balneo inungat sibi immediate partes domesticas coxarum, cum sequenti unguento.

Recip. Gallie muscatæ drach. i. olei sisamini drach. i. s. ceræ albæ quantum sufficit, & fiat linimentum, cum quo non

quo non solum coxas, sed & intrinsecas partes uulvæ usque ad collum matricis inunges.

Ad idem, a quacunque causa & est expertum, & secretum, dare patienti quolibet mane unam de sequentibus pilulis stomacho ieiuno, multum conferre.

Recip. assæ foetidæ drach. i. dauci drach. s. omnia insimul misceantur cum melle rosato, & fiant pilulæ numero v. et istud ualeat in curatione, et in præseruatione à præfocatione matricis.

Ad idem, expertum est, si dētur qualibet septimana una uice sequentes pilulæ.

Recip. Pilularum aggregatiuarum drach. s. assæ foetidæ, castorei, ana scrup. s. misce & cum melle rosato fiant pilulæ numero iij.

Ad idem, ualens præfocationi in effectu, & ne mulier cadat in eam, dare quotidie per tres horas ante lucem in præseruatione, & qualibet hora in curatione, infra scriptam pilulā multum conferre.

Recip. Assæ foetidæ scrup. i. mithridati optimi scrup. ij misce, & fiant pilulæ numero tres, quarum una detur modo dicto.

Ad idem, & mulieri præfocatæ, & in præseruatione à præfocatione ualeat, dare infra scriptum bolum, & multum confert.

Recip. Terbentine lotæ, cum aqua matricariæ drach. iij. dauci scrup. i. misce cū modico mellis rosati fiat bolus, qui exhibeatur modo dicto.

Ad idem, & à quacunque causa prouenit, secretum est, dare mulieri infra scriptum bolum

m iij alternis

alternis diebus, & in curatione, & in præseruatione multum conferre.

Recip. Agarici electi scrup. ij. terbentina drach. ij. sem. dauci, assæ foetida ana scrup. s. misce, & fiat bolus, qui exhibeatur modo dicto.

Ad idem, si dabis mulieri infra scriptum potum liberabis eam à præfocatione actuali, & præseruabis à futura.

Recip. Aquæ distillationis radicum dauci. i. pastinacæ sylvestris unc. v. mellis rosati unc. i. s. misce. et huiusmodi potus excusabit te ab exhibitione aquæ balnei ipsius præfocatis.

Ad idem, si suffumigabis nares ipsius mulieris in hora præfocationis sequenti suffumigio, statim releuabitur mulier à præfocatione.

Recip. Castorei drach. ij. capillorum dictæ mulieris præfocata drach. i. misce cum resina pini, fiant pilule ad modum auellanae, cum una quarum suffumigetur mulier modo dicto.

Ad idem.

Recip. Assæ foetida, Euphorbij, castorei ana drach. i. misce, & fiat pilula ad formam auellanae, & suffumigetur modo dicto.

Ad idem, ualet si mulieri quolibet mane per quatuor horas ante cibum, detur infra scriptus potus.

Recip. Aquæ rosatae unc. iij. syrupi de corticibus citri unc. i. specierum aromatici rosati unc. i. s. musci optimi gran. ij. misce, & fiat puluis, qui cum prædicta aqua datur mulieri modo dicto. Et de his satis.

DE EXITU MATRICIS.

Cap.

XXXVII.

AD EXITUM matricis compertum est, quod si mulier cum digitis inunctis in sequenti oleo pellatur sursum collum matricis. Demum imponēdo infra scriptum puluerem in collo ipsius matricis mirabiliter conferre

Recip. Olei mastice, olei rosati omphacini, ana unc. ij. cū prædicto oleo impellatur matrix sursum, & pulvis quo debet collum matricis super aspergi.

Talis est.

Recip. Cupularū glandiū, balaustiarū, corticū granatorū, granorum mirthi ana scrup. i. thuris, mastice, acatie, hypoquistidos drach. s. misce et fiat pulvis subtilissimus.

Ad idem, si regioni matricis in aluo mulieris imponatur sequens cærotum, idem quoque ponatur in dorso mulieris de directo matricis usque ad duas anchas satis ualet.

Recip. Seminum acetosæ, seminum plantaginis, coriandrorum præparatorum ana drach. ij. coraliorum, rubearum, seminum rosarum rubearum ana drach. i. Hypoquistidos, acatie, thuris, ana drach. i. s. gallarum, corticum granatorum, balaustiarum ana drach. ij. puluerizentur omnia subtiliter, & densentur pulueres cum oleo rosato omphacino, deinde cū cera et pice quantum sufficit fiat cærotum. quod extensum super corium in locis dictis imponatur.

Ad idem, si mulieri patienti exitum matricis quolibet mane assumpto infra scripto liquore cōfestim imponatur magna uentosa infra umbilicū

in iij immediate

immediate, & ipsam per horam detineat bene confert. Liquor Talis est.

Recip. succi citoniorum, succi mirtilorum ana unc. ij. coralliorum rubeorum, boli armeni ana drach. i puluerizentur omnia puluerizanda, & detur mulieri.

Ad idem, apponere cerotum factum ex galia muscata mesuæ ipsi umbilico, plus tamen stomachum uersus, multum ualeat.

DE APOSTEMATE MATRICIS.

Caput. xxxviii.

AD APOSTEMA MATRICIS, si apostema in initio sui fuerit, phlebotomabis mulierem ex uena nigra brachij dextri, & tanto copiosius, quanto mulier erit plena malis humoribus. Tali enim euacuatione sanguinis, totum exonerabitur corpus à causa antecedente ipsius apostematis, ut inde residuum materiæ existētis in matrice, natura ualeat resolvere, deinde intercedente die phlebotomabis saphenam dextri pedis, & tanto plus de sanguine extrahes, quanto mulier erit sanguineæ temperaturæ, & abundantior erit materia in matrice.

Ad idem.

His celebratis phlebothomijs, expertum est, quod digerere materiam facientem apostema infrascripto syrupo, & eam euacuare infrascripta medicina multū cōferre.

Syrupus talis est.

Recip. Syrupi de duabus radicibus, & hoc si materia apostematis fuerit frigida, sicut ut in pluribus contingit, quoniam materia generationis apostematis matricis ut plurimum

plurimum est melancholica. Syrupi matricariae, mellis rosati colati ana unc. s. aquarum arthemisiae, lupulorum, buglossae ana unc. i. misce, & utere per septem dies continuos, octauo uero die purgetur materia sequenti medicina.

Recip. Diasenae lenitiui unc. i. confectionis amech. drach. ij. electuarij indi maioris drach. i. uel minoris, secundum fortitudinem uirtutis patientis, dissoluantur omnia cum decoctione matricariae, epithimi, polipodij, folliculorum senae quantum sufficit, & fiat potus.

Ad idem, si mulier utatur semel in septimana infra scripta potione, praeseruabitur ab apostemate matricis, & curabitur ab instante apostemate.

Recip. Succum lupulorum unc. i. s. succi buglossae unc. s. Epithimi subtiliter puluerizati drach. ij. aquae decoctionis polypodij, & senae unc. ij. & fiat potus, qui calidus patienti exhibeatur. Ad idem, si detur mulieri patienti apostema matricis bis in septimana unc. ij. succi fumi terrae cum unc. iiij. aquae termentillae, ipsam curabis.

Ad idem,

Si mulier quotidie stomacho ieiuno utatur decoctione mirabolanorum indorum & emblicorum cum unc. i. succi fumi terrae, subito proculdubio praeseruabitur a futuro apostemate matricis, & a praesenti curabitur.

Ad idem.

Si mulieri patienti apostema matricis, quod utique terminandum est per uiam resolutionis, & non per uiam suppurationis, expertum, si frequentent cucurbitulae suae per coxas, & in plicatura genuum ad minus bis in septimana cum scarificatione multum conferre. Et recordare quod

quod in curatione apostematis matricis non debes uti frigidis reperiuius, quoniam matrix est membrum nervosum, cui frigida admodum nocua sunt, tunc etiam quod ipsis frigidis materia magis compingitur, & apostema concreset. Quapropter expertum est, si matricis apostemati applicetur sequens emplastrum, multum conferre ad ipsius resolutionem.

Recip. Florum camomillæ, meliloti, matricariæ; foliorum maluæ cum radicibus uolaria, Branchæ ursinæ ana M.i. radicum althææ minutim incisæ unc. iij. bulliāt in sufficienti quantitate aquæ usque ad consumptionem medietatis. Deinde adde farinæ seminis lini, farinæ fœnugræci ana M.i. butyri, pinguedinis anatis, pinguedinis gallinæ ana unc. s. olei anethi, decoctionis matricariæ ana quantum sufficit ad impinguandum emplastrum, & recordare quod fomentationes humide (ut expertum est) in ægritudinibus matricis obnoscunt. Ideo in actu practico quantum potes illas caue.

Ad idem, est expertum, si mulier assidue sequens emplastrum, quod apostema matricis resoluetur.

Recip. Succum camomillæ uiridis, succi matricariæ ana unc. ij. emplastri de meliloto lib. i. misce, & loco apostemato applicetur.

Ad idem, si apostema matricis ungatur cum sequenti unguento, demum ei super aspergatur pulvis sequens, illius apostema resoluetur. Unguentum tale est.

Recip. Succum althææ, succi ireos, succi matricariæ ana unc. ij. bdelij, oppoponacis, galbani ana drach. ij. dissoluantur gummi cum predictis succis, & cū modico cere fiat unguentum

unguentum molle, ungatur cum isto unguento calido tota matricis regio, & statim super aspergatur ei pulvis sequens.

Recip. Radicum zedoariæ exsiccatarum, galangæ, ana drach. ij. ligni aloes, macis, nucis muscatæ ana drach. i. carui, dauci, ameos ana drach. i. s. misce, et fiat pulvis subtilis.

Ad idem, si mulieri applicetur sequens cærotum in loco apostematis matricis, multū cōfert.

Recip. Diaquilonis sine gummis unc. vi. cæroti ysoپی unc. i. croci drach. ij. succi matricariæ unc. i. s. cum cæra, et modico rasinae pini, fiat cærotum, quo utere modo dicto.

Ad idem, si sequens liquor sæpius in matrice mulieris imponatur, plurimum confert.

Recip. Succi althææ unc. iij. lactis ouini unc. ij. croci drach. i. misce, & imponatur modo dicto. Quod si apostemata matricis noluerint obedire resolutioni, sed etiam cum his alijs ad suppurationem apostemata perueverint, tunc disrupto apostemate ijs medicaminibus, quibus utebamur ad disruptionem apostematis stomachi, curabimus matricem cum curatione ulcerum eius.

DE VLCERIBVS MATRICIS.

Cap. XXXIX.

AD VLCERA matricis, facta quidem ex suppurato, & disrupto apostemate, Primum remedium debet esse abstersiuum, mundificatiuum, lotiuum, & in hoc expertum est sequens medicamentum.

Recip. Aquæ fontis claræ lib. ij. ordeï non excorticatæ unc. iij. mellis rosati unc. iij. misce, & inuicem bulliant quousque

quousque tertia pars aquæ consumpta sit, deinde colatur, & cum colatura quater in die cum proprio iniectionario iniiciatur aqua ista tepida, & aduerte, quod quæ frigida sunt, non debent ad intus matricem efferrī, quia matrix neruosa est, cui frigiditas nocua est: continuata iniectione prædicta aquæ per tres dies continuos, intentio tui tunc temporis sit ad consolidandum. expertum est per me sequens medicamentum multum conferre.

Recip. Lactis mulieris unc. iij. olei rosati completi unc. ij. tutiæ præparatæ unc. s. aloes drach. ij. omnia simul mortario plumbeo benè ducantur, quousque fiat unguentum molle, cuius portio aliqua dissoluatur in aqua ordeī, & pluries in die in matricem iniiciatur per collum eius.

Ad idem confert, si sequens medicamentum in matricem mulieris iniiciatur.

Recip. Terbentine lotæ cum aqua matricariæ unc. iij. olei rosati unc. ij. litargirij argentei unc. i. mirrhæ, aloes ana drach. ij. tutiæ drach. i. s. omnia simul in mortario plumbeo benè ducantur, quo usque fiat unguentum molle, cuius portio dissoluta in lacte ouino uel uaccino imponatur, & uidebis iuuamentum.

Ad idem, ualet si matrix syringatur cum sequenti liquore.

Recip. Vnguenti de tutiâ communis unc. ij. lactis ouini unc. viij. misce, & unguentum optimè dissoluatur, & cum prædicto matrix syringatur.

Ad idem, si mulier in tempore, quo fiunt remedia localia prædicta, alternis diebus utatur stomacho ieiuno de mane per quatuor horas ante cibum infra scripto bolo satis ualet.

Recip.

Recip. Terbentine ter lotæ in aqua matricariæ drach.
iij. yfopi sicci subtiliter puluerizati drach. i. s. mellis rosa-
ti drach. i. misce, & fiat bolus, qui exhibeatur modo dicto.

Ad idem, ualet, si per tres horas ante cibum
stomacho ieiuno mulier capiat per decem dies
continuos potum infra scriptum.

Recip. Lactis ouini recenter muncti unc. vi. mellis ro-
sati unc. i. misce, & detur patienti ut supra. Et hæc de ul-
ceribus matricis.

DE SUPERFLVO FLVXV SVPER
FLVITATVM ALBARVM A MA-
trice. Cap. XL.

UPERFLUITATES albæ, quæ solent
per uiam menst ruorum à matrice defluere,
eorum coniuncta causa, est mala concoctio fa-
cta in ipsa matrice propter id, quod ad nutriendum ma-
tricem transmittitur non debite concoctum, conuertitur
in talem albam superfluitatem, uel ad ipsam matricem
per consensum à superioribus mēbris, capite uidelicet, sto-
macho, & hepate, confluunt superfluitates, quas natura
matricis imbecillis nequit resolvere, sed ipsæ derelictæ ab
opere naturæ conuertuntur in superfluitates albas, &
ex eunt huiusmodi superfluitates. medicus autem debet
dignoscere complexionem harum superfluitatum, & ex
colore maxime. Nam si superfluitates illæ fuerint albæ,
uel albæ, & aquosæ, attestabuntur dominio humoris pi-
tuitosi in matrice abundantis, quem natura nequit regu-
lare. Si uerò citrinæ fuerint attestabuntur dominio bi-
liosi humoris in matrice existentis, qui defectu uirtutis
matricis

matricis uertitur in superfluitates matriciales. Si uerò fuerint nigri coloris humore melancholico attestabuntur. Quapropter secundū dominiū humoris peccātis, medicus debet curare supfluitates albas exeūtes à matrice, quoniā potius albæ dicuntur, cum ferè semper aliquid humoris pituitosi per uiā indigestionis illis misceatur, euacuatio= ne tamen directā ad humorem, quem manifestabit color illarum superfluitatū. quapropter ad superfluitates albas subrubeas effectas, sublime remedium est phlebotomia basilicæ, assidue quidem facta semel in mense, tribus con= tinuis mensibus. Demum uerò rectificare sanguinis com= plexionem, & fortificare uirtutem hepatis, ut sanguis ab eo fluens, sit pro alimento idoneus, & non pro gene= ratione superfluitatum, & quia rarissime superfluitates sanguineæ albæ à matrice nascuntur, ideo de his non tan= tam habebit medicus sollicitudinem, quantam habebit de superfluitatibus albis à dominio cholerae, uel à dominio flegmatis cū magis cōtingāt mulieribus, obseruabis igitur.

PRIMO, in cura superfluitatum albarum ad chole= ram citrinam uergentium, euacuationem exonerantem membra à communibus.

SECUNDO. cōcoquas materiam facientem morbum, quæ est cholera.

TERTIO, euacuabis eradicando materiam illam.

QUARTO, confortabis membra, tam per ea, quæ intus assumuntur, quā per ea, quæ extrinsecus applican= tur. obseruato ad hæc, quod tota tui intentio sit in uigo= rando facultatem concoctricem ipsius matricis.

PRIMO igitur, lenias uentrem mulieris sequenti me= dicina.

Recip.

Recip. Floris cassiæ nouiter tractæ unc.i. mirabolano-
rum citrinorum subtiliter puluerizatorum drach.ij. misce
et fiat bolus cum saccharo, qui exhibeatur mulieri in
diluculo, et septem diebus continuatis, sequenti die dabis
ei infrascriptum syrupum.

Recip. Syrupi de succo acetosæ, syrupi rosati de rosis
siccis, syrupi mirthini, mellis rosati colati ana unc.s. aqua-
rum plantaginis, acetosæ, endiuie ana unc.i. misce.

Et nota, quod in syrupis cōueniētibus superfluitati al-
bæ cholericæ ex matrice fluēti debēt esse tres intētionēs.

PRIMA, quod alteretur mala complexio calida hepa-
tis generantis choleram.

SECUNDA, quod corrigatur malitia flegmatis. quod
semper peccat, etsi à subdominio sit in his superfluitati-
bus cholericis.

TERTIA, quod semper aliquod uestigiū stipticitatis
derelinquat in membris, et humoribus, et sic in prædicto
syrupo istæ tres intētionēs habendæ sunt, ut patet intuen-
ti, octauo uerò die mulieri patienti detur infrascripta me-
dicina.

Recip. Diacatholiconis drach.vi. electuarij succi rosa-
rum drach.i.s. reubarbari electi drach.i. non apponas spi-
cam, quoniam præparat reubarbarum magis aperire, nos
autem attendimus stipticitati, mirabolanorum citrinorū
drach.i.s. puluerizentur puluerizanda subtiliter, et cum
decoctione communi florum, et fructuum quantum suffi-
cit, fiat potus, et hæc pro digestionē, et euacuationē cau-
sæ antecedentis superfluitatum à matrice cholericarum.

Si uerò, sicut plerunque contingit, superfluitates istæ
matricales albæ ab abundantia pituitosi humoris initium
trahant, tunc principium curæ sit primo leniendo, et uias
communes

communes exonerando, Secundo digerendo. Tertio abundantiam pituitæ euacuando. Primo igitur, dabis patienti infrascriptam medicinam.

Recip. diasebesten lenitiui drach. vi. medullæ cartami drach. i. s. misce cum melle rosato, & fiat bolus, qui exhibetur in diluculo, sequenti uerò die, & per septem dies continuos, dabis patienti infrascriptum syrupum, & multum ualet hic syrupus in flegmate, & in confortatione capitis, & stomachi, à quibus potissimum oritur pituita.

Recip. Syrupi de betonica, de duabus radicibus, mellis rosati collati ana unc. s. aquarum betonicae, saluiae, fœniculi ana unc. i. misce octauo uerò die dabis patienti infrascriptam medicinam.

Recip. Diarob cum Turbith unc. s. dissolue cum aqua decoctionis capillorum ueneris, saluiae, hysopi, & betonicae, & patienti detur. Si uerò tibi occurrant superfluitates albæ matricales uergentes in fuscum, liuidum, uel nigrum colorem, dijudicabis illas oriri à melancholia, quæ dispositio & si deterior cæteris sit, eius tamen curationem negligere non debes. dabis igitur patienti mulieri infrascriptam medicinam.

Recip. Diasenæ lenitiui unc. i. mirabolanorum indorū puluerizatorum drach. ij. misce, et fiat bolus cū saccharo, sequenti uerò die dabis per septem dies continuos patienti melancholicas superfluitates matricis infrascriptum syrupum.

Recip. Syrupi savor regis, de epithimo, de lupulis, mellis rosati colati ana unc. s. aquæ mellissæ, buglossæ, lupulorum ana unc. i. misce. octauo uerò die patienti dabis infrascriptam medicinam.

Recip.

Recip. Diasenæ lenitiui, diacatholiconis ana unc. s. mirabolanorum indorum drach. i. s. confectionis amech. drach. ij. puluerizentur puluerizanda, & cum decoctione communi florum & fructuum, cum qua bulliant folliculorum senæ, polypodij ana drach. ij. & fiat potus, qui detur patienti per duas horas ante lucem.

Ad fluxum superfluitatum albarum à matrice à quacunque causa, expertum est, sequentem confectionem multum conferre.

Recip. Coriandrorum præparatorum, sem. acetosæ, sem. plantaginis, sem. agni casti, ana drach. i. Terræ sigillatæ, boli armeni ana drach. s. specierum aromatici rosati drach. ij. specierum diadraganti frigidi drach. i. puluerizentur omnia subtiliter, & cum saccharo dissoluto in aqua plantaginis quantum sufficit, fiat confectio in rotulis, drachmarum. ij. pro qualibet, quarum una quolibet mane per tres horas ante cibum detur patienti, super quam immeditate capiat haustum uini nigri stiptici, & tantundem in uesperis ante cibum.

Ad idem expertum est, sequentem confectionem breuissimo tempore ægritudinem illā curare, si patienti mulieri dabis eodem modo quo prima.

Recip. Gummi arabici, dragaganti, amidi ana drach. ij. masticis drach. i. puluerizentur omnia subtiliter & cum saccharo optimo dissoluto cum succo citoniorum fiat confectio in rotulis, duarum drachmarum pro qualibet.

Ad idem, & est expertum, optimè curare ægritudinem istam, si detur patienti mane & uesperis bolus infra scripti electuarij.

Recip. Scoriæ ferri præparatæ, & subtilissimè puluerizatæ unc. iij. pulueris Trochiscorum de carabe drach. ij. omnia subtilissimè puluerizentur, & cum melle decoctionis seminis acetosæ fiat electuarium, cum quo uidebis optimam experientiam in his superfluitatibus albis.

Ad idem, & est expertum, optimè ualere immo secretum est, cum quo curauì multas mulieres ab hac dispositione, si mulieri quolibet mane stomacho ieiuno detur bolus infra scriptus per sex horas ad minus ante cibum.

Recip. albuminis oui recentis. & non cocti numero ij. Thuris masculi, boli Armeni, terræ Sigillatæ ana drach. s. puluerizentur puluerizanda, & misce, et patienti exhibeatur.

Ad idem, & est expertum. & secretum, & cū eo indubitato curabis hanc ægritudinem, si patienti mulieri dabis per xv. dies continuos in diluculo infra scriptum potum.

Recip. Vini rubei stiptici extinctionis calibis pluries in eo unc. iij. gummi arabici, dragreganti ana drach. s. misce, & fiat potus, qui detur modo dicto.

Ad idem, confert puluis sequens, si mulier patiens ceperit drach. i. in diluculo, aliam uerò drachmam in ingressu lecti dissolutam in uino rubeo stiptico.

Recip. Lapidis ematitidis torrefacti, cornu cerui usti, coralliorum rubeorum ana drach. i. s. misce, fiatque puluis subtilissimus.

Ad idem

Ad idem, expertum est, si dabitur patienti sequens puluis modo prædicto, sanabitur à superfluo fluxu menstruorum alborum.

Recip. Ossium dactylorum & subtiliter puluerizatorum unc. s. sanguinis draconis drach. i. misce, & fiat puluis subtilis.

Ad idem, bene expertum est, si detur sequens puluis modo prædicto.

Recip. Ossium granorum granatorum acetosorum torrefactorum unc. ij. thuris drach. ij. misce & fiat puluis subtilissimus.

Ad idem, & est expertum, & re uera multum confert in ablatione menstruorum alborū & est, si mulier suffumigetur in uulua sequenti suffumigio.

Recip. Aceti nigri fortissimi lib. iij. marchesitæ lib. i corticum pinearū lib. s. bulliant omnia insimul, & mane & uesperī ante cibum suscipiat mulier fumum per embolum usque ad collum matricis.

Ad idem, & istud est bene expertum, & bene ualet, si mulier mane & uesperī, abluat sibi uuluam, usque ad os matricis, cum sequenti uino.

Recip. Vini nigri stiptici lib. ij. scorie ferri lib. i. bulliant simul usque ad consumptionem tertiæ partis uini, deinde colentur, & cum prædicto uino calido abluatur membrum, ut dictū est. Et aduerte, quod in quantum possibile est debemus cauere mulierem sedere in aqua, uel in alia re frigida & humida, quoniam per ea laxabūtur ligamēta matricis, & præcipitabitur matrix, & est pessimus lapsus.

n ij Ad idem,

Ad idem, & expertum, sequens unguentum bene ualere, si cum eo inungatur dorsum mulieris, & totum pectus.

Recip. Succi solatri, succi semper uiuæ, succi plantagininis ana unc. i. olei mirthini, olei rosati omphacini, olei mastice ana unc. s. coralliorum rubearum, sem. rosarum rubearum, serici combusti ana drach. i. boli armeni, terræ sigillatæ, pilorum leporis combustorum ana scrup. ij. omnia subtiliter puluerizetur, et cum modico cære fiat unguentum molle.

DE ARDORE VRINAE.

Cap.

XLI.

CUM ARDOR VRINAE, potissimum à calore pungente, uel à flegmate salso originem trahat, quo fit, ut collum uesicæ, & canalis uirgæ ulcere afficiantur corrosiuo. Ideo experientia compertum est, quod si humor ille ardorem faciens deriuetur ad aliam regionem suæ euacuationis. uidelicet ad anum, optima perficeretur cura. Primo igitur detur patienti infra scriptus bolus uidelicet.

Recip. Cassiæ nouiter tractæ unc. i. liquiritiæ subtiliter puluerizatæ drach. i. diaprunis solutiui drach. i. s. misce, et fiat bolus cum saccharo, qui patienti exhibeatur in diluculo.

Ad idem expertum est, quod digerere materiam cholicam cum sequenti syrupo remittente acuitates humoris faciētis ardorem, multum confert. Syrupus talis est.

Recip.

Recip. Syrupi uiolati, de nenusare, ana unc. i. aquarum plantaginis, portulacæ, sem. communium frigidorum ana unc. i. misce.

Ad idem, expertum est, quod sollicitare infra scriptum potum ante prandium per tres horas, & in meridie, multum conferre.

Recip. Aquæ maluæ unc. iiij. syrupi uiolati unc. ij. misce. continuabis per septem dies hos potus, octauo uerò die capiat infra scriptam medicinam.

Recip. Diasebesten lenitiui unc. i. diaprunis solutiui drach. i. s. misce, & fiat potus cum aqua decoctionis pectoralis.

Ad idem, est expertum, quod euacuato corpore si æger assiduabit per x. dies continuos infra scriptum potum proculdubio sanabitur.

Recip. Aquæ fontis claræ lib. x. cicerum rubeorū lib. i. s. bulliant insimul usque ad consumptionē tertiæ partis aquæ, deinde colentur, & colaturæ adde liquiritiæ rasæ, subtiliter incisæ unc. i. foliorum maluæ cum radicibus, radicum althæe mundæ, radicum graminis, agrimonie, cuscute ana M. i. iuiubarum, sebestæ ana numero x. sem. melonum mundatorum unc. ij. granorū alchechengi M. s. granorum solatri unc. s. osium nespilorū contusorum drach. iiij. milifolis unc. s. bulliant omnia usque ad consumptionē tertiæ partis aquæ, & sic utere.

Recip. Iuris prædicti colati unc. vi. sacchari duarū coctarū unc. i. s. misce, et detur patienti in diluculo, & super dormiat per horam.

Ad idem, & est expertum, si emorrhoides consuetæ essent in patiēte ardorem urinæ, earū apertionem ipsum sanare.

AD GOMOREAM primo expedit corpus euacuare, ut materia ad oppositam regionem deriuetur cum sequenti medicina.

Recip. floris cassiæ nouiter tractæ unc. i. electuarij succi rosati drach. ij. misce, & fiat bolus cum saccharo, demum digeratur materia, ut melius purgetur cum sequenti syrupo, quæ materia, cum secundum plurimum sit cholericæ, uel ad minus calida propter putredinem spermatis acquisitam, conueniet syrupus digestiuius materiæ cholericæ, in quo sit facultas stipticandi uias, per quas transit semen ipsum.

Syrupus talis est.

Recip. Syrupi myrthini, citoniorum, de succo acetosæ ana unc. s. aquarum plantaginis, portulacæ, acetosæ ana unc. i. misce. Quod si materia exiens fuerit frigida, sicut cõtingit aliquando cum Gomorea sit ex aliquo spermate aquoso facta, & tunc cognosces hoc, quoniam in exitu spermatis nõ percipies caliditatem, non pruritum, non ardorẽ, non mordacitatem. immo insensibiliter ex uirga exit, tunc dabis infra scriptum syrupum.

Recip. Syrupi de sticados, unc. i. syrupi rosati, mellis rosati col. ana unc. s. aquarum betonicæ, saluæ, buglossæ, ana unc. i. misce, & nota cum secundum plurimum materia faciens gomoream sit mixta ex subtili calida & aquosa frigida, propter hoc dabis secundum plurimum syropos mixtos ex habentibus respectum ad aquositatem frigidam spermatis, & ad aliqualem cholericitatem eiusdem. digesta igitur materia dabis patienti infra scriptam medicinam per horam ante lucem.

Recip.

Recip. sem. plantaginis. sem. acetosæ. sem. agni casti, coriandræ præparatorum ana drach. ij. corticum mirabolanorum citrinorum, indorum, chebulorum, ana drach. iij. Turbith gummosi subtiliter puluerizati & ligati in petia drach. i. bulliant omnia in suff. quant. aquæ calibeatæ, usque ad consumptionem medietatis, & cum colatura dissolue, reubarbari electi subtiliter puluerizati drach. ij. Diacatholiconis unc. i. fiat potus, & detur patienti modo dicto. Et hæc medicina ualet in gomoreæ calida, & frigida, & plurimum ualet, cum contingit illi incendium & ardor.

Ad idem, et expertum est, quando gomoreæ est à materia frigida aquosa, si detur patienti bis in die ante cibum per duas horas drach. ij. sequentis confectionis, statim bibendo super eam unc. ij. aquæ plantaginis, & est expertum.

Recip. Pinearum mundatarum lotarum cum aqua rosata, fisticorum. sem. cucurbitæ mundatarum ana unc. s. passularum unc. i. zinziberis, cinnamomi, macis. sem. agni casti, anisorum ana drach. i. croci scrup. i. sacchari quantum sufficit, & conducatur electuarium secundum artem, quo patiens utatur modo dicto. Si uero gomoreæ fuerit à materia acuta calida mordicante, tunc detur patienti infra scriptum electuarium modo dicto.

Recip. Sem. mellonum mundatorum unc. ij. sem. cucurbitæ mundatorum unc. i. sem. agni casti, unc. s. acatiæ, coraliorum rubeorum ana drach. i. been albi, & rubei, ana scrup. ij. omnia insimul puluerizanda puluerizentur & contendantur contundenda, & cum saccharo quantum sufficit fiat electuarium.

n iij Ad idem

Ad idem, & expertum est, si gomorea ad-
fuerit dolor & ardor, detur patienti infra-
scriptus potus per septem dies continuos, sana-
bitur à gomorea.

*Recip. Lactis ouini unc. iij. aquæ plantaginis, uel succi
eius, unc. i. boli armeni drach. i. misce. & tepidus patien-
ti detur.*

Ad idem, & est expertum, si patienti detur
infra scriptus potus bis in die per duas horas an-
te cibum mane & uesperī, procul dubio sa-
nabitur.

*Recip. Lactis ouini unc. iij. pilorum leporis combue-
storum, & subtilissimè puluerizatorum drach. ij. misce, et
detur patienti.*

Ad idem, & expertum est, si mane & ue-
speri cum sequenti unguento ungantur renes,
& dorsum, & ilia, & pecten, optimam curam
uidebis.

*Recip. Olibani unc. ij. acatiæ, Hypoquistidos ana
drach. ij. gallarum drach. i. laudani drach. s. olei masticiæ
ni, olei spicæ, olei mirthini ana unc. s. puluerizentur pul-
uerizanda subtilissimè, & cum cera quantum sufficit
fiat unguentum molle, & in fine adde camphoræ
scrup. s. & eo uteris, quoniam expertum est.*

Ad idem.

Et est pulvis mihi secretus, si eius quantitatem impo-
sueris cum syringa usque ad collum uesicæ in uirga, cum
lacte mulieris dissolutam, quater aut quinquies, & de-
cies in die, quam breuissimè sanabitur à gomorea ardo-
re, & ulceratione, si esset in uirga, & in cola-
lo uesicæ.

Recip.

Recip. Tutie preparatæ unc. s. sarcocollæ ablutæ,
alo. epatici candi ana drach. iij. misce & fiat pulvis subti-
lissimus, cuius drach. i. pro uice dissoluatur cum prædicto
lacte, & patiens syringetur.

DE MICTV SANGVINIS.

Cap.

XLIII.

AD MICTVM SANGVINIS, si fuerit
creticus, quemadmodum quandoque contingit,
sicut et fluxus sanguinis narium creticè plerun-
que aduenit corpori humano, sicut & creticè, sanguis
menstruus ex mulieribus fluit, tunc curatio eius dereline-
quatur naturæ, quoniam eius constrictio esset grauitare
naturam, & ipsam præparare ad malos lapsus. Si ue-
rò sanguinis mictus non habuerit creticum euentum sed
sinthomaticum, tunc initium curæ erit sanguinem ipsum
diuertere sursum trahendo cum phlebotomia uenæ nigræ
& basilicæ, paulatim, & pluries facta, ut natura melius
assuescat ad oppositam regionem, & casu quo non inue-
nirentur hæ, ipsius cœphalicæ, & inuenta est multum
conferre. Quod si patienti aliquando prouocetur fluxus
sanguinis narium, optima curatio erit euacuando et diuer-
tendo, et hoc est optimum secretum.

Ad idem, expertum est, quod si materia sub-
tilians sanguinem, & ipsum exacuens digera-
tur cum sequenti syrupo & euacuetur cum se-
quenti medicina, multum patienti erit utile.

Syrupus talis est.

Recip. Syrupi rosati de rosis siccis, mirthini de succo
acetosæ ana unc. s. aquarum plantaginis, acetosæ, portu-
lacæ

lace ana unc.i. & continua per septem dies octaua uero die capiat sequente medicinam.

Recip. Reubarbari usti drach. i. s. diacatholiconis drach.vi. misce & fiat potus cum decoctione communis florum & fructuum quantum sufficit, digesta materia & euacuata, experientia docebit, quod si patienti quolibet mane per decem dies continuos detur infrascriptus potus, sanabitur.

Recip. millefolij puluerizati unc.i. lactis ouini receter emuncti unc.v. boli armeni subtiliter puluerizati drach. i. misce pro una uice.

Ad idem, experientia compertum est, quod si per quatuor dies continuos detur patienti infrascriptus liquor, curabitur a dispositione mixtus sanguinis.

Recip. Philonij persici scrup. iij. succi plantaginis unc. s. aquae portulacae unc. iij. misce pro una uice, et detur patienti in diluculo.

Ad idem, & expertum est.

Recip. Diacitonitem sine speciebus cum saccharo unc.i. emulsionis papaueris albi unc. s. Trochiscorum de carabe drach. i. puluerizentur puluerizanda, & omnia simul bene misceantur, & mane & uesperis per duas horas ante cibum quotidie detur patienti ad quantitatem nucis.

Ad idem, & expertum est.

Recip. Lapidis ematitis torrefacti drach. i. & puluerizentur subtiliter, et cum succo plantaginis quantum sufficit dissoluatur, & detur potui.

Ad idem, experientia compertum est, quod si patientis hepar epithimetur sequenti epithimate

mate mane, & uesperi ante cibum multum conferre.

Recip. Aquæ plantaginis, solatri, acetosæ, endiuia, absinthij ana unc. iij. sandalorum alborum, et rub. been albi, & rub. rosarum rub. ana drach. i. s. spodij drach. ij. spicæ græ. x. aceti optimi unc. iij. puluerizentur puluerizanda, pro epithimate hepatis, misce.

Ad idem expertum est, quod si sequenti unguento ungantur renes patienti, & à principio ancharum usque ad pecten totum, & radicem uirgæ, iuuamentum optimum consequetur patiens.

Recip. Succi plantaginis, succi solatri, succi acetosæ ana unc. i. olei rosati, olei mirthini ana unc. s. Hypoquistidos, coralliorum rubeorum, rosarum rubearum ana drach. i. puluerizentur puluerizanda & cum modico cæræ fiat unguentum molle.

Ad idem, expertum optimè est, si sequens cerotum applicetur renibus patientis.

Recip. Seminum plantaginis, seminum acetosæ, seminum portulacæ ana drach. ij. gummi arabici, dragaganti ana drach. i. s. hypoquistidos, acatiæ, boli armeni, sirici combusti, ana drach. i. s. terræ sigillatæ, pilorum leporis combustorum ana drach. i. puluerizentur omnia simul subtiliter & cum oleo rosato omphacino, & cæræ, et pice quantum sufficit fiat cerotum.

Ad idem, expertum est, & optimè ualet si pa patienti detur infrascriptus potus.

Recip. Ossium dactylorum combustorum drach. i. sirici usti drach. s. puluerizentur subtiliter & dissoluantur cum uino nigro stiptico, & patienti detur.

IN PRÆSERVATIONE à calculis renum, attenta causa generationis eorum efficiente scilicet caliditate hepatis & renum, materiali uerò, et est humor pituitosus et uiscosus.

IDEO in primis materias communes euacuabis à stomacho, & ab intestinis.

SECUNDO, Materiam prædictam concoques remittendo malam complexionem hepatis & renum.

TERTIO, Digestam materiã eradicatiue euacuabis, ideo à principio in curæ generationis lapidis renum, digestio materierum sit sequens.

Recip. Syrupi de Iuiubis, syrupi uiolati, de endiuia ana drach. iij. syrupi de duabus radicibus drach. viij. aquarum seminum communium frigidorum. endiuie, capillorũ ueneris ana unc. i. cõtinuato syrupo per. viij. dies cõtinuos, octaua uerò die dabis patienti infrascriptam medicinam per duas horas ante lucem.

Recip. Pulparum sebesten unc. s. medullæ cartami drach. iij. diacatholiconis, cõfectionis amech ana drach. ij. misce, & fiat potus cum decoctione communi pectorali, purgata materia.

Ad idem.

Expertum est, si patiens quotidie ante prandium ingurgitet drach. iij. Cassie nouiter tractæ, nunquam cadet in calculi generationem.

Ad idem, & est expertum, indubitatò conferre si patienti dabitur bis in septimana sequens bolus,

bolus, non solum eo præserveditur patiens à generatione calculi, immo nunquam percipiet intestinorum cholicam uel iliacam.

Recip. Iustini optimi drach. iij. sacchari uiolati drach. i. s. misce, & fiat bolus.

Ad idem, & est expertum in præservatione à calculo, si patienti bis in septimana in ingressu lecti detur infra scriptus potus, non obstante cæna.

Recip. Seminum mellonum mundatorum unc. i. succi graminis unc. s. iuleb uiolati unc. s. misce, & omnia dissoluatur in aqua decoctionis liquiritiæ quātum sufficit, fiat potus pro una uice.

Ad idem, in curatione lapidis renum præsens, uel in renibus existentis, uel in poris uritidibus, quo patiens pateretur urinæ stranguriam, & optimum & expertum est, dare patienti infra scriptum bolum, quacunque hora molestetur.

Recip. Terbentinae lotæ cum aqua uiolata unc. s. Benedictæ drach. ij. misce, & fiat bolus, qui detur patienti modo dicto.

Ad idem, & est expertum optime, si patienti detur totus infra scriptus puluis una sorbitione.

Recip. Nucleorum persicorum torrefactorum unc. s. ossium nespilorum drach. i. puluerizentur omnia subtilissimè, et cum aqua saxifragiæ quātum sufficit ad dissoluendum prædictum puluerem, & dabitur patienti, quæ hora molestabitur.

Ad idem

Ad idem, & est expertum, si patienti dabis infrascriptum potum non transibunt sex horę, quod patiens proñciet lapidem.

Recip. Corticum raphani fortissimi unc. i. uini albi odoriferi unc. viij. misce & stent in infusione per xij. horas. Deinde coletur uinum, & ipsum tepidum exhibetur patienti.

Ad idem & est expertum, si patienti dabitur infrascriptus bolus, procul dubio eñciet lapidē uel franget, uel puluerizabit ipsum.

Recip. Electuarij litontripon descriptione nicolai drach. iij. iustini drach. i. misce & detur patienti cum molestabitur.

Ad idem, et expertum est, cum patienti dabis infrascriptum puluerem.

Recip. Lapidis inuenti in capite cancrorum unc. s. torrefiat, & subtiliter puluerizetur & cum aqua saxifragie tepida dissoluatur puluis, & detur patienti.

Ad idem, & est expertum.

Si patiens obseruabit istum modum curę, uidelicet cum pinguedine gallinę, & butyro recenti mixtę & cale factę ungens locum a supremo ancharum directē usque ad principium uirgę cū forti frictione manu calida, quoniam per huiusmodi spatium deriuantur ad collum uesticę pori uritides uersus dorsum, post in eodem spatio applicabit duas cucurbitulas uel etiam tres, illis enim attrahentibus eleuabitur et dilatabitur tunica pori uritidis, & sic teneas dictas cucurbitulas applicatas per spatium horę unius, et subito remotis cucurbitulis, dabis patienti infrascriptum potum.

Recip.

Recip. *Seminum naponum*, *seminum urticae* ana drach. ij. *radicum graminis*, *radicum saxifragiae* ana drach. iij. bulliant in sufficiente quantitate aquae usque ad consumptionem medietatis: deinde colentur, & colaturae adde lactis nucleorum persicorum drach. i. & dabis patienti, post cuius assumptionem aliquantisper dormiat, & uidebis ipsum repente mingere lapidem.

Ad idem, et expertum est, et multoties in hoc bene me habui, sollicitare patienti pluries in die sequentem fomentationem.

Recip. *Olei scorpionum confecti ex oleo amygdalarum amararum*, *Terbentinae*, *butyri recentis* ana lib. s. *croci* scrup. i. calefiant omnia in pentula simul ad ignem, & cum filtro madefacto in dicto liquore calido, in ante dicto spatio ipsius alui appposito fomentabis.

Ad idem, & est expertum, si antedicto spatio applicetur sequens emplastrum.

Recip. *Radicum althaeae minutim incisae* lib. i. *parietariae* lib. s. bulliant omnia in oleo scorpionum quantum sufficit, deinde adde *croci* drach. i. ad modum emplastri applicetur.

Ad idem.

Recip. *Sanguinem hircini preparati* drach. iij. dissolue cum aqua distillationis *florum genestreae* quantum sufficit, & patienti dabis.

Ad idem, expertum est, & praesertim ubi esset urinae supressio, si hora, qua aeger afficitur, potaret infra scriptum potum, multum conferre.

Recip. *Olei uitrioli romani* drach. i. *uini maluatici* unc. i. misce.

Ad idem

Ad idem, est expertum & multum ualet, si ægro in hora afflictionis detur sequens potus.

Recip. Succī limonis immaturi unc. i. uini maluatīci unc. iij. misce, et totus detur patienti.

AD FACILITANDVM PARTVM, ET

AD MITIGANDVM EIVS

DOLOREM. Cap. XLV.

AD FACILEM partum reddendum, consulo, quod nullus medicus se intromittat, nisi postea quam prægnans egressa fuerit lunam noni mensis suæ impregnationis. Tunc temporis expertum est, si quotidie uesp̄ri in ingressu lecti cœperit grana septe, lauri mirabiliter in ea facilitabitur partus, quia eorum aromaticitate, & caliditate mitigabitur ipsius partus dolor.

Ad idem, & est expertum, immo secretum singulare, dicta hora alternis diebus, si in coena cœperit infrascriptum condimentum, mirabilem inueniet effectum.

Recip. Granorum iuniperi, granorum lauri ana numero. vij. Cassiæ lignæ ana drach. s. cinnamomi integri drach. i. omnia simul ponantur in uentre turturis unius pinguis, & carnosī, deinde coquatur in ueru cum pinguedine pulli, & patienti mulieri pro esu dabis.

Ad idem, est expertum, si quolibet mane detur mulieri in mense partus per tres horas ante cibum unc. s. infrascriptæ mixturæ, optimum inuenies remedium.

Recip.

Recip. Succi yfopi, succi enulæ, succi altheæ ana unc. i
cinnamomi electi drach. i. s. puluerizetur cinnamomum
& cum saccharo dissoluto cum aqua fœniculi, & matricariæ fiat electuarium.

Ad idem, expertum est, quod si mulier, mane & uesper, inungat sibi pectus dorsum, & al-katis cum sequenti unguento, optimum præsidium inueniet in facilitate partus.

Recip. Olei amygdalarum dulcium, olei liliorum alborum, olei camomillæ ana unc. i. s. succi altheæ, succi radicis maluæ ana unc. i. croci scrup. s. mucillaginis semicaulium, mucillaginis semis. fœnugræci, mucillaginis meliloti ana unc. s. misce, et cum cera alba lota cum aqua uiolata quantum sufficit, fiat unguentum.

Ad idem, expertum est, si cum mulier appropinquauerit partui, quotidie bis imponat in sequenti liquore petiam lineam, ipsamque applicet collo matricis, miram partus facilitatem uidebis.

Recip. Butyri recentis loti cum aqua uiolata unc. iij. mucillaginis caulium unc. ij. mucillaginis altheæ, mucillaginis ficuum ana unc. s. misce, et collo matricis apponito.

Ad idem, expertum est, si semel quotidie fomentetur pectus, & uulua mulieris prægnantis sequenti fomentatione, hoc peridoneum erit.

Recip. Foliorum maluæ cum radicibus, florum camomillæ, uiolarie, fœnugræci semis. lini ana M. i. foliorum caulium M. s. bulliant in sufficiente quantitate aquæ usque ad consumptionem medietatis. Deinde cum sponsa madefacta in dicto liquore fiat fomentum modo dicto.

Ad idem,

Ad idem, est expertum, quod si mulier cum se appropinquet partui, abluat sibi crura uel mane, uel uesperis, semel in die, cum sequenti lotionem faciliabitur partus.

Recip. Vini albi odoriferi lib. vi. calamenti, saluie, ro-
ris mariniana. m. s. bulliāt insimul usque ad consumptionē
quartae partis uini, & utatur hac lotionem modo dicto.

Ad idem, & expertum est optimè si plu-
ries in die prægnans sibi fricauerit collum ma-
triciis cum sequenti oleo, multum ualebit ad
facilitandum partum.

Recip. olei amygdalarum dulcium unc. iiij. seminū
althæe, seminū caulium ana drach. ij. butyri recentis unc.
i. misce, & bulliant usque ad consumptionem medietatis,
deinde colentur, & colatura usui seruetur.

Ad idem, & est expertum, quo non solum fa-
cilitabitur partus, uerum etiam sine dolore
mulier pariet si per x. dies uel xv. ante partū
alternis diebus capiat infra scriptum potum, per
tres horas ante cibum de mane.

Recip. Theriacæ magnæ scrup. i. pulueris liquiritiæ,
pulueris cinnamomi ana gran. iiij. uini albi pauciferi unc. i.
s. misce fiatque potus, qui detur modo dicto mulieri præ-
gnanti.

Ad idem, si mulier esset in hora partus, & cū
difficultate pareret, utatur sequenti remedio, &
statim pariet, & est secretum.

Recip. Corticum raphani, mercurialis ana unc. i. croci
gran. iiij. castiæ lignæ subtiliter puluerizatæ drach. i. suc-
ci sauinæ drach. ij. misce, & insimul omnia bene contun-
dantur, & hoc totum contusum ligatum in petia subtili
iungatur

ungatur collo matricis, & statim parturiet.

Ad idem, & est optimum & expertum, sed non dabis nisi urgente magna necessitate, uel ubi foetus esset mortuus.

Recip. Succī sauinæ unc. ij. boracis mine ralis subtiliter puluerizati drach. i. uini albi odoriferi unc. i. misce, & potui dato, et subitum effectum dignosces.

Ad idem, ualet sequens potus, si mulier non poterit habere foetum, uel uiuum, uel mortuum.

Recip. Boracis mineralis drach. ij. aquæ matricariæ unc. v. misce pro una uice, & mulieri patienti dato.

DE SVPERFLVO MICTV INVO-

LVNTARIO VEL DE DIABETI-

ca passione.

Cap. XLVI.

VM DIABETICA passio secundum plurimum contingat à caliditate tum dilatante uias urinales, tum eliquante corporis humiditates per fluxum earum ad uias urinæ, ideo prius laudo, ut tollatur mala complexio calida hepatis, & renum cum his, quæ uirtutē stipticā habēt, conferre eisdem membris,

PRIMO igitur digeratur materia, prædictorum membrorum tēperaturam alterādo cum sequenti syrupo.

Recip. Syrupi de succo acetosæ, syrupi mirthini, syrupi rosarū de rosis siccis ana unc. s. aquarum plantaginis, acetosæ, buglossæ ana unc. i. misce, laudo quoque quod cum sequenti puluere syrupus aromatizetur.

Recip. Mirabolanorū citrinorum, coraliorum rubeorum ana scrup. ij. misce, & fiat puluis subtilis, qui ligetur

o ij in petia

in petia rara, & subtili per noctem, moram trahat in syrupo continuato uerò syrupo sic aromatizato per septem dies continuos, capiat patiens medicinam hanc.

Recip. Florum rosarum, florum borraginis, florum buglossæ ana unc. s. seminū acetosæ, seminū plantaginis, seminū portulacæ ana drach. ij. corticum mirabolanorum citrinorum unc. s. bulliant in sufficienti quantitate aquæ plantaginis, usque ad consumptionem medietatis, deinde colentur, & colaturæ adde floris cassiæ nouiter tractæ drach. vi. reubarbari drach. i. s. mirabolanorum citrinorū drach. i. s. puluerizentur subtiliter puluerizanda, & fiat potus, qui patienti exhibeatur duabus horis ante lucem.

Ad idem, corpore euacuato compertum est, quod si patiens utatur per mensem continuum infrascripto electuario, sanabitur à Diabetica passione.

Recip. Mucillaginis seminis psillij cum omni cautella benè conductæ, & confectæ, mucillaginis seminū citoniorum ana unc. i. & aduerte, quod si cautius in cura procedere uolueris, poteris derelinquere mucillaginem seminū psillij tanquā timorosam, & multiplicare quantitatem mucillaginis seminū citoniorum, mirabolanorum citrinorum, osium dactylorum, coralliorum rubeorum ana drach. ij. puluerizentur puluerizanda, & cum saccharo quantum sufficit fiat electuarium. dosis est unc. s. mane tribus horis ante prandium.

Ad idem compertum est optimè ualere, si quotidie patiens capiat tres de infrascriptis pilulis stomacho ieiuno per tres horas ante prandium.

Recip. Trochiscorum de spodio cum semine acetosæ drach. iij. puluerizentur subtiliter, & cum succo citoniorum

rum fiant pilule numero.v.

Ad idem, & est expertum, ubi diabetica passio plurimum infestabit, ut de nocte dormire nequeat, si patiens utatur alternis diebus stomacho ieiuno, ieiunando quippe post assumptionē huius boli sequentis, per quinque horas.

Recip. Philonij persici scrup.iiij. sacchari rosati antiqui unc.i. misce, et fiat bolus, qui exhibeatur modo dicto.

Ad idem, & est expertum, si patienti detur ter in septimana sequens potus per mensem, sanabitur à diabetica passione.

Recip. Granorum mirthi, ossium granorum granatorum ana unc.s. balaustiarum, corticum granatorum hy-poquistidos ana drach.ij. seminum citoniorum, seminum acetosæ, seminum rosarum rubearum ana drach.i. coralliorum rubeorum drach.s. been albi, & rubei ana drach.i.s. bulliāt in sufficienti quātitate uini nigri stiptici usque ad consumptionem tertiæ partis, demum coletur, &

Recip. Vini prædicti unc.iiij. mirabolanorum citrinorum subtiliter puluerizatorum drach.i.s. misce, & detur patienti modo dicto.

Ad idem, & est efficax, & multum conueniēs, si patiens sollicitet assumere bolum infra scripti electuarij.

Recip. Diacitonitem sine speciebus cum saccharo, sacchari rosati uetusti, ana unc.ij. spodij drach.ij. coralliorum rubeorum drach.i.s. mirabolanorum citrinorum drach.i. puluerizentur puluerizanda subtiliter, & cum succo citoniorum quantum sufficit fiat electuarium.

Ad idem.

Optime expertū si patiēti quolibet mane mirabolanū

o iij

unum

unum citrinum optimè conditum detur.

Ad idem.

Quoniam egritudo hæc plurimum à mala complexionē hepatis & renum prouenit, ideo consulo, ut quotidie epithimetur hepar, & renes, cum hoc sequenti epithimate prius ebulito, & post infrigidato.

Recip. Aquæ plantaginis, aquæ rosatæ, acetosæ, solatri ana lib. s. aquæ absinthij unc. iij. specierum caroti triandralini unc. i. spodij drach. ij. coraliorum rubeorum, seminum rosarum rubeorum, seminum acetosæ, seminum plantaginis ana drach. ij. spicæ gran. x. aceti optimi unc. iij. misce, & cum petia alba linea madefacta in dicto liquore, & bene expressa, epithimentur hepar, & renes.

Ad idem, facto epithimate mox ungantur renes, & hepar, cum sequenti unguento.

Recip. Olei rosati, olei mirthini, olei citoniorum ana unc. i. sandalorum alborum, & rubeorum, rosarum rubeorum, spodij, coraliorum rubeorum ana drach. i. succi plantaginis, succi semper uiuæ ana unc. s. puluerizentur puluerizanda, & cum modico cære fiat unguentum molle.

Ad idem, & est expertum, si patienti diabeticam passionem mane stomacho ieiuno sedeat in infra scripta decoctione, & in ea moram trahat per spacium unius horæ.

Recip. Granorum mirthi, balaustiarum, corticum granatorum, gallarum, corticum pincarum, hypoquistidos, acatiæ ana M. i. spodij drach. iij. rosarum rubeorum, coriandrorum præparatorum ana M. s. bulliant in sufficienti quantitate aquæ calibeatæ usque ad consumptionē tertiæ partis, deinde coletur, & colatura usui seruetur.

DE LAPIDE VESICAE. Cap. XLVII.

AD PROHIBENDVM lapidis generatio-
nem in uesica debet teneri corpus mundum à mul-
titudine humoris pituitosi, ex quo, ut materia,
generatur huiusmodi lapis, debet quoque alterari tempe-
ratura hepatis, & renum ad frigidum, & confortare uir-
tutem concoctricem ipsius uentriculi, ne ex diminuta cō-
coctione multiplicetur humor pituitosus, non ab re-
igitur consulo, ut digeratur materia prius cum sequenti
syrupo.

Recip. Oximellis simpl. syrupi de liquiritia, de duabus
radicibus, mellis rosati colati ana unc. s. aquarum de endi-
uia, betonica, ysopi, ana unc. i. misce post uerò septimum
syrupum purgetur patiens in præservatione à futuro
lapide uesicæ sequenti purgatione.

Recip. electuarij indi Almanforis, confectionis amech,
ana scrup. iij. Diasēbesten lenitiui, diacatholiconis ana
unc. s. misce. & dissoluantur cum decoctione communi flo-
rum & fructuum, facta in aqua Eufragiæ quantum suffi-
cit, et detur patienti ante diluculum.

Ad idem, ut præseruetur patiens à genera-
tione lapidis uesicæ, laudo, ut bis uel ter in men-
se capiat pilulas infrascriptas, per duas horas an-
te lucem.

Recip. Pilularum de lapide lazuli, pilularum indarum,
cochiarum almanforis ana scrup. i. misce cum syrupo de
liquiritia, & fiant pilule numero. v.

Ad idem, confert multum, est que secretum,
si patienti detur infrascriptus bolus, per decem
dies continuos, quolibet mense mane in dilucu-

lo, super quem parum dormiat.

Recip. Liton tripon drac. iij. amygdalarum amararum, nucleorum persicorum ana numero. x. omnia simul bene contundantur, & fiat bolus cum saccharo, qui detur patienti, & uidebis idoneum effectum.

Ad idem, & est expertum in præseruatione à generatione lapidis mirabile.

Recip. succi saxifragie unc. i. mitridati optimi drach. i. misce, & dissoluatur cum uino optimo potenti, & exhibeatur patienti semel in septimana stomacho ieiuno per tres horas ante cibum.

Ad idem, & est expertum, & mirabile ad præseruationem generationis lapidis renum, & uesicæ, & si patienti bis in septimana detur infra scriptus potus sic cōtinuādo per duos menses.

Recip. Liquiritiæ mundæ radicū althææ, radicū maluæ ana unc. i. milij solis unc. s. bulliant in sufficienti quantitate aquæ saxifragiæ usque ad consumptionem medietatis, deinde coletur, & de colatura.

Recip. unc. iij. ossium nespilorum subtiliter puluerizatorum drach. ij. misce, & tepidus detur patienti.

Ad idem, & est expertum, & secretum, & bene menti tenendum in præseruatione à generatione lapidis, & in disruptione lapidis geniti.

Recip. Terbentine unc. iij. aduratur super laminam ferream ignitā donec possit puluerizari. Deinde

Recip. Prædicti pulueris. drach. ij. aquæ saxifragiæ unc. iij. misce. & fiat potus, qui exhibeatur patienti in diluculo bis in septimana. quod si patiens sic continuabit per duos menses continuos, proculdubio præseruabitur à generatione lapidis uesicæ.

Ad idem

DE CURATIO VULNERIS EMOR. Ad idem.

Recip. Terbentinae nō lotæ unc. s. liton tripon drach. ij. misce, & fiat bolus, qui detur patienti, ut dictum est.

Ad idem, & est expertum optimè conferre, si detur patienti modo dicto hic bolus.

Recip. Terbentinae decies lotæ in aqua drach. vi. & cum succo saxifragiæ fiat bolus cum modico sacchari, & detur patienti.

Ad idem, et est expertum.

Si patienti detur sanguis hirci præparati optimè, optimū uidebis iuuamentum, modus etiam exhibitionis sanguinis hirci præparati, est triplex.

Primus talis est.

Recip. Sanguinis hirci præparati unc. s. dissoluatur in uino albo potenti, & detur stomacho ieiuno.

Secundus modus talis est huiusmodi exhibitionis.

Recip. Sanguinis hirci præparati drach. iij. succi saxifragiæ unc. i. s. misce sanguine puluerizato, & patienti detur.

Tertius modus supradictæ exhibitionis talis est.

Recip. Sanguinis hirci præparati drach. iij. olei amygdalarum amararum, uel olei confecti ex nucleis persicis quoniam melius unc. iij. sacchari unc. s. misce, et detur patienti, & scias, quod, & si sanguinis hircini exhibitio his modis conferat in præseruatione à generatione lapidis uesicæ, plus tamen confert, ad disruptionem eiusdem, si natus est disrumpi, quod si non, tunc submitatur officio ipsius chirurgici.

DE CVRATIONE DOLORIS EMOR

RHODARVM. Cap. XLVIII.

DOLOR Emorrhoidarum plerunque contin-
git ex multiplicato sanguine melancholico ad
ipsas emorrhoidas, ut nisi ipsū extra expiret,
sed reddantur cæcæ, & surdæ emorrhoides, quæ sic dicun-
tur, quoniam ab ipsis nihil sanguinis profluit, & sic pro-
pter tensionem factam, sanguine exire non potente, con-
ducitur dolor intensus emorrhoidarum, & hic habebis
primum sermonem nostrum, in quo curabimus emorrhoi-
darum ablationē doloris, cæcarum, & surdarum.

Primo igitur consulo, ut occurrente tibi corpore ta-
liter affecto, quod fiat clystere lenitium secundum se-
quentem descriptionem.

Recip. Olei violati unc. iij. decoctionis foliorum cau-
lium unc. vij. vitelli oui numero. i. sacchari rubei unc. i. s. sa-
lis communis scrup. ij. & fiat clystere. Quod si tamen
ex emorrhoidibus circulus obseratus fuerit, ut minimè cly-
stere possit imponi, dabis per os ipsi patienti floris cas-
siae nouiter tractæ unc. s. habita solutione, uel lenitione,
debes sollicitare phlebotomiā basilicæ lateris dextri, quo-
niam diuertit, & euacuat fluentem sanguinem ad emor-
rhoidas. facta uerò phlebotomia, si adhuc perseueret do-
loris uehementia, hortor, ut die interposito deriuetur san-
guis per saphenam lateris dextri sectam. Quia phleboto-
mia celebrata, si adhuc dolor infestat, cum sint emorrhoi-
des cæcæ, die quidem interposito emorrhoides aperies
uel cum aspera petia fricando, uel cum folijs ficuum, uel
cum phlebotomo. Sed quoniam plerunque disrumpunt
uenas plusquàm sit oportunum, quo fit, ut ulcera in emor-
rhoidibus

rhoidibus signantur, ideo consulo securius aperiri sanguisugis bene purgatis extremitatibus emorrhoidarum appositis, & duas, uel tres, secundum quod expediet applicabis.

Et nota quod prima phlebotomia ex basilica, & secunda ex saphena debent esse abundantes, cum sanguisugis uero non transibis quantitatem sanguinis quatuor uncias propter debilitatem corpori acquisitam ex precedentibus copiosis phlebotomijs, & quia sanguis emorrhoidalis crassus est, & melancholicus, ideo ea hora auferendus est, qua humores crassi, et melancholici mouentur. quapropter in curatione emorrhoidarum per phlebotomiam saphenæ, uel per appositionem sanguisugarum, consulo sanguinis missiones in uespere fieri debere. Quod si ad huc perseuerabit dolor materiam conducens, & sanguinem ad emorrhoidas ipsas, digerenda est, quæ secundum plurimum est materia biliosa, uel humor pituitosus satis aquosus.

Syrupus itaque digerens, est infra scriptus.

Recip. Syrupi uiolati, de liquiritia, de iuiubis, mellis rosati colati ana unc. s. aquarum lupulorum, borraginis, seminum communium frigidorum ana unc. i. misce, & nota quod positi syrupi, sunt lenientes partes alui, & emolientes tunicas uenarum emorrhoidalium, hoc ideo, quoniam medicus in doloribus emorrhoidarum à tota sui intentione debet committere uentris lenitionem, & emorrhoidarum emolitionem, et his sanabitur dolor emorrhoidarum. Continuato isto syrupo per septem dies continuos, corpus purgare debes cū medicina, cuius facultas sit uentrem lenire, & humores melancholicos euacuare. Cum enim mundificabitur ab his sanguis, dolorem non causabit in emor-

in emorrhoidibus.

Medicina talis est.

Recip. Diasenae lenitiui drach. vi. pulpae sebesten unc. s. diacatholiconis, medullae cartami ana drach. ij. confectio- nis amech drach. ij. misce, & dissoluatur in decoctione communi pectorali quantum sufficit, & fiat potus, qui patienti detur per duas horas ante lucem. Facta corporis purgatione consulo, ut bis uel ter in die ungantur emor- rhoides cum sequenti unguento: quod plurimum ualet in doloris sedatione. & aduerte quod dicendum unguentum non habet par, in sedatione doloris emorrhoidarum in mulieribus praegnantibus, quae propter retentionem men- struorum fere semper molestantur emorrhoidibus satis dolorosis.

Recip. Olei uiolati loti cum aqua uiolata, butyri re- cetis loti, ana unc. i. uitelli oui numero. i. olei de seminibus lini unc. i. cerae quantum sufficit, & fiat unguentum molle.

Ad idem, & expertum est, si assidue cum se- quenti oleo ungatur circulus, & lana succida ma- defacta in tali oleo intus ponatur ad locum emorrhoidarum.

Recip. Olei de semine lini, olei de chrysomelis ana unc. iij. porcellionum, uermium terrestrium ana unc. i. bul- liant insimul, usque ad perfectam coctionem animalium. deinde colentur cum forti expressione, & usui seruetur.

Ad idem, & est expertum, si infrascriptus sac- culus calidus frequenter hemorrhoidibus, uel ano applicetur.

Recip. Tassi barbaasi bene triti, mellegae ana M. i. bul- liant in uino albo potenti usque ad consumptionem me- dietatis uini, deinde ponatur in sacculo oblongo ad simi- litudinem

litudinem uirgæ, & facta forti expressione à uino, ano
apponatur. sic reiterando sæpius in die, optimum uide-
bis effectum.

Ad idem multum confert sequens empla-
strum, si eius applicatio ad anum sollicitetur.

Recip. Medullæ panis furfurei lib. i. lactis ouini, uel
uaccini, uel caprini. lib. ij. bulliant insimul usque ad con-
sumptionem duarum tertiarum lactis, deinde adde pin-
guedinis renum caprarum unc. ij. pulueris uermium ter-
restrium unc. i. bene misceantur omnia, & calidum ano
applicetur.

Ad idem, & est optimum, & mirabile, si patiens
bis in die mane scilicet, & uesperis ante cibum
sedeat in infra scripto balneo calido.

Recip. Foliorum maluæ cum radicibus, radicū altheæ,
bis maluæ, uiolarie, brasicæ, florum tassi barbasti, camo-
milla, meliloti, fœnugræci, seminum lini ana M. i. s. bulliāt
omnia in sufficienti quantitate aquæ fluminis, uel alterius
aquæ dulcis, usque ad consumptionem medietatis, demum
in die patiens moram trahat per spatium temporis unius
horæ modo dicto.

Ad idem, & est aliud balneum, quo mul-
totiens bene me reperi in sedatione doloris
emorrhoidarum.

Recip. Olei oliuarum lib. xxx. radicum altheæ unc.
ij. bulliant insimul usque ad consumptionem quartæ par-
tis olei, deinde patiens sedeat bis in die in dicto oleo per
horam, cum uerò exierit balneum statim lanam succidam
oleo dicto madidam circulo calidam applicabis, simul
& femori, & dictam lanam ad minus per duas horas lo-
co dicto tenere conetur applicatam, statim quoque cum
exierit

exierit balneum prædictum, capiat patiens infra-
scriptum bolum confectionis, & non comedat, neque ci-
bum aliquem accipiat, nisi transactis duabus horis se-
quentibus.

Recip. Succi radicum tassi barbaſſi unc. iiij. penidia-
rum unc. iij. pulueris liquiritiæ unc. s. sacchari quantum
sufficit & fiat electuarium, Et aduerte, quod secundum
plurimum in doloribus emorrhoidarum cæcarum aluus
obstructa est, ideo consulo, ut eo ipso tempore, quo alia
medicamenta exercerentur, alternis diebus ad minus,
patiens utatur sequenti clysterio. reperiet enim in
ipso non solum alui lenitionem, quin imo & certam do-
loris ablationem.

Recip. Olei oliuæ, decoctionis radicum altheæ ana
unc. v. Butyri recentis unc. iiij. succi foliorum porrorum
unc. i. s. sacchari unc. ij. uitelli oui numero i. salis com-
munis drach. ij. Et nota quod si emorrhoides es-
sent ulceratæ, nullatenus debes apponere sal in clysterio.

Ad idem, & est istud ualens in eadem in-
tentione.

Recip. Florum tassi barbaſſi, foliorum caulium, folio-
rum maluæ, uiolariæ. foenugræci, sem. lini ana M. i. fursu-
ris grossi ligati in petia M. i. bulliant in sufficienti quan-
titate aquæ usque ad cõsumptionē medietatis, deinde co-
lentur, & de colatura

Recip. Vnc. x. olei oliuæ unc. iiij. butyri recentis unc.
ij. succi appij unc. i. s. uitelli oui numero i. salis communis,
& sacchari ut expedit, & fiat clystere.

Ad idem, & est medicamen in cuius expe-
rientia ego edoctus sum, si triginta diebus
continuis sequentem liquorem calidum per
circulum

circulum in loco emorrhoidarum cum syringa, uel lana succida bis in die applicabis, procul dubio sanabitur dolor emorrhoidarū.

Recip. Succī porrorum unc. ij. succi appij unc. i. butyri uaccini, olei nucum, olei decoctionis cataputiae ana unc. i. s. olei raphani unc. i. sepi renum caprarum unc. i. s. omnia simul in mortario bene ducantur, & totum usui seruetur.

Ad idem, & est unguentum optimum, & à me expertum, quo emorrhoides dolentes sanantur ubi adhuc essent ulceratae, si cum dicendo unguento saepius in die emorrhoides ungantur.

Recip. Succī Corticum medianarum sambuci unc. ij. succi apij unc. i. succi celidoniae unc. i. s. butyri recentis, sepi renum caprarum ana unc. i. maxillarum lucci exsiccatarum, porcellionum, quae à Galeno dicuntur ouici terrestrium exsiccatorum, uermium terrestrium exsiccatorum ana unc. i. olei decoctionis cataputiae unc. s. puluerizentur puluerizanda subtiliter, & cum modico cereae albae fiat unguentum molle, cuius portio cum lana succida loco emorrhoidarum ponatur, & in lacte uaccino dissoluta, anus syringetur.

Ad idem, & est expertum, si emorrhoides, dato etiam quod essent ulceratae, sequenti unguento ungantur, & si eo patiens utatur frequentius usu, indubitato sanabitur.

Recip. Succī celidoniae, pinguedinis colli inuli, ubi exstant crines ana unc. iij. misce, & eius portio uel cum syringa uel cum lana succida loco patienti imposito. Et nota, quod si tanti uigoris esset dolor, qui iam superscriptis

ptis

ptis medicamentis solui non posset, timore non afficiaris, si unicuique unguentorum eorum gran. iij. oppij apponantur cum gra. iij. croci.

Ad idem.

Et est expertum, multum conferre patienti, si frequentet sessionem super tabula calida bene tersa de ligno pini, inuncta pinguedine renum caprarum, & mirabilem assequemur effectum. Et omnibus his remedijs celebratis, ubi dolor solutus fuerit, omni ingenio debes praeservare, ne iterato patiens cadat in talem affectionem emorrhoidalem, ob quam rem, consulo, ut homo praeservandus alternis diebus quolibet mense per tres horas ante prandium capiat infra scripti electuarij immediate superpotando unc. iij. iusculi cicerum rubeorum.

Recip. Mirabolanorum indorum, Belliricorum, emblicorum electorum ana drach. s. cum aqua buglossae abluendo, ab his amaritudo remoueat, radicum tassi barbaßi drach. vi. ameos, spicae, squinanti ana scrup. i. zinziberis, cinnamomi, galaga, nucis muscatae ana scrup. ij. scoriae ferri preparatae drach. vi. penidiarum unc. iij. sacchari quantum sufficit, fiat electuarium.

Secundum uero propositorum principalium erat succurrere fluentibus emorrhoidibus plusquam oportet, & dolori iuncto illi fluxui.

Plerumque tamen uolo, ut habeas menti, quod emorrhoidibus fluentibus non omnes obseruandae sunt, sed cum ab illis totum corpus expurgetur à feculentis, & turbidis humoribus maxime obnoxijis toti corpori, ideo semper unā de emorrhoidibus apertam seruare debes, iuxta illud Hippocratis, antiquas emorrhoidas sananti, si non unam dimiserit, aut in hydropē, aut in ptisim, aut in maniam

maniam corpus conducat.

In obseruatione igitur emorrhoidarum fluentium, consulo primo, ut hæc obserues ingenia.

PRIMO, phlebotomabis basilicam dextri lateris, non magnam tamen quantitatem sanguinis extrahendo, ut melius natura assuescat ad sanguinis euacuationem oppositam.

Et ideo primo die educes à basilica sanguinis quantitatem unc. ij. uel. iij. ad plus, sequenti uero die iterato ex eadem uena sanguinem mittes, pondere unc. ij.

Et Tertia die simili modo sanguinem mittes ex eadem uena.

Secundum ingenium est.

Quod in subito, ac in superfluo fluxu non dante moram ipsi medico in sui operatione est, quod sub dextra mamilla in loco hepatis apponatur uentosa magna, fiet enim tunc temporis retentio, et diuersio fluxus sanguinis emorrhoidalis, iuxta illud hippocratis: emorrhoidibus plurimum fluentibus sitia magna hepati apposita ægritudinem soluit.

Tertium ingenium in plurimo fluxu sanguineo emorrhoidarum est.

Si fluxum sanguinis ex naribus promouebis, non quidem una uice simul multum de sanguine educes, sed successiue, & pluribus missionibus parum de sanguine pro uice educendo, intentum tuum adipisceris, sic enim natura melius assuescit ad oppositas euacuationes.

Quartum ingenium est.

Ingrossare sanguinem, ne ita impetuose sui subtilitate fluat ad ipsas emorrhoidas. His igitur celebratis san-

p guinis

guinis missionibus aequetur materia sequenti syrupo, quē
 patiens bis in die, uidelicet in diluculo, & in meridie
 assumat.

Recip. Syrupi rosati ex infusione rosarum siccarum
 unc. i. de succo acetosæ, mirthini, ana unc. s. aquarum
 plantaginis, acetosæ, portulacæ, ana unc. i. sumptis decem
 de his syrupis, sequenti die iube patientem capere infra-
 scriptam medicinam, duabus horis ante lucem.

Recip. Seminis acetosæ, seminis plantaginis, seminis
 portulacæ, seminis endiuie ana drach. ij. rosarum rubea-
 rum, florum borraginis, florum buglossæ ana M. s. bulliāt
 omnia insimul in sufficienti quantitate aquæ calibeatæ
 usque ad consumptionem medietatis, deinde coletur, &
 cum colatura dissolue diacatholiconis drach. vi. reubar-
 bari electi drach. ij. subtiliter puluerizetur reubarba-
 rum & fiat potio. Facta purgatione expertū est, quod si
 mane et uespere epithimetur hepar sequenti epithimate
 multum conferre.

Recip. Aquæ solatri, rosatæ, absinthij, acetosæ, En-
 diuie ana unc. v. specierum caroti triasandalini drach. vi
 spodij drach. i. s. spicæ græ. x. aceti optimi unc. iij. misce
 pro epithimate hepatis.

Ad idem, consulo, ut qualibet uice, facto epi-
 thimate ungantur hepar, & renes cum sequenti
 unguento frigido.

Recip. Unguenti sandalini, infrigidantis galeni ana
 unc. i. succi solatri, succi semper uiuæ, succi plantaginis,
 ana unc. s. seminum rosarum rubeorum, coraliorum ru-
 beorum ana drach. i. acatiæ drach. s. puluerizentur pulue-
 rizanda subtiliter, & cum modico cære, & olei mirthi-
 ni, & citoniorum, fiat unguentum molle. Quod si
 emorrhoides

emorrhoides multum fluant, ut prædictis medicamentis fluxus sisti non possit, consulo, quod ipsis hemorrhoidibus fluentibus. i. orificijs earum apertis, sequens unguentum applicetur.

Recip. Aloes epatici, mirrhæ, Thuris, sanguinis draconis, boli armeni ana drach. s. puluerizentur subtiliter. & cum albumine oui, & modico olei rosati omphacini incorporentur pulueres, & cum bombice madesfacto in dicto liquore ungantur orificia hemorrhoidarum.

Aduerte tamen.

Quod earum una semper remaneat aperta, ut dictum est, quod si neque isto medicamento fluxus prædictus amoueatur, ultimo deuenire poteris ad cauterium actuale, cauterizando orificia aperta hemorrhoidarum, unam semper derelinquendo. Et aduerte tanquam notatu dignum, quod si una tantum emorrhoidalis uena fuerit aperta conduens multum sanguinem fluentem, quem natura non posset tollerare consulo, ut omnibus prædictis ingenijs orificium illius uenæ obseretur, et quoniam illius obseratio timorosa est propter dictum Hippocratis, consulo, ut altera uena emorrhoidalis confestim aperiat appposita sanguisuga, quoniã tunc modeste sanguis euacuabitur emorrhoidalis, & corpus non cadet in aliquam prædictarum egritudinum, & superfluus fluxus tolletur, cum quo est timor de casu uirtutis,

Ad idem, & est expertum in præseruatione à superfluo fluxu sanguinis emorrhoidalis, si patiens quolibet mane per tres horas ante cibum, capiat rotulam unam infra scriptæ confectionis.

p ij Recip.

Recip. *seminum acetosæ, seminum plantaginis, seminum portulacæ, seminum rosarum rubearum, acatiæ, hy-poquistidos ana drach. i. reubarbari electi scrup. iiij. mirabolanorum citrinorum scrup. ij. puluerizentur omnia subtiliter, et cum saccharo albisimo dissoluto in aqua plantaginis, uel rosata quantum sufficit, fiat confectio in rotulis duarum drachmarum pro qualibet. Quod si multum solueret uentrem, tamen bis in septimana patiens eam assumat.*

Ad idem, expertum est, si patiens omni uesper ante coenam per horam unam capiat de infrascriptis pilulis multum conferre, & in mane, unam de supradictis rotulis, ut dictum est.

Recip. Trochiscorum de carabæ drach. i. s. fiant pilule numero viij. cum syrupo myrthino.

DE DOLORIBVS, ET TVMORIBVS TESTICVLORVM, Cap. XLIX.

CVM TESTICVLORVM tumores præter naturam per confluxum humorum ad ipsos ortum habeant.

Ideo laudo, cum influxus illius humoris fuerit à toto corpore, quod prius totum corpus mundetur phlebotomia, quapropter considerabis materiam ipsam fluentem, siquidem in fluxu sit, quantuncunque pars aliqua illius sit fluxa.

Consulo, ut utaris phlebotomia diuersiua, secabis igitur uenam mediam dextri cubiti cum extractione sanguinis

nis unciarum quinque.

Quod si cognoueris materiam ut plurimum fluxam esse ad testiculos, quod ostendet tibi dolor, tumor, & grauitas.

Tunc utere phlebotomia euacuatiua. Secabis igitur saphenam malleoli dextri, cum extractione sanguinis unciarum quinque.

Vnum tamen aduerte, quod si patiens tumorem in testiculis fuerit tumor ab indurata materia frigida, nulloatenus uti debes phlebotomia, propter ipsam esse causam maiorem inducentem duritiem in ipsis testiculis, ipsos tamen curabis modo infra dicendo.

Materia igitur faciente tumores testiculorum calida existente his phlebotomijs factis consulo, ut precedente semper lenitiuo clysterio, quatuor cucurbitulas supernates imponere de directo ad ipsos testiculos, eas quoque scarificabis, & sanguinem extrahes. Quibus factis, confestim debes materiam digerere cum sequenti syrupo, in quo est uirtus prohibitiua fluxus materierum ad testiculos. Alteratiua etiam male complexionis calida, & confortatiua uirtutis hepatis, & testiculorum, aequat iuaque materiae etiam confluae ad testiculos.

Recip. Syrupi rosati ex infusione rosarum siccarum uuc.i. de endiuiia portulacæ ana unc.s. aquarum, lupulorū plantagiis, cicorcæ ana unc.i. misce sumpto syrupo per sex dies continuos, consulo, quod purgetur materia cum sequenti medicina.

Aduerte tamen quod in egritudinibus testiculorum, & ani non debes uti medicinis laboriosis, & scamoneatis, quoniam illorum membrorum situs deorsum est, ad

p iij quem

quem confluunt omnes euacuande superfluitates.

Scamoneata enim medicina multam superfluentium humorum quantitatem sui forti attractione ad testiculos, & ad anum conduceret.

Quo fit, ut prædicti tumores concrecant, & accidentia seuiora efficiant. sit igitur medicina talis.

Recip. Diasbesten lenitiui, quod multum ualet in his tumoribus unc. i. Reubarbari optimi & electi drach. ij. spica gra. viij. misce, & cum decoctione pectorali fiat potus, & attende, quod non blasphemarem, si in medicinis pro tumoribus testiculorum apponeretur aliquid de diaphinicone, cum sit medicina securitatis, neque laboriose euacuans, cum scamonea sit in eo bene consolata, & eius uirtus non transcendit hepar.

Præterea consulo, ut pro euacuatiuis ad minus alternis diebus patiens utatur clysterio lenitiuo, uel ante cibum capiat medullam cassiæ recenter tractæ pondere drach. iiij. diuertetur enim uel deriuabitur plurimum materia ad anum, & uirtus testiculorum quotidie reddetur ualidior ad resolutionem materiæ facientis tumorem, his factis remedijs procedere debes ad tumorem, et dolorem testiculorum.

Remedium expertum est sequens.

Recip. Olei liliorum alborum, olei rosati completi, ana unc. ij. ysopei humidæ unc. i. s. & in eo liquore mades fiat lana succida, & calida testiculis applicetur, soluitur enim tumor, & dolor testiculorum isto remedio.

Ad idem, est que expertum conferens multum tumori indurato.

Recip.

Recip. Passularum enucleatarum unc. iij. farine ordei, farine cicerum alborum ana unc. ij. farine foenugraeci, farine seminū lini ana unc. s. mellis unc. i. s. omnia simul bene misceantur, & in mortario contundantur, & calida testiculis applicentur.

Ad idem, & est expertum, si ipsis testiculis applicetur sequens cærotum, & continuè feratur.

Recip. Mucillaginis seminis althææ, mucillaginis seminis foenugraeci ana unc. i. mucillaginis ficuum unc. i. s. farine fabarum unc. s. croci scrup. ij. misce omnia, & cū oleo camomillæ .s. modico, & cæra, & pice quantum sufficit, fiat cærotum.

Ad idem, & est aliud cærotum multum conferens in eadem dispositione.

Recip. Gummi arabici, dragaganti ana drach. ij. galbani, armoniaci ana drach. i. s. farine fabarum, cicerum alborum ana unc. i. dissoluantur gummi in oleo amygdalarum dulcium, & modico aceti, deinde omnia simul bene misceantur, & cum pice, & cæra quantum sufficit fiat cærotum.

Ad idem ualet fomentatio sequens, mane, & uesperis facta.

Recip. Florum camomillæ, meliloti, foenugraeci, seminū lini ana M. i. bulliant in sufficiente quantitate uini albi usque ad consumptionem tertiæ partis uini, deinde cum filtro infuso in dicta decoctione calida fomententur testiculi, statim uerò facta fomentatione applicetur ipsis tumidis testiculis sequens emplastrum.

Recip. Radicum maluæ, althææ, ireos, ana unc. i. florum camomillæ M. ij. prius bulliant radices unica forti

p iij ebullitione

ebullitione, deinde adde ebullitioni flores camomillæ, & bulliant usque ad perfectam radicum decoctionem.

Deinde adde farinæ fabarum, farinæ fœnugræci ana p.i. croci drach.i. mellis unc.ij. olei camomillæ, olei amygdalarum dulcium ana quantum sufficit ad impinguandum emplastrum.

Ad idem, & est unguentum multum conferēs in tumoribus testiculorum.

Recip. Olei liliorum alborum, olei camomillæ ana unc.i. cimini drach.ij. laudani, galbani, ana unc.i. dissoluantur gummi in aceto forti, & puluerizentur puluerizanda, & cum modico cæræ fiat unguentum molle, in quo lana succida intincta applicetur testiculis.

Ad idem, & est expertum, si patienti applicetur sequens emplastrum, die noctuque.

Recip. Cicerum alborum lib. i. bulliant in uino albo odorifero, usque ad completam decoctionem, deinde in mortario bene contundantur, & adde farinæ camomillæ unc.ij. croci drach.i. olei liliorum alborum unc.ij. misce, & calidum testiculis applicetur.

Ad idem, & est expertum, si die, noctuque patiens portet sequens medicamen testiculis applicatum.

Recip. Pulueris radicum ireos exsiccati unc.s. cinnamomi puluerizati anethi puluerizati ana drach.ij. croci scrup. i. omnia subtiliter puluerizentur, deinde accipe petiam unam de scarlato madefactam in uino albo potenti calido, deinde eam super asperge de prædicto puluere, & petiam calidam sic testiculis applicato.

Ad idem

Ad idem, & est expertum, si testiculis applicetur sequens medicamentum, mane & uesper.

Recip. Theriacæ antiquæ unc. i. olei amygdalarum dulcium unc. s. croci drach. s. uini albi potentis unc. i. misce, & cum dicto liquore intinges lanam succidam, & testiculis applicato. Et si testiculi ad tantam duritiem ducantur, ut sui duritie inobediant resolutioni fiendæ ex prædictis medicamentis, prius applicabis ipsis medicamenta emollientia, quemadmodum sequens medicamentum.

Recip. Mucillaginis seminum caulium lib. s. mucillaginis ficuum unc. ij. mucillaginis seminum maluæ unc. i. olei sisamini unc. i. s. olei amygdalarum dulcium unc. i. misce, & cum lana madefacta in dicto liquore calido testiculis applicato per modum fomenti, quod si aliqualem molliem factam cognoueris in testiculis, statim applicabis ei sequens medicamentum.

Recip. Absinthij uiridis M. ij. bulliant in sufficiente quantitate aquæ usque ad consumptionem medietatis.

Deinde adde mellis unc. ij. farinæ cicerum rubeorum unc. i. croci drach. i. olei camomillæ unc. i. misce, et calidum testiculis applicetur.

Vbi uerò neque medicamentis resolutiuis iam dictis, neque mollientibus, testiculi obedire noluerint, tunc dispone ipsos ad manum chirurgici, & si uidebis folliculum eius aqua plenum esse, ipsum perforabis, & exhibit aqua. Si uerò neque aquam uideris, sed solum materiam grauitantem testiculum, & ipsum apostemantem, procuret chirurgicus saniationem, & apostematis disruptionem, Demum curet ipsum curatione ulcerum. Quod si pa-

si patiens sanitatem non adipiscatur, remedium est, incisione conuenienti testiculum extrahere, & in posterum ille met testiculis non dolebit.

DE CVRA DOLORIS SCIATICI,

Cap.

L.

SCIAS QVOD secundum plurimum dolor sciaticus fit à materia pituitosa cui permiscetur aliquid humoris biliosi calidi, quo iuuatur motus pituitæ usque ad sciam, quapropter dolor iste prouenit à materia existente ad intra uenam scia, à cuius multitudine humoris replentis uenam illā, eiusdem extensione dolor causatur. Laudo igitur ut primo uenter leniatur cum exhibitione cassiæ pondere unc. i. s. uel cum clysterio lenitiuo, facto ex decoctione foliorum maluæ, uiolarie, blitis, fursuris grossi ligati in petia, addendo quantum sufficit dictæ decoctioni cassiæ uel mel rosatum, oleum uiolatum, & saccharum, sal, & uitellum oui secundum quod expedit, deinde facta uentris lenitione absque dubio phlebotometur sciatica, quæ deriuatur in clauiculam partis syluestris eiusdem cruris dolentis, & extrahe sanguinis quantitatem unciarum v. & nota quod hæc phlebotomia multoties excusat medicum ab ulteriori euacuatione, quoniam tollit dolorem sciaticum. Secundum plurimum à principio

Secundo uerò facta phlebotomia consulo ut digeratur materia cum sequenti syrupo.

Recip. Mellis rosati colati, oximellis simplicis, syrupi de Betonica ana unc. s. aquarum betonice, saluie, cico-

reæ

rea ana unc. i. misce, continuato syrupo per septem dies in diluculo sumpto, capiat patiens sequenti die per tres horas ante lucem sequentes pilulas.

Recip. Agarici præparati, pilularum de hiera nicolai, aurearū nicolai ana scrup. i. misce cū syrupo de sticados, fiāt pilulæ nume. ʒ. facta hac leui purgatione sicut debet in principio doloris sciatici, infestante quippe dolore. uolo, quod iterato fortiori purgatione, atque fortiori materie pituitosæ concoctione. Aeger sic medicetur: quiescat igitur æger per duos dies sequentes ad assumptionē pilularum dietarum, in quibus quolibet mane ante cibum per tres horas, capiat infra scriptam mixturam.

Recip. Conseruæ saluiæ, sacchari rosati ana drach. ij. misce pro una uice. Tertio uerò die sequenti per vii. dies continuos capiat infra scriptum syrupum.

Recip. Syrupi de sticados sine speciebus, syrupi rosati, mellis rosati colati ana unc. s. aquarum betonicæ, saluiæ, cicoræ ana unc. i. misce, octauo uerò die per duas horas ante lucem capiat infra scriptas pilulas.

Recip. Pilularum cochiarum almansoris scrup. ij. de Hermodactilis, aurearum nicolai ana scrup. i. misce cum syrupo de sticados, fiant pilulæ numero. ʒ.

Et nota eo tempore quo assumit syrupos, si molestaretur uehementia doloris sciatici, ad doloris sedationem utatur sequentibus ingenijs, primo apponantur quatuor uentosæ super nates cum scarificatione, & sanguinis extractione. Secundo quolibet mane stomacho ieiuno, uel alternis diebus utatur sequenti clysterio.

Recip. Florum camomillæ, meliloti, fœnugræci, seminum lini, florum sticados arabici ana M. s. foliorum maluæ, mercurialis, furfuris grossi ligati in petia ana M. i. bulliant

bulliant omnia insimul in sufficiente quantitate aquæ usque ad consumptionem medietatis, deinde colentur, & de colatura

Recip. Vnc. x. benedictæ, hieræ simplicis ana unc. s. mellis rosati unc. iij. olei communis unc. iij. salis communis drach. ij. vitelli oui numero. i. sacchari rubei unc. i. s. ex his imponatur clystere. Tertium ingenium est, fomentare locum doloris, dato etiam, quod esset totum crus dolens, isto sequenti sacculo.

Recip. Florum camomillæ, milij mundi, furfuris ana M. iij. salis M. i. s. Quod si adhuc dolor perseueret, laudo, ut fiat tertia humorum peccantium digestio, et eorum exquisita euacuatio, & maxime à loco dolente, quiescat igitur patiens duobus diebus post prædictas pilulas assumptas, & quolibet mane tribus horis ante cibum accipi at infra scriptam mixturam.

Recip. Conseruæ acori, conseruæ sticados, sacchari rosati ana drach. i. s. misce pro una uice. Tertia uero die capiat sequentem syrupum per. vij. dies continuos.

Recip. Syrupi de iua nicolai, de sticados, mellis rosati colati ana unc. s. aquarum iuæ, betonice, cicoreæ ana unc. i. misce, octaua uero die capiat infra scriptas pilulas.

Recip. Pilularum de Hermodactilis, pilularum foetidarum, pilularum cochiarum ana scrup. i. misce cum syrupo de sticados fiant pilulæ numero. v.

Et nota quod eisdem diebus, quibus capit syropos infestante dolore, utatur supradictis ingenijs, uel altero eorum. Iterum nota quod in casu ualentiores sunt medicinæ in forma pilulari, quàm in forma potionis, quoniam longiorem moram trahunt in stomacho, & à longinquis partibus melius euacuant, sicut oportet. His omnibus exactis

exactis purgationibus expertum est, si patiens utatur tribus diebus alternatis tribus sequentibus clysterijs, procul dubio sanabitur à dolore sciatico.

Primum clystere tale est.

Recip. Florum camomillæ, meliloti, florum anethi, fœnugræci, ana M. i. florum sticados arabici, maioranæ, betonicæ ana M. s. absinthij, menthæ ana p. i. agarici ligati in petia drach. ij. bulliant in sufficiente quantitate aquæ usque ad consumptionem medietatis, deinde colentur, & de colatura

Recip. lib. i. olei rutæ, mellis rosati, ana unc. iij. benedictæ, hieræ compositæ ana drach. vi. vitelli oui numero. i. sacchari rubei unc. i. s. salis communis drach. iij. misce, & imponatur clystere, conetur patiens retinere plusquam sit ei possibile, & uoluat se super latus doloris moram contrahendo, & plusquam potest super illud latus quiescat, sequenti uerò die assumat per tres horas ante prandium, sequentem mixturam.

Recip. Conseruæ saluiæ, conseruæ acori, ana drach. ij. Tertia uerò die, eadem hora stomacho ieiuno ante prandium capiat sequens clysterium.

Secundum clystere.

Recip. Florum Camomillæ, meliloti ana M. s. pulegij, calamenti, abrotani, florum sticados arabici, betonicæ, sansucci, iuæ, herbæ paralisis ana M. i. agarici, pulpæ coliquintidæ, ligentur in petia ana drach. ij. bulliant in sufficiente quantitate aquæ usque ad consumptionem medietatis, deinde colentur, & de colatura

Recip. Lib. i. olei de cheiri unc. iij. mellis rosati unc. ij. hieræ compositæ, hieræ logodionis ana unc. s. salis communis drach. ij. vitelli oui numero. i. sacchari rubei unc. i. s. misce,

misce. & imponatur clystere, quiescat sequenti die, et stomacho ieiuno de mane capiat infrascriptam mixturam.

Recip. Conseruæ iuæ drach. ij. sacchari rosati drach. i. misce, sequenti uerò tertio die patiens capiat tertium clystere tale.

Tertium clystere.

Recip. Prædictæ decoctionis ultimæ lib. i. electuarij indi maioris, hieræ, logodionis, hieræ ruffini ana unc. s. olei rutæ, unc. iij. mellis rosati unc. ij. uitelli oui numero. i. sacchari rubei unc. i. s. salis communis drach. ij. misce, & fiat clystere, his equidem clysterijs, ut expertus sum, & euacuationibus præmissis, proculdubio patiens sanabitur à lore sciatico.

Et nota quod medicus neque patiens terreri debent, si ex illis clysterijs aliquando conducatur dysenteria, quoniam signum est optimæ euacuationis, operationisque clysteriorum. Vbi uerò perseveraret dysenteria, statim eam curabis sequenti clysterio bis in die facto.

Recip. Lactis uaccini lib. i. uitelli oui numero. i. sacchari rubei unc. i. olei rosati omphacini unc. ij. misce, & fiat clystere.

Ad idem,

Recip. Decoctionis ordeï torrefacti lib. i. succi plantaginis unc. ij. olei rosati omphacini unc. iij. sacchari rubei unc. i. s. uitelli oui numero. i. misce, & fiat clystere.

Quod si his remedijs exactis adhuc dolor sciaticus perseveraret, sublime remedium est, balneare patientem sequenti balneo, ipsumque medicari sequentibus remedijs. Primum remedium erit balneum tale.

Recip. Florum Camomille, meliloti, fœnugreci, anethi, feminis lini. ana M. ij. absinthij, menthæ, pulegij, calamentij, abrotani

ti, abrotani, iuæ, florum sticados arabici. Betonica, maiorana, herba paralisis, salvia, roris marini, camedrios, Camepitheos, ana M.i.s. Bulliant in lib. 200. aquæ fontis clara, usque ad consumptionem tertiæ partis. deinde coletur, & aquæ huiusmodi colatæ adde sulphuris uiui lib. s. Nitri præparati unc. iiij. salis gemmæ unc. iiij. iterum bulliant unica forti ebullitione, deinde colentur, & colatura usui seruetur. sic quod quolibet mane per octo dies continuos patiens ingrediatur Tinam huiusmodi decoctionis, & moram trahat in ea per tempus unius horæ benè copertus, excepto capite, post uerò exiens ex balneo, totoque corpore bene absterfo ingreditur lectum calidum, & statim capiat infrascriptam mixturam.

Recip. Theriacæ magnæ. drach. i. sacchari rosati unc. i. s. misce. Dum quiescat, & dormiat in lecto per duas horas pânis benè copertus sudabit multum, abstergetur benè à sudore illo, et immediate inungatur sibi locus doloris, qui erit totum crus, ab ancha usque ad malleolum syluestri lateris ipsius cruris, cum sequenti unguento calido.

Recip. Unguenti marciaton, unguenti agrippæ, unguenti aragon ana unc. i. misce, & sic continuet patiens cum omnibus prædictis ingenijs, scilicet cum balneo & cum unguento per octo dies continuos, proculdubio sanabitur à dolore sciatico. Si uerò medicamentis præcedentibus patiens non sanetur à dolore sciatico, consulo, ut omnino submittatur cauterio, cauterium enim sit actuale, & non potentiale. si possibile fuerit, cum ipsum sit magis exsiccantium, & membri confortatiuum, locus etiam cauterij sit crus dolens in parte illius syluestri infra genu per quatuor digitos, intra duos ibidem musculos apparentes, isto enim

enim cauterio conuertitur materia faciens dolorem à loco doloris ad extra, & à toto corpore ad locum ipsius cauterij. Quam ob rem consulo, nullatenus cauterium dimittendum esse, alijs non conferentibus. Et hæc dicta sufficiant de dolore sciatico.

TRACTATUS DE AFFECTIONIBVS
QUAE CVTIM AFFICIUNT.

DE FLEGMONE. Cap. I.

VM FLEGMON sit sanguineum apostema, idcirco in initio illius curationis non prætermittas phlebotomiam. et in quacunque corporis initium capiet flegmon, ad oppositam partem trahendo, sanguinem mittes, ut si in dextra, in sinistram, si sursum, in deorsum, & in alijs sic procede, nisi apostema fuerit pestiferum. Facta phlebotomia diuersua, attenta quidem semper uirtute, & etiam ætate, phlebotomab is patientem ex eadem parte lateris flegminantis, ut humor quidem iam ad particulam patientem, fluxus est, ea phlebotomia deriuetur uel euacuetur, his sanguinis missionibus peractis, uentris lenitione semper præcedente, Considera, si flegmon fuerit in loco propinquo membro principali, & tunc nõ debet fieri curatio cum his, quæ ipsam materiam repellunt, ut cum fuerint flegmones in emunctorijs cerebri, uel sub asellis, in illis quidem timere debes de reuulsione materiæ ad cerebrum, in istis ad cor, uel ad hepar. Caue quoque quantum possibile sit, ne in emunctorijs testiculorum, & in inguinibus in initio curæ flegmonis, uti repellentibus, quoniam testiculi membra sunt principalia

capalia, facile ad ipsos materia posset duci, ob quam rem si apparuerit flegmon in alijs membris nostri corporis longe distantibus à principalibus, secure uti poteris à principio repellentibus, & tanto securius, quanto si sanguinis missiones præcesserint.

Medicina reuulsiva materiæ erit talis.

Recip. Succi solatri, plantaginis, semperuiuæ ana unc. i. rosarum rubearum mirtillorum ana drach. ij. puluerizentur puluerizanda subtiliter, misceantur, et cum petijs lineis madefactis in illo liquore medicaberis patienti.

Ad idem, poteris repellere cum sequenti medicamine.

Recip. Aceti optimi unc. iij. albuminis oui unc. i. aquæ rosatæ unc. i. s. rosarum rubearum subtiliter puluerizatarum drach. s. misce. & petias lineas madefactas in dicto liquore loco patienti applicabis,

Ad idem, & est remedium materiæ optimum fluentis ad flegmonem.

Recip. Vnguenti de cerusa unc. ij. succi plantaginis, succi semper uiuæ ana unc. i. aquæ rosatæ unc. ij. misce, & cum petijs lineis medicaberis.

Ad idem, & est expertum, & optimè ualet in repellendo materiam.

Recip. Laminam plumbeam subtiliter conductam quantum expedit magnitudini flegmonis, cui asperges puluerem istum.

Recip. cerusæ unc. s. rosarum rubearum, coraliorum rubeorum ana drach. ij. misce, & fiat puluis subtilis.

Ad idem, & est expertum quod non solum repellet, immo si quid resoluendū est, resoluet.

Recip. Urinae pueri masculi citra decem annos lib. i. albuminis oui, numero. iij. Aceti albi fortissimi lib. s. aquae rosatae unc. ij. misce, & cum petijs madefactis in dicto liquore, uel (quod melius est) cum placellis de stupa lini locum medicaberis saepius in die. & aduerte quod si opus reuulsionis materiae frustraretur, quod sic dignoscet, quoniam ex applicatione repellentiū in prima die uel secunda naturali ipsius flegmonis, nullū apparebit indicium abolitionis ipsius flegmonis, tūc uti debes alijs ingenijs, et sunt simul repellere atque resolvere. applicabis igitur illi primo remedium sequens, quod est expertum in prohibitione augmenti ipsius apostematis.

Recip. Olei camomillae, olei liliorum alborum, olei amygdalarum dulcium ana unc. ij. hyssopi humidae drach. i. succi plantaginis unc. i. s. rosarum rubearum pulverizatarum drach. ij. misce, & cum lana succida infusa in dicto liquore calido locum patientem medicaberis, & aduerte quod cum sola tui intentio sit reuellere, medicinas actu frigidas applicabis, quia frigido actu & potestate reuelimus, si uero tui intentio erit resolutio, tunc medicinas actu & potentia calidas applicare debes, cum resolutio fiat ab utroque calido, & in effectu, & in potestate, & scias quod non debes intromittere te ad curationem flegmonis, uel reuellendo, uel resoluendo, nisi factis phlebotomijs, & sufficientibus euacuationibus totius corporis, ad quas debet praecedere peccantis materiae digestio. Et ideo laudo, quod post sanguinis missionem euacuetur primo corpus medicina purificante sanguinem, non expectando eius digestionem, quoniam natura flegmonis est, quae digestionem non expectat, dabis igitur primo medicinam sequentem.

Recip.

Recip. Cassie nouiter tractæ drach.x. reubarbari electi drach.i.s. spicæ gran.x. misce, & dissoluantur cum decoctione communi florum et fructuum quantum sufficit, & dabis patienti hora exhibitionis medicinarum in diluculo. Et cum intentio curationis flegmonis sit sanguinem ipsum purificare, & maxime cum cholera sanguini permisceatur, ideo est apponendum reubarbarum cholerae euacuatium, & sanguinem mundificatium, & ad eandem intentionem potes admiscere ipsi cassie diapruanem solutium, uel electuarium rosatum mesuæ, uel electuarium de succo rosarum nicolai, si uerò cognoueris per indicia quod flegmon generetur ex sanguine cum permixtione pituitæ, uel atræ bilis, ut docuit nos Galenus in libro de tumoribus præter naturam appones cassiæ, uel turbith, uel electuarium de dactylis, uel indum, uel puluerem hieræ simplicis Galeni, quoniam euellunt omnes superfluitates à toto corpore, uel pro atra bile appones eleborum nigrum, polypodium, uel puluerem scenæ, uel confectionem amech. mundato itaque corpore sic, & ex præcedentibus phlebotomijs poteris aggredi audacter magis intentionem reuulsionis, et resolutionis, & eo quidem tempore residuum materiæ remanentis digerere procurabis, & digestiua erunt appropriata materiæ peccanti, ut si materia fuerit sanguinea cholerae admixta, syrupi sint digerentes choleram, ut est talis.

Recip. Syrupi de succo endiuie, syrupi de succo acetosæ. Syrupi rosarum ana unc.s. aquarum endiuie, acetosæ, cicoreæ ana unc.i. misce. Si uerò fuerit admixtio flegmatis cū sanguine, digeratur materia cum oximelle simplici, cum syrupo de duabus radicibus, cum melle rosato colato addendo aquas fœniculi, capillorum ueneris, & hysopi.

q ij Si uerò

Si uerò permixtus fuerit humor melancholicus non prætermittes syrupum Sabor regis. Syrupi de epithimo, de thimo, de lupulis, de fumo terre, et melle rosato, cū aquis buglossæ, borraginis, lupulorum, melissæ, fumi terræ, & huiusmodi, & eo quippe tempore, quo materia digeritur & factus est transitus flegmonis ad statum, tunc relictis ipsis repellentibus, cum resoluentibus, & maturantibus ipsum flegmonem procedes, primo tamen augmentabis resoluentia ipsis maturantibus minoratis, quia flegmonis cura est resolvere ipsam materiam sanādam à principio, igitur status flegmonis medicamento sequenti medicaberis.

Recip. radicū althææ mundæ. unc. ij. florū camomillæ meliloti anethi ana M. i. foliorū maluæ cum radicibus, uiolarie ana M. s. bulliant in sufficienti quantitate aquæ usque ad consumptionem medietatis. deinde addatur farinæ fœnugræci. seminis lini. ana unc. i. farinæ Tritici. unc. s. olei Camomillæ, amigdalārū dulcium ana. quantum sufficit ad impiguandum emplastrum. Et aduerte, & tene menti quod in quolibet medicamento quantumcunque resolutiuo ipsi flegmoni semper addere modicum de oleo uiolato, & de oleo rosato completo, propter id de calido, quod semper secum flegmon conducit. & hoc quidem emplastrum flegmoni tepidum applicabis quater in die naturali.

Ad idem ualet sequens medicamentum.

Recip. mucillaginis seminis althææ, macillaginis seminis maluæ, et mucillaginis seminis fœnugræci. mucillaginis seminis lini, ana unc. i. succi althææ unc. ij. olei amygdalarū dulcium, olei liliorū alborū, olei camomillæ, yfopi humida, ana. unc. s. olei uiolati unc. i. misce, & cum lana succida

cida in prædicto liquore madefacta, flegmonem me dica-
beris, et scias, ut sit minus fastidium patienti flegmonem,
poteris applicare parti patienti carotum, quod optime
conficeretur ex prædictis rebus una cum cera, et modico
rasinæ, quantum sufficit ad faciendum carotum, quod ex-
tensum supra corium flegmoni applicabis. Et scias quod
ex eisdem rebus, ex quibus factum est supradictum em-
plastrum in uia maioris resolutionis, poteris flegmonem
ipsum fomentare cum spongia uel filtro madefacta in
aqua decoctionis dictarum rerum, et facta quidem fomen-
tatione, mox applicabis dictum carotum. Aduentante
uero secunda parte status, ubi cognosces resoluentia non
cōplere opus suum, statim debes sollicitare ipsius flegmo-
nis suppurationem, quam utique complebis cum sequen-
ti emplastro.

Recip. radicū maluæ cum folijs, uiolarie ana m. i. s.
radicū altheæ munda, et minutim incise unc. ij. radicū
liliorum alborum unc. i. s. Bulliant omnia usque ad con-
sumptionem medietatis aquæ, deinde adde mucillaginis
seminis caulium. unc. i. s. farine frumenti. unc. s. fermenti.
unc. i. pinguedinis porci, butyri recentis, lactis mulieris
ana unc. i. olei liliorum alborum, olei amygdalarum dul-
cium ana quantū sufficit ad impinguandum emplastrum,
quod calidum loco patienti apponatur, et aduerte ne ca-
lida multū emplastra apostematibus applicentur quoniā
partes materie subtiles resolverentur, et grossum pe-
trificaretur, quod esset impedimēto maturationis, eadem
quoque emplastra frigida minimè apponantur, quoniam
sui frigiditate materiam compingerent, et maturatio
prohiberetur.

Ad idem, optime maturat, & ad suppuratio-
nem conducit, hoc sequens emplastrum.

Recip. Lactis uaccini à quo non sit extractum buty-
rum lib. i. medulle panis subtiliter triturate lib. i. succi
caulium unc. iij. croci drach. s. olei liliorum alborum unc.
iij. misce, & calidum flegmoni applicetur.

Ad idem, optime maturationem conducit se-
quens medicamentum.

Recip. Diakylonis sine gummis. unc. iij. succi caulium
unc. i. s. Croci. drach. i. cere citrinæ quantum sufficit ad
incorporandum unguentum satis densum. quod extensum
super corium per unum uel duos dies continuos patiens
poterit portare, & bene erit.

Ad idem, & est optimum, cum apparuerint
signa maturationis in flegmone, applicare ei ter
uel quater in die permutando sequens medi-
camentum.

Recip. farine tritici lib. s. olei rosati completi unc. iij.
aque fontis claræ. unc. iij. Croci drach. s. misce, & omnia
simul apud ignem benè ducantur, quousque fiat ueluti un-
guentum.

Ad idem, & est expertum in maturatione
flegmonis, si ipsi applicetur sequens medicamen-
tum repente suppurabit.

Recip. Tritici benè masticati, & stomacho ieiuno cum
saliva bene permixti lib. s. olei rosati completi unc. ij. cro-
ci drach. i. misce, & loco patienti cum assidua permuta-
tione applicetur, maturato uerò flegmone, cuius indicia
erunt mollities cum undositate apparens, carentia dolo-
ris, febris remissio, & loci tensionis priuatio. Tunc tem-
poris debes preparari ad illius disruptionem, quod si pa-
tiens

tiens ferro uel igne tereretur, disrumpatur flegmon sequentibus ingenijs.

Recip. Diaquilonis simplicis unc. ij. fermenti unc. i. olei amygdalarum dulcium unc. s. misce, & grosso modo extendatur supra petiam uel corium, & in medio pone stercore columbini subtiliter puluerizati drach. i. & flegmoni hoc applicabis stercore ipso columbino appposito in loco in quo habilior erit flegmonis disrumpcio.

Secundum ingenium est, si applicetur flegmoni maturato sequens ruptorium, eo in loco maxime, quo facilius disrumpetur flegmon.

Recip. fermenti unc. s. salis communis drach. i. aceti optimi drach. ij. pulueris cantaridarum scrup. iij. omnia simul bene misceantur, & in mortario bene conducantur quousque fiat pasta, cuius drach. s. uel secundum quantitatem flegmonis disrumpendi applicabis ipsi apostemati, super posito ceroto prædicto maturatiuo, uel emplastro supra dicto.

Tertium ingenium est, & est maxime ualidum in disrumpendo apostemata maturata, si in loco, in quo tentabis disruptionem, tres uel quatuor guttas infra scripti liquoris apposueris, eodem quippe ceroto superapposito.

Recip. Vitrioli romani unc. ij. arsenici unc. ij. sublimati unc. s. succi uitæ albæ unc. vi. cantaridarum bene trituratarum drach. ij. omnia simul bene misceantur, & ponantur in alembico, & distilletur liquor, qui erit ad modum olei, de quo duas uel tres guttas cum baculo loco disrumpendo applicabis, disrupto apostemate, et etiam cum ferro debes cautellam obseruare, ne euacuetur totum apo-

q iij stema

stema à sanie ipsa, quia cum sanies ipsa dicatur esse multum spirituosam ad similitudinem spermatis, uirtus membri, & totius, tantum debilitaretur, quod esset timendum de casu eius. Quapropter euacuato apostemate à parte sanici, statim ipsum à principio disruptionis, sic medicaberis.

Recip. Albuminis oui numero ij. salis drach. ij. boli armeni drach. i. madesiant placee stupee in dicto liquore, & per diem naturalem loco disruptionis apostematis eas applicabis, ubi uidelicet timeres fluxum multum sanguinis ad locum incisum. Vbi uero non haberes hunc timorem, sicut in suppuratis apostematibus ferè hoc nunquam est timendum. Ideo talia apostemata sic secundum plurimum medicaberis à principio suae disruptionis.

Recip. Terbentine unc. ij. uitelli oui numero i. & optime agitentur, quousque fiat forma unguenti, de quo unguento tentam factam ex petia uel ex filis eius ad quantitatem foraminis effecti, extends, & foramini impones. Demum uero ipsum unguentum extends supra petiam, & totum apostema teges. Factaq; idonea ligatura non multum quidem stricta, ne prohibeatur euentus spiritus, & calor ad membrum, & materiae residue maturatio, sic continuabis per tres dies, quoad materia fuerit sufficienter euacuata, & labia uulneris optime digesta, mundificato uero apostemate mutabis intentionem ad maiorem iteratam mundificationem, & abstersionem, & sic appones unguentum sequens, & tentam intinctam in sequenti unguento, foramini apostematis ab extremis ad fundum usque attingentem, & non cum extremis acutis ledentem.

Recip.

Recip. Terbentinae unc. ij. mellis unc. i. misce, & usui
seruato, semper super ponendo unguentum digestiuium
prius factum.

Mundificato uerò flegmone quemadmodum poteris
uidere ex priuatione generationis saniei, & ex alterius
malæ materiæ currentis ex ulcere, tunc curabis cum ab-
sterfione & mundificatione, & cum tunc indigebit
uulnus carnis generatione, & ulceris consolidatione, ideo
cum sequenti unguento procedes.

Recip. Terbentinae unc. ij. mellis unc. i. s. thuris, masti-
cis, mirrhæ, aloes ana drach. i. sarcocollæ drach. s. pulue-
rizentur puluerizanda, & omnia in mortario benè du-
cantur, & agitentur quousque fiat unguentum, & sic
continuabis usque ad ueram ipsius consolidationem.

Demum uerò, si ex inobedientia ipsius agrotantis,
aut medici ignorantis, sequeretur fraudulentum ulcus et
putridum, ex ipso iam disrupto flegmone, illius curam
relinquo prudenti chirurgico.

DE HERISIPELLA, Cap. ii.

AD HERISIPELLAM, si fuerit cum
tumore, tunc eius cura est sanguinis missio ex
basilica. & aduerte quod si tumor in Herisipella
fuerit edema, sicuti contingit hydropicis, quorum crura
edemate afficiuntur, tunc caue à phlebotomia, quoniam ci-
tissime corpus deduceretur ad hydropem, uel ad eius con-
firmationem, & esset causa perditionis ipsius agrotantis.

Si uerò Herisipella fuerit absque tumore, ut sit sim-
plex apostema adhærens pilis, tunc temporis debes caue-
re phlebotomiam, indicatur enim ex hoc choleram po-
tius

tius peccare, sanguine quidem pauco permixto. Quod si sanguis non peccans euacuetur, tunc bono euacuato, malum derelinquetur, quo fit, ut adaueta materia cholericæ ulceretur herisipella, quod maxime cauendum est in cura herisipelle.

Primo igitur ad Herisipellam sine tumore, euacuabis totum corpus sequenti medicina.

Recip. Floris cassiæ nouiter tractæ unc. i. electuarij succi rosarum nicolai drach. ij. s. misce, & dissoluatur cum aqua endiuie quantum sufficit, & exhibeatur patienti in diluculo.

Et aduerte quod apparente Herisipella sine tumore non oportet expectare digestionem in materia ante fieri euacuationem, quoniam materia peccans est cholericæ subtilis facile mobilis, & per sui naturam facile euacuabilis est, digestionem non expectata, ut uoluit Galenus in de quando et qualiter euacuare oportet.

Facta euacuatione, tunc non intendas ad digestionem materie, sed tantum ad alterationem, qua acuitas humoris remitti debet. Patienti igitur sequentem syrupum dabis.

Recip. Syrupi rosati, de succo endiuie, de succo acetosæ ana unc. s. aquarum plantaginis, acetosæ, rosarum ana unc. i. misce, & aduerte quod tua intentio in Herisipella non tantum sit remittere acuitatem materie, quantum est cum exhibitione stipticantium prohibere cursum Cholericæ ad patientem particulam, & hæ intentiones complentur per syrupum rosarum de succo acetosæ, per syrupum myrthinum cum prædictis aquis, ob quam rem, consulo, ut, facta euacuatione, cum his, quæ extra applicantur, medicemur Herisipellam, his quidem diebus, quibus

bus

bus caliditas materie remittitur, cum syrupis dictis in frigidantibus, & totum regimen consistit in ablatione uini, totaliter priuando corpus, & à carnibus, et ab ouis, & à pluribus alijs, quæ habent sanguinem, & chole-ram augmentare, & humorem exacuere possunt, de quibus est usus maximè coitus, & forte exercitiū inflama-ans, & usus rei piperatæ aliorum, coeparum, & simili-um, & ualet à principio sequens medicamen.

Recip. Succu plantaginis, solatri, semper uiuæ ana unc. vi. aquæ rosatæ unc. iij. misce, & cum petijs infusis in prædicto liquore herisipellæ medicaberis.

Et aduerte: quod in his succis non debet permisceri aliquid, quod sua humiditate emolliat, sicut est succus foliorum maluæ, lactuæ, & huiusmodi, quoniam sui emollitione timendum esset, ne herisipella ad suppura-tionē uerteretur, quæ est uia ad ulcus, quapropter sēper à principio stipticis uti debes, & obserua cautellam hanc, quod cum dilutæ petiæ super membrum herisipella-tum incipiant calefieri, statim eas amouere procura-bis, ne ab illis reuerberata caliditate ad membrum concre-scat herisipella.

Caue quoque, ne calore membri attrahente ad se pe-tiam illam, & eam exsiccante, petia illa adhaereat ipsi herisipellæ. quoniam in ipsius ablatione posset herisipel-la ulcerari, quod magnopere timendum est.

Ad idem ualet sequens medicamentum.

Recip. Atramenti lib. s. per se ipsum solum ualet ab eo intincta herisipella, & hoc propter ingredientia eius compositionem frigida esse, & stiptica.

Ad idem

Ad idem ualet sequens medicamentum.

Recip. Vnguenti de cerusa unc. ij. totum, uel illius pars extendatur supra petiam, & herisipellæ apponatur.

Ad idem, & est efficacius.

Recip. Vnguenti de cerusa unc. vi. succi plantaginis unc. ij. aque rosatæ unc. i. misce, & eo extenso supra petiā herisipellæ apponatur.

Ad idem, in augmento, & principio status ualet sequens medicamentum, & est expertum, quo statim curabitur herisipella.

Recip. Lithargirij argentei unc. vi. succi plantaginis unc. iij. olei rosati unc. ij. aceti optimi unc. i. misce & omnia in mortario plumbeo bene ducantur, quousque fiat unguentum participans de colore plumbi, de quo unguento extenso supra petiam ad quantitatem sufficientem, appones ipsi herisipellæ, hæc quidem permutando mane & uesperis, & secundum quod oportet sollicitabis quidem hæc dicta remedia, quousque eris certus de augmento herisipellæ, & de statu eiusdem, cum autem herisipella coeperit declinare, quod cognosces ex mutatione coloris ad album colorem uel ad subrubeum. Tunc temporis siste gradum ab applicatione frigidorum, quoniam illis adducere potes patientem ad alterum duorum inconuenientium, uel ad carnis mortificationem, ubi appareat color ipsius rubeus, obscurus, & sic esset periculum, ne cum infrigidantibus ipsis, Herisipella ad hestiomenum conduceretur, ob quam rem laudo derelictis tunc infrigidantibus ipsis, apparente altero illorum colorum, mane & uesperis fomentetur locus cum spongia madefacta in sequenti liquore.

Recip.

Reci.p. floris camomillæ, meliloti, fœnugræci ana M.
i. foliorum maluæ, rosarum rubearum ana M. s. bulliant
in sufficienti quantitate aque usque ad consumptionem
medietatis, deinde colentur, & colatura usui seruetur.

Facta uerò quotidiana hac fomentatione cum petia
madescentia in dicto liquore, laudo, ut abluatur locus cum
modico uini albi odoriferi calidi, hoc enim est, quod pro
hibet futuram membri mortificationem ex Herisipella.

Si uerò color membri cœperit albus apparere siste
(ut dixi) ab infrigidantibus, applicatione enim eorum
frigiditas neruis applicata, esset & foret causa tremor
is, uel alicuius spasmus ipsius membri, cū frigidum inimia
cum sit neruis.

Si uero herisipella fuerit ulcerata, uel ex me dici im
prudencia, uel malo patientis regimine, uel ex malitia ma
teriæ, quæ corripui non potuit à uirtutibus medicinarum,
ei applicabis unguentum sequens, & proculdubio sana
bitur ab ulcerata herisipella.

Recip. Lithargirij unc. iij. unguenti populeonis, ceru
sæ ablutæ, infrigidantis Galeni ana unc. s. olei rosati com
pleti unc. i. misce, & omnia in mortario bene ducantur,
quousque fiat unguentum, quod in opere continuabis us
que ad consolidationem herisipellæ.

Et hæc de Herisipella dicta sint.

DE EDEMA. Cap. III.

VM EDEMA fiat maxime ex materia pituitosa cū paulo cholera admixta, credendum est, quod maxime fiat in membris frigidis, & longe distantibus à fonte caloris corporis animalis, ut sunt crura, & pedes, cum tamen & in alijs membris propinquis fonti, & radici caloris contingere possit, aut propter natiuā caliditatem membrorum affectorum corruptam esse, aut ad minus uitiatam, quam obrem, cum tibi apparuerit membrum tumidum præter naturam deperdens quem habuit colorem, cedatque digitis illud prementibus, cum remanentia cavitatis, & uestigij impressiois, proculdubio dices membrum tale edema pati. quo fit, ut edematis causam dignoscere ualeas ipsam esse pituitosam materiam, quam, & principalium caliditas in frigidata, & particularium membrorum uirtus concoctiua defecta progignunt, ob quam rem, cum omnis curatio suo medicetur contrario, commune præceptum obseruabis, curationem scilicet edematis consistere in applicatione calefacientium, & exsiccantium.

In initio igitur curæ ipsius edematis materiam ipsam digerere debes cum his, quæ ne dum opponuntur temperaturæ materiæ pituitosæ, uerum etiam & membra ipsa confortantia, & innatam caliditatem augmentantia. Detur igitur infrascriptus syrupus per nouem dies continuos.

Recip. oxymellis simplicis unc. i. syrupi de duabus radicibus, mellis rosati colati aqua unc. s. aquarum saluie, betonicæ, buglossæ ana unc. i. misce. demum, quibusdam
apparentibus

apparentibus signis concoctionis, nonquidem complete, quoniam hoc fieri non potest, propter materiam hanc rebellem esse concoctioni, & propter uitiatam caliditatem concoquentem principalium membrorum, purgabis cum sequenti medicina.

Recip. Diacatholiconis unc. s. agarici optimi, & electi drach. i. s. electuarij indi maioris scrup. iij. electuarij de succo rosarum drach. i. & recordare, quod cum qualibet medicina euacuatiua flegmatis permiscere debes aliquod euacuatiuum cholerae, cum de se flegma non moueatur ad membra, nisi eo subtiliato, & promotum à flaua bile. Infundatur agaricus cum modico zinziberis, & salis gemmae in oximellite quantum sufficit per. x. horas. deinde facta forti expressione, omnia simul dissoluantur in aqua decoctionis yfopi, salviae, betonicae, & quatuor florum cordialium quantum sufficit, & fiat potus, qui exhibeatur patienti per duas horas ante lucem. Si uero edema fuerit uitio corruptae caliditatis hepatis non bene sanguificantis, sicut in hydrope accidit, ut crura, & alia membra corporis tumida, & edemata facta sint, purgabis corpora post exhibitos syropos sequenti medicina.

Recip. Diacatholiconis unc. s. reubarbari optimi, & electi drach. ij. spicae gran. x. agarici preparati, scrup. ij. electuarij de daetilis drach. s. infundatur reubarbarum cum spica secundum artem per. x. horas, & facta forti expressione omnia simul dissoluantur cum communi decoctione florum & fructuum quantum sufficit, & fiat potus, qui patienti exhibeatur modo dicto. Et aduerte quod omnes medicinae, quae à nobis in capite de hydrope fuerunt dictae, eadem conferunt in edematica passione hydrope coniuncta. Facta hac prima purgatione in materia cum dicta

dicta euacuatione, laudo, ut iterato digeratur materia, & euacuetur; quoniam diuturnæ ægritudines maxime pendentes à pituita, paulatina indigēt digestionē, paulatinaq; & successiua euacuatione, replicabis igitur syrupum sequentem per nouem dies continuos.

Recip. Syrupi de iua Nicolai, quod si ei iungatur timor de hydropē, dabis syrupum de cicorea cum reubarbaro nicolai, mellis rosati colati, ana unc. s. aquarum ysopei, iuæ, capillorum ueneris ana unc. i. misce, apparente concoctione, & si non completa in materia, dabis patienti per duas horas ante lucem sequentem medicinam.

Recip. Diacatholiconis unc. s. pulueris hieræ simplicis Galeni drach. s. pulueris turbith boni & gummosi scrup. iij. pulueris reubarbari scrup. ij. spicæ, zinziberis, salis gemmæ ana gran. iij. omnia simul misceantur, & cum decoctione communi florum & fructuum, quantum sufficit, dissoluantur, & fiat potus.

Et aduerte, quod post purgationem materiæ procurabis unā simul procedere cum remedijs per intus exhibitis, & per extra applicatis, ut his & illis materia edematis corrigatur, & membra innatæ caliditatis uigentia redantur, laudo igitur, ut quolibet mane per duas horas ante cibum detur patienti bolus infra scriptæ mixturæ.

Recip. Diagalangæ unc. i. triasandalini drach. s. diatrio pipereon drach. ij. diarhodonis abbatis unc. i. s. misce, cum syrupo de duabus radicibus fiat mixtura, eisdem quoque diebus mane & uesperis diluantur membra edemata cum sequenti decoctione, uel cum spongia madefacta in prædicta decoctione, locus fomentetur.

Recip. Saluiæ, roris marini, florum sticados montani, maioranæ, florum camomillæ, iuæ ana M. s. salis nitri, salis gemmæ

gemmæ, alluminis ana drach. ij. bulliant in sufficienti quantitate aquæ cineris, siue lixiuij, usque ad consumptionem tertiæ partis, deinde colentur, & colatura usui seruetur. Vbi uerò crura essent edemata, eorum fiat lotio cum prædicta decoctione, uel sequenti.

Recip. Aquæ cineris lib. xx. florum camomillæ, radicū ebuli, ana. M. i. salis communis lib. s. aceti albi optimi unc. iij. misce, et bulliant usque ad consumptionem medietatis, deinde colentur, & colatura usui seruetur.

Ad idem ualet sequens lotio, & est multum experta in terris maritimis.

Recip. Aquæ maris lib. xx. aceti optimi lib. ij. bulliant insimul usque ad consumptionem quartæ partis, deinde ipsa dicto usui seruetur.

Ad idem, scias quod conferunt omnes aquæ Termarum calidæ, sapientes naturam uel salis, alluminis, uitri, & salis gemmæ. quod si patiens assiduum usum frequentet in dictis balneis, proculdubio ab edemate, & præcipuè in cruribus existente, sanabitur. Quod si prædictis non sanabuntur membra edemata, laudo, ut his ingenijs sequentibus patiens gubernetur.

Primum est, cauterizare mēbra huiusmodi cum actuali cauterio pluribus in locis, ipso enim nedum extrahetur aquositas pituitosa talem progignens affectionem, uerum etiam membra exonerata confortabuntur, ut inde nutrimentū melius concoquere ualeant, et superfluum secernere.

Secundum ingenium est, ut membrum tale taliter affectum: siccetur cum applicatione sequentis emplastri, positi supra corium ad quantitatem conuenientem, & positum

positum supra edematam partem membri affecti.

Recip. Fermenti unc. vi, cantaridarum subtiliter pulverizatarum drach. i. salis communis drach. iij. aceti fortissimi quantum sufficit ad incorporandum uelut unguentum quoddam, quod extensum supra corium modo dicto membro applicetur, ipsumque non amouebis à membro per spatium decem horarum, quo eleuato apparebunt tibi uesticæ aqua plenæ, supra quas appones folium caulis perunctum butyro recenti, & sic mane, & uesperis foliū mutabis, et uidebis copiam aquositatis facile exire à membro edemato. quod si mēbrum tale ad ulcerationē cōducetur, nimio quidē calore adurente apparēte in mēbro, mox eleuato folio caulis apponere debes sequens unguentum.

Recip. Vnguenti de cerusa unc. i. s. litargirij unc. ij. succi plantaginis unc. i. olei rosati unc. s. omnia simul misceantur, & in mortario ducantur, quousque fiat unguentum: quod usui seruetur. eo quippe unguento ulcera corrigentur, & aquositas pituitosa extrahetur, & edema sanabitur. Quod si hæc non contulerint, hoc remedium sequens debes edemati applicare.

Recip. Saluie siccae, roris marini, betonicae ana unc. s. carui, dauci, anisforum, foeniculi ana drach. ij. puluerizentur omnia subtilissime, & prædictus puluis super aspergitur spongiæ siccae ad quantitatem membri edemati, eamque illi superalligabis, & sic mane, & uesperis continuando, uidebis dissolutum edema, & hæc de edemate.

VM SCABIES secundum plurimum fiat ab humore per uiam adustionis sanguinis, uel cholerae, uel melancholiae, uel per uiam falsi flegmatis de super redundantis ad totum corpus, laudo, ut apparente pruritu, & rubedine in membris totius corporis scabie afflictis, quod fiat phlebotomia secundum diuersos situs per responsum ad materiam peccantem, ut si fuerit ex sanguinis adustione, cuius indicium erit pruritus, & rubedo membrorum, ut diximus, tunc fiat phlebotomia ex basilica dextri lateris, & extrahatur sanguis in pondere unciarum. vi. consentiente robore, & etate. Si uero scabies ex adustione cholerae fuerit, cuius indicium, est temperatura aegri cholericum uehementem, & acutus pruritus, & citrinitas tum loci scabiosi, tum etiam exeuntis à pustulis scabiosis. Tunc remittatur ebullitio in cholera, & phlebotometur eadem basilica brachij eiusdem, cum sanguinis extractione pondere unciarum. vi. Quod si flegma falsum scabiei causa fuerit, cuius indicium, est uiolentus, & intollerabilis pruritus sine apparentia rubedinis, uel citrinitatis, in praedictis fiat phlebotomia satis minuta ex eadem basilica usque ad tres uncias sanguinis ad plus in pondere. Quod si adustione melancholiae scabies trahat originem, cuius indicium, est carentia fortis pruritus, & liuiditatis apparentia in colore membri scabiosi, & pustulati, cum exitu sorditiei liuidae uergentis in nigrum, tunc temporis phlebotomabis saluatellam sinistrae manus cum extractione sanguinis pondere unciarum vi. Quod si patiens consuetus sit pati emorrhoidarum fluxum, ea-

rum fiat apertio cum sanguisugis applicatis emorrhoidibus, & extrabe sanguinis uncias iiij. Et attende, quod non est credendum illis, qui dicunt, quod in scabie apparente non debet fieri phlebotomia, ne natura tentans exonerare se, impediatur à suo opere, quoniam cum in scabie materia plurima uitiata sit ad intra uenas, non est timendum fieri phlebotomiā, & si etiam tractus sanguinis ad extra uenas fiat ex eo, quod in multitudine peccantis materiae existentis ad intra uenas, & euacuatae per phlebotomiam iuuamentum maius adfuerit, quàm nocumentum, quod posset contingere ex aliquali adhuc per phlebotomiam retractione materiae ab extra uenas ad intus, fiet enim ex ipsa phlebotomia natura uigentior supra residuum materiae remanentis, ad naturam regulandam ab intus ad extra uenas. Et caue ne ante totius corporis euacuationem etate adhuc tollerante inungas scabiem, quoniam plerunque facta inunctione corporis porositates obserantur, quo fit, ut materiae male intus peccantes, prohibita expiratione earum, magis putrescant, et febres inducant, sicut ferè in omnibus contingit præmittentibus unctiones euacuationi, facta igitur antedicta phlebotomia, laudo, ut peccans materia digeratur cum sequenti syrupo, ualet enim in omni materia adusta faciēte scabiē.

Recip. Syrupi de fumoterræ, de lupulis, de endiuia, mellis rosati colati ana. unc. s. aquarum scabiosæ, fumiteræ, cicoreæ ana. unc. i. misce, et laudo, ut eo tēpore quo digeritur materia, quotidie in mane per quatuor horas ante cibum, ad prouocandum magis scabiem ad cutim, patiens utatur sequenti balneo.

Recip

Recip. foliorum maluæ cum radicibus, uiolariæ cum radicibus ana. M. ij. bulliant in sufficenti quantitate aquæ. usque ad consumptionem tertiæ partis, deinde colentur, et cum colatura diluat se patiens in omnibus membris scabiosis. Apparentibus uerò post signis digestionis in materia purgetur patiens cum sequentibus pilulis, si pilulæ sibi sint magis familiares, uel cum sequenti medicina in forma boli, uel in forma potionis ad libitum patientis.

Recip. pilularum de fumoterræ scrup. ij. aurearum nicolai, foetidarum, ana scrup. s. misce, & fiant pilulæ numero. v. Vel sic.

Recip. diacatholiconis. unc. i. cōfectionis amech. drach. s. electuarij succi rosarum scrup. iiij. misce, & fiat bolus cum saccharo, uel fiat potus cum decoctione communiflorum & fructuum quantum sufficit, cum qua bulliant foliculorum senæ, polypodij quercini, summitatum fumiterre ana drach. ij. & detur patienti duabis horis ante lucem. Et aduerte quod cum hæc sit euacuatio eradicatiua, ante phlebotomiam, uel ante syruporum assumptionem, recordare debes de lenitione precedente cum Cassia fistula, uel cum diaprunis non solutiui, uel cum tamarindis, uel cum trociscis de uiolis sine scamonea, quæ omnia multum leniunt euacuando humores adustos, his euacuationibus tum phlebothomia, tum pharmacia factis, poteris audacter trāsire ad unctiones in scabie conuenientes.

Ad scabiem puerorum, in quibus nulla adhuc præcescit euacuatio propter ætatem non consentientem, plurimum ualet sequens unguentum sine aliquo timore.

r iij

Recip.

Recip. olei rosati.unc.iiij.salīs cōmunis drach.i.s.butyrī recentis loti unc.i. omnia simul bene misceantur, & in mortario benè ducantur, donec fiat unguentum molle.

Ad idem, & ualet in pueris, & in sequentibus ætatibus, & ante euacuationem, & post euacuationem, & est expertum bene. si quotidie ante ingressum lecti propè ignem subtilissime membra scabiosa, uel totum corpus inungatur sequenti unguento.

Recip. Terbentine lotæ in aqua rosata.unc.iiij.succi limonis unc.i.s. Butyrī recentis. unc.i. uitelli oui numero i. salis comunis.drach.ij. olei rosati.unc. ij. misce, & diu omnia agitētur in mortario donec fiat unguentū pro scabie.

Ad idem, ualet sequens unguentum non nisi præcedente digestionē, & totius corporis euacuatione, & ubi scabies esset plurimum crassa.

Recip. succi lapacij acuti, & succi fumiterræ, succi plantaginis ana unc.i. litargirij argentei.unc. iiij. Terbentine lotæ cum aqua rosata.unc. ij. Cerusæ ablutæ, butyrī recentis loti ana unc.i. s. succi limonis unc. ij. uitelli oui numero.ij. salis communis unc.i. olei rosati unc.i. s. misce, & omnia simul in mortario plumbeo bene ducantur, uel agitentur, donec fiat unguentum.

Ad idem, & est aqua mirabilis, cum qua patiens debet scabiem inungere. facta forti, & subtili dilutione,

Recip. Aquæ distillationis lapacij acuti lib. ij. succi plantaginis unc. iiij. aquæ rosatæ unc. iiij. succi limonis unc.ij. litargirij unc. .vi. cerusæ unc. s. sublimati unc.i. s. salis communis unc. s. sulphuris uiui drach. iiij. puluerizentur

tur puluerizanda subtilissime, & cum aquis misceantur,
 & in infusione maneant per diem naturalem. Demum po-
 nantur omnia in alembico, & lento igne aqua distilletur.
 Et scias, quod prædicta aqua non solum confert scabiei,
 sed etiam ad delendum crustas morbi gallici. & enim non
 solum tolluntur crustæ morbi gallici, sed etiam earum ue-
 stigia delentur, & scias, quod quemadmodum præcedens
 aqua multum cōfert ad scabiem sanandam, ita plurimum
 conferunt aquæ termarum sulphuræ, ueluti de poreta, de
 Abano, de Petriolo, & huiusmodi, euacuato enim corpore
 & à superfluis bene mundato, si in prædictis balneis pa-
 tiens balneetur, uidebis super hoc iuuamentum præstans.
 Et unum tibi dico, sicut experientia compertum est, si ad
 huc uehementi, & seua scabie totum corpus occupante
 quis molestaretur, si peteret pisanas termas de aquis, quæ
 balnea in comitatu pisarum sic dicta sunt, certe uidebis
 miraculum, cum non tantum à qualitate manifesta, quan-
 tum à proprietate sua possunt huic conferre.

Ad idem.

Consulo, ut eo tempore quo patiens scabiem inunctio-
 nem fecerit, semper de mane apparente luce, consulo, uel
 laudo, ut utatur sequenti balneo calido in toto illius cor-
 pore, mox exiens e balneo ingrediatur lectum calidum,
 dormiat, & sudet.

Recip. Foliorum lapacij acuti, foliorum fumi terræ.
 foliorum maluæ cum radicibus, foliorum borraginis ana
 M. iij. furfuris ligati in petia M. ij. siliginis M. iij. bulliant
 omnia in sufficiente quantitate aquæ, usque ad consum-
 ptionem tertiæ partis, deind e colentur, & colatura usui
 seruetur. Et hæc de scabie.

r iij

DE MOR-

AD MORPHEAM, & alias cutis de-
fædationes originem habentes ab humore me-
lancholico, consulo, ut purgetur materia pec-
cans cum sequenti medicina.

Recip. Diasenæ lenitiui unc. i. Cassiæ nouiter tractæ
unc. s. misce, & fiat potus cum aqua decoctionis polypo-
dij quercini, Epithimi, Thimi, & aliorum fructuum, &
florum omnium communium, & demum digeratur ma-
teria, nulla facta phlebotomia in tali curatione, quoniam
augeret causam Morpheæ cum sequenti syrupo.

Recip. Syrupi de fumo terræ, de Epithimo, de Thi-
mo, de Endiuiâ ana unc. s. Aquarum borraginis, melissæ.
fumi terræ, ana unc. i. misce, continuato isto syrupo per
septem dies continuos. purgetur materia sequenti purga-
torio duabus horis ante lucem.

Recip. Diasenæ lenitiui drach. vi. confectionis amech.
drach. ij. electuarij succi rosarum drach. i. misce, & fiat
potus cum prædicta decoctione.

Facta purgatione, laudo, quod ungantur omnes corpo-
ris partes morpheæ affectæ cum sequenti oleo calido
uesperi cum ibit dormitum.

Recip. Olei de tartaro, uini albi potentis unc. iij.

Ad idem, ualet sequens unguentum.

Recip. Olei de Tartaro unc. ij. olei amygdalarum
amararum unc. i. succi lapatij acuti unc. i. s. cæræ quan-
tùm sufficit, et fiat unguentum, quo inungatur morpheæ
modo dicto.

Et aduerte, quod cū uesperi fiet dicta unctio, de mane
continue

continuè diluatur locus affectus morphea cum sequenti aqua.

Recip. Aquæ distillationis lapatij acuti lib. iij. interiorum mellonum cum seminibus lib. ij. ouorum hirundinum numero decem, salis nitri unc. s. Tartari uini albi optimi unc. ij. omnia simul misceantur puluerizatis puluerizandis, & ponantur in alembico & distilletur aqua, & usui seruetur,

DE COXIS, ET PVSTVLIS
APPARENTIBVS IN FACIE,
Cap. VI.

CVRATIO PVSTVLARVM apparentium in facie, quas communi nomine coxos appellant, regulatur Dieta, & ab initio sic ordinanda est.

Primo, inungatur patientibus dieta non multiplicatiua sanguinis cholericæ, uel flegmatis falsi, cum secundum plurimum eorum materia immediata sit sanguinis acuti, uel cholera multitudo, uel ipsius falsi flegmatis, caueat igitur ab omnibus cibarijs calidis, quemadmodum sunt carnes, & cuiuscunque condimenti commixtae, multus usus ouorum quantuncunque recentium, omnesque res salsae, & ex falsis omnia facta condimenta tales affectiones progignunt. ita & omnia piperata. i. condimenta facta ex pipere, quibus associatur Zinziber, cinnamomum, garyophyli, macis, & huiusmodi, caueat quoque patienti a coitu, tanquam à re admodum obnoxia, cum ex coitu immoderato humores exacuantur, & fiât tunc materia

terie preparatae ad generationes talis affectionis, principium igitur euacuationis erit capere infrascriptum bolum per duas horas ante prandium.

Recip. Floris cassie nouiter tractae unc. i. carniū Tamarindorum unc. s. misce, & fiat bolus cum saccharo, sequenti uero die consulo, sanguinis missionem ex Epatica cubiti dextri cum extractione sanguinis quinque unciarum, sequenti uero die pro alteratione temperaturae calidae hepatis capiat patiens in diluculo sequentem syrupum.

Recip. Srupi de succo acetosae, de succo Endiuiae, ana drach. vi. de fumo terrae unc. s. aquarum seminum communium frigidorum, lupulorum, fumi terrae, ana unc. i. misce, captis tribus de praedictis syrupis, laudo quod iterato patiens phlebotomet saluatellam sinistrae manus cum extractione sanguinis pondere unciarum iij. continuet uero patiens syrupos usque quo septimum ceperit syrupum, octauo uero die apparente signo concoctionis in materia purgetur sequenti purgatorio.

Recip. Seminis acetosae, plantaginis, endiuiae ana drach. ij. quatuor florum cordialium ana M. s. tamarindorum unc. s. Iuiubarum, sebesten, ana numero decem, Carnium prunorum damascenorum, passularum enucleatarum ana unc. s. bulliant in sufficiente quantitate aquae usque ad consumptionem medietatis. Deinde cum colatura dissolue floris cassie nouiter tractae drach. vi. electuarij succi rosarum drach. i. Confectionis amech. dia prunis solutiui, ana scrup. ij. & fiat potus. quiescat tamen patiens post purgationem per duos, uel per tres dies.

Demum

Demum post meridiem faciat uenarum emorrhoidarum apertionem, cum extractione sanguinis pondere unc. iiii. precedente tamen clysterio lenituo.

Peractis uerò his euacuationibus, tum cum farmatijs, tum cum phlebotomijs uesperis cum patiens ibit dormitum, uolo, quod inungatur ei loca affecta ab illis pustulis cum sequenti unguento mane uerò totam sibi faciem cum infra scripta aqua.

Vnguentum tale est.

Recip. Nucleorum persicorū torrefactorum, & subtiliter puluerizatorum unc. i. succi plātaginis, semper uiuæ ana unc. s. cerusæ ablutæ drach. i. s. cum cæra quātū sufficit fiat unguentum molle.

Ad idem, & est unguentum expertum. & ad modum ualeat uesperis. inuncta facie.

Recip. Succu citri unc. ij. cerusæ unc. s. sarcacollæ drach. ij. salis communis drach. i. olei rosati unc. s. lithargirij argentei drach. vi. omnia simul in mortario benè ducantur. demum superaddendo modicum aquæ rosatæ pone in pomo citri, bulliant duabus ebullitionibus continuè cum baculo bene ducendo.

*Ung. in
pomo
citri*

De mane uerò abluatur facies cum aqua dicenda.

Recip. Aquæ rosatæ lib. s. aquæ distillationis lapatij acuti, lib. ij. Coralliorum rubeorum, margaritarum ana drach. ij. camphoræ drach. i. puluerizentur puluerizanda et omnia simul bulliant unica ebullitione; deinde colètur, & colatura usui seruetur.

*Aq. pr.
Facie*

Ad idem, & est expertum, & secretum, si patiens ter uel quater in die abluat sibi faciem cum infra scripta aqua, quæ hæc est.

Recip.

*ma
stabi
s*

Recip. Camphoræ drach. ij. cerusæ ablutæ unc. i. cice-
rum rubeorum lib. s. interiorum mellonum lib. i. ouorum
hirundinum numero decem, margaritarum drach. ij. se-
minum bombacis drach. iij. salis communis drach. ij. succi
limonis unc. iij. tartari uini albi unc. s. puluerizentur
puluerizanda, & contundantur contundenda, & infun-
datur omnia insimul in lib. x. aquæ distillationis lapatij
acuti per duos dies naturales.

Demum omnia insimul ponantur in alembico, &
distilletur aqua, qua utatur patiens modo dicto, procul-
dubio sanabitur ab huiusmodi affectione.

FINIS.

BENEDICTI VICTORII

FAVENTINI DOCTRINALIS

EMPIRICA DE FEBRIBV.

DE QVIDDITATE, ET MODIS

FEBRIS IN GENERALIS,

Caput primum.

FEBRIS A FERVORE dicta est, quia nostra corpora feruendo febriunt, & per febrem in ebullitione ponuntur, ob quod Galenus dixit in prima particula aphorismorum commento 16. Febris est calor naturalis mutatus in igneum, & quoniam non potest in igneum mutari, nisi corpus ex toto afficiatur. Ideo dicimus febrem esse affectum & caloris naturalis, & totius corporis humani, ob quod princeps in prima quarti dixit, febrem esse totius corporis qualitatem afficientem cor, ideo & morbum communem consueuimus eam appellare.

PRIMO, quia eius nocumentum communicatur toti corpori.

SECUNDO, quia communicatur calori naturali per totum corpus expanso. quod non contingit alijs morbis afficientibus corpora nostra. Quæ febris curanda à nobis habet tria genera principalia, ut in primo de febribus ad Glauconem Galenus scripsit: & secundum numerum trium partium existentium in corporibus humanis tria sunt ipsius febris genera. Sunt enim membra,

bra, humores, & spiritus, necessaria ad esse humani corporis. Quoniam ut scribitur à Principe prima primi canonis. Ab eis naturalitas corporis humani primitus resultat. Quòd si feruor hic primo uel successiue sit in his membris, nocumentum manifestum causans in actionibus naturæ ipsorum.

VNUM genus febris habemus: quod genus dicitur Ethica, quasi habitualis facta, & affixa. Si uerò idem feruor in humoribus tanquam in subiecto primo consistat impediens actiones consuetas naturæ, ipsius humoris, uel totius corporis, humoralem febrem nuncupabimus. Et est alterum genus febris. Quòd si calor ebulliens in spiritibus fuerit ipsos impediens in actionibus naturæ: uel actiones naturæ impediens per ipsos calefactos spiritus, erit tertium genus febris, quam Ephemeram dicimus, unius diei duraturam tantum, ab Ephemero animali dicta: de cuius uita meminit Aristoteles in vi. de animalibus. Scias tamen quòd febris sumit diuersitatem generum solum diuisione rerum corporalium existentium in corpore humano. Cum & alia plura ibi sunt, à quibus non possunt genera febrium distinguui, ut accidentia, & uirtutes, & Complexiones. Ab harum enim diuersitate ut pote in corpore, febres non distinguuntur. Quare dicam febrem esse corporis affectionem: siue membra, siue humores, siue spiritus affecti fuerint. Quoniam autem febris Ephemera breuis terminationis est, & à toto genere salubris, ideo in presenti modicam habebimus sollicitudinem de ea. Remittens me ad ea, quæ à principe scripta sunt in quarto Canone. & à Galeno in primo artis curatiuæ ad Glauconem. Et quoniam aliorum duorum generum scilicet putridæ & Ethicæ

Et Ethice i. habitualis. Febris putrida sæpius occurrit humanis corporibus. Ideo noster processus erit circa curam febrium putridarum. Quarum quædam sunt acuti morbi, quædam uerò non acuti, sed Cronici, iuxta Sermonem Galeni in secunda particula aphorismorum commento 19. Ideo noster processus erit à Curatione febrium putridarum acutarum, Demum ad curationem reliquarum ueniemus. Et quoniam febrium putridarum quædam sunt continuæ. Quædam interpolatæ.

Primo de cura febrium putridarum continuarum sermonem tractabimus compendiosè. Deinde de alijs.

DE QUIDDITATE FEBRIS

PUTRIDAE CONTINVAE, ET

acutæ in generali,

Cap. II.

VOLENTES acutam continuam febrem cognoscere, dicamus cum Galeno in secunda particula aphorismorum commento 19.

Quòd febris acuta continua est, quæ cum uelocitate sui finis est magna, etenim ob materiam eius factam esse subtilem et mobilem cum uelocitate finem suum attingit. qui est uel salus, uel mors. Et quoniam ex ueloci motu materiæ subtilis hinc inde male afficiuntur membra nostri corporis, et eorum uirtutes. Ideo in ipsis seua fiunt accidentia, ideo dixit quòd est magna iuxta etiam tenorem uerborum Galeni in prima particula pronosticorum dicentis: Magnitudinem morbi debere metiri iuxta sæuitatem accidentium. Vel dicitur febris continua acuta: quia cum uelocitate sui motus, in ea est timor, ut ait

Galenus

Galenus in loco præallegato, propter enim uelocem motum materiae curretis de membro ad membrum, et idem in aphorismo præallegato acutorum morborum &c.

Ait, uirtutes corporum in tantum molestantur, ut terrentur, ut etiam ipse patiens, & medicus, & assidentes ipsi de futura timeant morte. et ideo dixit in ea est timor, Et propter hoc habetis duo.

Primum quod medicus omni solecitudine, & prudentia debet se preparare ad Curationem febrium acutarum continuarum.

Secundo, modum pronosticationis in generali in febribus acutis. Semper scilicet timorem in ipsis pronosticari.

DE CAUSIS CONTINVAE ACUTAE

FEBRIS IN GENERALI

Cap, III.

ET FEBRIS continuæ acutæ in generali ad sunt causæ: quas Medicus debet cognoscere antequam ad curam accedat, ut est dictum Galeni, in primo regiminum acutorum, commento tertio, ostendentis. Neminem debere febrem curare, nisi nouerit causam, Item, primo de febribus ad Glauconem dicit Galenus. Quod oportet Medicum aegritudines, & causas, & tempora earum cognoscere. Sic igitur huius febris Tria erunt genera causarum, iuxta modum determinationis Galeni in tertio tegni, & in libro de causis pulsuum: causæ scilicet antecedentes coniunctæ, & primitivæ. Quæ ad nostrum modum loquendi consuetum secundum Galenum, ad duo possunt reduci, scilicet ad genus causarum

causarum intrinsecarum & extrinsecarum. Causæ igitur
coniunctæ huius febris continuæ in genere, est ipsa putre
do, quæ licet multotiens non iungatur cordi per se, per
putridam tamen effumationem ad cor ipsum attingit, ut
dicam putredinem cum effumatione putrida esse causam
coniunctam febris. Quapropter cum intentio Cura
tiua ex tertio tegni sit causam remouere ægritudinis, re
cte considerabis hanc febrem non posse amoueri, nisi
amota putredine unâ cum putrida effumatione ad cor.
Cuius causæ coniunctæ aliæ etiam sunt non multum di
stantes ab ea, quas uulgus medicorum appellat etiam
causas coniunctas, ut est prohibita transpiratio, & euen
tatio humoris, qui in nostro corpore nō potest euentari,
qui afficitur calore extraneo, & ita putrescit, iuxta illud
Aristotelis quarto metheororum: Putredinem esse corru
ptionem innati caloris ab aliena caliditate in uno quo
que humido. Huius autem prohibite transpirationis cau
sa est, humorum coartatio in uenis. Nam cum ipsi
coartantur & ingrossantur ibi, prohibetur eorum euen
tatio. Cuius coartationis humorum causa est oppila
tio. Quapropter si omnes has rerum causas coniun
ctas uelimus dicere, immediatiorem tamen causam cæte
ris, dicemus esse putredinem ipsam cum effumatione pu
trida ad cor. Quare ipsius Medici intentio curatiua
in ipsa erit, sollicitare remotionem oppilationis, coarta
tionis humorum, prohibite transpirationis, et putredinis
cum sua effumatione putrida. Causæ uerò antecedentes
continuæ febris acutæ, erit multitudo humorum existen
tium ad intra uenas grossorum & uiscosorum, qui dicun
tur esse causæ obstructionis meatuum corporum, & inde
prohibite transpirationis, & ita putredinis, & post pu
trida

tridæ effumationis, & ipsius febris. Quare medicus in actu practico solers in præseruando ab hac febre, debet suis temporibus sollicitare æquationem grossorum, & uiscosorum humorum (qui utique dicuntur esse obstructionis meatuum corporis) & eorum à corpore euacuationem.

Secunda causa antecedens, potest esse siccitas quædam magna reperta in uenis corporis humani, ut contingit in inflamatiua æstate, propter quod natura cogitur ad uenas trahere multitudinem humorum, & præcipue calidorum; quia habiliores sunt ad motum, à quorum caliditate uelut ab extraneo, humores in uenis supercalescunt, & putrescunt, & febres faciunt. Causa uerò primitiua, est causa extrinsecus operans, quæ primitiua dicitur, quia primum mouet antecedentes causas scilicet & coniunctas. Coniunctæ autem & antecedentes eam mouere non possunt, sicut est aeris intensa caliditas, à qua non solum spiritus inflammantur, sed & humores. Et sic à calido extraneo putrescunt humores febres causant: ut plerumq; contingit in æstate ualde calida.

Secunda causa primitiua, potest esse mala qualitas impressa aeri, ut in locis pestiferis, in quibus aer mala illa, & pestifera qualitate affectus, ingrediens corpora, humores nostri corporis afficit, & sic putredinem quandam causat, quam pestilentiam dicimus, de qua infra sermonem habebimus.

Tertia causa primitiua potest esse uehemens frigiditas aeris, à qua serrantur porositates corporis, ut inde fumi mali exhalare non queant. Et quasi per Antiperistasmum supercalescit eos humores. Et tanquam à calido extraneo putrescunt, & febres putridas acutas causant,

causant. ut plerunque contingit euentus febrium continuarum in tempore hyemis. Aliæ autem primitiue possunt esse causæ à cibo, & potu secundum diuersitatem qualitatum illis aduenientium, à quibus possunt humores in corpore putrescere, & febres causari. Et hæc pro causis generalibus prædictæ febris.

DE SIGNIS CONTINVARVM,

ET ACVTARVM FEB-

brium in generali.

Cap. IIII.

IGNA, quibus febrem continuam acutam dignoscemus, generaliter sunt. Capitis dolor, materia enim febris cum sit in continua ebullitione à superfluo putrido calore mali effumant vapores, qui attingentes pelliculas cerebri malitiam complexionis causant in eis, & extendendo solutam continuitatem: propter quod capitis dolorem efficiunt.

Secundo, capitis calor, & totius corporis, quoniam cum materia faciens hanc febrem dicatur esse in ambitu totius corporis, tunc caliditate totum corpus afficit. Et quia fumi eleuati leues, caput attingunt. ideo caput, & totum corpus calet, hoc autem non contingit in alijs febribus non acutis.

Tertio, febris intensio, quoniam cognoscitur per continuum augmentum caloris in toto, quia materia eius est subtilis, & de facili inflammabilis. Ideo propter hoc intenditur in caliditate cordi communicata, propter quod febris continuo augetur.

S ij Quarto

Quarto, caliditatis penetratio ad interiora manus tangentis cum caliditate mordaci. cuius causa est materia febris subtilis, & facile penetrabilis, uehementi caliditate fundata potius in sicca materia. Ideo caliditas manum tangetis facile penetrabit. Cuius oppositum contingit in febre Ethica. Cum enim calidum sit in humido membrorum, potius ad lenitatem quandam, & anodinam caliditatē declinat.

Quinto, uigiliarum instantia, cum enim uapores à minera putredinis eleuati ad cerebrum, calidi & sicci, sint natura ignei: apti sunt sua caliditate resolvere cerebri humiditates, & uigilias inducere. fit enim somnus naturaliter humido ac frigido.

Sexto, angustia totius corporis, & inquietudo. Materia enim febris continuæ subtilis est, et mobilis, et hinc inde ad omnes corporis particulas mouetur. ut hanc pungendo, alteram agitando, non relinquit membra in uno situ quiescere, nec totum corpus.

Septimo, sitis intollerantia, & uehementia. Cum enim à minera putredinis facientis hanc febrem continuam acutam, eleuentur uapores calidi, & sicci, ad superiores partes: ut ad orificium Stomachi, ad Meri, ad linguam, & ad palatum, efficiunt caliditatem, & siccitatem in membris illis.

Octauo, Ariditas, & ardor linguæ, & palati, propter eandem dictam causam.

Nono, pulsus uelocitas. Cum enim febris sit calor extraneus in corde accensus, quanto febris maioris fuerit acuitatis, tanto intensiore calore extraneo cor afficietur. Quare etiam cor tunc maiori euentatione indigebit, propter quam pulsus uelocitatur: & quia motus
tus

tus anhelitus sequitur motum pulsus : ideo uelocitatur anhelitus, & uelocior redditur.

Decimo, urina rubea, tincta aliquando multa citrinitate, quia rubedo & citrinitas caloris affectus sunt, & quanto est gradus rubedinis, uel citrinitatis maior, tanto ab illo dijudicabis maiorem calorem. & sic à minera febris contingit signum inseparabile rubedo urinæ, similiter tinctura citrina. Nec mireris si in primis diebus non appareat rubea, uel citrina : quia materia peccans non bene permixta adhuc sanguini est. Et hoc modo nisi in primis duobus, uel tribus diebus, urina sic apparuerit: non debetur phlebotomia in febre continua in primo die, uel secundo: quia materia non bene adhuc sanguini permixta est. Quòd si talis permixtio prima die apparet, fiat phlebotomia eadem die. Verum cum permixtionis signa non nisi in secunda uel tertia die apparent : consulo, ut eodem quoque tempore phlebotomia fiat.

Vndecimo, præter hæc, quæ dicuntur à Galeno in primo ad Glauconem, est etiam apud eum carentia horripilationis, uel rigoris, uel typi. Dixit enim in secundo de differentiis febrium: Proprium est ipsarum continuarum non horrere. huius dicti causa est: quia rigor, Typus, seu horripilatio, contingunt ex materia faciente febrem, sparsa ad lacertos, & corporis musculos. Considerate tamen, quòd in acuta continua potest esse rigor: ut in casu, quo multa esset materia ad intra uenas cum uirtute expulsiua forti: ut eius pars expellatur ab intra uenis ad extra ad musculos faciens rigorem: permanens autem materia in uenis putrida multa, continuam faciet febrē. Et sic in continua simul apparebit rigor: sed non est ri-

f ij gor

gor interpolata: quoniam non seruat ordinem perioditionis.

Duodecimo, est tempus mensurans febrem continuam acutam comparatione ad interpolatam: quia in hac febre non inuenitur terminus 24. uel minus horarum, ut in interpolatis inuenitur. Sed continua afflictio usque ad totum tempus status inclusiue. Quod si cum omnibus his signis cognoueris materiam cholericam peccare in hac febre, eueniet tibi febris magnitudo, & intensio. Et ideo si uideris febris intensiorem cum accidentium comitantium seuitia, iudicabis hanc febrem continuam esse à cholera.

Decimotertio, paraphrenesis, & in somno loquutio frequens: somnia terribilia. Quum enim à materia putrida faciente febrem eleuentur uapores calidi, & sicci: qui afficientes spiritus animales in cerebro, promouēt eos ad deseruiendum uirtutibus animalibus ad operationes naturæ suæ contrarias: & sic loquuntur nescientes se loqui. Et nota quod hæc signa dicta plenius uerificantur: si cætera illis proportionata concurrent: ut ætas iuuenilis, & æstas, regio calida, & sicca, præteritum regimen. Quod si prædicta omnia signa reperiantur in corpore iuuenis: in tempore æstatis, in regione calida, & sicca, cum præterito regimine calido, & sicco, iudicium tuum efficietur certius; Quod illa febris erit continua acuta. Et hæc de signis.

DE CVRA FEBRIS PVTRIDAE

CONTINVAE ACVTAE IN

generaliper uictus rationem,

Cap. V.

FEBRIS, ueluti re magis alterante corpora, indiget aere declinante ad frigidum, & humidum, quia contrariatur causae facienti febrem acutam; & febrī ipsi, quae est caliditas, & siccitas. Et ideo exponatur aeger febriens ad aerem naturalem frigidum, & humidum: si naturaliter talis non est, artificialiter talis fiat: & disponatur cum folijs salicis, nenufaris, uitis, cannarum, & similium irrorata Camera cum aqua rosata; & haec omnia per totum cubiculum spargantur, & manibus aeger ea tractet, & odorans, ex his remittetur caliditas febris acutae, & humectabuntur spiritus, & calor naturalis ad intra, obseruandi tamen sunt duo canones in tali herbarum applicatione.

Primus, quod haec herbae collectae sint ante solis ortum: ne humiditas, & frigiditas nocturna, caliditate solis remittantur.

Secundus canon est, quod in principio paroxysmi non applicentur herbae aegro: neque per cubile spargantur. Tunc temporis enim calor naturalis retractus ad intra, extranea frigiditate magis concentraretur: & per hoc principium paroxysmi produceretur. Similiter alteretur aer camerae per irrorationem factam frequenter cum aqua rosata, uiolata, nenufaris: & cum cæteris aquis frigidis: in quibus plerunque apponantur Sandali, camphora. Haec enim ultra hoc quod infrigidant, & humectant, etiam cor confortant. Potest quoque fieri

f iij pomum

pomum, quod patiens post paroxysmi principium odorando manibus tractet.

Recip. Florum nenufaris, florum rosarum, uiolarum ana M. i. contundantur, & cribellentur. Demum adde sandalorum alborum & rubeorum: ana drach. ij. Camphoræ drach. s. puluerizentur, & cum modico aquæ rosatæ incorporentur, & fiat pomum.

Fructus etiam laudantur, non ut edantur, sed ut manibus tractentur. cuius generis sunt citonia. Limones, & similes ad frigidum, & humidum declinantes: fugiat autem quantum potest, ne frigida manibus teneantur in principio augmenti febris: quia tunc calor naturalis incipit expandi ad exteriora, & forte frigidityte percepta iterum concentraretur, & paroxysmus prolongaretur. Et reprehendendi sunt illi. qui nedum in principio paroxysmi ægris balnea ad pedes, & manus adhibent cū aqua frigida, sed etiam in augmento: quia in augmento dubium est de concentratione caloris naturalis, & paroxysmi prolongatione. In declinatione etiam, quum natura calorem putridum ad extrema dispensare conatur, impeditur ab eo opere cum aqua frigida. Tamen irregulariter operando suadeo, si in febricitante cauma fuerit, et dubitamus uirtutem deficere, in cura tunc non prohibemus irrorationem factam cum aqua frigida: ut aqua rosata, uiolata, Nenufaris, & balneationem extremitatum in iisdem. Imo & potum eiusdem aquæ concedemus: quia maius iuuamentum est: quod euenit ægro in custodia uirtutis, & securitate à morte, quam nocumentum, quod proueniret ex aliqua morbi prolongatione.

De cibo autem dico, quod indicatione sumpta à morbo constante uirtute, in principio ex toto debemus auferre cibum. Et ideo si uoluerimus regulariter gubernare acute febrientem. Si uirtus ægri constet indicatione sumpta à morbo, nihil cibi dabimus: quia morbus semper indicat de sui ablatione, cum sit res præter naturam. Morbi uerò conseruatio est ciborum exhibitio. Ideo indicatione ad morbum habita, & ad uirtutem constantem, nihil dabimus. Procedemus igitur à primo die inceptionis febris usque ad quartum hoc modo, si cognoueris per accidentium seuitatem, quòd crisis in quarta futura sit: ut sit capitis dolor fortissimus, febris intensio uehemēs, sitis, uigilia, inquietudo, paraphrenesis, usque ad quartam diem exclusiue, & inclusiue nihil dabimus: exclusiue, quia diuerteretur natura conuertens se ad cibum à morbi pugna: inclusiue, quia est dies Crisis, & si improprie, in quo respectum habemus & ad cibum dandū, & ad medicinam. Quòd si times uirtutem à symptomatibus seuis debilitari, erimus contenti solo potu aquæ hordei, dispensando secundum horas comestionis consuetas, ut horis prandij, cœnæq; sumat aquæ hordei unc. x. & blandiendo siti in medijs horis possumus unc. iij. aquæ prædictæ exhibere. Si uerò in ægro cognouimus consuetudinem fuisse multi cibi: & quòd tale corpus resolutioni accommodum est, ut sunt cholericæ corpora, tunc possemus uenire ad ptisanæ collatæ exhibitionem. Quòd si æger & assidentes conqueruntur de cibo pauci, & exigui nutrimenti, poterimus dare ptisanam non collatam. Et sic in his diebus usque ad quartam, ubi crisin impropriam tamen expectamus in ægritudine acuta, uel peracuta, his cibis contenti erimus. Sed uetularum iurgia, & opprobria

& opprobria uitātes, ægrū hac dieta regemus usque ad
 quartā. Primo inceptions morbi die nihil comedat, Se-
 quenti die enemate præcedente, quod uentrem mundet et
 intestina à fecibus abstergat, demus medullam panis loti
 decocta in aqua communi sine sale. Vesperī, idem fer-
 culum exhibeatur, & cum istis continuetur usque ad quar-
 tam. Quod si uideris uirtutem non sustentari cum præ-
 dicto cibo, consulo, ut detur panis in iure pulli decocti, &
 macri, & sic procedendo usque ad quartam, transacta
 quarta die, in qua Crisis non apparuit, quia accidentia
 non fuere tanta sæuitatis ante quartam, ut in ea potue-
 rit crisis apparere, usque ad septimam æger dietandus
 est dieta grossiori, et sic suaserim dari hordeum fractum
 decoctum uel in simplici aqua, uel in iure pulli sine sale,
 secundum uirtutis tollerantiam, una cum lacte quatuor
 seminum communium frigidorum, & maiorum, uel cum
 lacte amygdalarum dulcium. Quod si timor esset de
 repletionē capitis propter amygdalas, cōdiatur amygdæ-
 le sic. primo depillētur, deinde ponātur in aqua calida per
 v. uel vi. horas: et in prædicto tēpore quinquies aut sexies
 agitētur cū baculo: sic enim euacuabuntur à uiscositāte,
 qua febri inimicabantur, et capiti, et exhibeantur tunc, et
 consulo, ut procedamus mane, & uesperī, sic cibando us-
 que ad septimum. In septimo cum sit dies crisis, à cibo
abstineto, & à medicina. Post septimam, si crisis ad
 undecimam, uel quartamdecimam prolongatur, cibandus
 est æger grossiori dieta. Et sic conueniens eius dieta
 erit assumere secundum horas consuetas cibandi; fercu-
 lum ex pane loto decocto in iure pulli: concedes quoque
 lactucam, endiuuiam, decoctas in eodem iure, uel in aqua
 simplici, cum modico aceti, uel cum uino granatorum,
 nisi

nisi pectoris mala dispositio uetet. Quare si æger tollerare potest usque ad undecimam binam cibationem mane & uesper, ex ferculo hoc facto, uel ex pane decocto in iure pulli cum oleribus dictis, sic procedes. Si uerò ægri uires hanc dietam sufferre nequeant, exhibe pulli carniū contusarū liquorem ad pondus unc. v. semel tantū in die in iure dissolutarū, unā cum ferculo facto ex lactucis, & endiuia. uesper autem contentetur solo hordeato cum lacte seminum communium frigidorum, uel lacte amygdalino. Quod si expediens sit, & urgeat necessitas maioris cibationis, detur mane & uesper. contusum pulli, uesper tamen in minori quantitate quā mane, ne uirtus noctu à materia morbi in concoctione faciendā, ad cibi concoctionem reuocetur. Vnum tamen nota. Quod carnes semper alterentur ad frigidum, & humidum, cum lactucis, & similibus. ut endiuia, acetosa, plantagine, spinachijs, uel cum seminibus communibus frigidis maioribus, uel cum buglossa. Quod si uirtus ab undecima usque ad quartadecimam bene constabit: tunc dietam subtiliorem præcedentem eliges, ratione status, in quo silentium habere oportet. Quare constante uirtute laudarem, ut æger solo hordeato semel in die, aut pluries uescatur, secundum uirtutis tenorem, uel cum lacte seminum communium frigidorum, uel lacte amygdalarum, secundum quod expedit uirtuti.

Aduentante uerò quartadecima, quæ dies est crisis radicalis, si uirtus non reclamāt, nihil cibi dandum est. Acutæ enim ægritudines in quatuordecim diebus iudicantur. Quod si in quartadecima uirtus fuerit alleviata à materia morbi, iudicabimus terminum illius febris saluum esse. Sin accidentia aucta fuerint, iudicatis timorem

timorem egri. Deinde in offerendis egro cibis, considerandum est, quod cibaria, quæ in talibus febribus concedantur, non sint summæ frigiditatis: quia cum digestio calido celebretur, à summæ frigidis impeditur, & humor incrudabitur, & digestionis minus obediens reddetur. & ideo non conuenit in digerenda materia febris aqua cucurbitæ, citruli, cucumeris. Plerumque enim contingit cum febre ipsa uirtutem debilitari, & tunc si darentur summæ frigida, calor naturalis debilis ab intensa frigiditate obtunderetur. Itaque cum solis frigidis febres non curantur, consulo, ut remissæ frigida permisceantur frigidis, ut causæ febrem facienti repugnemus: remissæ uerò frigidis uirtutem digerentem iuueamus. Si igitur endiuia, uel lactucam febrienti concesseris, non inconueniens erit aliquid buglossæ permiscere, uel borraginis, intentione habita ad solam herbarum alterationem, ubi uerò indigeremus maiori apertione aliter fiet, ut postea dicemus.

Secundo considerabis, ne cibaria febrienti dulcia exhibeantur, indicatione sumpta à causa febris acutæ continuæ. Quum enim ipsa sit cholera, uel humor alius calidus. Dulcia uerò in choleram, uel humorem calidum facile conuertantur, ideo prohibebis dulcia. Et per hoc reprehendo eos, qui saccharum exhibent febrientibus acute, quum saccharum ipsum declinet ad cholerae conuersionem, Mel quoque indicatione sumpta à febre, & eius causa, febrientibus non est concedendum, tum quia calidum, tum quia dulce, nec in cibis solum à melle, sed etiam syrupis digestiuis abstinere debemus. Vnde stante caliditate in ætate, complexione: regione, & tempore, ægritudine, & causa eius. non dabis mel rosatum

tum collatum.

Tertio considera, quod cibaria putredini parata acute, & continue febrientibus dari minime debent, ut sunt fructus, poma, pira, Melones, citruli, etiam olera, quæ facile putrescunt, quia sua humiditate putrescibili febris causam augerent. Ideo recordare, si aliquando concedere uelis poma, pira, & similes fructus coctos: non facias hoc cibi gratia, sed appetitus excitandi causa, olera autem a nobis concessa in febribus non expectant in stomacho putrefactionem.

Quarto considerabis, ne cibaria stiptica febrienti acute exhibeantur, ut sunt fructus stiptici, citronia, carnes tostæ, quia omnis febris materialis cum ab opilatione penadeat, stiptica magis opilant, & cum in omni febre, curæ nobis sit, uiarum apertio, Stiptica uerò uias obstruunt, & per hoc opilant. Ex his omnibus concludo, quod cibus in acutis continuis febribus conuenientissimus est ptisana colata, uel non colata. has itaque primo exhibeatis ægro.

De potu in febre continua acuta loquor. Vinum porò auferri uolo, quia calidum: febris autem calida est, & omnis complexio distemperata suo simili augetur. secundo quia uinum ad caput euaporat. In acuta autem febre continua, uapores ad caput eleuantur, propter quod augerentur simul à duobus uaporibus accidentia, quæ capiti accidunt ex febre, ut capitis dolor, paraphrenesis, Vigiliarum instantia, quia à uaporibus calidis quādoque humiditates resolvuntur resolutione ad uigilias præparante. Quod si id corpus uino assuefactum est, detur uinum aquosum, & imbecille, multa aqua dilutum, & album. Si uerò febri coniungeretur uirtutis debilitas: Cum propter simboleitatem, quam habet uinum cum spiritu, & sanguine humano:

ne humano, est de bonis, & citissime restaurantibus uirtutem. Quare tunc admittas uinum album, odoriferum, aromaticum, quia maius iuuamentum est, quod euenit aegris in restauratione uirtutis prostratae, quam est nocumentum, quod ex aliquali augmento febris accidit, ut Galenus docet. primo ad Glauconē, in cura febris Sincopal. cap. 13. & 12. methodi cap. 5. & 6. Si enim duo contraria accidentia consequentur, inspicere oportet, quod eorum sit fortius. Si enim sincopis fortior esset febre, uinum concedemus. Sin febris fortior sincopi, à Vino abstinendum est, quia febrem auget, quae mortis occasio esse posset Summatim autem dico, quod ubi in aliquo tēpore febrium putridarum uirtus esset admodum resoluta & accidentia febris essent quieta, ita ut non timeremus de maiori resolutione uirtutis propter accidentia ipsa, tunc expertum est, uinum dare in omni tempore febris esse satis cōueniens, quoniam semper Medicus debet esse sollicitus de eo, quod magis suspectum est. & est resolutio uirtutis, & tunc confortabimus uirtutem, non adaugendo accidentia, quae quietant. quod si ex uini potu tunc etiam accidentia adaugerentur, maius erit iuuamentum, quod eueniet in restauratione uirtutis, quam sit nocumentum eueniens ex aliquo auctis symptomatibus, ubi uerò in febribus putridis accidentia aegrum inquietarent, ad huc stante debilitate uirtutis uinum nō dabo: ab eo etenim in tantum possent accidentia concrefcere, ut aeger necaretur. Quod si illi debilitati uirtutis cum saeuitate accidentum uolueris succurrere, alia inueniemus ingenia paulo infra dicenda. Potus igitur febricitantium febre putrida conueniens sit aqua ordeī non multae decoctionis, uel aqua decoctionis seminum endiuiae, Seminū lactucae cum uino granatorum

granatorum, uel iulep uiolato, quod si in huiusmodi febribus adhuc uirtus sit resoluta. cum seuitate accidentium: Laudo potum iuris pullæ macræ, Cuius decoctio non dicatur esse multum longa: eo enim iusculo alterabitur mala complexio calida, & uirtus confortabitur nutrimento equali.

Potus autem febrientis, ubi febris fortior est sincopi, quod ex pulsu uehementi discernes. est uinum granatorum cum aqua buglossæ succus de ribes. succus acetositis citri, quæ & caliditatem remittunt, & cordialia sunt. Potus uerò conuenientissimus in febre acuta continua, est aqua hordei: et ideo laudo, quod iste potus non permutetur. Aquæ uerò hordei est multiplex decoctionis, ideo non approbo: ut febrienti cum cibo detur aqua hordei multæ decoctionis, quia hæc cibum corrumpit multa hordei uirtute. Aqua uerò hordei, quæ cum cibo, et extra cibum conceditur continue febrienti sit paucæ, uel mediocris decoctionis, quia tunc et sitim sedat, & totum corpus refrigerat atque humectat. Potus etiam febrientis conueniens est uinum granatorum medijs saporis, nisi obstante pectoris ægritudine, aut stomachi debilitate: quia tunc possumus dare aquam Endiuie cum iulep uiolato, aut alio potu conuenienti uti possumus, ut est sequens.

Recip. Seminũ Endiuie, plantaginis, acetosæ, lactucæ ana. drach. iij. Bulliant in quatuor lib. aquæ limpide usque ad consumptionem medietatis, deinde coletur & colaturæ adde uini granatorum unc. iij. Iulep uiolati unc. ij. iterum lento igne bulliant quousque elongetur iulep.

Neque turberis, si quipiam concedant in febre quotidiana, uel quartana uinum esse idoneum, quoniam hoc est abusuum: cum & ipse febres sint, et putredinem habeant.

Idco

Ideo in eis uino etiam neglecto, poterimus talem potum exhibere.

Recip. Radicum foeniculi, petroselini, buglossæ, Endiuie ana unc. i. bulliant in lib. v. aquæ currentis claræ usque ad consumptionem medietatis. Deinde coletur, & colaturæ adde succi pomorum dulcium, uini granatorum dulcium ana unc. ij. cinnamomi electi drach. s. & iterum lento igne bulliant cum saccharo usque quo fiat iulep longum maxime cõueniens in febribus, cuius causa est materia frigida, ut pituitosa, uel melancholica, & hæc de potu febricitantium in generali dicta sint.

DE SOMNO.

IN HORA paroxismi principij particularis expertum est. somnum febrienti admodum nocuum esse. Et ideo ab eo tunc cauendum est. Ratio est, quoniam in principio paroxismi, retrahitur calor ad interiora, & materia submergitur: in somno uerò idem calor retrahitur, & ad interiora uertitur. Quo fit, ut due sint cause submersionis caloris naturalis: Vna somnus: Altera principium paroxismi, ex quo facile principium paroxismi prolongaretur: & timor esset, ne calor naturalis propter multos modos submersionis eius in principio paroxismi suffocaretur. Ideo tunc omnino cauendus est somnus, in augmento uerò particulari paroxismi febris, simpliciter prohibendus est somnus. ratio est, quoniam in hora augmenti fit expansio caloris ad exteriora: in somno uerò fit retractio caloris ad interiora, & sic ex somno, in augmento posset reddi principium paroxismi. Dico hoc uerum fore, quando uirtus

do uirtus in febre fuerit obtenta à prauis humoribus. Vbi uerò natura prauos humores in febre uicerit, tunc in augmento, & maxime in ultima parte augmenti, poteris somnum concedere febrienti, & in statu similiter. Et hoc dixit princeps in prima quarti, & in quarta primi, cum dixerit, & forte apud statum non nocet. Et hanc sententiam uoluit Galenus in secundo aphorismorum Commento primo illius aphorismi, in quo morbo somnus laborem prestat. etc. Vbi ait: quòd si fuerit uirtus uicta à prauis humoribus in augmento, & statu paroxismi, non concedes somnum, cum ex eo mala sequantur symptomata, ut erunt, dolor capitis, inquietudo, uertigo, & mentis alienatio: Vbi uerò dixit Galenus: in eisdem temporibus uirtus prauos uicerit humores concedatur somnus: quoniam tunc uirtus fortis benè concoquet prauos humores, in declinatione uerò. Somnus conuenit, iuxta illud principis: & in declinatione somnus plurimum iuuatius est, hortor igitur uos, quod in febribus, in quibus prauis humoribus uirtutem obtinebunt in temporibus particularibus febriū principij augmenti, & status, non cōcedatis somnum: in declinatione uerò non inconueniet somnus.

DE VIGILIA MAXIME ATTEN-

DERE DEBETIS.

ICIMVS quod in temporibus uniuersalibus febris, non sinatis uigilias ipsas adaugeri: quoniam propter uigiliam superfluam admodum debilitantur spiritus animales: quo fit, ut illi non rectè deseruiant uirtuti animali: et sic in febribus ex superflua uigilia plerunque contingunt deliria, & paraphreneses,

t tum

tum etiam quoniam in uigilia spiritus sunt in continuo motu ex motu uerò calefient, & inflamabuntur: quo fit, ut humores eadem inflammatione inflammentur, & incendium addetur augmento febris.

DE EXERCITIO.

DICIMVS quod cum corpus febriciens localiter moueri non possit, loco exercitij ordinentur ei frictiones totius corporis: non fiat aut hoc, nisi corpore praeuacuato: quoniam non euacuato corpore, facile ex frictionibus agitabuntur humores, & materia febris, & febris, & symptomata augmentabuntur.

DE INANITIONE, ET REPLETIONE.

ERTVM est, cum febris putrida sit agritudo de repletionem, quod inanitio ipsam curabit, ex Hippocrate secundo aphorismorum aphorismo xxij. Hortor igitur uos, quod in omni tempore febris, corpus teneatur euacuatum, seu inanitum: quia omnis tunc eius repletio est mala, cum agritudo de repletionem adaugeatur repletionem.

DE ACCIDENTIBVS ANIMAE.

A VDEAT aeger, et non tristetur, gaudeat cum gaudentibus, praecipue cum medico, offerendo sibi crebro pecunias, quoniam citius sanabitur.

DE CVRA

DE CVRA FEBRIS PVTRIDAE CON-
TINVAE ACVTAE PER MATERIAE
concoctionem. Cap. VI.

NVM obseruabis in hac cura, quod si mor-
bus fuerit continuus, acutus: et furiosus: quod
ex accidentium seuitate, & uehementia, di-
gnosces, ut ex capitis dolore, siti intollerabili, inquietudi-
ne, & totius corporis fastidio, & illis multum auctis ir-
regolari curatione materiae digestionem non expectamus
immo morbi, uelocitate materiam euacuabimus. Secundo
considerabis, dato quod materia non esset furiosa, sed ex
modo suae substantiae cum facilitate educi posset: tunc ante
digestionem euacuare licebit, ut contingit in materia sub-
tili ad motum apta. Quam sententiam, & Auicenna,
& Galenus sequuti sunt in libro. Quando, & qualiter
euacuare oportet, in materia igitur furiosa non praece-
dente digestionem sequenti pharmaco utere.

Recip. Mannae granatae electae unc. ij. uel floris cassiae
nouiter tractae drach. vij. reubarbari optimi, & electi
drach. ij. spicae gran. x. Diaprunis solutiui scrup. iij. Infun-
datur reubarbarum cum spica in aqua endiuiae cum mo-
dico uini albi odoriferi ad x. horas. Deinde fiat fortis ex-
pressio, & omnia simul dissoluatur cum decoctione com-
muni florum, et fructuum quantum sufficit cum qua bul-
liant Tamarindorum unc. s. et fiat potus.

Quod si aegritudo non fuerit furiosa, & materia ex
modo substantiae suae obediens erit euacuationi, & non
rebellis, non expectata digestionem euacuabimus eam se-
quenti pharmaco.

Recip. Mannæ granatæ electæ unc. ij. uel cassiæ nouiter tractæ unc. i. electuarij ros. Mesuæ drach. ij. misce, & fiat bolus cum saccharo, uel dissoluatur cum aqua decoctionis Tamarindorum, ac florum ac fructuum quantum sufficit.

Quod si materia non fuerit furiosa, & non obediat, & ex modo suæ substantiæ det nobis indutias ad digerendum, cōsulo, ut præcedēte enemate lenitiuo, incipias materiam ipsam digerere. Enema lenitiuum tale est.

Recip. hordei non excorticati, ut melius abstergat: foliorum maluæ, uiolarie ana M. ij. bulliant in sufficienti quantitate aquæ usque ad cōsumptionem medietatis. Deinde de colatura

Recip. Lib. i. sacchari rubei unc. ij. olei uiolati unc. iij. uitelli oui numero. i. salis communis drach. ij. misce. & fiat clystere. Postea uerò digeratur materia. & moneo, ut in digerendo materiam consideres substantiam materiæ peccantis, et qualitatem eiusdem. Si enim substantia materiæ fuerit subtilis: quod ex urinis ad citrinitatis, et subtilitatis gradum tendentibus cognoscēs, per uisus penetrationem per omnes partes urinæ. Tūc procedemus cum syrupis ingrossantibus, ut syrupo uiolato, iuiubino, de endiuiā gentilis. i. syrupo composito, syrupo de succo endiuiæ, cum aquis appropriatis, ut plantaginis, endiuiæ, acetosæ. Si autem materia fuerit substantiæ grossæ, cum syrupis materiam subtiliantibus, ut oxizaccara, syrupo acetoso simplici, syrupo de endiuiā, qui ualet in utraque materia, Secundo considera qualitatem materiæ peccantis. Et quia materia peccans est calida, immo semper syrupi sint in frigidatiui, non ultima in frigidatione, quia prohiberetur resolutio, & digestio per in crudationem humorum, sint ergo frigidi, non tamen ultimo frigidi. Tertio considera, quod

quod in digerenda materia in febribus istis, attendere debet ad confortationem principalium membrorum, hepatis maxime, quod est minera generationis humorum, & cordis, quod fundamentum, & radix est uitæ. Vbi igitur materia subtilis esset, & calida, ualet syrupus sequens.

Recip. Syrupi uiolati, syrupi de Endiuiâ, de succo acetosæ ana unc. s. aquarum buglossæ, cicoreæ, acetosæ, ana unc. i. misce. Syrupus uiolatus remittit acuitatem caloris præternaturalis, et est cordialis. Syrupus de Endiuiâ remittit caliditatem præter naturalem, & hepar confortat, syrupus de succo acetosæ ualet pro corde, & mire prodest in febribus incensuïs. Syrupus in materia febrili ad grossum declinante is est.

Recip. Acetosi simplicis, syrupi de endiuiâ ana drach. vi. aquarum buglossæ, cicoreæ, endiuiæ ana unc. i. misce. Tempore uerò eo, quo fit digestio in materia, consulo, ne uenter ægri stipticus seruetur: sed quotidie si natura non est mollis alui, tamen arte lenitio custodiatur. Clysteria autem sint lenitiua solum, & præparantia ad euacuationem materierum existentium in uisceribus: non autem attractiua sint à longinquis. Quia cum materia existens in uenis sua subtilitate sit ad motum parata, ex hisce acutis clysteribus agitata materia ad periodum moueri posset. In clysteribus itaque non ponatur hiera nec simplex, nec composita, nec electuarium aliquod solutiuum, nec olea multum attractiua, & calida, nam ultra hoc, quod attrahendo, materiam agitant, totius etiam corporis calorem augment. Sint uerò enemata ex decoctione rerum lenientium tantum, ut de herbis, Malua, Bismalua, Violaria, Blitis, Spinachia, caulibus, & similia ad frigidum, & humidum declinantia. Non negabimus cassiam, si fortis

t iij fuerit

fuert stipticatio, neque mel uiolatum, neque rosatum. Sed si uenter obediet lenitionibus, contentus ero cum decoctionibus apponere saccharum duarū coctarum, oleum uiolatum, mel uiolatum, cum uitello oui, & sale, secundum modum prius dictum. Hoc autem enema quotidie fiat, nisi aliunde uentris lenitio fiat, quia scimus quod superfluitates primæ digestionis fouent causas febris, & coniunctas, & antecedentes.

Quod si patiens enemata abhorret, alio ingenio conducamus uentris lenitionem: Et sic consulo, ut omni mane ante cibum capiat infrascriptam decoctionem, ad quantitatem unc. iij. quolibet mane.

Recip. Iuris pulli sine sale, & sine aliqua pinguedine unc. vi. carniū prunorum damascenorum numero. v. passularum enucleatarum unc. s. bulliant simul usque ad medietatem iuris: deinde coletur sine expressione, exhibeatur ante cibum per unam horam. Vel fiat etiam hoc.

Recip. Aquæ claræ unc. vi. Cassiæ fistulæ cum toto cortice, & medulla unc. s. frangatur cassia per portiones bulliant in prædicta aqua ad tertiam partem, coletur, & colatura tepida exhibeatur modo prædicto.

CONSIDERANDUM, quod præsens digestio in hac febre continua acuta debet fieri à primo die inceptionis febris, uel à die Secūda post euacuationem minoratiuam usque ad septimam diem. Quod si urgeat necessitas euacuationis, non habebis excusationem in sexta die ad exhibendam medicinam eradicatiuam. Quod si necessitas non urget, caue ab exhibitione pharmaci in sexta. Quia posset materia moueri ad crisim in sexta, & tunc forte impediretur motus crisis, quem natura intendit in septima, et tunc ab exhibito pharmaco tantum natura debilitari

tari posset, quod aduentante crisi in septima, uirtus non sustineret pugnam morbi. Neque in septima euacuare debet: quia est dies crisis, in qua nihil agendum. In octaua uero preparabis te ad euacuationem materiae, apparentibus signis digestionis, cum quibus & qualibus, dicam. postea, euacuatione facta, si uideris multum materia indigestae relictum fuisse: propter quod febris suum acumen continuaret: iterum preparabis te ad digestionem iteratam. Syrupi secundae digestionis sint non solum alteratiui complexionis calidae, & siccae, sed & aperitiui uiarum, et oppilationum remotiui, a quibus febris ipsa fovebatur per fomentum putridum.

Syrupus conueniens in digestionem est talis.

Recip. Syrupi dinarij scilicet bisantini, syrupi de en-diui ana drach. vi. aquarum^a absinthij, in quacunque febre cronica, et acuta, post septimam appone absinthium, quia stomachum confortat, et hepar, & cholerae acuitatem remittit, buglossae, cicoreae ana unc. i. misce. Et sic continuabis hanc secundam digestionem in materia faciente febrem acutam, obseruatis his, quae prius dixi, scilicet quod uenter quotidie leniatur. Neque patiens in digerendo materiam sit sollicitus, ac cupidus in comestione alicuius rei uel in potu impediende digestionem, ut succi fructuum scilicet cucumeris: melonum, citrulorum, cucurbitarum, quia prohibent resolutionem, & materiae digestionem impediunt. Apparentibus autem signis digestionis facta euacuatione in octaua, consulo, nisi urgentissima fuerit necessitas euacuationis eradicatiuae, quod ipsa non fiat nisi post decimam quartam, urgente necessitate euacuationis fiat in duodecima, quia non est dies periculosa. Quod si dies duodecima maioris inquietudinis esset, et co-
t iij actus.

actus esses eradicatiue euacuare, nolo desistas, sed con-
sideres horam aduentus acerbationis per septem ho-
ras ante, eodem die euacuare poteris, uel in fine duo-
decimi dici, hæc sunt pro intentione digestionis. Quod
 si coactus esses ultra prolongare digestionem secundum
 ordinem prolongationis febris, intentio magis sit ad ape-
riendum, quàm alterandum, quia longa actione caloris
putredinalis materia illa erit incinerata, & facta melan-
cholica: quare indiges maiori apertione, quàm infrigi-
datione. Et sic syrupi tui erunt, syrupus de duabus radi-
 cibus, syrupus de quinque radicibus, syrupus de lupulis,
 syrupus de pomis compositis, et similes aperitiui syrupi,
 cū aquis appropriatis, aqua fœniculi, appij, lupulorum,
semper addendo aquam buglossæ, ratione cordis.

DE CVRA FEBRIS PVTRIDAE CONTI-
 NVAE ACVTAE PER EVACVATIONEM
 materiae. Cap. VII.

LET NON te lateat, quod euacuatio in huius-
 cemodi febribus fieri potest duplici ingenio,
 aut phlebotomia aut pharmatia. Bene igitur
 considera, si in huiusmodi febre continua acuta conue-
 niat phlebotomia, & quia in pluribus in principio agri-
 tudinis fieri debet, quia euacuatio est uniuersalis, Moneo
 ubi uocatus es. ut signa phlebotomiæ consideres, & est
 ætas iuuentutis, complexio sanguinea, Tumor faciei, ac
 oculorum inflatio cum rubedine, uenæque in oculis tumen-
 tes, & apparentes, caliditas in toto corpore, consuetudo
 ad phlebotomiam, si horum plura signa adsint cum urina
 rubea grossa, febrientem phlebotoma ex basilica lateris
 dextri

dextri cum extractione sanguinis tenore uirtutis obseruato. Dato quod urina non esset grossa, rubea, uel citrina attestans dominio cholerae, considera si corpus sit iuuenile, musculosum, sanguineum: tunc non obstante dominio cholerae, phlebotomare poteris, non tamen copiose, ac si solus peccaret sanguis, uel cholera sanguini permixta. Vnum tamen dico. Si febriens continua acuta tibi occurrit, etate, et uirtute consentiente, a principio ipsum phlebotomando non peccabis, quia minera intra uenas est, et uenae sectio a uenis non sanguinem solum, sed etiam alios humores putrefieri aptos, peccantes educet. Hoc igitur generale sit praeceptum, quod in febre acuta continua, a principio, et maxime in tertia die phlebotomabis aegrum, quia tunc materia peccans bene permixta est sanguini. Quod si sanguis peccaret uel per se, uel cum alio humore, copiose phlebotomare audacter potes: facta phlebotomia digestionem incipies secundum modum dictum, aduentante die euacuationis primae iam dictae, dabis febrienti medicinam sequentem, praecedente lenitiuo enemate, uel uentris lenitione, uel alio ingenio celebrata. Quia corpora quae euacuare uelis, oportet fluxa facere.

Recip. Carnium prunorum damascenorum numero. x. tamarindorum unc. s. iuiubarum, sebestenana numero xy. passularum enucleatarum unc. s. quatuor florum cordialium, buglossae, borraginis, rosarum, uiolarum ana drach. ij. liquiritiae mundae drach. iij. bulliant in sufficiente quantitate aquae usque ad consumptionem medietatis. Deinde colentur, cum colatura dissolue Mannae electae unc. ij. uel florum cassiae nouiter tractae drach. vi. reubarbari electi drach. i. s. spicae gran. vij. infundatur reubarbarum cum spica secundum artem per nouem horas: diaprunis soluti-

ui,

ui, electuarij de daetilis ana drach.i. dissoluantur omnia
 & fiat potus, qui exhibeatur duabus horis ante lucem,
 dormiat super ipsum per duas horas, uel unam cum dimi-
 dia. Deinde usque per totum tempus vi. uel vii. horarum
 maneat uel in lecto, uel in camera deambulando, si potest
 clausis fenestris, finita ac completa actione medicinae,
 quod ex siti, et somni aduentu dignoscet, dabis ei lotium
 aquae hordei unc. v. uel iuris pulli sine sale cum modico sac-
 chari absterfui. i. sacchari duarum coctarum, lotiuo sumpto
 per horam dormiat, quia somno corroboratur uires corpo-
 ris euacuatione debilitatae, postea sumat prandium secun-
 dum modum superius dietae ordinatae. Sequenti die per
 tres horas ante cibum fiat sequens enema lotium tale.

Recip. Aquae hordei unc. xv. sacchari duarum coctarum
 unc. ij. uitelli oui numero. i. misce, & fiat clystere. Quod
 si medicina exhibita, non absoluitur patiens a febre, ac-
 cedes ad secundam digestionem residui materiae peccan-
 tis, ut diximus, dando Syrupos appropriatos. Apparenti-
 bus uero signis digestionis in materia, consulo, ut iterum
 purgetur materia sequenti medicina.

Recip. Diacatholiconis drach. vi. electuarij rosati me-
 suae drach. ij. agarici electi scrup. iij. zinziberis, salis gem-
 mae, si non affuerit impedimentum ex parte pectoris ana
 gran. iij. reubarbari electi drach. i. s. spicae gran. v. infunda-
 tur agaricus cum suis correctiuis in oximelle simplici per
 nouem horas. Similiter reubarbarum infundatur in aqua
 endiuiae, & modico uini albi odoriferi quantum sufficit
 per totidem horas. Deinde fiat fortis expressio, & cum
 decoctione communi florum, & fructuum quantum suffi-
 cit, dissoluantur, & fiat potus, qui exhibeatur duabus ho-
 ris ante lucem, modo assumptionis medicinarum ante, &
 post

post supradicto.

Si uerò ab hac secunda digestionē, & euacuatione materie, patiens à febre non absoluitur, cōsulo, ut tertia uice digeratur materia suis syrupis prædictis. Deinde purgeatur materia sequentibus pillulis, ut

Recip. pilularum aggregatiuarum. scrup. ij. Agarici trociscati scrup. i. reubarbari electi scrup. s. Diagridij grana. i. misce cum syrupo uiolato. fiant pilulæ numero v. Exhibeantur mane per duas horas ante lucē. Et scias quòd hæ pilulæ conferunt in febrium declinatione uniuersali: quia sunt magis euacuativæ humorum grossorum, qui per incinerationem facti sunt. Quòd si his pilulis adhuc non liberatur aeger à febre, credatis michi, quòd materia non solum peccat qualitate, sed etiam modo substantiæ scilicet quia materia ex processu febris erit incinerata. & ingrossatum est, & ueluti in cinerem reductum, quodam caloris putredinalis fomentum. Et ideo consulo, ut in processu utamur aperitiuis fortibus, non negligentibus tamen extinctionem putredinalis caloris. Præterea cum longo, diuturnoque tempore febris præterito, aeger uehementer debilitatus est. recte procedemus digerendo & aperiendo, potius quàm euacuando. Idque cum cibis medicinalibus, quibus notabilis uiarum apertio fit: & conducetur materia ad uias urinæ, uel sudoris, uel alterius cuiusdam euacuationis insensibilis. Quòd si illis præparetur materia ad uiam secessus leui quadam medicina: si non semel, pluribus tamen uicibus facilem uiam habebit ad euacuandum. Consulo igitur, quolibet mane aeger ante diluculum capiat sequentem potionem, per septem, uel nouem dies continuos.

Recip.

Recip. Radicum foeniculi: radicum petroselini: radicum
apij: radicum Buglossæ: radicum Endiuie ana unc. s. Cice-
rum rubeorum. unc. i. Bulliant omnia in sufficienti quanti-
tate iuris pulli ad medietatis consumptionem. Deinde co-
lentur, & colaturæ adde de syrupo cicoreæ cum reubar-
baro unc. i. si reubarbarum abhorret, loco eius exhibe sy-
rupū bisantinū, uel syrupū de duabus radicibus. Quo iure
hausto, statim panis se cooperiat, ut dormiēdo, si possibile
est, sudor prouocetur. si sudor nō prouocetur notabilē ope-
rationē per uias urinæ uidebis. Assumpto hoc iure, si ad se-
cessum materiæ declinent, exhibeto pilulas sequentes.

Recip. Pilularum aggregatiuarum, agarici trociscati
ana scrup. i. diagridij gran. i. s. misce, cum syrupo uiolato
fiant pilule numero. iij. Nota agaricus tardæ operationis
est, & aliarum medicinarum, quibus admiscetur, opera-
tionem tardat. Ideo addidi diagridium, quod tarditatem
operationis remouet. Hæc pro secunda intentione euacua-
tionis dicta sint.

DE HIS QVAE CONFORTANT MEM-
BRA PRINCIPALIA, ET HIS SERVIEN-
tia. Cap. VIII.

PRO HEPATE confortando consulo, post
euacuationem materiæ à tot, ac tantis euacua-
tionibus: cum in eo relictæ sit mala complexio
calida, quod hæc auferatur ex epithemate extrinsecus ap-
plicato, & per unctiones. Pro quo diligentissimè obserua,
quod à principio earum febrium pendentium à materia,
ipsa materia nondum euacuata, epithemata hepati nullo
modo applicanda sunt. Errant igitur, qui hunc modum
sequuntur

sequuntur, quia materia intus frigiditate compingitur, quod facit ad maiorem preparationem indigestionis, & maiorem oppilationē. Interdum uerò, si à principio istius febris fuerit cauma humorum, ut ab intensissimo calore uirtutem deficere timeas, excusaberis, si à principio epithimata frigida applicabis, maius enim febrienti iuuamentum eueniet in conseruanda uita, quàm nocumentum ex prolongatione febris.

Epithima hepatis tale est.

Recip. Aquarum rosatæ, epaticæ, solatri, endiuivæ, acetosæ, ana unc. v. aquæ absinthij unc. iij. specierum carotriæ sandalini unc. i. spicæ gran. x. spodij drach. s. aceti optimi unc. iij. puluerizentur puluerizanda, misce pro epithemate hepatis, quod epithema sic conficiatur, primo unica forti ebullitione bulliant, ut medicinarum uirtutes ingrediantur aquas. Deinde infrigidatis omnibus madefiat petia linea in isto liquore, & manu compressa teneatur fortiter donec caliditatem manus accipiat, & hepati applicetur. Et tam diu stet, nec diutius, donec calefieri coeperit, & iterum remoueatur, & sic mane, & uesperis ante cibum hoc epithema applicetur. Vnguentum quo epithematis loco inunges hepar ad confortandum.

Recip. Vnguenti sandalini, infrigidantis Galeni, olei spicæ ana unc. s. misce. Et nota quod renes, quum comitentur hepar per uenas magnas ab hepate uenientes, eadem caliditate etiam renes epithimentur magis, tamen consuetum est, & obseruandum, ut solo dicto unguento renes inungantur. Porro cum hepar non modo per exterius applicata confortetur, sed etiam per ea, quæ interiorius sumuntur, ob eam rē laudo, quod patiens in declinatione febris infra scripta utatur mixtura.

Recip.

Recip. Diarhodonis abbatis, uel descriptione communi triasandalorum ana unc. i. diabuglossati unc. s. misce cum syrupo bisantino fiat electuarium, de quo duabus horis ante cibum, grossæ castaneæ quantitatē sumito.

Cordi uerò succurremus confortantes per ea, quæ per extra applicantur, & intra sumuntur. Nec te fugiat in praxi in principio febris acutæ, Epithemata cordi applicare non esse peccatum. Quia cor est uitæ fons, & origo. tum quod in corde non est materia humoralis faciēs febrem, quæ ratione frigiditatis Epithematis possit compingi intus, ut erat in hepate. Nota etiam quod cordis Epithemata non debent esse multum eleuata in frigido: quia membrum natura calidum: quantumuis calida ægritudine laborans intensa frigida non patitur. quia ultra hoc, quod malam complexionem calidam corrumpit, periculum esset de naturalis cordis caliditatis extinctione. Ideo frigidiora Epithemata hepati per calidum lapso magis conueniunt, quàm cordi cæteris paribus. Neque hepati sola intensa frigida applicare conducet. Ideo in Epithemate hepatis posui aquam absinthij, & spicam, ut aliorum frigiditatem frangerent, hepatisq; substantia magis confortaretur.

Epithema cordis tale est.

Recip. Aquæ rosatæ, aquæ borraginis, aquæ buglossæ, aquæ acetosæ, melissæ, endiuie, ana unc. v. florum buglossæ, florum Borraginis, rosarum rubearum ana drach. i. s. sandalorum albo. & rubeorum ana drach. i. Been albi, ossis de corde cerui ana scrup. ij. Camphoræ, si fortis est inflammatio, gra. vi. Croci scrup. i. uini maluatici, aceti optimi ana unc. iiij. puluerizentur puluerizanda, misce pro Epithemate cordis.

Pro

Pro pauperibus hoc sequens unguentū erit
conueniens,

Recip. Olei Nenufaris citrinæ unc. iij. pulueris florum
nenufaris citrinæ drach. ij. sandalorum rubeorum, cora-
liorum rubeorum. Seminum acetosæ ana scrup. i. Mar-
garitarum, ligni aloes. ossis de corde cerui ana scrup. s.
camphoræ gran. iij. ceræ albæ lotæ cum aqua nenufaris
citrinæ quantum sufficit, puluerizatis puluerizandis, &
cum modico ceræ albæ fiat unguentum pro corde ante
cibum. Valet in omni anxietate cordis, fit quoque cor-
dis confortatio cum his, quæ intra sumuntur. Conue-
niunt autem conditum acetositatis citri, Syrupi de ribes.
Sacchari rosati, sacchari uiolati, diabuglossati, diaborra-
ginati, conficiendo electuarium tale.

Recip. Diaborraginati, diabuglossati, sacchari rosati
ana unc. s. conferuæ acetositatis citri unc. i. specierū aro-
matici rosati drach. i. s. misce, cum syrupo de ribes fiat ele-
ctuarium, cui adde foliorum auri numero s.

Confortamus similiter hepar, & cor cum infra
scripto electuario.

Recip. Diabuglossati, sacchari rosati ana drach. i. s.
specierum diarhodon abbatis, specierum triasandalorum
ana drach. i. s. misce, cum syrupo acetositatis citri fiat
electuarium. Cui adde foliorum auri numero v. po-
terimus loco electuarij, exhibere confectionem in
rotulis.

Recip. Specierum aromatici rosati, specierum tria-
sandalorum, diarhodonis abbatis, ana drach. i. s. sacchari
optimi dissoluti in aqua rosata, & buglosse quantum
sufficit, fiat confectio in rotulis. Confortantia stoma-
chum, & intestina sunt, quæ interius sumuntur, & ex
tra

tra applicantur. Quæ intra sumuntur in causa frigida confortantia stomachum, non declinent ad intensiorem gradum caloris propter febrem, ut diacitonitem cum saccharo et speciebus. Mellis rosati colati, syrupus de mēta in quo non est multus gradus caliditatis. Quod si timeamus caliditatem rei exhibitæ, temperabis cum aliquo syrupo frigido, ut syrupus de citonijs. Confortatio in causa calida stomachi non debet esse cum summè frigidis, ne impediatur concoctio, ut.

Recip. Dacitonitem sine speciebus cum saccharo, sacchari rosati ana unc. i. misce, cum syrupo de menta fiat electuarius.

Si cognoueris febrilem calorem remissum: quia sumus in declinatione febris manifesta, nō malum est prædicto electuario miscere drach. i. specierum aromatici rosati. De quo electuario assumat quotidie per duas horas ante cibum quantitatem magnæ castaneæ. Quod si ob caliditatem stomachi à calore febrili corruptam, stomachus multiplicat superfluitates multas: & in intestinis, quo fit, ut continuò in flatum conuertantur. bonū erit, relicto priori electuario uti infra scripto.

Recip. Specierum diagalangæ, specierum aromatici rosati. puluerum diadragati frigidi ana drach. i. sacchari quantum sufficit, dissoluti in aqua menta, fiat confectio in rotulis drach. ij. pro qualibet. Eadem confectio prodest doloribus stomachi, & intestinorum, qui plerunque contingunt in februm declinatione, & immediate post eius assumptionem, bibatur aliquantulum de iure pulli decoctionis anisorum. Quod si dolores stomachi & intestinorum superuenerint non stante febre, post ipsam confectioem, modicum uini maluatice bibere prodest.

Per

Per exterius confortant stomachum, uel inunctiones, uel fomentationes, fomentatio stomacho debilitato conferens, & uentoso in februm declinatione, & stante adhuc febre si urgeret necessitas talis est.

Recip. florum camomillæ: rosarum rubeorum: Mentæ siccæ, absinthij ana M. i. super calefiat tegula, & irroretur cum optimo uino albo, & odorifero: deinde madesiāt herbe super ipsam, & sic stomacho applicetur mane, & uesperti remouendo ante cibum.

Vnguentum confortatiuum stomachi stante febre, & post, tale est.

Recip. Olei spicæ, olei masticeis, olei citoniorum, olei absinthij, ana unc. i. nucis muscatæ, ligni aloes, garyophyllorū, macis ana drach. s. coralliorum rubeorum, rosarum rubeorum ana drach. i. Cinnamomi electi, scrup. ij. musci fini, gran. iij. puluerizentur puluerizanda cum modico ceræ fiat unguentum molle: quo calido inungatur stomachus mane, & uesperti ante cibum.

Et hæc de curatione februm continuarum acutarum.

AD SVCCVRRENDVM ACCIDENTI-

BVS FEBRIS CONTINVÆ ACV-

te, Cap. ix.

QVONIAM secundū plurimum in omni febre putrida acuta, cōtingunt accidentia seua, plerunque trahentia ad se curam. Ideo est utile plurimū & ægrotanti, & medico, illis accidentibus succurrere.

Primo quippe febricens quādoq; siti clamosa infestatur, ideo expertum est, si febricens crebrò bibat duos, uel tres haustus sequentis iulep, sitis ipsa sedabitur, cum hoc etiam ipsi feberi iuuamentum præstabit.

Recip. Seminum endiuie, Acetose, plantaginis ana drach. ij. seminum citoniorum drach. iij. quatuor seminum communium frigidorum ana drach. i. Bulliant omnia in sufficienti quantitate aque fontis claræ, usque ad consumptionem medietatis. Deinde coletur sine expressione, & colaturæ adde uini granatorum acetosorum unc. i. s. succi acetositatis citri, sacchari candidi, ana unc. i. s. Iterum lento igne bulliant & fiat iulep longum.

Ad idem, multum expertum est conferre, si febricens in ore teneat lambendo frequenter de sequenti mixtura.

Recip. Mucillaginis seminum citoniorum unc. ij. mucillaginis seminum maluæ unc. i. puluerum diadraganti frigidi, sacchari candidi ana drach. ij. sacchari albißimi quantum sufficit, & fiat loch molle.

Ad idem, expertum est, & optimè ualens in tussi, & difficultate anhelitus, si febricens ferè continuò teneat in ore frustum sequentis liquiritiæ sensim mastigando ipsum.

Recip. Liquiritiæ munde, & bene rase, & per frusta diuise unc. ij. passularum enucleatarum unc. i. seminum Citoniorum mundatorum unc. s. sacchari candidi unc. i. misce, & bulliant in sufficienti quantitate aque, usque ad consumptionem medietatis. demum usui reseruetur modo dicto, ex iisdem quoque rebus potes conficere cū saccharo albißimo loch molle. de quo patiens portiunculas teneat
in ore

in ore lambendo.

Ad idem expertum est dare patienti de infra scripta mixtura.

Recip. succi costarum lactucæ, succi semperuiuæ, succi limonis ana unc. ij. mucillaginis seminum citoniorum, sacchari candi ana unc. i. & cum saccharo albißimo fiat loch molle.

Ad idem expertum est.

Si fuerit sitis ualde clamosa sicut in causone inflammationis contingit, quod patienti febrem cum siti illa clamosa condonetur potus multæ aquæ frigida, obseruatis conditionibus recitatis à Galeno In primo artis curatiuæ ad Glauconem, & ab Auicenna prima quarti, inter quas debetis obseruare, ut dixit Princeps, quòd febricitantis uenter in uirtute concoctiua nō sit imbecillis admodum.

Ad idem expertum est.

Si totum guttur extrinsecus inungatur cum sequenti oleo.

Recip. Olei de floribus salicum: de floribus cucurbitæ, uiolati ana unc. ij. diluantur hæc olea cum aqua fontis clare frigida, & sæpius in die eodem inungatur guttur, ut dixi. Attende, quòd cum omnibus his dictis semper potus ægrotantis sit, uel aqua hordei non multæ decoctionis, uel aqua cocta cum succo granatorum, & omnino parcat uino.

Item ad idem, & est expertum.

Si patienti mane & uespero ante cibum diluantur extrema à genu infra, & à cubitu infra, cum aqua dulci simplici & calida, fiet enim nedum euaporatio humidis uaporis ad superiora, uerum & tractus uaporum calidorū

u ij à superioribus

à superioribus ad inferiora. Attende iterum, quòd de maxime sedātibus sitim in febribus est, euacuare causam sitis, quæ secundum plurimum est in stomacho, defluxa tamen ab hepate. Et ideo hortor uos, quòd aliquando adhuc non concocta materia condonetis ægrotanti modicum floris cassiæ, uel tamarindorum, uel Mannæ. quorum uirtus est euacuatiua tantum materiæ existentis in uentriculo. Attende iterum, quòd ad sedandam sitim in febribus utile remedium est, si frigida continuo coquantur cum suis cibarijs, ut est lactuca, plantago, portulaca, semina mellonum, & alia semina communia frigida: condianturq; secundum plurimum cibaria cum succo granatorum, uel agreste, uel limonum: dum tamen inter omnia delectabilius extinctiuum sitis, est succus Acetositis citri. Quandoq; ipsi febri iungitur aliud accidens satis horrendum, quod est instantia uigiliarum, propter quam spiritus resoluuntur, & uirtus debilitatur: ex qua instantia uigiliarum plerunq; febriens deducitur ad deliria, ad inquietudinem, & ad mortem. Ideo hortor uos, ut procuretis abolitionem omnino instantiæ uigiliarum, primo quippè incipiendo à debilioribus prouocantibus somnum, ut uirtus melius assuescat ad fortiora, & sic non terrebitur. Ideo in primis, & ante euacuationem, & post, expertum est, lotiones extremitatibus admodum ualere, maxime factas uespere post cibum, his enim lotionibus uapores frigidi, & humidi cum uaporibus cibi deferuntur ad cerebrum, eisdem quoque sua caliditate actuali diuertuntur uapores calidi, & sicci, qui à minera putredinis ascendebant ad cerebrum, & somnum prohibebant, eius causam auferentes.

Lotio igitur erit sequens.

Recip. Florum camomillæ, anethi, Nenufaris, uiolarum ana M.ij. capitum papaueris albi numero decem, foliorū lactucæ, uitis, cannarum, salicum ana M.i. & hoc si folia ista inueniri poterint, si non, sis contentus prædictis, bulliant omnia in sufficienti quantitate aquæ currentis usque ad consumptionem medietatis, deinde colētur, & colatura usui seruetur. Vbi uolueris decoctionem istam fortificare. Adde seminum Iusquiami albi unc. s. corticum radicū mandragoræ unc. i. s. hortor semper uos, ut in prouocatione somni primitus tentetis ea, quæ per exterius applicantur, quoniam prouocatiua somni per interius non sunt sine timore.

Ad idem expertum est, quod quacunque hora non poterit aliquis dormire, cum sequēti unguento inungantur tempora, & sub naribus, & pulsus manuum, & pedum cum plantis eorum.

Recip. Vnguenti populeonis, olei Nenufaris ana unc. s. croci, oppij, ana gran. iij. misce, & fiat linimentum.

Ad idem, expertum est, & mirabile in prouocatione somni, si patienti instantiam uigiliarū, diluantur aures, & maxime pulpæ earum, & nares cum sequenti uino.

Recip. Vini albi dulcis unc. vi. seminum Iusquiami albi drach. ij. Bulliant usque ad consumptionem medietatis uini, cum quo inungantur aures, & nares, & æger omnino dormiet.

Ad idem, expertum est non potenti dormire, facculus iste sequens naribus applicetur.

u iij Recip.

Recip. *Seminum lactucae, seminum nenufaris, seminum papaueris albi, seminum Iusquiami albi* ana drach. ij. corticum radicum mandragorae drach. i. contundantur, & ponantur in sacculo. & Bulliant in aquae lactucae, aquae nenufaris, uini albi odorferi ana unc. iij. certe si patiens huius sacculi odorem continuabit, omnino dormiet.

Ad idem.

Recip. *Florum nenufaris quantum expedit ad faciendum plumaceolum, seminum iusquiami albi* unc. ij. misce, & conficias plumaceolum, super quod aeger capite cubet.

Item ad idem, expertum est, quod post coenam, cum patiens cubare uoluerit, imponantur per nares quatuor guttae sequentis olei, & dormiet.

Recip. *Olei de seminibus papaueris albi, olei uiolati* ana unc. iij. oppij gran. i. s. Bulliant insimul usque ad consumptionem medietatis olei, imponatur oleum (ut diximus) & certe dormiet. Vbi autem haec, quae per exterius applicantur non contulerint in prouocatione somni, hortor, ut per interius applicentur ea, quae somnum habent prouocare: dum tamen obseruetur generalis regula: quod a somniferis non inducentibus stuporem, incipiamus. Et ideo compertum est, sequens remedium utile esse, & expertum.

Recip. *Medullae panis* unc. s. Infundatur in uino cocto, seu sapa, & sic madefacta post cibum, cum aeger dormire uoluerit, exhibeatur.

Ad idem & est expertum, & familiare, si post cibum febricitanti patienti instantiam uigiliarum exhibeatur sequens potus.

Recip.

Recip. Succī lactucae, succī nenufaris, succī uiolarum, ana drach. ij. misce, & cum modico uini albi odoriferi exhibeatur ut dictum est. Si uerò per hæc febricitans non dormierit, laudo, q̄ secundū maiorem uel minorem necessitatem stupefacientia ægrotanti exhibeantur, obseruabis primo præceptum principis in quarta primi dicentis, & si necesse fuerit stuporem inducere non transcendas tale, quale est papauer album, quoniam cum suo stupore est domesticum.

Ideo expertum est, si patienti instantiam uigiliarum exhibeatur per horam post cœnam, sequens potus, omnino dormiet.

Recip. Syrupi de papauere, de nenufarc, aquæ lactucae ana unc. ij. misce & patienti exhibeatur. Et scias quod hic potus cum hoc, quod inducit somnum maxime confert feбри.

Ad idem, si hic potus non contulerit, consulo, ut deueniamus ad opiata incipiendo semper à debilibus, primo dabimus sequentem bolum post cibum in uesperis patienti instantiam uigiliarum.

Recip. De requie opiata scrup. ij. sacchari uiolati drach. ij. misce pro una uice, quod si istud non suffecerit, cum eodem saccharo uiolato, uel nenufarino adde scrup. ij. attanasie. Quod si fuerit oportunum ascendere, adde saccharo nenufarino scrup. ij. philonij romani, & adhuc si fuerit tui intentio magis somnum prouocare, cum eodem saccharo adde triseræ magnæ drach. s.

Quod si cum prædictis æger non dormiat, pronuntiabis periculum de morte suis astantibus. Et hæc de instantia uigiliarum. Quandoque uerò ipsi febricitanti iungi-

u iij tur

dolor capitis

tur dolor capitis satis intensus, quoniam huiusmodi dolor prouenit à uaporibus eleuatis à materia faciente febrē, qui attingētes pelliculas cerebri, ultra hoc, quod causant malam complexionem, extendendo causant malam compositionem in cerebro, & inde dolorem inferunt & plerunque easdem pelliculas pungendo, dolorem pūgitium capitis conducunt. Ideo succurrendum est illi dolori.

Primo cum omni genere diuersionis à capite. Laudo igitur, ut fiant primo lotiones, quibus uapores illi ascendentes, ad inferiora trahentur, quæ lotiones fieri debent ante cibum mane, & uesperī, quia tunc non permiscebuntur illi uapores fumis cibi, ut reddantur ad diuertendum difficiliore.

Lotio talis est sequens.

Recip. Florum camomillæ: rosarum rubearum, florum sticados arabici, betonicæ, calamenti ana M. i. bulliant in sufficienti quantitate aquæ currentis usque ad consumptionem medietatis, cum qua fiat lotio cruribus, à genu infra, & à cubito infra. Et attende, quòd in tali lotionē apponuntur calida, & si ægritudo fuerit calida: quoniam ipsius calidi proprium est attrahere. Secundo cum aqua illa, qua diluuntur pedes & manus, sit caliditatis alicuius pungentis, & mordicantis, à duplici caliditate fiet maior attractio, uidelicet caliditate actuali aquæ, et potestatiua,

Secundum remedium est, mane & uesperī frictiones fieri à superioribus spatulis incipiendo usque ad pedes.

Tertium remedium est, appositio cucurbitularum sine scarificatione, incipiendo à spatulis ad nates, ad coxas, & ad pulpas crurium. Quòd si expediret scarificatio, tunc incipe ab inferioribus, & procede ad superiora:

riora; neque turberis si Galenus dicat in libro de cucurbitula, quod cucurbitulae non debent apponi nisi in corpore prius mundato: hoc intelligitur, si tui intentio fuerit euacuare tantum per cucurbitulas. Si uero fuerit tui intentio, trahere de membro ad membrum, cucurbitulae apponi possunt sine ulla euacuatione praecedente, laudo quoque quod ubi praedicta non contulerint, quod temporibus applicetur oxyrhodinum confectum ex oleo rosato, aqua rosata, & aceto, quoniam intentio tui est repercutere fluentes humores ad caput. Ideo maiorem acetæ quantitatem addere debes. Scias tamen quod Elegans remedium in dolore capitis per communitatem à materia febris est tale, uidelicet Clysterium factum ex rebus diuertentibus à capite, ut

Recip. Foliorum maluae, uiolarum, florum sticados arabici, betonicae, fursuris grossi ligati in petia ana M. i. bulliant in sufficiente quantitate aquae usque ad consumptionem medietatis, deinde colentur, & de colatura

Recip. unc. x. olei uiolati unc. iij. hierae simplicis drach. vi. mellis rosati unc. ij. salis communis drach. ij. uitelli oui numero. i. misce, & fiat clysterium, consulo quoque tanquam expertum, & probatum in dolore capitis, prout est accidens febris, quod bis in die, mane & uesperis, inungantur tempora, et frons tota cum unguento alabastrino, Cuius descriptionem habetis in Empirica nostra de curatione morborum à capite usque ad pedes, in capite de dolore capitis. Vbi uero haec dicta non contulerint, consulo tanquam remedium expertum, quod aperiantur uenae emorrhoidales cum phlebotomo, uel hyrudinibus, per eas enim uenas emorrhoidales apertas ne dum euacuatur materia febris, uerum & uapores una simul euacuabuntur, ualentes

uolentes attingere caput, & istud remedium in febribus quantūcunque intensiuis prohibet futuram phrenitidem, quæ præ dolore capitis, & intensiōe febris frequenter solet contingere. Et ideo cum his, & cum dicendis succuramus alteri accidenti in febribus, maximè acutis, quod est delirium, uel paraphrenitis, cuius medicatio uel prohibitio futuræ phrenitidis, consistit in omnibus auxilijs conuenientibus dolori capitis, & cum dicendis infra.

Et ideo attende quòd curatio paraphrenitidis, quæ est à solis uaporibus mineræ febris ledentibus cerebrum, debet esse sollicitare, ne uapores in materiã uertantur, et fiat uera phrenitis, quoniam tunc eius curatio apud medicum erit uana, sollicitet igitur medicus in delirio, & phrenitide, diuersiones, quas numerauimus ad succurrendum dolori capitis cum lotionibus, cum ligaturis, cum appositione uentosarum, cum scarificatione, et sine, cum missione sanguinis diuertendo à capite. Quòd si prædicta non conferant in paraphrenitide ex febre, remedium est, apponere sanguisucas post aures, quoniam est diuersio, & euacuatio paratæ materiæ conducere ex paraphrenitide phrenitidem ipsam. Postea uerò præsentaneum remedium est, ad prohibendam futuram phrenitidem, aperire uenas narium, uel cum phlebotomo, uel setis porcinis benè pungentibus. Caue tamen ab hyrudinibus uenis narium applicitis Hortor quippe quòd ubi in febre timor fuerit de futura phrenitide, medicus sollicitet diuersiones cum clysterijs, quoniam ultra hoc, quòd clysteria diuertant materiam à capite, euacuant materias communes existentes in uisceribus, quibus fouetur minera putredinis febrilis, inter quæ clysterium sequens est maximi iuuamenti.

Recip.

Recip. Mercurialis, florum camomillæ, betonicæ, sticados arabici, maluæ, uiolarie, furfuris grossi ligati in petia ana M.i. bulliant in sufficiente quantitate aquæ usque ad consumptionem medietatis, deinde colentur, & de colatura

Recip. unc. x. olei rutæ unc. iij. hieræ simplicis. Et si uolueris fortificare magis clysterium. hieræ logodionis. Et si adhuc magis fortificare uolueris hieræ Ruffini drach. vi. mellis rosati unc. ij. salis communis drach. ij. uitelli oui numero. i. misce, & fiat clystere ieiuno stomacho. Et hæc de phrenitide, & de paraphrenitide ex febre dicta sint, cum de his latius diximus in de medicatione Empirica.

Vbi uerò cum febre iungeretur somnus profundus, qui secundum plurimum causatur in febribus à uaporibus materie febris eleuatis ad cerebrum, qui sui caliditate cerebri humiditates pituitosas eliquant, quæ eliquatæ confluunt ad uentriculos cerebri, & eos oppilāt, et somnum inducunt, ideo ad prohibendum huiusmodi accidens, ne in subethicam transeat dispositionem, hortor, ut primo fiat sequens clysterium.

Recip. Agarici optimi drach. ij. pulpæ coloquintidæ drach. i. s. betonicæ, florum sticados arabici, camomillæ, calamenti, mercurialis, ana M.i. Agaricus, & coloquintida ligentur in petia, ne eorum substantia hæreat intestinis: propter quod timendum esset de Diærea, uel dysenteria. Et omnia simul bulliant in sufficiente quantitate aquæ usque ad consumptionem medietatis, deinde colentur, et de colatura

Recip. Vnc. x. olei rutæ unc. iij. hieræ logodionis drach. vi. sacchari rubei unc. i. s. mellis rosati unc. ij. uitelli oui numero. i. salis communis drach. ij. misce, et fiat clysterium

post

post clysterium non negligat patiens omnia genera diuersionum cum lotionibus uidelicet supra dictis, cum ligaturis fortibus, cum appositione cucurbitularum, & cum appositione hyrudinum emorrhoidibus, & non negligat etiam appositionē oxyrhodini fronti, et temporibus apposti, non negligat quoque medicus remedium à me expertum, & probatum in profunditate somni, et subetica dispositione, & est assumere drach. ij. capillorum patientis, & ipsos uri, urentesque ipsos extinguere cum aceto fortissimo, & abrafa commissura coronali, prædicti capilli calidi applicentur, et sic permutetur de tribus horis in tribus horis, & apparebit remedium præstans, & subitum in abolitione somni, non etiam medicus negligat continuam appositionem fortissimi aceti in naribus, & oculis, & temporum, et cum eodem aceto madefactionem, his enim fit repercussio uaporum eleuatorum à mīnēra febris, quibus materia eliquabatur, & somnus conducebatur. Vbi uerò in febribus ariditas, & nigredo in lingua apparuerint admodum febriētem molestantes. Remedia sunt hæc sequentia.

Expertum est, quod si lingua aspergatur, & bene fricetur cum salvia, uel maiorana infusa in oximelle simplici, uel in melle rosato, uel in aqua hordei, & aceto, post modū ipsi lingue imponatur sequens mixtura, sublimere medium est, si post labendo supra linguam ipsa teneatur.

Recip. Aquæ hordei multæ decoctionis, ut melius sit absterſiua unc. ij. mellis despumati drach. ij. sacchari candi unc. i. s. misce, & unica forti ebullitione inſimul bulliant, & uſui ſeruetur. Item.

Ad idem, expertum est, si frequenter supra linguam patiens teneat de ſequenti mixtura.

Recip.

Recip. mucillaginis semi. citoniorū, mucillaginis semi.
psilij, seminum maluæ ana unc. s. sacchari candi unc. i. mel
lis rosati unc. s. sacchari albißimi quantum sufficit, et fiat
loch molle. Vbi uerò cum febre iungeretur inquietudo
die noctuq; hortor, quòd cum talis inquietudo proueniat
à materia hinc inde currente per totum corpus, & non
relinquente agrum, neq; membra sui in eodem loco, &
situ quiescere, quòd omnino materia febris euacuetur,
euacuatione quippe minorante materiam, ut natura red-
datur potentior supra residuum materiæ cum medicinis
securis, & sine molestia euacuantibus, derelinquentibusq;
uestigium digestionis in residuo materiæ remanentis,
cuiusmodi est electuarium rosarum Mesuæ, electuarium
de succo rosarum nicolai, electuariū de Dactilis. Hæc enim
electuaria cum hoc, quod euacuant minorando materiam
facientem febrem, sunt secura sine nocumento. Et ideo
dato quòd essemus in primis diebus, ubi iungeretur hæc
inquietudo die noctuque, consulo, ut sine timore minore-
tur materia sequenti pharmaco.

Recip. Floris cassiæ nouiter tractæ drach. vi. electuarij
de dactilis, uel electuarij de succo rosarum Mesuæ drach.
ij. s. Quòd si cum his adderetur aliquid reubarbari in
utraque materia, calida scilicet & frigida, non dānarem
istum modum euacuandi cum reubarbaro, euacuādo enim
corpus, confortat membrum à quo euacuat, facta ista
euacuatione quoniam admodum attendendum est huic
inquietudini, hortor, ut uesperī antequā cibū inglutiat,
cum manu madefacta in aqua dulci tepida fricetur leui
quadam frictione totum corpus à spatulis usque ad plan-
tam pedum, his frictionibus propter aquæ caliditatem
actualem, & motum factum aperiuntur porositates cor-
poris,

poris, & materia preparatur ad perspirationem, & inquietudo tolletur. Item ad idem expertum est, & uos maxime obseruabitis remedium sequens in inquietudine totius corporis propter febrem. Quod primitus fiant frictiones cum panno calido per totum corpus. Deinde leui quadā unctione frigida idē corpus totū ungatur sic.

Recip. Olei de seminibus cucurbitæ, olei de floribus salicis, olei uiolati quantum sufficit, ubi uerò facta euacuatione, & his omnibus, inquietudo non quiesceret, hortor uos, ut fiant frictiones totius corporis cum appositione cucurbitularum, incipiendo à pulpis coxarum eas scarificando. Deinde ad coxas procedendo, super ascendendo ad spatulas, fiet enim his euacuatio materie per cutim et tractus ab intimis eiusdem materie ad exteriora. Et hæc de accidētibus cōtingentibus febribus putridis dicta sint.

DE FEBRE CHOLERICA PURA A'
PURITATE CHOLERAE. Cap. x.

DEVS AVERTAT quòd quis febricus febricitet à cholera pura, non permixta aliæ cui alteri humori, quoniam cum cholera pura uehementis caliditatis, & siccitatis existat, cuius caliditas aliena re non refrangitur, accidentia ita seua ab ipsa procedunt, ut æger seuitate accidētium, et magnitudine morbi illico deficiat. nichilominus possibili posito inesse q. aliqua febris sit à puritate cholerae. Remedium generale est, citissime & uehementer infrigidare, iuxta illud principis in quarta primi, & est dictum Galeni in primo artis curatiuæ ad Glauconē dicētis: ad febrē uehementis

mentis caumatis uehementer debemus infrigidare. & quoniam quelibet euacuatio, quia cum nocituo euacuat aliquid iuuatiui & simul spiritus ipsos. Ideo ex parte sui corpus ipsū infrigidat, ideo hortor uos. In principio huius febris quod euacuetis, & non phlebotomia, quoniam cum in ea febre peccet pura cholera, & phlebotomia non euacuet puram choleram, Ideo phlebotomia in tali febre non conueniet, & hoc est quod dixit princeps in Doctrina de phlebotomia, quod tunc phlebotomia rapiet bonum, & derelinquet malum, quo fit ut ex phlebotomia in tali casu citius aeger moriatur, expertum igitur est, quod si à principio euacuetur cholera pura cum sequenti medicina, est egro maxime utile, ut

Recip. Diaprunis non solutiui unc. i. Electuarij succi rosarū. drach. ij. s. misce, & cum saccharo fiat bolus, post cuius boli acceptionem in aurora in potu egrotanti dabis unc. iij. uel iij. aquæ cucurbitæ, uel citruli, uel cucumeris, non mireris si hæc medicina sit eradicatiua, quoniam ægritudo pendet à materia turgente, cognosces autem febrem esse à puritate cholerae, primo ab habitudine corporis, quoniam ad tactum totum corpus apparet calidum caliditate mordente & acuta, sitis est clamosa, Dolor capitis intensus, inquietudo, instantia uigiliarum, & citrinitas apparens maxime in oculis. Quod si egestionem citrinæ igneæ fuerint, & urinæ similiter cum abundante subtilitate in modo substantiæ, Iudicium tuum efficietur certius quod sit febris à puritate cholerae, in qua febre cum intensiuis debes infrigidare corpus: facta prædicta euacuatione digerere debes materiam cum sequenti syrupo. Cuius uirtus est ingrossare choleram puram, quæ subtilis est, & eam infrigidare.

Recip.

Recip. syrupi de succo limonum, de succo granatorum ana. drach. vi. aquarum seminum cōmunium frigidorum, solatri ana unc. i. s. Continuabis syrupum febrienti bis in die, in aurora scilicet & in meridie, & attende quod in tempore, quo materiam istam concoques, cibabis ægrum lactucis, plantagine, spinachijs, cucurbita, citrulo, & cucumere; quoniā & si sui frigiditate intensa inimicentur calori, & spiritibus humanis, ingrossant tamen materiam illā turgentē, et furiosam, quo fit, ut febris, & accidentia remittantur. Et Attende quod cū hæc materia sit uehementis acuminis, & secundum plurimum existat in locis propinquis cordi, uel citissime, idest ante septimam, ægrus interficiet, uel beneficio primæ euacuationis, & alterationis factæ, æger liberabitur, & ideo in his non expectabis signa concoctionis. Cum non det ægritudo inducias ad concoquendum, sed solum ad alterandum. Ideo non eris sollicitus ad secundā euacuationem fiendam expectatis signis digestionis præcedētibus. Et hæc est febris illa, quam causonem incēsum, & mortiferum Medici appellant. Ideo in ea sermonem non prolongabimus, cum uel nunquam, uel rarissime huius febris curā attingemus. & ideo de his febribus, quæ secundum plurimum in humanis corporibus sunt uagantes, dicemus in sequentibus.

DE FEBRE CHOLERICA INTER-

POLLATA, Cap. xl.

ATTENDENDVM EST, quod febris cholerica, ut ex primo artis curatiue ad Glauconem habetur, duplex est, una continua, de qua iam meminimus, Altera uerò interpollata: quæ & si ab eadem

ab eadem materia ortum trahant: una tamen à cholera putrida facta ad intra uasa dependet. quam continuam proportionalem de cholera nominamus: cuius curationem supra posuimus, & ponemus, cum loquemur de cura Caufonidis. Altera uerò à materia putrefacta ad extra uenas, originem trahit. Et hanc interpollatam, seu intercidentem uocamus. Cuius duo sunt modi. Vnus interpollatæ febris cholericæ puræ, cuius sermonem iam habuimus. Alius uerò est interpollatæ febris cholericæ nothæ, idest spuræ, quoniam non pendet à puritate cholerae, sed à uitio alterius humoris cum cholera permixti, ueluti flegmatis, aut melancholici. Et huius duo sunt modi. Vnus qui fit ex mixtione flegmatis craffi, uel tenuis, & aquosi, & hic est modus febris cholericæ interpollatæ nothæ maioris famæ, quoniam ut in pluribus sic accidit, ut cholerae permisceatur pituita. Alter uerò modus est, cum cholerae admiscetur melancholia. Et dicitur febris cholerica interpollata notha minoris famæ, quoniam ut in paucioribus euenit, quòd febris sit de cholera admixtione melancholici, & hæc diuisio etiam locum habet in continuis de cholera. Et nota quòd propter uariam admixtionem aliorum humorum cum cholera, hæc febres à medico exquisitæ in malitia, & duratione paroxysmorum non cognoscuntur. Est enim pituita, uel melancholia humor ineptus concoctioni. Curationem igitur tertianæ interpollatæ nothæ maioris famæ aggrediemur. Cum igitur febris huiusmodi conditionis erit. Cum fueris primo accersitus ad ægrum, cognito quippe morbo annotabis primo, si adsit uentris lenitio. quòd si non, sis contentus altero duorum, uel exhibitionis floris cassiæ recenter tractæ. ut

*Tertianæ
Nothæ*

Recip. Floris cassiæ nouiter tractæ drach. x. cum pul-
uere liquiritiæ fiat bolus, & patienti exhibeatur per ho-
ram ante coenam uel prandium. quod si patiens cassiæ as-
sumptionem abhorreat, fiat ei sequens clysterium, ut

Recip. Aquæ hordei, uel aquæ decoctionis maluæ, uio-
lariæ, uel blitis unc. x. olei uiolati unc. iij. cassiæ tractæ
unc. i. sacchari rubei unc. i. s. uitelli oui numero. i. salis com-
munis drach. ij. misce, & fiat clysterium. Deinde conside-
ra urinam, & corporis habitudinem in agrotis, ubi ager
fuerit carnosus, & facies plena, cum rubedine, & urina
rubea, illico agrum phlebotomabis, ex basilica lateris
dextri tantus sanguis extrahatur, quantum tollerat ro-
bur uirtutis, & ætas. His uerò non apparentibus ex par-
te habitudinis totius, et ex urina, non facies phlebotomiã,
quoniam est timorosa, nisi agrotanti iungeretur fortis
dolor, & in forti dolore alijs non apparentibus signis
phlebotomiæ, conuenit phlebotomia. ut in prima particu-
la aphorismorum tetigit Galenus dicens, nullam medi-
cinam esse meliorem in fortissimo dolore ipsa phleboto-
mia, facta phlebotomia si expediet, uel non facta, si non
apparebunt signa phlebotomiæ, cum ægritudo det nobis
inducias propter humorem pituitosum permixtum cho-
leræ hebetantem actiuitatem cholerae, laudo, ut medicus
digerat materiam hanc febrem facientem. Consideret au-
tem in hac digestionem fienda medicus qualitatem mate-
riæ peccantis, & modum substantiæ eius, & digerat per
applicationem contrariorum, quia etenim materia hæc
est calida propter dominantem choleram, ideo indiget fri-
gido digerente. Et quoniam materia peccans est cum
admixture flegmatis uiscidi, et hærentis. Ideo indiget ab-
sterfione. Et quoniam omnis febris materialis pendet ab
oppilatione

oppilatione, ideo et digerentia sint oppilationum aperientia, magis tamen sint à principio alteratia, quam aperientia, Et ideo expertum est, in digestionem materiae sequentem potionem multum valere.

Recip. Hordei mundi, & non excorticati. p. i. scariolæ, borraginis ana M. s. Aceti drach. ij. bulliant omnia in sufficienti quantitate aquæ usque ad consumptionem medietatis, deinde colatur, & de colatura quolibet mane exhibeatur unc. vi. ipsi patienti cum modico sacchari, & sic eam continuet in aurora, quousque appareant signa concoctionis materiae. Vbi uero patiens decoctiones abhorreret, detur ei ad digerendum causam facientem hanc febrem iuxta Auicenna in prima quarti, sequens syrupus.

Recip. Syrupi Acetosi simplicis, Endiuie, mellis rosati colati ana unc. s. aquæ sacchari unc. iij. misce pro una uice, in syrupo acetoso simplici inuenitur uirtus in frigidatiua ratione aceti, & sacchari, et uirtus incisuiua, merito aceti, etiam uirtus hepatis confortatiua, et alteratiua propter syrupum de endiuia, & uirtus absterfuiua merito mellis rosati, continuet syrupum istum tot uicibus in aurora, quotiens signa concoctionis apparuerint, deinde purgetur materia peccans in hac febre, habendo respectus hos.

Primus est ad materiam peccantem, si fuerit cholericæ uel pituitosa, uel ex his permixta, quoniam tunc debemus euacuare cum medicina respiciente humores peccantes.

SECUNDA est ad mineram generationis humorum, quæ est hepar, quoniam in euacuando generaliter debemus custodire naturalem uirtutem hepatis, dando medicinam hepatis confortatiuam.

TERTIVS est ad uirtutem cordis, ne exhibeamus, si possibile est, in euacuando medicinam irritantem, &

x ij perturbant

perturbantem uirtutem uitalem, sicut est scammonia.

Q VARTVS est, respicere consuetudinem egrotantis in euacuando. Vbi enim aeger non assuetus fuerit euacuationi, benigniorem medicinam, & tenuiorem ei conferre debemus. Si uero assuetus fuerit euacuationibus, magis erimus audentes ad fortiolem dandum medicinam, quoniam assueti assuetos ferunt labores.

Q VINTVS respectus est, ubi materia est euacuanda per secessum, exhibeatur medicina secessiua. Si uero per uomitum, uomitiua.

S E X T V S respectus est, ut in euacuando nunquam contribuamus medicinam uiolentantem uirtutem stomachi, sicut erunt elaterium, scammonia simplex, colocynthis, & huiusmodi. His igitur omnibus obseruatis respectibus in presenti febre, eo quod peccat materia mixta ex cholera & flegmate, ideo in ea medicinam euacuatiuam flegmatis, et cholerae cōdonabimus, ut reubarbarū qđ euacuat cholera, deinde flegma. ut dicit Mesue, uel electuariū de succo rosarū, uel electuariū rosatū mesue cū pmixtione certae quātitatis electuarij de daetilis, uel electuarij indij, si materia esset putrefacta in locis longinquis à corde, uel electuarium de psilio, cuius uirtus est euacuatiua cholerae, et flegmatis, quae omnes medicinae cum hoc, quod euacuant materiam propriam febris, confortant hepato, & quia sunt medicinae securae, in quibus confortatur scammonia, uirtus cordis confortatur etiam & roboratur, & quia in ipsis medicinis dictis quaedam mitis caliditas inuenitur. Ideo erunt & ipsius uentriculi confortatiuae, ipsumque roborantes. Post igitur primam materiae digestionem in hac febre tertiana notha maioris famae conueniet sequens medicina apparentibus signis concoctionis.

Recip.

Recip. Mannæ electæ unc. ij. pro diuitibus, pro pauperibus, floris cassiæ nouiter tractæ drach. vi. reubarbari electi pro diuitibus drach. i. s. pro pauperibus uerò. reupontici drach. ij. infundantur in aqua endiuia, & modico uini albi odoriferi, reubarbarum uel reuponticum cum. x. granis spicæ, demum fiat fortis expressio, & omnia simul cum decoctione communi florum & fructuum, quantum sufficit, dissoluantur, & fiat potus, qui exhibeatur patienti more exhibitionis medicinarum per duas horas ante lucem. Vbi uerò egrotans prædicta facta concoctione, & euacuatione non præualuerit, more principis in quarta primi, iteratò debes materiam concoquere, & eandem euacuare. hortor igitur, ut secunda digestionem digeratur materia cum sequenti Syrupo.

Recip. Syrupi acetosi de radicibus unc. i. de endiuia, mellis rosati colati ana unc. s. aquarum absinthij, multum ualeat absinthij decoctio in his febribus post septimam, ut princeps in prima quarti, & eam laudat Galenus, tanquam stomachi confortatiuam, & oppilationum aperitiuā: cicoreæ, buglossæ ana unc. i. misce pro una uice, & recordari debes in omni tua administratione de buglossa propter cor, q. in omnibus febribus admodum quæritur. Quoniam febris est passio cordis. Sequatur autem patientis prædictum syrupum quousque fiat digestio in materia, quæ remansit post primam euacuationem. Deinde euacuetur hac medicina multum experta.

Recip. Diacatholiconis, est enim electuarium benedictum, & lenitiuum, quod est conueniens basis omnium medicinarum solutiuarum unc. s. Mannæ electæ unc. i. reubarbari electi scrup. iij. spicæ græ. vij. electuarij de dactylis drach. ij. electuarij succi rosarū drach. s. Infundatur
x iij reubarbarum

reubarbarum eo modo, quo diximus. & omnia cum decoctione communi florum & fructuum dissoluantur, et fiat potus. Sed attende quod ubi cum febre iungeretur aliqua ipsius toracis mala dispositio, tunc dissolue medicinam cum decoctione communi pectorali, & exhibeatur patienti modo dicto. ubi uero sub iudice adhuc lis esset, scilicet quod febris continuaret, tunc iterato materiam concoque, & cum syrupo magis aperitiuo, & si minus alteratiuo, quia in statu uniuersali febris maiori indigemus apertione et minori alteratione. Detur igitur infra scriptus syrupus.

Recip. Syrupi bisantini cum aceto, nisi fuerit mala pectoris dispositio, tunc enim sine aceto exhibeatur syrupi de endiuiâ compositi, mellis rosati colati ana unc. s. aquarum capillorum ueneris, cicoreæ, Buglossæ ana unc. i. misce pro una uice. continuet autem patiens syrupum, usque quo apparuerint signa concoctionis, deinde purgetur cum sequenti medicina.

Recip. Diacatholiconis unc. i. Reubarbari electi drach. i. s. spicæ gran. vij. Agarici optimi & electi, scrup. iiij. zinziberis, salis gemmæ, si non affuerit mala pectoris dispositio, ana gran. iiij. electuarij de dactylis drach. i. s. infundatur reubarbarum ut dictum est, infundatur quoque agaricus cum suis correctiuis in oximelle simplici quantum sufficit per decem horas. Deinde fiat fortis expressio omnium, & cum decoctione communi florum & fructuum quantum sufficit, fiat potus, & patienti exhibeatur modo dicto. Vbi uero patiens fuerit à medicinis fastiditus. Consulo, ut loco medicinæ ei exhibeantur sequentes pilule multum ualentes in declinatione febrium uniuersali. ut

Recip.

Recip. Pilularum aggregatiuarum scrup. iij. fiant pilule cum syrupo uiolato numero vij. & patienti exhibeantur apud diluculum, quibus pilulis, si expediet, in minori dosi acceptis, poteris addere uel reubarbarum, uel agaricum, uel pilulas aureas, uel pilulas de Hyera Nicolai, & eas patienti exhibere. Vbi uero ex præhabitis æger non præualuerit, signum est, corpus febriens indigere maiori apertione, simul cum paulatina euacuatione. Ideo uersus declinationem uniuersalẽ febris consulo, ut quolibet mane in diluculo patiens capiat unam de infra scriptis pilulis immediate potando sequens Apozima.

Pilule sunt.

Recip. Agarici electi. Aloes loti, Reubarbari electi ana drach. i. mastice, zinziberis, salis gemmæ ana grana. v. spicæ gran. vij. puluerizentur puluerizanda subtiliter, & cum succo absinthij fiat pasta pilularum, dosis est, numero i. scrup. unius.

A pozima uero post ipsam pilulã bibendũ est.

Recip. Radicum fœniculi petroselini ana drach. ij. cicerum rubeorum unc. i. capillorum ueneris drach. i. s. Bulliant in sufficienti quantitate aquæ usque ad consumptionem medietatis. Deinde colentur, & de colatura.

Recip. unc. v. Syrupi acetosi diarhodon unc. i. misce, & detur modo dicto. Vbi uero stante tanta morbi diuturnitate æger non releuaretur à febre hac tertiana notha, consulo, quòd duobus diebus continuis prouocetur sibi uomitus, per hoc enim significatur, quòd cum tot fuerint factæ euacuationes per secessum, remansit materia in stomacho euacuanda per uomitum. primo igitur die à debiliori uomitiuo incipiendo per v. uel iij. horas ad minus ante cibum celebretur uomitus sequens.

x iij

Recip.

Recip. Aquæ hordei calidæ unc. viij. syrupi acetosi simplicis, uel oximellis simplicis unc. iij. misce, et detur patienti, retineat uomituum in stomacho patiens per quartam partem unius horæ, Deinde cum penna intincta oleo prouocet uomitum: sequenti uerò die eleuet uirtutem uomitiui sic.

Recip. Assaræ baccharæ cum radicibus unc. s. bulliant in sufficiente quantitate aquæ usque ad consumptionem medietatis, deinde coletur facta forti expressione, & de colatura

Recip. unc. vi. oxymellis simplicis unc. ij. misce & detur patienti: stet autem patiens cum prædicto uomituo in stomacho per duas tertias horæ: deinde potet iusculum pullæ tepidum ad quantitatem unius scutellæ, & cum penna oleo intincta prouocet uomitum. Quod si non euomat, aliam iusculi scutellam usque ad quartam superbibat. Si enim materia illa uomitu non eijceretur, certè excerneretur per secessum. Et attendite. Quod in his febribus non laudo fortiora uomitiua, & Excellentiora, quoniam multam ad uentriculum attraherent materiam, & forte materia febris moueretur ad iteratam indigestionē. Et tūc in declinatione febris uniuersali, morbus reuocaretur ad principium. Vbi uerò cum prædictis æger non sanaretur. Laudo tanquam expertum, & bene probatum, quod quolibet mane apud diluculum inungatur ei tota spina dorsi usque ad caudam cum sequenti unguento: & immediate post unctionem bibat sequens Apozima.

Vnguentum tale est.

Recip. Mucillaginis seminis citoniorum, mucillaginis seminis psyllij, olei uiolati loti, Butyri recentis loti ana
unc. i.

unc. i. Cerae albae quantum sufficit, & fiat unguentum molle pro spina dorso. Et attendite. Quod istud unguentum mirabiliter ualet in febribus eorum, qui non possunt, uel non ualent medicinas assumere, ut euenit in pueris, & in senibus, & ferè semper bene me reperi.

Apozima tale est.

Recip. Summitatum absinthij bene recentium drach. ij. cicerum rubeorum unc. s. bulliant in sufficiente quantitate aquae usque ad consumptionem medietatis. Deinde colatur, et de colatura detur patienti unc. iiij. immediate post unctionem, & uidebitis mirabile iuuamentum: ubi uerò cum praedictis non sanaretur aeger. Remedium expertum apud me est sequens, ante aduentum paroxysmi per v. horas nullo cibo praecedente, detur patienti infra scriptus potus, quo assumpto immediate ligetur sequens mixtura pulsibus manuum, & temporum, & pedum.

Potus erit talis.

Recip. Vini granatorum, uel succi eorum unc. ij.

Mixtura haec est.

Recip. Vnguenti populeonis unc. i. Tele araneorum drach. ij. misce, & fiant pilulae ad quantitatem unius scrup. Et una cuilibet pulsui superligetur, easque patiens detineat, usque ad tempus, quo timor paroxysmi iam praeterierit, & certè sanabitur, & si non sanetur, mutetur patiens de terra in terram, & de aere in aerem, & praeualebit, si deo placuerit.

*nota
istud
Vnguentum*

DICITVR Causon à caumate seu incendio. Quare dicitur febris Causon, febris incensua, hanc sententiam habemus ab Hippocrate, & Galeno in quarta particula aphorismorum, cuius febris Causonidis curationē, et si ex supra habitis facile haberi possit, nil minus pro eius curæ cōplemēto præsente sermone faciemus. Debes igitur recordari de eo, quod diximus. Quod ubi ægritudo secundum acumen extremos habuerit labores, tenuissima oportet uti diætā: quod in Causonide usque ad quartam, confidendo quod uirtus possit perdurare usque ad statum, æger permaneat sine cibo, uel quod æger sola aqua hordei utatur. Quod si cognoueris tu in tempore illo uirtutem ægri indigere cibo, dabis ptisanam hordei colatam. Quod si hæc non suffecerit ad manutenēdum uirtuti, dabis ptisanam non colatā. Quod si hæc adhuc non suffecerit, eris excusatus eleuare cibum, non tamen extra latitudinem diætæ tenuis, quoniam ludabile est, medicum aliquando aliquantisper uirtutem debilitare, & cum hoc ægritudinem propellere, obseruata igitur hac tenui diætā, medicus applicet se curationi Causonidis, supposita uirtute forti, & distinguendo tempora. Si enim fuerimus in principio, pensitet medicus supra uehementiam febris, & supra corporis habitudinem, & supra urinam. Quod si fuerit febris uehementissimi incendij cum habitudine corporis sanguinea, & urinae rubor cum crassitie appareat, illico æger est phlebotomandus consentiente ætate & robore. Et incidatur media uena i. communis, uel Basilica, & non propter hoc debes terreri de dicto principis dicentis: Et

caue

caue ne deducas ægrum ad calidorum humorum ebullitionem, quoniam signa extant missionis sanguinis. Vbi uerò hæc sanguinis signa non apparuerint, illico à principio æger euacuandus est, medicina hac soluente humores acutos, et calidos, irruentes sua turgentia de membro ad membrum.

Medicina hæc est.

Recip. Carnium prunorum damascenorum numero decem, florum Borriginis, Buglossæ, uiolarum ana M.s. Tamarindorum unc. s. Bulliant in sufficiente quantitate aquæ usque ad consumptionem medietatis, deinde cum colatura dissolue Cassiæ fistulæ nouiter tractæ unc. s. reubarbari electi secundum artem infusi, additis gran. x. spicæ, drach. i. s. diaprunis solutiui, uel electuarij succi rosarum drach. ij. misce, cum decoctione communi florum & fructuum quantum sufficit, fiat potus, & exhibeatur patienti apud diluculum. Facta hac euacuatione præparetur residuum materiæ remanentis ad concoctionem, quia materia est multi incendij. Ideo indiget multa infrigidatione. Detur igitur patienti syrupus sequens bis in die, & maior, & citior fiet infrigidatio.

Recip. Syrupi de succo endiuia, de succo plantaginis, de succo portulacæ ana unc. s. aquarum Endiuia, plantaginis, portulacæ ana unc. i. misce, apparētibus signis cōcoctionis post assumptionem syruporum hortor, ut propter febris uehementiam, & incendium magnum, liberè ægrotanti concedatis potum multæ aquæ frigida: iuxta dictum principis prima quarti, & Galeni in xij. methodi curatiuæ, obseruatis cōditionibus sequentibus, ne error in medicando contingat.

Prima

Prima est, quod aeger non sit decrepitus, quoniam à multa frigidityte aquæ paucitas natiui caloris ipsius decrepiti necabitur.

Secunda, ut in membris corporis non sit apostema, quoniam præ frigidityte aquæ, materia apostematis magis compingeretur, & inde in Apostemate augmentum fieret.

Tertia, ne uirtus totius corporis dicatur esse debilis, quia à frigidityte aquæ, facile posset debilis calor necari.

Quarta, ut dixit Galenus xij. methodi, quod materia sit digesta, & non cruda, à frigidityte etenim aquæ. humores crudi ad maiorem mouerentur indigestionem,

Quinta, quod febris non sit de causa frigida, quia à frigidityte aquæ adaugeretur causa faciens febrem.

Sexta, ut non sit oppilatio manifesta in toto, à frigidityte enim compinguntur, & ingrossantur materie facientes augmentum oppilationum.

Septima, ut sit sitis uehementia, quoniam non completur actus, nisi stante uehementia appetitus aquæ frigide. Modus dandi aquam talis sit, aqua actu ualde frigida offeratur, ut incendium facile extinguere possit. Demum ut crescat appetitus ægrotantis ad ipsam, sit hæc medici cautella, aliquando promittere sibi potum aquæ frigide, aliquando denegare, inquirendo ab ægrotante, biberes ne aquam frigidam si tibi concederem? quod si pateriens affirmet quod sic, denegat ipsam medicus, & inde ad modicum dicat, pur si concederem tibi aquam, sicut esset mei intentio, biberes ne? Quod si æger promiserit bibere aquam, detur multa aqua ex frigidissimo puteo extracta

extracta, & tantum de aqua patienti tribuatur, quantum uno haustu solo bibere poterit, hinc uerò ad quartā unius horæ partem, siti reuertente, iterum & secundum haustū aquæ medicus febriēti concedat, demum tertium haustū, & sic procedendo quousque patiens aqua frigida saturatus fuerit: post quod sequetur alterum duorum, aut quod æger incipiet sudare, & tunc benè cooperiatur panis, & sudet, & liberabitur, uel mouebitur uehementi motu stomachus per uomitum, iuuetur patiens cum remedijs supra dictis, & liberabitur, uel fluxus uentris excitabitur, & cum clysteribus patiens iuuetur, & sanabitur, et hæc sunt experta in curatione caufonidis, cū his quæ in prædictis capitibus dicta sunt.

DE SINOCHA ET SINOCHO.

CAPVT. XIII.

SCRIBITVR à Galeno in primo artis curatiuæ ad Glauconem. & in 9. methodi, & in secūdo de differentijs febrium. Quòd sanguis in corpore nostro potest abundare sui multitudine, et quātitate, absque quòd putrescat, et ex sola sui quantitate, & multitudine prohiberet sui ipsius expirationem. Quo fit ut prohibita euentatione ab eo, ad ipsum cor ascendant uapores mali calidi, & caliditatem præter naturā accēdāt in corde, et ab eo ad alia mēbra corporis pmeent et febrē procurēt, q̄ febrē authores sinochā appellāt, quæ est de sanguine non putrefacto, sed sola sui quantitate peccante: & hanc febrē solam putauit Galenus esse de sanguine, ubi uero sanguis in nostro corpore putresciet, adhuc

adhuc seruata sanguinis natura, ex illius putredine fit febris, quam sinochum appellant. scias tamen horum nominum, scilicet sinocha & sinochus discrimen uti à posteris, à Galeno tamen non curatur, et uno pro alio utitur, asserens, sinocham uel sinochum utrumque cum febris sit continua dici dupliciter, scilicet cum putredine & sine putredine, ut uidere poteris secundo de differentiis febrium cap. secundo, ubi eas, nomine sinochæ febris, appellat, in nono uero methodi cap. secundo, tertio, & quarto, nomine sinochi. Est igitur Sinochus febris de sanguine putrefacto seruata sanguinis natura, licet ad Galeni scopum in secundo de Crisibus Capite xii. & xiiii. hoc assentire non debemus, quoniam ut ipse fatetur, & in nono methodi curatiuæ, cum sanguis incipit putrescere, non est amplius sanguis, sed in naturam cholerae uertitur, propter quod secundum Galenum, non datur febris de putredine sanguinis, quoniam cum sanguis incipit putrescere, & febrem facit, eam quippe facit de genere cholerae uel atrabilis, & sic curatio febris sinochi si est cum putredine, ad Galeni mentem explebitur per curationem febris cholericæ, de qua supra diximus, secundum autem Aui-cennam prima quarti, et fere omnes alios authores, febris de putredine sanguinis datur, ad mentem Galeni uero utrum detur, uel non detur, non est presentis negotij. Primo igitur curabimus nos sinocham febrem, & dicemus, quod cum sanguis sua multitudine peccet, aeger à nobis primo regi debet dieta attenuante. ratio est, quoniam cum talis febris pendeat à multitudine nutrimenti, non à qualitate uitiati, sed sola quantitate. Ideo tale nutrimentum tolli, & attenuari debet, & istud fit Dieta tenuissima, igitur caueat patiens à cibis multiplicantibus sanguinem.

Non dabitis Carnes, non oua, parcat patiens totaliter uino, quoniam hæc sunt, à quibus sanguineum procreatur nutrimentum: Contentetur igitur patiens tribus diebus ab initio morbi sola aqua hordei, uel ptisana. Quod si fuerit oportunum coactè dare plus de cibo, ei detur panatella decoctionis herbe semperuiue, uel plantaginis, uel portionum cucurbitæ, uel seminum eius. hoc ideo non quia sanguis sit mala qualitate affectus, sed quoniam sui prohibita traspiratione calefit, & hæc sua frigiditate remittunt illam caliditatem, quam acquisiuit sanguis ex prohibita euentatione, & non sit audax medicus quispiam istis febribus uinum admittere. quoniam sui familiaritate & occulta conuenientia, quam habet cū spiritu & sanguine, plurimum sanguinis generatiuum est, obseruato igitur debito regimine in tenui dieta. Consulo quòd in his febribus stante uentris stipticitate, uel alui strictura cum sequenti clysterio leniatur uenter.

Recip. Pullæ parue numero. i. foliorum malue, uiolarum, semperuiue, uirgæ pastoris, solatriana. M. i Bulliant hæc in sufficienti quantitate aque usque ad consumptionem tertiæ partis. Et Attende, quod hæc debent esse eleuata in gradu frigiditatis, quoniam uapores, qui eleuantur à prohibita euentatione sanguinis, sunt admodum calidi, ideo indigent maiori infrigidatione, & de dicta colatura

Recip. Vnc. x. cui adde cassiæ tractæ unc. i. olei uiolati, uel de floribus cucurbitæ, si potes ipsū habere, unc. iij. sacchari rubei unc. i. s. salis communis drach. ij. uitelli oui numero. i. misce, & fiat clystere, facto clysterio lenitiuo, consulo, ut indubitato fiat phlebotomia ex uena media, seu communi, cum ipsa euacuet à superioribus, & inferioribus

ribus corporis, & sanguis sua quantitate peccat in toto corpore, & non derelinquas hanc phlebotomiam consentiente etate, & robore, quoniam cum sui multitudine sanguis peccet, phlebotomia est multitudinis euacuatua. Ideo phlebotomia omnino est necessaria, sit autem huiusmodi ferè usque ad sincopim deductua, quoniam multus sanguis peccans sola quantitate, alia non indiget euacuatione, quàm ipsa phlebotomia, quæ phlebotomia cum sit huius febris potissima curatio, sit ferè usque ad sincopim stante robore, & etate. Et ideo dicit Galenus: quòd curatio huius febris non est apud negligentem medicum, quoniam propter sanguinis multitudinem, & prohibitam euentationem facile posset uerti in putredinem in effectum, & sic alius fieret morbus deterior, qui esset iuxta Galenum febris continua de cholera, ubi cholera esset genita ex putredine sanguinis, facta phlebotomia, statuatur medicus pro certo, quòd materia peccans non est pharmacia educenda, quoniam sanguis non educitur pharmacia. Statuat quoque medicus pro certo, quòd in hac febre non indiget digestionem materie, quoniam sanguis non expectat digestionem. Ideo si in hac febre medicina exhibeatur sit medicina euacuans à uis latissimum ut à stomacho, & ab intestinis, quoniam, & si non euacuatur materia peccans sua quantitate ad intra uenas, quæ est sanguis, euacuantur tamen materie illæ, quæ fouebant uapores eleuatos propter prohibitam expirationem, & euentationem ipsius sanguinis oppilantis sui multitudine. Et ideo medicus non transcendat cassiam, mannam, tamarindos, uiolas, & huiusmodi, quoniam ipsis propter euacuationem materierum communium minuetur prohibita euentatio ipsius sanguinis, & ipse refrigerabitur facta phlebotomia

phlebotomia denu[m] in hac febre concedamus alterantia caliditatem febrilem, caliditatem quoque sanguinis ipsi sanguini acquisitam, propter prohibitam transpirationem, quod si solam ipsam alterationem, digestionem appellare uoluerimus, in hac febre conueniunt digestiua.

Syrupus conueniens erit hic.

Recip Syrupi de succo limonum, de succo granatorum ana drach. vi. aquarum acetosæ, rosatæ, plantaginis ana unc. i. Et attende. Quod in his alterantibus, nedum debet esse uirtus infrigidatiua, sed etiam stiptica, quæ reuellant, uel prohibeant uapores, ne ad cor ascendât. Et expertum est, quod alteratio per syru[m] nedum iuuat in hac febre, uerum, & alteratio quæ fit in cibarijs in communi esu, ipsis iuuat egrotis. Et ideo cum plantagine, cum sumach, cum acetosa, iusculum egrotantium sunt paranda. Quod si his ager non curabitur, certè uertetur materia sanguinea peccans sola multitudine in putrefactionem. Et quia dixit Galenus in Secundo de crisi[b]us. Quod cum sanguis putrefit, statim in cholera[m] uertitur. Ideo fiet febris tertiana continua à cholera ex putrefactione sanguinis, cuius curam habuistis supra, cum loquuti fuimus de cura febrium cholericarum, secundum tamen sententiam principis, uertetur febris hæc in febrem pendentem à sanguine putrefacto, adhuc stante in forma sanguinis, qui sanguis sic putrefactus, secundum sententiam Galeni in secundo de crisi[b]us, potest aliquando putrescere putredine irreuerabili, aliquando recuperabili. Quod si fuerit multa putredo, secundum Auicennam, quæ reduci non possit, proculdubio ager morietur hac febre sanguinis.

Si uero putredo sanguinis non fuerit tanta, ut medicus possit eam reducere, tunc febris erit curabilis: curetur

v

primo

primo per phlebotomiam, ut diximus, secundo per digestionem in materia, non per digestionem sanguinis, sed per digestionem illius humoris fouentis sanguinis putredinem, qui humor maxime cholericus est, et idem euacuetur, quoniam his digestiuis, & euacuatiuis cholerae, relinquetur sanguis suae naturae, per quam non impediens alterò, reuertetur ad sui naturam putrido abolito, ob quam rem cum digestiuis cholerae, & euacuatiuis in hac febre procedes eo modo, quo diximus in cura febrium cholericarum.

DE FEBRE QVOTIDIANA.

Cap. XIIII.

SCRIBITVR à Galeno primo artis curatiuae ad glauconem de febre quotidiana, quam ipse amphimerinam nuncupauit, quòd febris quotidiana omni die corpus affligit, pendens à materia pituitosa putrefacta ad extra uenas. Quòd si talis materia putrescens fuerit in locis longinquis cordi, tepidior erit febris illa, & manifestam quietem ostendet. Si uerò fuerit putrescens haec materia pituitosa in locis ualde propinquis cordi, febris ualidior erit sine quiete media, cum unus paroxysmus intret alium, quo fit, ut potius dicamus quotidianam continuam, quia continuè affligit corpus, quamquàm non sit à materia putrefacta ad intra uenas. Et ideo fuerunt aliqui credentes, continuitatem febris quotidianae esse propter ingressum paroxysmorum ex loco putredinis ualde propinquo cordi, et non tantum ex materia putrefacta ad intra uenas, licet uerius sit, quotidianam continuam fore tantum à materia intra uenas putrefacta.

putrefacta. Quam febrem interpollatam quotidianam cognoscemus primo ex pulsu, propter enim dominantem materiam frigidam hebetantem motum prouenientem à uirtute pulsatili, pulsus à principio tardior, & rarior erit, quam in febre cholERICA, et dixi in principio, quoniā in augmento, & statu, propter adauctam putredinem acquiratur materiae maior caliditas, ubi augetur necessitas euentationis, & pulsus inspissatur, & uelocitatur. Ideo si febrientis sic pulsus erit talis à principio, in augmento uerò, & statu, in illis dispositionibus adauctus, spissior, et uelocior erit.

Ab urina significatur febris quotidiana, quoniam ipsa est alba in principio, in ea nullum signum concoctionis apparens. quia enim materia est frigida, & frigiditas est causa albedinis, ideo est, quod in principio urina alba, uel subalba existit, in augmento uerò uersus statum propter adauctam caliditatem ex putredine urina fit ruffa, uel subruffa, ob quam rem si ex parte urinae apparuerit in febre à principio alba, demum uerò subruffa, quotidianam febrem iudicabimus, ex parte quoque horae euentus paroxysmorum iudicabimus febrem quotidianam, cum post meridiem paroxysmus agrum inuaserit, quoniam incipit motus humorum frigidorum in uesperis. Cum igitur prouentus paroxysmorum in febre hunc ordinem tenuerit, scilicet quod agrum paroxysmi inuaserint post meridiem, iudicabis febrem ipsam quotidianam fore, ex parte quoque accidentium eandem febrem dignoscere poteris, quoniam non adest sitis ualida, non inquietudo multa, non dolor capitis intensus, non paraphrenitis, hæc enim sequuntur caliditatis potius incendium, quod in hac febre non inuenitur, propter frigidam esse materiam, & huius fe-

bris quotidiana, cum causa dicatur esse pituita ipsa, & pituita generetur, ut dixit princeps in prima primi in de generatione humorum, aliquando propter diminutam concoctionem factam in sanguine, cum flegma sit sanguis diminutè concoctus, ideo attendendum est, quòd si febris fuerit à flegmate dulci, quòd est sanguis diminutè concoctus, putrefacto tamen, aderunt non nulla signa attestantia naturam sanguinis. Si uerò fuerit quotidiana à flegmate uitreo, uel acetoso, quæ supremum gradum in latitudine flegmatum obtinent, ut frigus, & rigor, & alia accidentia frigidum humorem attestantia, erunt intensiora. Quòd si à flegmate salso hæc egritudo prouenerit, certè sapit naturam febris tertianæ. Et eius curatio à cura febris tertianæ non multum elongabitur. Vbi scire debes, quòd plerunque in febre quotidiana accidit, ut unà pars flegmatis remaneat in intimis corporis, altera uerò in exterioribus, quæ pars in exterioribus corporis existens, cum non dum putrefacta sit, detinet in se frigiditatem illam, quæ flegmati conuenit, propter quòd exteriora corporis admodum frigent. Quæ autem pars in intimis corporis permāsit, cum ipsa facile putrescat, in interioribus corporis nimia apparebit caliditas. Quo fit, ut si febris quædam phlegmatica tibi occurrat, qua corporis exteriora frigeant, interiora uerò caleant, hanc febrem epialam nuncupabis, ab epi quod est supra, & algor frigus, quasi frigus supra sit in exterioribus partibus corporis. Si uerò contra acciderit, scilicet quòd in febre phlegmatica, interius membra frigeant, exterius uerò caleant, significabitur quòd peccat phlegma crassum, & uitreum in partibus interioribus corporis, in exterioribus uerò peccat phlegma salsum, de facili calefaciens exteriora corporis membra.

membra. Et hanc febrem ubi interiora frigent, et exteriora calent, lipiriam appellamus. Harum igitur febrium pendentium à phlegmate putrefacto, curam sic habeto.

Cum curatio uniuersalis ex canonibus medicinae, quia euacuat multitudinem humorum, praecedere debeat particularem euacuationem eligentem humorem proprium, & determinatum, ideo hortor medicum bene perpendere si in febre quotidiana, si etiam continua foret, sanguinis missio expediat, consideret igitur si pituitosa materia peccet sine sanguinis permixtione. quod cognoscimus ex urina alba, cui nihil rubedinis permixtum fuerit, & ex remissione incendij, & aliorum accidentium febris, & sic missio sanguinis omnino prohibenda est, quoniam ex tali sanguinis missione humores frigidi magis incrudabuntur, et aegritudo prolongabitur. Item quoniam sanguinis missio bonum rapiet, & malum derelinquet, rapiet enim sanguinem thesaurum uitae, & derelinquet pituitam, quae ex maiori sui copia & abundantia natiuam infrigidabit caliditatem, neque turberis de dicto Galeni in undecimo methodi cap. quartodecimo. Quod in omni febre putridae continua conueniat phlebotomia, quoniam istud uerum habet, cum materia fuerit sanguini permixta, uel aliter dicere possumus. Quod Galenus in loco dicto solam indicationem assumpsit à putredine, quae cum semper addat caliditatem materiae propter prohibitam euentationem, merito eius phlebotomia conueniet, cum sit infrigidatiua, quia tamen indicatio assumpta à materia plerumque maior est indicatione assumpta à putredine. ideo tunc missio sanguinis non est adhibenda, si igitur non erunt indicia indicantia de mixtione sanguinis cum pituita, non eris audax supra phlebotomiam fiendam, propter dictum prin-

cipis in doctrina de phlebotomia: caue ne ægrum ad alterum duorum perducas, aut calidorum ebullitionem, uel ad frigidorum incrudationem. Quod si apparuerint indicia permixtionis sanguinis cum pituita, tunc ægrum phlebotomabis, sit autem parca, & non copiosa phlebotomia illa, secundum quod humores frigidi permiscantur sanguini, qui non egent euacuatione per sanguinis missionem.

Facta igitur, uel non facta sanguinis missio in quotidiana febre, debes preparari ad materiam peccantem corrigendam. Vbi enim materia pituitosa adhuc in principio febris existens, esset crassa, & multa, propter cuius crassitudinem timeremus, ne uirtus posset perdurare usque ad tempus completæ maturationis dictæ materiæ crassæ, & multæ, tunc non expectata maturatione, materiam pituitosam euacuabimus euacuatione minorante eius quantitatem, & uirtus tunc reddetur potentior supra residuum materiæ remanentis ad concoquendum, uel ad facilitandum eius expulsionem, ut docuit Galenus in commento illius aphorismi. Cum morbi inchoant etc. & hanc sententiam uoluit princeps in quarta primi, capite tertio, cum dixit. Et ubi non fuerimus securi, quod uirtus possit durare usque ad tempus completæ maturationis. & per hæc uerba innuit princeps. Quod si materia in febre quotidiana fuerit crassa, & multa, non erimus excusati ab euacuatione fienda in principio minorante partem materiæ, & ideo oportet medicum scire crassitiem, & subtilitatem materiæ. Quod si materia crassa fuerit, eam debes subtiliare antequam euacues. Si uerò crassa fuerit, & multa, ut innuit in principio textus, tunc ante maturationem debes euacuare, si non, contra, & per hoc habemus mentem principis fuisse, quod
in alio

in alio casu, quàm in furiosa materia, ante maturationem debemus euacuare. Quòd si materia ipsa fuerit furiosa eius euacuatio à principio sit electiua uel eradicatiua. Vbi uerò materia non fuerit furiosa, & à principio indigeat euacuatione, sit eius euacuatio minoratiua. Et attende quòd euacuatio dicetur eradicatiua, uel medicina, non quia unà uice habet totam materiam eradicare, & à membro euellere, sed quoniam est eius natura totam illam materiam à membro euellere, & in hoc uerificamus sententiam illius aphorismi hippocratis primæ particulæ. cum dixit, Concocta medicari, et nō mouere cruda. etc. Quoniam cum materia fuerit turgens, eam cum medicamento purgante, soluentemque eradicatiuè euacuare debemus. Et ideo dixit hyppocrates, medicari oportere digesta, & non mouere cruda, neque his duabus partibus scilicet concocta medicari, & non mouere cruda. Idem intellexit hyppocrates, neque idem replicat, sed censuit, secundam fore rationē uerificantem primam, ut dicere uellet, oportet medicari concocta, quia non oportet mouere cruda, nisi materia fuerit turgēs. Quòd si fuerit turgens, eam eradicatiuè euacuare conuenit, & à principio morbi. Et adde tu. Et ubi materia non turgeat, & egeat euacuatione, cum sit plerunque ad intra uenas, à quibus non euacuant clysteria, minorabis materiam, euacuando partem illius, iuxta præceptum Galeni in commento illius aphorismi. Quum morbi inchoant. Et hæc est uera hyppocratis mens, & si ornatè loquentes aliter dicant à ueritate cadentes. Vbi uerò in febre quotidiana à principio apparuerint indicia multæ, & crassæ materiæ, consulo, quòd statim non expectata maturatione cum sequenti bolo fiat materiæ minoratio.

Recip. Floris cassie nouiter tractæ unc. i. specierum Hyeræ simplicis Galeni drach. ij. misce, & fiat bolus, neque reputarem ego inconueniens, si loco Hyeræ, in minoratione materie pituitosæ adderetur drach. ij. Electuarij de dactylis: quoniam & si in eo ingrediatur scammonæ, ipsa tamē est ita consolata, ut eius uirtus nō transcendat hep. quare partem materie peccantis, solū euacuabit uel in forma pilulari, eandem materiam poteris minorare, ut cum scrup. iij. pilularum elefanginarum, uel cum pilulis, quæ & si sint eductiue, meritō naturæ sui ipsius phlegmatis minorando dosim pilularum transibunt in materiam medicinæ minoratiue, uerbi gratia, si pilule cochie in dosi quatuor scrupulorum erunt euacuatue materie pituitosæ eam eradicando, earum tamen si dentur scrup. ij. transibunt in naturam medicinæ minoratiue, quia partem materie peccantis euacuabunt. Et ideo non damnabitur medicus ille, qui in quotidiana febre minorabit ipsum flegma cum duobus scrup. pilularum cochiarum, & similium. demum considerato dicto Galeni in commento illius aphorismi: inchoantibus morbis. &c.

Cum facta minoratione in materia uirtus reddita sit potentior supra residuum materie remanentis ad euacuandum, uel concoquendū, & materia reddatur habilior ad concoquendum.

Laudo, ut præparet se medicus in febre quotidiana ad digestionē materie pituitosæ, obseruato præcepto supra dicto. quia enim materia pituitosa crassa est. ideo indiget subtiliatione, quia uiscida, & hærens indiget incisione, & abstersione. Et quia hepar febre uitiatum est, propter ipsum esse mineram generationis humorum, ideo indiget confortatione.

confortatione, & remissione caloris febrilis cum his, quæ ultra hoc, quod confortent hepar, tollant etiam oppilationem ipsius, quæ propriè est mater febris quotidiana. Consulo igitur, ut à principio detur sequens syrupus.

Recip. Syrupi acetosi simplicis, conuenit enim in utraque materia calida, & frigida, & est incisiuus, syrupi de endiuia compositi, confortat enim hepar, & tollit eius oppilationem, mellis rosati colati, benè abstergit pituitosam materiam hærentem, & confortat uentriculum, qui est lacuna flegmatum ana unc. s. aquarum Betonicæ, ultra enim hoc, quod confortat caput, obstat materiæ pituitosæ, foeniculi, buglossæ ana unc. i. misce pro una uice, continuatis syrupis istis quousque signa concoctæ pituitæ apparebunt, detur infra scripta medicina.

Recip. Quatuor florum cordialium ana drach. ij. polipodij quercini, seminum cartami, ana drach. ij. seminum foeniculi, seminum Dauici ana drach. i. s. iuiubarum, sebesten, ana numero decem, passularum enucleatarum, liquiritiæ mundæ ana unc. s. bulliant omnia in sufficienti quantitate aquæ usque ad consumptionem medietatis, deinde coletur, & cum colatura dissolue Cassiæ nouiter tractæ unc. i. uel diacatholiconis drach. vi. Reubarbari optimi et electi, quoniam etiam euacuat flegma, præsertim cum exhibetur in substantia patienti drach. i. s. spiciæ græ. viij. electuarij indij drach. ij. s. & fiat potus, qui patienti exhibeatur per duas horas ante lucem, more exhibitionis medicinarum.

Vbi uerò in diebus, quibus concoctio celebratur, patienti haberet aluum strictam, consulo, ut quotidie, uel ad minus alternis diebus fiat ei clysterium, in quo sit uirtus incisiva

incisua flegmatis, & eductiua materiae pituitosae existens in intestinis, a qua in uenis fouetur materia faciens febrem.

Clysterium erit sequens.

Recip. Violariae, foliorum maluae ana M. s. mercurialis, Betonicae, Anisorum ana M. i. furfuris crassi ligati in petia M. ij. bulliant in fuff. quant. aquae usque ad consumptionem medietatis, & de colatura

Recip. unc. x. benedictae drach. vi. Hyerae simplicis Galeni unc. s. mellis rosati unc. i. s. olei communis unc. iij. salis communis drach. ij. sacchari rubei unc. i. s. uitelli oui numero i. misce, & fiat clysterium, quoniam autem in aegritudinibus pendentibus a materia pituitosa; quae secundum plurimum diuturnam causat aegritudinem. Ideo consulo, ut ex praeepto principis in prima quarti. Quod medicus paulatine concoquat, et paulatine euacuet. Ideo post primam in febre quotidiana digestionem.

Laudo, medicum aggredi secundam concoctionem cum syrupis magis respicientibus materiam pituitosam fortius incidentibus, & abstergentibus, & oppilationem remouentibus.

Detur igitur pro secunda digestionem sequens syrupus.

Recip. Syrupi acetosi de radicibus unc. i. de endiua compositi, mellis rosati colati ana unc. s. aquarum absinthij, foeniculi. appij, uel hysopi ana unc. i. apparentibus signis digestionis in processu, purgetur materia sequenti purgatorio, cum praedicta decoctione dissolue turbith boni, & gummosi subtiliter puluerizati drach. ij. agarici electi infusi secundum artem drach. i. s. Reubarbari electi scrup. ij. zinziberis, salis gemmae, spicae ana gran. iij. & fiat

et fiat potus puluerizatis puluerizandis, qui patienti exhibeatur hora dicta.

Vbi uerò paroxysmi continuarent motum et ordinem suum, tunc cognoscemus residuum materiae remansisse, quod euacuatione indiget, et digestionem.

Digeratur igitur materia cum sequenti Syrupo.

Recip. Oxymellis diurectici, syrupi de quinque radicibus, syrupi de endiua compositi ana unc. s. aquarum absinthij, foeniculi, betonicae, ana unc. i. misce, deinde apparentibus signis concoctionis, purgetur materia cum sequentibus pilulis.

Recip. Pilularum de Hyera Nicolai, pilularum indurum p. aggregatiuarum ana scrup. i. turbit subtiliter puluerizati scrup. s. misce, et cum syrupo uiolato fiant pilulae numero 7.

Vbi uerò adhuc paroxysmi prosequerentur, significatur mihi. Quod oppilatio est uehemens, et membrorum facultates satis imbecilles. ideo laudatum et expertum est in aperiendo oppilationes, et in confortando uirtutes membrorum, maxime naturalium, quod exhibitio quotidiana sequentium Trochiscorum est admodum utilis, ut

Recip. Trochiscorum de absinthio, Trochiscorum de Eupatorio ana drach. ij. Trochiscorum de reubarbaro drach. i. puluerizentur subtilissime, et cum syrupo bisantino fiant pilulae numero xxx. Dosis est numero iij. apud diluculum, supra quas immediate patiens bibat apozima sequens.

Recip. Iusculi cicerum rubeorum unc. vi. radicum foeniculi, petroselini, asparagi ana drach. ij. bulliant insimul usque

usque ad consumptionem tertiæ partis Iuris. Deinde coletur & modo dicto exhibeatur. Ex his enim pilulis cum suo apozimate, sensibilis fiet apertio, & insensibilis euacuatio: Et sic continuet patiens per decem dies continuos huiusmodi dictos Trochiscos. Quod si adhuc uestigia febris remanserint in ægrotante, sicut huius febris consuetudo est, laudo, ægrum post complementum dictarum euacuationum manē in diluculo ingredi balneū aque dulcis calide. Preparabitur enim materia ad perspirationem per poros cutis, in quo balneo moram trahat per tempus medietatis horæ. Demum exeat balneum, & eius corpus pannis calidis optimè abstergetur, deinde immediate capiat infrascriptum bolum.

Recip. Theriacæ antiquæ, uel mithridati optimi drach. i. sacchari rosati drach. i. s. misce, post quē bolū bibat haustum iuris cicorum rubeorum, et ingrediatur lectum bene pannis coopertus, dormiat, & sudabit. Et febris in spatio trium dierum euanesceat.

DE FEBRE EPIALA, Cap. xv.

ATTENDENDVM EST, quod cum pendeat hæc febris maximè à flegmate uitreo. Quod flegma frigidius est cæteris.

Ideo in eius cura debemus uti magis calefacientibus. Verum est, quod oportet obseruare communem canonem medicine. Quod à debilioribus semper inchoandū sit, ut uirtus assuescat.

Ideo facta una trium digestionum ex præcedentibus dictis in hoc capitulo, cum sua purgatione, consulo, ut in digerendo flegma uitreum iterato perueniamus ad syrupum

pum de calamento.

Recip. Syrupi de calamento unc. ij. Aquæ decoctionis cicerum rubeorum unc. iiij. misce, & patienti dato in Aurora. Continuet autem patiens prædictam potionem per decem dies, quoniam flegma uitreum indiget longiori tempore suæ concoctionis: & ideo post euacuetur tale flegma cum hyeris magnis, ut cum hyera Ruffini, & hyera logodionis, & hyera composita Nicolai sic.

Recip. Diacatholiconis unc. s. hyeræ logodionis, uel ruffini, uel nicolai drach. ij. ad consolandum uerò hyeras adde Reubarbari electi subtiliter puluerizati drach. i. spicæ gran. vij. & fiat potus cum aqua decoctionis cicerum rubeorum, & quoniam in hac febre stomachus est maxime fastiditus propter flegma uitreum in eo maxime collectum.

Ideo consulo, quod post cibationem ægrotantis ei donentur drach. ij. Diacalamenti, uel diatreum pipercon. Sunt enim medicinæ nedum confortantes uentriculum, uerum & æquantes materiam peccantem. Et quoniam quæcunque conferunt in febre quotidiana in processu uniuersali, ut diximus, ea conferunt in hac febre Epiala.

Ideo si expedit ad illam decurres curationem.

DE FEBRE LIPIRIA, Cap. xvi.

VM PENDEAT ipsa febris à flegmate permixto cholæræ, iunge intentiones Curatiuas quotidianæ intentionibus curatiuis Tertianæ, ut supra diximus. Et curabis lipiriam. Quare. etc.

DE FE

DE FEBRE QVARTANA,

Cap.

XVII.

QVEMADMODVM colligitur ex Galeno in secundo de differentijs februm.

Febris Quartana est febris procedens à Melancholia extra uenas putrefacta, affligens egrum de quarto in quartum, pro quo attende, quòd melancholia ipsa aliquando potest putrescere ad intra uenas, & tunc faciet continuam quartanam, & quia hoc rarissime contingit, ut dixit Auicenna in prima quarti, capite de quartana.

Idco diximus quartanam esse interpollatam febrem.

Item attende. quòd febris Quartana, quæ pendet à melancholia putrefacta ad extra uenas, habet motum sui periodi de quarto in quartum, non nisi ex natura & forma specifica humoris Melancholici. Et dicant quid uolunt alij, & maxime Galenus in secundo de differentijs februm. Et hæc Melancholia inuenitur duplex.

Quedam naturalis, quæ uerè fex sanguinis est, quæ cū exijt naturam sui, & putrescit, generat quartanam de melancholia ab adustione sanguinis. Altera uerò melancholia est non naturalis, genita ex adustione aliorum humorum, ut dixit Auicenna in prima quarti, in doctrina de generatione humorum. Quòd si naturam traxerit melancholicam ex adustione cholerae: dicetur quartana cholericæ. Si uerò flegmatis, quartana flegmatica. Si melancholiae, quartana melancholica. Et ideo attende.

Quòd si cum quartanario periodo apparuerint signa sanguinis, & rubedo, & crassities urinae, habitudo corporis sanguinea, regimen præcedens sanguinis multiplicatiuum

tuum, iudicabis febrem quartanam esse pendentem à melancholia genita per adustionem sanguinis, ut dixit Galenus in secundo de differentiis febrium, & in undecimo methodi. Quòd cum sanguis exit naturam suam, eius subtile uertitur in cholera, & spissum in melancholiam. Si uerò cum eodem periodo quartanario apparuerint signa cholerae, flegmatis, uel melancholiae, certe iudicabis hanc febrem quartanam sapere, quid cholerae, uel flegmatis, uel melancholiae. Et secundum hoc uiam habebis ad curationem omnis speciei quartanae.

Et Attende, quòd & si quartana febris sapiat naturam sanguinis, uel cholerae, tamen aegritudo frigida est, quoniam adustio ducit humorem ad incinerationem, & inde infrigidationem. Cuius febris quartanae curatio in duobus stat ingenijs: in diæta uidelicet & in administratione medicinarum. In Diæta quippè obseruabis diætam febris quartanae semper uergi ad calidum, & ad humidum, quæ diæta sit lata satis, & abundans, strictior tamen, quàm conueniat corpori tempore suæ sanitatis. comparatione igitur ad diætam acutorum, minus subtiliamus diætam in quartana. Comparatione uerò ad obseruationem corporis sibi ipsi sani, diætam magis subtiliamus. ut ex prima particula aphorismorum habemus à Galeno & ab Auicenna in quarta primi, ubi dicit, quòd in Chronicis morbis subtiliamus comparatione ad sanum corpus, minus tamen quàm in acutis subtiliamus. Conueniunt igitur in quartana, & si à principio fuerimus. Carnes laudabiles, & boni nutrimenti, & facilis concoctionis. ut est caro Gallinarum, pullorum gallinarum, caponum, perdicum, fasianorum. Hædi, Vituli Lactantis, & ouium,

Auium

Auium in arboribus degentium . ptisana conuenit , oua
 forbilia, & bibere uinum odoriferum. Cum enim ægritu-
 do diuturna sit, & medicus debet ægrum cibare in ordine
 ad statum , qui status cum ualde longinquus sit , ut pos-
 sit uirtus perdurare usque ad ipsum , lautius ægrum ci-
 bare debemus. Lactuca, Borrage, buglossa, fœniculum, pe-
 troselinum. omnia hæc benè conueniunt in febre quarta-
 na, quoniam cum humor terrestris sit uias admodum ob-
 struens, ideo ei conueniunt, quæ humectant , & uias ap-
 riunt. Quantum uerò ad administrationem medicinarum
 scire debes, quòd si apparuerint signa permixtionis san-
 guinis cum melancholia, non denegabimus sanguinis mis-
 sionem, primo ex basilica sinistra, secundo uerò post tres
 dies saluatella sinistra phlebotomatur, hæ enim san-
 guinis missiones humores adustos euacuant , præsertim
 cum multi fuerint in corpore , euacuantque principa-
 liter à receptaculo humoris melancholici, uidelicet à sple-
 ne . Et attende quod his peractis phlebotomijs uidi ex
 experientia , quod si post sex dies apponantur hyru-
 dines emorrhoidibus ægrum liberari à quartana . Quòd si
 signa sanguinis non apparuerint , neque permixtionis
 sanguinis cum melancholia, blasfemanda est sanguinis
 missio: quoniã peccantem humorem magis infrigidabit, &
 ægritudinē prolongabit. Ideo ad medicinarum exhibitio-
 nem tunc temporis trāsire oportet, et quoniam hæc ægri-
 tudo sui diuturnitate dat inducias, Ideo consulo, ut prius
 materia digeratur , nisi timueris tu , quòd à principio
 materia peccans adeò imulta sit, ut propter sui multi-
 tudinem in tantum aggrauetur natura , ut digerentia ad
 actum reduci non possint: quo fit , ut perdatur facultas
 digerentis , & morbus prolongetur . Quapropter tunc
 temporis

temporis conuenit medicum recte operando minorare materiam peccantem, dabit igitur à principio medicus in febre quartana minoratiuum sequens.

Recip. Diasene lenitiui. unc. i. Epithimi subtiliter puluerizati. drach. i. s. Vnde attende quòd hæc medicina euacuando partem materie peccantis, in residuo eius relinquit uestigium concoctionis, & ideo puto medicos illos male sensisse, qui in multitudine materie à principio negant medicinam minoratiuam, quoniam non cognoscunt medicinam minoratiuam adeo consolatam fore, ut post euacuationem partis materie residuum eius ualeat concoquere, post uerò ipsius materie minorationem, uel ipsa minoratione non præcedente, digeratur à principio materia sequenti syrupo.

Recip. Syrupi Acetosi de radicibus. unc. i. oximellis simplicis. unc. s. aquarum melissæ, Cicoreæ, Buglossæ ana unc. i. misce pro una uice. Eo uerò interim, quo materia hæc digeritur, iuuetur natura ad euacuationem materiarum communium fouentium materias proprias, sicut cum clysterio alternis diebus facto, ut

Recip. Foliculorum senæ, polypodij quercini ana P. s. borraginis, lupulorum, foliorum maluæ, mercurialis ana M. i. bulliant in sufficienti quantitate aquæ usque ad consumptionem tertiæ partis, deinde coletur, & de colatura

Recip. unc. x. confectionis amech non solutiue unc. i. hyeræ simplicis Galeni unc. s. olei communis unc. iij. salis drach. ij. uitelli oui numero i. sacchari rubei unc. i. s. misce & fiat clysterium.

Vbi uerò patiens non obediret clysterijs, consulo, ut ante prandium per horam detur patienti alternis diebus

z

sequens

sequens potus.

Recip. Iuris decoctionis passularum unc. vi. diasenæ lenitiui, uel Amech non solutiui unc. s. misce, & patienti exhibeatur, apparentibus signis concoctionis, materiæ dico diminutæ concoctionis, cum in quartana non ita citò appareant signa concoctionis, euacuetur materia sequenti pharmaco, ut

Recip. Florum quatuor cordialium ana M. s. corticum mirabolanorum indorum unc. s. folliculorum senæ, poly-podij quercini ana drach. i. s. bulliant in sufficienti quantitate aquæ usque ad consumptionem medietatis, deinde facta forti expressione coletur, & cum colatura dissolue diasenæ lenitiui. Diacatholiconis ana drach. iij. amech solutiui drach. ij. reubarbari electi drach. i. s. spicæ gran. vij. reubarbarum cum spica subtiliter puluerizetur, & cum modico uini albi odoriferi irroretur, & sic omnia dissolue, & fiat potus, facta hac prima corporis mundificatione, quia morbus diuturnus est, ideo consulo per quinque dies continuos, ut patiens per duas horas ante cibum mane capiat sequentem potum.

Recip. Succu borraginis depurati unc. iij. sacchari albißimi drach. ij. misce, & patienti detur tepidus, deinde iterato medicus sequatur ulteriorem materiæ concoctionem cum sequenti syrupo in uirtute magis eleuato ad concoquendum materiam melancholicam.

Recip. Syrupi de epithimo, syrupi de thimo, de lupulis de endiuia ana unc. s. Aquarum lupulorum, borraginis, citræ ana unc. i. misce pro unâ uice, continuet autem patiens syrupum istum, usque quo appareant signa alicuius digestionis, deinde purgetur cum sequentibus pilulis.

Recip.

Recip. Pilularum indarum, de lapide lazuli ana scrup.
i. pilularum aggregatiuarum drach. s. misce, & cum sy-
rupo uiolato fiant pilule numero. v. & per duas horas
ante lucem patienti exhibeantur. facta hac secunda ma-
teriae euacuatione, consulo, ut procedamus ad huius febris
quartanae abolitionem cum his, quae per me sunt experta,
& tolletur febris deo fauente. Haec autem sunt.

Primum experimentum est, quod omnibus his peractis
si apud lunae coniunctionem, idest in coniunctione secetur
saluatella manus sinistrae, curabitur aeger à quartana.

Secundum experimentum est, quod omnibus præceden-
tibus actis, si uenae emorrhoidales secentur sublimè reme-
dium est in tollendo quartanam.

Tertium experimentum est obseruandum in die paro-
xismi. Quod per v. horas ante aduentum paroxismi, pa-
tiens ponatur in balneo aquae dulcis calidae, in quo per
horam moram trahat, & in exitu balnei corpore eius be-
nè absterfo immediate capiat sequentem bolum.

Recip. Mitridati optimi drach. i. diaborraginati drach.
i. s. misce, post cuius assumptionem aeger dormiat in lecto
per horam. Quod si sudor in eo promoueatur, bonum est,
& sanabitur aeger, & sic continuet per vii. dies ante ad-
uentum paroxismi, ut dixi.

Quartum experimentum est, & certè inuentum utile,
& expertum, quoniam febris quartana cum eo non
transibit decem paroxismos.

Recip. Aquae uitae optimae ex optimo uino distillatae
quater uel quinquies unc. v. pulueris garyophyllorū electo-
rum drach. i. misce, & in uase benè obturato ponatur, &
stet infusio ista per xxiiij. horas, quousque fiat residen-
tia grossi, et fœculenti ab aqua clara, et limpida, quae co-

z ij lorem

lorem uini acquireret, deinde coletur subtile, et limpidum a crasso, et sic utere in die paroxismi per v. horas ante eius aduentum nullo cibo præcedente ante paroxysmum.

Recip. Aquæ uitæ prædictæ unc. s. uini albi dulcis unc. i. misce, & patienti exhibeatur, de parte uero crassa, & fœculenta mixta cum oleo anethino calido eadem hora inungatur tota spina dorsi, & sic continuando uidebis certè febrem quartanam non transire decimum paroxysmum. Quintum experimentum est.

Recip. Succu borraginis depurati unc. iiij. polypodij quercini, epithimi ana drach. i. bulliant hæc omnia insimul unica forti ebullitione, deinde facta forti expressione coletur, & de colatura

Recip. drach. ij. uini albi odoriferi unc. s. misce, et exhibeatur patienti per horam ante aduentum paroxismi, & est expertum. Sextum experimentum est.

Recip. Succu summitatum absinthij drach. ij. theriacæ magnæ drach. i. uini albi potentis unc. s. misce, et patienti exhibeantur per tres horas ante futurum paroxysmum. Septimum experimentum est.

Recip. Epithimi, thimi, polypodij quercini, foliculorū senæ ana drach. i. s. puluerizētur omnia subtilissime, et cū succo borraginis reformetur pasta pilularum, & ante aduentum paroxismi per horam patiens deglutiat tres pilulas illius pastæ in dosi unius drachmæ. Octauum experimentum est, & est per me expertum. Quod ante aduentū paroxismi per duas horas patiens capiat drach. i. Trochiscorum ad quartanam descriptorum ab Auicenna in quinto canone in antidotario suo. Nonū experimentum est, cum sequenti unguento ante aduentum paroxismi per duas horas ungatur tota spina dorsi ex opposito ignis deinde

deinde immediate ingrediatur lectum.

Recip. Olei costi, olei laurini ana unc. ij. olei castorei unc. i. aquæ vitæ optimæ unc. ij. misce, & bulliant omnia usque ad consumptionem aquæ, & ipsum usui reserua. Et hæc de quartana dicta sint.

DE FEBRIBVS COMPOSITIS. QVAE
EMITRITEI DICVNTVR. Cap. xviii.

CRIBITVR ab Auicenna in prima quarti. Quod febres diuersificantur ex modo suæ consistentiæ. Quedā enim simplices sunt, quæ ex dominio unius humoris putridi tantum procedunt. Et ob hoc Galenus in secundo de Crisibus, in Capite x. xi. xii. non nisi tres singulares, & simplices febres constituit: uidelicet ex putredine cholerae, uel flegmatis, uel melancholiae, quoniam cum sanguis putrescit, perdit formam sanguinis, & eius subtile conuertitur in choleram, & crassum in melancholiam. Quare iuxta sententiam Galeni, febres putridæ ex modo suæ consistentiæ singulares non erunt, nisi tres, uidelicet tertiana, quotidiana, et quartana. Et attende quod humores prædicti uel putrescunt ad intra uenas, & causant continuam febrem, uel putrescunt ad extra uenas, et causant interpollatam, erit igitur singularis febris uel continua à putredine ad intra uasa existente, uel interpollata à putredine existente ad extra uasa. Cum autem simplicia coniuncta causant compositionem, non erit difficile inuenire omnes species febris compositæ ex cognitione febrium simplicium in unum coeuntium. Erit igitur febris continua alteri continuæ

febri iuncta aliquando, ut febris Tertianæ continua cum quotidiana continua, uel cum quartana continua. Et quia hoc rarissime contingit, & si contingerit, ferè semper est mortalis febris. Ideo de tali febre composita sermonem non faciemus, quoniam deplorati solis pronosticis sunt relinquendi. Aliquando uerò iungitur Tertianæ interpollata cum quotidiana continua. Et hæc est prima species febris compositæ, quam nos appellamus paruum Emitriteum, quoniam propter materiam cholericam putrefactam ad extra uenas, & materiam pituitosam putrefactam ad intra uenas, in hac febre non possunt esse seuæ accidentia, propter quod dicitur paruum Emitriteum quia parue malitiei est. Aliquando uerò iungitur febris quotidiana interpollata cum tertiana continua, & appellatur medius Emitriteus. Cum enim in ea materia cholerica sit putrefacta ad intra uenas, & pituitosa ad extra uenas, seuiora contingunt accidentia, propter quod in malitia hæc febris composita erit uigentior prima. Et ideo dicitur medius Emitriteus. Aliquando uerò Tertianæ interpollata iungitur quartanæ continuæ, uel econtrà, & hæc febris est tertia species compositarum febrium, quæ maior emitriteus appellatur à seuitate accidentium prouenientium. uel ex melancholia putrefacta ad intra uenas, uel ex cholera ad intra uenas putrefacta. Quarta uerò species febrium compositarum, quæ non uerus Emitriteus appellatur, est cum Tertianæ interpollata iungitur quotidianæ interpollatæ, quarum omnium curam habebis in præsentī Capite. Attende tamē quòd signa ducentia te in cognitionem earum febrium compositarum sunt sequentia. Si enim fuerit paruum emitriteum propter materiam cholericam putrefactam ad extra uenas, & pituitosam

tosam putrefactam ad intra uenas refrangentem acuitatem cholerae, accidentia febris erunt remissiora, ut sitis, inquietudo, acuitas caloris, paruus rigor, & terminus ipsius febris excedet terminum durationis febris Tertiane singularis, & minuetur à termino febris quotidiana singularis.

Secundum signum est, quoniam propter pituitam putrefactam ad intra uenas, omni hora percipietur febris in aegrotante. Quod si de tertio in tertium rigor apparuerit, & si tepidus certe iudicabis febrem Tertianam interpolatam iunctam esse continuam quotidianam.

Tertium signum est. Quod assumitur ex pulsu, quoniam ex pituita peccante ad intra uenas minuitur acuitas cholerae, ideo pulsus erit minus celer, & minus frequens, cum pituita merito suae frigiditatis tardet pulsum, cholera uero celerem pulsum conducat.

Quartum signum, est caliditas percepta in toto, quoniam minus intensa inuenitur, quam in tertiana singulari, & magis intensa, quam in quotidiana singulari. Quod si bene haec omnia signa perpendes, cognosces primam speciem febris compositae, quam emitriteum paruum nuncupamus, eadem quoque uia, & medium emitriteum, & maiorem emitriteum cognosces.

Secundum quod indicia apparebunt humoris magis dominantis in emitritea febre.

Quod si signa cholerae magis uigentia erunt, remissiora uero signa pituitae, medium iudicabis emitriteum. Vbi uero ipsius melancholiae indicia magis uigebunt, maiorem melancholiae quantitatem indicabunt, & sic maiorem emitriteum diiudicabis, sequuntur enim indicia maiorem quantitatem humoris peccantis, non nego tamen

quin aliquando equalia possent esse indicia apparentia,
 & pituitæ, & cholæræ, ut eam innuamus sententiam,
 quam quidam tenent quartam esse emitritei speciem ex
 humoribus æquè permixtis equalia indicia mouenti-
 bus. et hæc de signis. Curatio uerò febrium compositarum
 seu febrium emitritearum per sequentia cognoscetur.
 Attende igitur primo. Quòd febris emitritea difficilis est
 curationis, ut dixit Galeni primo artis curatiuæ ad glau-
 conem, quoniam peccans materia crassa est, et inobediens
 concoctioni. Et ideo dixit Auicenna in prima quarti ca-
 pite proprio: febrem emitriteam aliquando prolongari
 usque ad vii. menses, quo fit, ut merito suæ diuturnitatis
 inducentis debilitatem in uirtute, dicamus emitriteam
 febrem periculosam esse. Iterum attende. Quòd febris
 emitritea est febris mali modi, & similis febri epidimia-
 li, eò quia uirtus molestata à malitia duarum febrium
 admodum debilitatur. Et ideo secundum plurimum acci-
 dunt emitriteæ febres tempore pestilentiae, ob quam rem
 hortor uos. Quòd in febre emitritea custodiam cordis
 sollicitetis. Et cum his quæ per intus assumuntur, et extra
 applicantur confortantibus uirtutem cordis, de quibus
 sermonem faciemus, cum loquemur de febre pestilentiali.
 Item attende, quòd febris emitritea quia composita est,
 indiget cura composita. Hæc sententiã habes à Galeno in
 primo de differentijs febriũ capite viij. et in. iij. de simplici
 pharmaco, distinctione tertia, capite tertio, ideo sicut ma-
 teria peccans in emitriteo est composita ex diuersis ma-
 terijs, ita & medicinæ ei condonandæ sunt compositæ ex
 simplicibus diuersis, uel compositis diuersis, respicientia-
 bus diuersitatem humorum in emitritea febre peccantiũ.
 Item attende, quòd cum materia febris emitriteæ dicatur
 esse

esse merito sui modi substantiæ, uidelicet crassitudinis inobediens concoctioni, & euacuationi, hortor uos, ut non una euacuatione tantum sitis contenti totam materiam emitritei euacuare, sed paulatine digerere oportet, atque euacuare paulatine. Et ideo primitus digeramus materiã, & non expectando signa completæ digestionis euacuabimus partem peccantis materiæ, sic enim faciendo securabimur ægrum à debilitate uirtutis, sine molestia materiã euacuando. Item attende. Quod febris emitritea habet quinque tempora sui paroxysmi, sicut poteritis uidere à Galeno in libro de temporibus particularibus paroxysmorum, taceant igitur illi, qui dicunt declinationem non esse partem paroxysmi, quia tunc non essent tempora particularis paroxysmi nisi tria, et dicit Galenus, ea esse aliquando, quatuor, aliquando quinque, ea autem tempora emitriteæ febris sunt iuxta Galenum principium, anomalia, augmentum, status, & declinatio, et intelligo per tempus anomaliæ inæqualitatem motuum materierũ, qua neque principium, neque augmentum dijudico, sed propter diuersitatem illam motuum apparentium in emitritea febre, tunc non iudicamus esse principium, neque augmentum. Et hoc accidit ex diuersis naturis diuersorum humorum peccantium in emitriteo, parui igitur emitritei cura est, ut materia primitus concoquatur, & quoniam pituita ad intra uenas est putrescens, cholera uerò ad extra, ideo peccatum in maiori quantitate pituitæ inuenitur in emitriteo paruo. Quare iuxta unum documētum datum, digestiuium debet esse compositum ex digerente pituitam secundum magis, & digerente choleram secundum minus, syrupus igitur patienti sequens exhibeatur, ut

Recip.

Recip. Syrupi bisantini, uel syrupi de duabus radicibus unc. i. syrupi de endiuia pro cholera, oximellis simpl. ad incidendum materiam crassam ana unc. s. aquarum foeniculi, buglossae ana unc. i. s. endiuia unc. s. misce, pro una uice. Continuetur autem syrupus praesens per septem dies continuos, quia materia non cito obedit concoctioni, eo tamen tempore quo digeritur materia. Et si sumus in principio morbi, hortor uos ad cordis confortationem, cum haec febris sapiat naturam Epidemialis febris, in qua uirtus cordis laeditur à duplici febre. uidelicet à continua de flegmate, et ab interpollata de cholera, patienti igitur quotidie applicetur epithema cordiale, et exhibeatur mixtura cordialis eo modo quo dicemus cum loquemur, de febre pestilentiali, apparētibus igitur signis concoctionis, et si non cōpletē, dico non cōpletē, quia propter materiā esse crassam cōcoctioni inobedientē, non debemus expectare cōpletā digestionē, sed saepius digerere et saepe euacuare. dico saepe euacuare, quoniam propter diuturnitatem temporis, in quo eleuātur multi uapores oppositi et à pituita uidelicet, et à cholera petētes cerebrum facile in patiente emitriteum posset apostema cerebri gigni. Et ideo ut medicus prohibeat illius generationem, sollicitet euacuationem magis quam alterationem per extinctiua caloris. Et ideo apparet emitriteum sapere naturam febris pestilentialis, cum nedum uirtus cordis debilitatur, uerum et cerebri apostema gignitur. Sunt enim haec Symptomata comitantia pestilentiam. digeramus igitur ante euacuationem, quia materia est crassa, cum syrupo dicto, euacuemus uerò non expectantes completam digestionem, ne fiat quod dictum est, medicina igitur euacuatiua talis est in emitriteo per aruo.

Recip.

Recip. Betonicæ pro capite, foeniculi, absinthij ana M. i. & pro flegmate, sint in maiori quantitate, rosarum, florum uiolarum ana M. s. hæc pro cholera in minori quantitate. florum buglossæ, borraginis ana P. i. & hæc pro corde, bulliant omnia in sufficiēti quantitate aquæ usque ad consumptionem medietatis, deinde coletur, & cum colatura dissolue Cassiæ nouiter tractæ unc. s. pro lenitiuo, turbith boni, & gummo si pro flegmate in maiori quantitate drach. ij. zinziberis gran. v. Reubarbari electi, pro cholera in minori quantitate drach. i. spicæ gran. y. Attende tamen quòd cum in emitriteo paruo peccet materia crassa, quia flegmatica, pone Reubarbarum in substantia, quoniam sic magis crassos euacuat humores, & aduerte, quòd loco turbith, & reubarbari simul in eadem intentione potes ponere in medicina mixturam de Diaturbith cum reubarbaro, & ex his potum conficias & egroto dabis, modo exhibitionis aliarum medicinarum, completa euacuatione per medicinam, iterato materiam concoquere debes, & si simus in paruo emitriteo, & eleuare digestiua in eadem compositione, & in maiori uirtute ad concoquendum pituitam, deinde choleram. propinetur igitur sequens syrupus patienti.

Recip. Syrupi de quinque radicibus unc. i. oxymellis compositi, endiuie ana unc. s. aquarum Absinthij, foeniculi, cicoreæ, ana unc. i. misce pro una uice. apparentibus signis concoctionis dabis medicinam iam præscriptam excepto, quòd minoretur tertia pars turbith, uel diaturbith, & addatur drach. i. agarici electi in oxymellite simplici infusi, & uidebis uigorofo rem medicinæ operationem in educatione pituitæ & cholæræ, medijs uerò emitritei curam habebis, si causas facientis ipsius compositionem

sitionem considerabis. fit enim ex cholera putrefacta ad intra uenas, & ex pituita ad extra, quare cum maior humor sit putrescens ad intra, quàm ad extra uenas, à maiori quantitate cholerae pendet medius emitriteus, & à minori flegmate. quapropter & digestiua, et euacuatiua in eo magis attestabuntur cholerae, quàm pituitae.

Attende tamen, quòd cum in medio emitriteo maior sit timor de generatione apostematis cerebri propter putrescentem materiam cholericam ad intra uenas, medicus debet esse sollicitus in euacuatione illius materiae, nò enim tantam expectat digestionem cholerae propter sui subtilitatem, quantam expectabat pituita in paruo emitriteo. primo igitur digeratur materia cum sequenti syrupo, ad quem laudo præcedere uentris lenitionem uel cum manna, uel cum cassia, & tamarindis.

Recip. Syrupi de endiuiâ, de succo acetosae ana drach. vi. mellis rosati colati unc. s. aquarum cicoreae, endiuiæ, buglossae, ana unc. i. misce, in isto enim syrupo magis uigent respicientia choleram, minus uerò pituitam, & sic exigit medius emitriteus. quinque assumptis de ijs syrupis, laudo, ut non expectet ulteriorem digestionem: sed vi. die in diluculo sequentem egrotanti condonabis medicinam.

Recip. florum quatuor cordialium ana M. s. tamarindorum, corticum mirabolanorum citrinorum ana drach. ij. agarici ligati in petia drach. i. bulliant omnia in sufficienti quantitate aquae usque ad consumptionem medietatis, deinde coletur, & cum colatura dissolue Diacatholiconis drach. vi. reubarbari electi drach. ij. spicae gran. x. turbith boni & gummosi drach. i. zinziberis gran. v. infundatur reubarbarum cum spica in aqua endiuiæ cum modico

modico uini albi odoriferi per decem horas. Deinde fiat fortis expressio, & fiat potus, & quia etiam in medio emitriteo propter pituitam redditur materia crassa, Ideo consulo, ut paulatinè digeras, & paulatinè euacues. dispone igitur ad iteratam digestionem cum syrupis eiusdem conditionis, uidelicet magis respicientibus bilem, minus uerò pituitam, & non recedas apparentibus signis concoctionis à medicina data. Vnum tamen aduerto: quòd in medio Emitriteo frequententur lotiones cum aqua calida decoctionis camomillæ, Betonicæ, & rosarum, manè scilicet & uesper, ut diuertantur uapores à cerebro, quibus in medio emitriteo facile potest cerebri apostema procreari, laudo quoque ut fiât frictiones propter eandem causam. Quòd si in medio Emitriteo iungeretur dolor capitis, uel delirium aliquod, laudo appositionem hyrudinum emorrhoidibus: cum ipse etiam diuertant, & euacuent uapores, & humores à capite. Maioris uerò emitritei cura sollicitari debet. neque in ea medicus debet esse negligens, & hoc ideo, quoniam maior emitriteus periculosissimus est, ab eo pauci euadunt, & hic est, qui secundum plurimum apparet in pestilentia. quia enim maior emitriteus pendet à melancholia putrescente ad intra uenas, & à cholera ad extra uenas in eo apparèt accidentia horribilia, cum uterque humor maxime rebellis sit omnibus uirtutibus membrorum principalium corporis nostri, considerabis igitur in maiori emitriteo maiorem quantitatem materiæ melancholicæ putrescentis ad intra uenas, & minorem cholerae putrescentis ad extra, sint igitur eius digestiua, & euacuatiua magis respicientia melancholiam, minus uerò choleram, syrupus igitur conueniens præcedente uentris lenitione

CUM

cū diasene lenit iuo, & cassia erit sequens.

Recip. Syrupi de Epithimo unc. i. de buglossa, de endiua an. unc. s. aquarum melissæ, borraginis, cicoreæ ana unc. i. misce, assumptis tribus, uel quinque de his syrupis, euacuabis cum sequenti medicina.

Recip. Confectionis Amech non solutiue unc. i. Epithimi subtiliter puluerizati drach. ij. Reubarbari electi drach. i. spicæ gran. v. Reubarbarum subtiliter puluerizetur, & cum modico uini albi odoriferi irroretur, & omnia cum decoctione florum cordialium, folliculorum sene, & polypodij quercini, & tamarindorum dissoluantur, & fiat potus. Quod si in maiori emitriteo adhuc malignitas uigeat, ueritatem astantibus de periculo mortis pronunciabis.

Sequere tamen tu eius curam cum his, quæ dicemus de cura febris pestilentialis: et hæc de febribus compositis dicta sint.

DE FEBRE ETHICA,

Cap.

XIX.

DIXIT GALENVS in secundo de crisi-
bus, capite decimotertio, & primo de differentiis febrium capite nono. Quod ethica dicitur ab affixione. Est enim ueluti qualitas affixa, & habitua-
lis de difficili remouibilis à subiecto. de qua loquens Galenus secundo prædictionum dixit, ipsam esse continuā, quæ proprie in nocte augmentatur. Et in libro de inæquali discrasia dixit, ipsam à principio curare difficile esse, in fine uerò nequaquam. Cuius ethicæ curam modo expediemus. de qua loquens princeps prima quarti dixit:
ethicam

ethicam esse febrem continuam in duris particulis corporis existentem, consumentem humiditates omnes membrorum & totius corporis. Cuius duæ sunt species. Vna quæ dicitur Ethica febrilis, altera uerò marasmus. sicut dixit Galenus in his, quæ scripsit de tabe. Nos igitur primo Ethicam expediemus febrilem. secundo uerò marasimum. Et attende, Quod cum Ethica febris sit totius corporis humiditatum consumptio, imaginari debes de humani corporis humiditatibus, sicut de illis re-
pertis in lucerna, quæ sunt tres.

Prima est, oleum circundans totum lychnium ueluti humidum nutrimentale lucentis flammæ in lychnio, Secundum est, humidum intrinsecatum substantiæ lychnij, quo immediate fouetur flamma lychnij, tertium est humidum radicale lychnij, quo tenentur partes ipsius lychnij substantiales ad unum. Docet etenim experientia, oleum ex flamma continue consumi, consumiturque humidum oleaginum ad intra lychnium consistens. consumitur quoque & substantia ipsius lychnij, quæ incinerando deficit. Sic & in humano corpore tres inueniuntur humiditates, quas princeps in prima primi, doctrina de humoribus. Duas appellauit humiditates, Vna est Ros. et est humiditas ex primis humiditatibus genita, circundans omnia membra corporis nostri, ueluti oleum lychnij substantiam circundabat, qua membra irrorantur, & ipsa uertitur in intrinsecum nutrimentum ipsorum membrorum.

Extat secunda humiditas intrinsecata porris, & meatibus membrorum, quæ de proximo transit in membri substantiam, ueluti nutrimentum in effectum, & dicitur cambium, quoniam immediate cambiatur in substantia membri.

Tertia

Tertia uerò humiditas, quæ est quarta de secundis apud Auicennā, est, qua membrorum partes tenentur, & dicitur Glutem, quia glutinat, & adunat partes membri. Ex quibus dictis attendere debes. Quod tres sunt species Ethicæ. Cum enim Ethica sit consumptio omnium humiditatum membrorum corporis nostri, si fuerit consumptio Roridæ humiditatis, erit prima species Ethicæ, similitudine consumpti olei in lucerna. Et hæc est difficilis cognitionis, & facilis curationis, licet dicat Galenus in de inæquali discrasia. Quod quælibet species Ethicæ à principio est difficilis curæ, quoniam in se quælibet species Ethicæ antequam noscatur magis affigitur, & habituatur. quo fit, ut à principio cuiuslibet speciei Ethicæ in se propter esse principium difficile cognoscibile. id idem erit. difficile curabile. Cum autem quælibet species ethicæ à principio non curetur, eadem species in processu sui ipsius nequaquam curabitur, & hoc uoluit Galenus, comparatione uerò Ethicæ primæ speciei ad alias Ethicæ species à principio. i. Ethica primæ speciei, facilius erit curæ, & sic dixit Auicenna. Si uerò fuerit consumptio cambij, seu humiditatis imbibitæ membrum ad similitudinem consumptionis olei imbibiti in substantia lychnij. Erit secunda species ethicæ, quæ est facilius cognitionis quàm prima, & difficilius curationis. Si uerò fuerit consumptio humiditatis Glutinis ad similitudinem consumptionis humiditatis radicalis lychnij, dicetur tertia species ethicæ, quæ facilis est cognitionis et difficillimæ curæ.

Et attende. Quod indicia, quibus facile poteris cognoscere hanc ethicam febrilem sunt hæc.

Primum

Primum assumitur ex modo caliditatis præter naturalis apparentis in toto, quoniam uniformis est, et æqualis, non plus affligens uno die, quàm altero, quantum est ex parte qualitatis caliditatis Ethicæ, & dico hoc, quoniam in aliqua horarum inuenitur corpus ægrum magis alteratum & calefactum, & hoc ex parte dispositionis membri & rei, ei extrinsecus contingentis. & propter hoc est secundum signum ethicæ, quod paulo post cibum ethicum corpus magis manifestè inflammatur, & ratio est, quoniam cum membra ex caliditate ethica, facta sint calida & sicca, humidum nutrimentale ex cibo acquisitum superincendit talia membra, sicut cum humidum aqueum superaspergitur calci calidæ & siccæ. Docet enim experiëntia, Quod ab illo humido aqueo supra calcem proiecto eleuantur fumi circundantes aerem calefacientes. ita & humidum cibale attingens membra ipsius Ethici, est hæc causa quare ab illis membris eleuantur fumi totum corpus inflammantes magis.

Et ideo tertium signum febris ethicæ, quod post refectiorem rubescunt maxillæ, quia maxime uapores illi uerunt ad faciem,

Quartum indicium ethicæ febris est, quod caliditas ad tactum, in primo tactu apparet mitis, & non acuta, neque mordicatiua, ratio est, quia caliditas ethicæ est concentrata in membris & duris particulis.

Ideo longius distat à sensu tactus. Quod si tactus perseveret in processu, apparebit calor magis acutus et mordacitius. Cuius oppositum cōtingit in febribus putridis, à primo enim tactu in his acutior, & mordacior percipitur caliditas, quia in humoribus inuenitur, & in partibus mollioribus.

Quintum uerò signum assumitur ex parte pulsus: est enim Pulsus rarus, tardus, & paruus, & hoc propter debilitatem uirtutis pulsatis, durus uerò inuenitur hic pulsus propter duriciem arteriae, quoniam caliditas ethica inuenitur in solidis particulis.

Sextum signum assumitur ab urina, oculi enim oleagni apparent in urina ipsa, quia significatur consumptio humiditatis, quae fit in omni specie Ethicae.

Septimum signum sumitur ab habitudine corporis, quoniam tangendo cutis apparet arida, quoniam continue corpus exsiccatur propter consumptionem omnium humiditatum omnium membrorum.

Attende tamen. Quòd ea, quae dicta sunt indicia ethicae sunt solius Ethicae, & non ipsius commixtae cum putrida febre, si enim putrida iungitur Ethicae confunduntur signa. Quare oportet te bene perpendere cuius putridae commixtae ethicae sint indicia, an tertianae, an quotidianae, an melancholicae. Et secundum hoc habebis uiam ad curationem putridae iunctae ethicae, quae propter esse periculosiorem non dantem nobis inducias, ueluti dat ethica, curationi putridae prius debes attendere, non neglecta tamen cura Ethicae, ex dictis quoque signis facile poteris deuenire in cognitionem causarum Ethicae. Cuius sunt causae procatarticae, seu primitivae. Et sunt quaecunque extrinsecus contingētia corpori humano nimium supercalefaciunt, sicut fortis calor solis, & fortis calor balnei, & comestio rerum ualde calidarum, & exsiccantium, sicut sunt piperata, ab his enim in membris totius corporis figitur caliditas, & siccitas concrescit. Quo fit ut corpus tabidum remaneat. Quapropter quaecunque corpori humano extrinsecus adueniunt. In summa ni-

miuine

miū calefacientia, & exsiccantia illius membra, sunt ethica febris causæ procatartica, causæ uerò Ethica præcedentes aliæ sunt, & sunt quæcunque intrinsecus corpori contingunt calefacientia, & exsiccantia totum corpus, sicut febris ephimera, quæ est caliditas, & siccitas maxime humidum consumens. Cum enim in ea spiritus incenduntur, permeantque spiritus ad omnes corporis minimas partes, earum humidum facile consumere possunt. & hoc est, quod facile ex ephimera fit ethica, febris quoque putrida potest esse causa ethica præcedens, cum etenim diuturno tempore perseverauerit putredinalis calor in humoribus humidum consumit, et ut idem calor conseruetur, uertit eius operationem in humidum membrorum, quo dissoluto, fit Ethica, causa uerò coniuncta, quam contentiuam appellat Galenus, est caliditas existens in particulis solidis totius corporis, quæ continuè agens in humidum ipsorum membrorum ipsum exsiccet, & totū corpus tabidum reddit. Curatio uero Ethica febrilis sic habetur.

Primo attende, Quod si ethica febrili iungatur febris putrida alicuius generis, primo debes attendere putridæ non derelinquendo ethicam. Ratio est, quoniam medicus debet attendere ei, quod magis suspectum est. Cum autem putrida sit magis suspecta: quoniam ethica dat moram, & inducias, quam non dat sic putrida.

Ideo primo debes putridæ attendere, & recordari de auxilijs, quæ diximus in suis capitibus proprijs.

Item attende, Quod medicus in ethica simpliciter nō debet attendere euacuationi humorum, quoniam peccatū est in membris non in humoribus.

Ideo debet solis alteratiuis caloris Ethicæ, & humectatiuis siccitatis membrorum contentari. Igitur cum cura Ethicæ consistat in infrigidando, & humectando. primo expedit, ut cures ethicam cum cibis infrigidatiuis, & humectatiuis.

Et attende, Quod ubi esses coactus uti calidis in Ethicæ, sicut uino uel aqua carnis, & huiusmodi, fac, ut præcedant infrigidatiua, et ideo uinum absolutè ethicis dene-gandum est, nisi ei iungeretur uirtutis debilitas. Si igitur uinum dare Ethicis esses coactus, recordare ipsum limphare cum aqua seminum communium frigidorum: et sit uinum pauciferum, ferè in omnibus dispositionibus aquæ assimilatum, de quo uino loquitur Galenus tertio de ratione uictus in acutis commento primo, Quod si sine uino ethicum ipsum poteris sustentare, eius potus sit aqua hordei nō multæ decoctionis, uel sequens potus facile ethico exhiberi poterit.

Recip. Aquæ seminum communium frigidorum, uiolata e idiuiæ, lactucæ ana lib. i. seminum endiuie, scariolæ, portulacæ, ana drach. ij. iuiubarum sebesten ana numero xx. bulliant omnia inuicem in sufficienti quātitate aquæ, deinde coletur, & cum saccharo quantum sufficit, fiat iuleb longum, de quo iuleb bibat sine misericordia, cibaria uerò ipsius ethici similiter sint frigida & humida, ueluti est ptisana. Est enim cibus admodum conueniens ipsi ethicæ, infrigidat enim & humectat, et licet hordeum dicatur esse siccum, ipsum tamen propter elixationem fit humidum, & maxime conuenit ipsis Ethicis tempore uespertino, cum in somno calore naturali intrinsecato agente in ipsum melius disseminetur per omnia membra corporis nostri ad ea magis humectanda.

Secundus

Secundus cibus sit assumere paruum pullā, & ipsam depilatam, & euisceratam diluatur cum aqua seminum communium frigidorum, & uiolarum in qua aqua stet per 6. horas pulla infusa, deinde ad ignem lentum ponatur, & elixetur in aqua communi, in qua ponantur folia lactucae, endiuiae, scariolae, seminum papaueris ana p. s. decocta uerò pulla, patiens illius carnes comedat, uel densas, uel contusas. ferculum uerò eius sit ex dicto brodio, in quo concoquatur farinae amidi, farinae hordei ana p. s. sacchari albißimi unc. s. lactis amygdalarum dulcium unc. i. sine sale patienti exhibeatur.

Tertius cibus ipsius ethici est talis.
Recip. Succu cucurbitae, uel cucurbitae optimae contusae unc. iij. lactis amygdalarum dulcium unc. ij. farinae amidi unc. s. sacchari optimi unc. i. misce, & coquantur omnia in iure paruae pullae, & patienti ethicam exhibeatur mane, & uesperis.

Quartus cibus est, ut accipiatur medulla panis, & infundatur uaccino, uel caprino per 6. horas, deinde coquatur in lacte amygdalarum dulcium quantum sufficit, addendo emulsiones seminum papaueris albi, & seminum communium frigidorum ana unc. s. et cum saccharo fiat ferculum sine sale.

Quintus cibus est, assumere caudas cancrorum, & eas infundere in lacte uaccino per 6. horas, deinde in lacte eodem concoquere huiusmodi caudas, cui adde lac amygdalarum dulcium, emulsiones seminum papaueris, & seminum communium frigidorum ana unc. s. & cum saccharo quantum sufficit, fiat condimentum.

Sextus cibus est, capere Testudinem nemoralem, & cum aqua calida eam separare ab ossibus suis extrinse-

aa iij cis,

cis, deinde eam euiscerare cum aqua uiolata & seminum communium calidis bene diluere. demum in lacte uaccino infundatur per noctem caro dictæ testudinis. post uerò cum portionibus cucurbitæ recentis in lacte uaccino coquatur, & cum saccharo quantum sufficit, fiat condimentum, patiens uerò comedat carnem testudinis, & cū lacte decoctionis dictæ testudinis conficiat ferculum.

Septimus cibus est, capere limacias, & eas bene diluere cum prædictis aquis, deinde eas coquere in lacte uaccino, & cum lacte amygdalarum dulcium et saccharo fiat condimentum, & recordare, quod lac in omni administratione est conueniens Ethicis, & lac præcipue à quo extractum est butyrum, cum butyrum facile inflammet.

Laudo igitur ad modum galeni in quinto methodi curatiue lac humanum pro cibo ipsis ethicis. Conuenit enim & præcipue cum sugitur ex mamilla mulieris nutritæ ex cibis in frigidantibus, & humectantibus ut ex lactucis, ex hordeo, ex lacte seminum mellonum, et ex carnibus alteratis cum his, post uerò lac asininum multum ethicis ualet, in frigidando, humectando, & nutriendo, dū sit lac recenter mulctum & cum sua caliditate bibitū.

Quod si febris putrida ethicis iungeretur non ita laudo lactis exhibitionem in ethicis propter putridam, cui inimicatur lac, iuxta illud Hippocratis: lac dare caput dolentibus, & febrientibus malum, contentetur igitur ethicis cum putrida febre, ptisana, & alijs cibarijs dictis, in quibus non administratur lac.

Octauus cibus talis est

Recip. Pulparum caponis carnosæ, & non pinguis numero ij. infundatur in lacte uaccino per diem, deinde optime contundatur caro, & cum aqua seminum communium

nium frigidorum, cui misce farine ordei p. s. lactis amygdalarum dulcium unc. i. emulsionis seminum papaueris drach. ij. sacchari quantum sufficit, & fiat condimentum. Laudo quoque ratione humectationis. Quod ethicus comedat, uel deglutiat succum fructuum frigidorum, & humidorum, sicut sunt poma, quorum pomorum succum deglutiat propter intentionem dictam, & cucurbitae conuenit, & citruli, si stomachus tollerabit, & succus cucumeris, de mellonibus autem res est suspecta, quia cito acetosantur in stomacho.

Post dietam, quam magnoperè debet medicus obseruare in cura ethice. licet aliquando ipsi ethico condonare syropos infrigidatiuos & humectatiuos, sicut est syropus de papauere, uiolatus, de nenufare, de endiuia, de portulaca, & huiusmodi.

Expediet enim ethicum frequentare sequentem syrupum.

Recip. Syrupi de papauere, uiolati, de endiuia ana unc. s. aquarum seminum communium frigidorum, lactuce, uiolarum ana unc. i. misce, & quoniam huiusmodi syrupi non contribuuntur ethico merito digestionis materiae, sed solum merito infrigidationis, & humectationis habituatæ materiae calidae, & siccae acquisitæ membris ipsius ethici, Ideo post syropos non tentabit medicus euacuationem per pharmacum, neque in ethico expectamus apparentiam signorum digestionis. Si tamen ex inordinato uictu Ethicus pateretur uentriculi et intestinorum plenitudinem, qua & foueretur mala natura habituatæ ipsi ethico, tunc consulo medicum posse euacuare à uisceribus cum manna, uel Cassia. Quod si non contentetur de his dictis, procuret medicus impositionem clysterio-

aa iiij rum

rum, in quibus sit uirtus nutritiua, & alteratiua male complexionis calide, & sicce. Quorum unum Tale est.

Recip. Iuris pullæ parue bene carnosæ unc. x. in quo bulliant, seminum papaueris, florum nenufaris, uiolarum lactuæ, maluæ ana M. i. deinde coletur, & colaturæ adde olei uiolati unc. iij. sacchari albißimi unc. ij. mellis uiolati unc. i. s. salis communis drach. i. s. uitelli oui numero i. & conficiatur clysterium.

Item, expertum est, sequentem mixturam multum conferre ethico, si cam pluries in die capiat.

Recip. Conseruæ uiolarum, conseruæ nenufaris, conseruæ portulacæ ana unc. i. amidi, dragaganti ana drach. i. misce, & cum modico sacchari albißimi fiat mixtura.

Item, sequens mixtura multum laudatur Ethicis.

Recip. Emulsionis seminis papaueris albi, emulsionis seminum communium frigidorum ana unc. ij. succi lactuæ depurati, succi endiuie, scariolæ ana unc. s. ponantur ad ignem lentum, & cum saccharo albißimo quantum sufficit fiat mixtura.

Item ex experientia compertum est, sequens unguentum sanare ethicos febrientes, cum quo tota spina dorsi, & dorsum, & thorax, & utrūque latus hypocundriorum ungatur.

Recip. Mucillaginis seminum citoniorum, seminum psillij, seminum maluæ ana unc. i. lactis mulieris puellam lactantis & parturientis unc. i. s. gummi arabici, dragaganti ana drach. i. butyri recentis sine sale loti, olei uiolati loti ana unc. i. s. cere albæ quantum sufficit & fiat unguen-

unguentum molle.

Item compertum est, quod in ethica multum attenuante corpus humanum, sequens balneum stomacho ieiuno multum confert.

Recip. Gallinarum pinguium depilatarū, & euisceratarum numero iij. capitum castratorum pinguium numero ij. uiolaria, lactuca, Endiuia ana M. i. florum nenusae. ris M. ij. capitum papaueris albi numero xx. bulliant omnia in 200. lib. aquae usque ad consumptionem carniū gallinarum, & capitum castratorum. deinde coletur & sic procede, pone aquam illam in tina non multum calidam, sed infra tepiditatem, ne calore balnei incendatur caliditas ethici, & siccitas concre scat. Deinde ingredia-
tur ethicus Balneum dictum, & in eo trahat moram per horam, ante tamen ingressum immediate leues ipsi ethico fiant frictions, ut balnei humiditas facilius ingredi possit usque ad solida membra, post uero exitū à balneo immediate inungatur totum eius corpus cum oleo uiolato, ut sui unctuositate claudat porrositates exteriores corporis Ethici, ne humidum intus acquisitum exire ualeat, & etiam humectabitur corpus ethici ab humiditate olei uiolati, & à detento humido intus ipsius balnei, & quoniam ultra humectationem indiget ethicus febrius restauratione totius corporis, & omnium membrorum.

Ideo expertum est, sequens electuarium multū ethicis ualere, si bis in die mane, & uesperī unā comedat unciam.

Recip. Carnis pulparum caponis, carnis testudinis nemoralis, ana lib. s. optime coquantur, & contundantur, & dissoluantur cum aqua uiolata quantum sufficit,
deinde

deinde adde gummi arabici, amidi, dragaganti ana drach.
ij. lactis amygdalarum dulcium, lactis seminum mellonum
ana unc. i. s. seminum endiuia, lactuca, portulacæ, semi-
num citoniorum ana drach. ij. seminis cucurbitæ, cucu-
meris, citruli ana unc. i. succi liquiritiæ ana drach. i. s. con-
tundantur semina contundenda, & puluerizentur pulue-
rizanda, & cum saccharo albiſſimo fiat mixtura.

Item recordari oportet, quod patiens ethicam sollici-
tet potum lactis, uel mulieris, uel asinini, uel caprini, oui-
num quoque lac & uaccinum non sunt praua in curatio-
ne ethicæ, cum in omnibus his lactibus sit intentio infri-
gidationis & humectationis. Et hæc de ethica febre.

DE MARASMO,

Cap. xx.

DIXIT GALENVS in libro de marasmo.
Quod marasmus interpretatur tabefactio, uel
arefactio, seu consumptio totius corporis pro-
pter malam complexionem frigidam & siccam acquiſi-
tam membris totius corporis, & ideo ad hanc similitudi-
nem dicitur marasmus ethica senectutis, cum temperatu-
ra senis sit frigida & sicca naturalis. Vnde sicut in se-
ne uiget frigiditas, & ferè totus calor naturalis deficit,
cuius caloris naturalis defectus est propter consumptio-
nem humidi ipsius senis. ideo & humanum corpus dice-
tur marasmatum, quando uigebit frigiditas, ferè propter
totam consumptionem caloris naturalis, & augebitur
siccitas ex consumptione humidi radicalis, & propter
hoc corpora patientia Ethicam senectutis semper ad ta-
ctum frigida apparent, & ipsamet frigiditas in toto cor-
pore percipitur, apparen- te quippe in eis arida siccitate,
& ex

Ex his poteris cognoscere causam contentiuam ipsius marasmi, quoniam est mala temperatura frigida & sicca in toto corpore percepta sine febre, assimilata temperatura naturali senis, habes quoque magnam difficultatem curationis marasmi, cum assimiletur complexioni senis frigida & sicca, propinqua morti.

Ideo si marasmus curari poterit, curabitur per inductionem temperaturæ contrariæ temperaturæ ipsius marasmi, procurabis igitur in cura marasmi administrationem calidorum, & humidorum, calidorum quippe, quoniam in marasmo dominatur frigiditas: humidorum uerò, quia in Marasmo dominatur arida siccitas.

Summa igitur curationis rerum ipsius marasmi est per nutrientia, quæ nutrientia per os exhibentur, sicut optimæ carnes boni nutrimenti, & facilis concoctionis, ut sunt carnes caponum, fasianorum, perdicum, francolinorum, uituli lactantis iuuenis, cuniculi, hædorum, & his similes, non negligendo potum iuris pinguis dictorum animalium pluries in die potati, nutrietur quoque patientis marasmm, nedum per ea, quæ assumuntur per os, uerum per ea, quæ imponuntur per clysteria.

Et ideo hortor uos in curatione marasmi, Quod bis in die mane & uesperis stomacho ieiuno imponatur sequens clysterium.

Recip. Iuris caponis bene pinguis, uel cuiusuis alterius animalis boni nutrimenti lib. i. uitelli ouorum numero ij. sacchari albißimi unc. i. s. sine sale, & sine speciebus aromaticis acutis imponatur clysterium, sal enim, & species irritant uirtutem intestinorum ad expellendum, & hoc non expedit, ubi tentamus nutritionem cum clysterio: attrahent enim intestina succum ipsius clysterij per mesenteria

mesaraicas suas, per quas portabitur nutrimentum illud usque ad hepar, & nutriet in tantum, quod uidi ex experientia marasmatum maxime saluari & restitui cum clysteribus istis, laudo quoque ut ferè omnia condimenta marasmato cum lacte condonentur. & precipue potagium sequens, quotidie in diluculo ipsi marasmato exhibitum.

Recip. Lactis ouini, uel caprini, uel uaccini quomodo haberi possit lib. i. uitelli ouorum numero iij. Vini albi dulcis unc. iij. misce, & bene ad inuicem ducantur, & agitentur, & ad lentum ignem coquantur semper miscendo ne oua densentur, & ægrotanti marasmato totum exhibeatur, præter hæc ex experientia compertum est, quod Balneum calidum, & humidum, quod patiens quotidie ingrediatur est admodum conueniens, humectando enim nutrit totum corpus per ingressum humiditatis nutritiue per porositates totius corporis.

Balneum est tale.

Recip. Capones pingues, & pingues gallinas, & capita castratorum pinguum numero ij. pinguedinis castrati propè renes existentis lib. ij. bulliant in sufficiente quantitate aquæ pro balneo totius corporis usque ad consumptionem carniū dictorum animalium & capitum castratorum, deinde coletur & stomacho ieiuno in tinam ingrediatur corpus marasmati, immediate uerò post exitum balnei, patiens comedat duas portiunculas panis infusi in lacte ouino calido, & bibat inde lac, & ipso exsiccato leuiter, & non multum fricato, ne unctuositas auferatur à cuti his, ingrediatur lectum calidum, & dormiat, cum somnus supra cibaria boni nutrimenti faciat ad citam impinguationem, laudo quoque, quod marasmatus

tus quotidie mane & uesperis sugat lac à mammillis pulchre puellæ: sanguineæ temperaturæ, iuuenis decem & octo annorum, nutritæ cibus calidis, & humidis per modum dictum, & hæc de marasmo dicta sint.

DE FEBRE PESTILENTIALI.

Cap. XXI.

DE FEBRE pestilentiali sumus dicturi in præfati capite, quæ propter magnitudinem morbi et symptomatum seuitatem indiget magno studio, & magna medici sollicitudine & prudentia, quæ febris à principe prima quarti appellatur febris mali modi, cum latenter ægrum percutiat, & ipsum necet.

Dixit enim princeps, febrē hanc exterius corpus quietare, interiorius uerò admodum ipsum perturbare, & in ea, corpora ægrotantia secundum plurimum perdunt.

Attende igitur primo, quod apud authores inueniuntur hæc nomina, pestilentia, epidimia, & undemia.

Est enim pestilentia corruptio aeris propter prauam & occultam qualitatem, qua accidunt diuersæ ægritudines in diuersis, & uarijs indiuiduis, & si diuersorum generum, inuenitur igitur pestilentia, & in hominibus simul & in generibus animalium brutorum.

Epidimia uerò est corruptio aeris ob prauā & occultam qualitatem, qua plures contingunt ægritudines in indiuiduis solius unius generis, et sic Epidimia uel erit in indiuiduis humanis tantū, uel in alijs indiuiduis animalium brutorum unius generis solius. Et hic morbus apud Galenum cum contingit indiuiduis humanis morbus appellatur uulgaris, quoniam ex contagio per uulgū uagatur

*febris
mali modi*

uagatur.

Undimia uerò est corruptio aquæ, & terræ ob prauam, & occultam qualitatem eis iunctam, & attende, quòd licet propriè ista nomina sint diuersa à Galeno tamen, & ab Auicenna pro nominibus synonymis capiuntur, ex his etiam habere poteris differentiam inter morbum pestilentialem, & epidimialem, & undemialem. quoniam morbus pestilentialis simul in pluribus indiuiduis plurium generum inuenitur ex corruptione aeris ob prauam, & occultam qualitatem. Et attende quòd in pestilentia & si aer corrumpitur, non corrumpitur tamen secundum sui substantiam, sed corrumpitur per qualitatem ei iunctam. Et ideo dicitur pestilentia, uel Epidimia aeris corruptio qualitatiua, & non substantialis, & per hoc attende. Quòd pestilentia amoueri poterit, quia aeris qualitas amouebitur, & non substantia, morbus uerò Epidimialis est morbus in indiuiduis unius generis tantum inuentus ob aeris corruptionem qualitatiuam, quæ qualitas occulta & praua dicitur, quia occultè intrinsecus operatur, et occultè animal interficit. Morbus uerò undemialis animantibus acquiritur uel simul plurium generum, uel unius generis tantum, propter aquæ, uel terræ corruptionem ob prauam, & occultam qualitatem eis iunctam, & ex his facile scire poteris febrem hanc, quam mali modi diximus, esse triplicem. uidelicet pestilentialem, epidimialem, & undemialem. nos autem de his febribus loquentes, sub nomine febris pestilentialis, de eis loquemur ad modum Galeni in primo de differentijs febrium Capite secundo, & tertio, & quarto, & quinto.

Attende

Attende igitur, quòd febris pestilentialis est duplex,
una quæ immediate pendet à pestilentia, quoniam occul-
ta, & prava qualitas acquiritur ex aere ipso taliter affe-
cto humiditatibus ipsius cordis, propter quam cor pati-
tur febrem pestilentialem ab ipsa pestilentia immedia-
tè quæ erat mala qualitas, malus quippe influxus aeri
acquisitus, & hæc febris proprie dicitur pestilentialis,
& est illa, quam nos nominamus febrem pestilentia,
quoniam uagatur eo tempore, quo uiget pestilentia. Alia
uero est febris pestilentialis in nostris humanis corpori-
bus inuenta, quæ mediate pendet à pestilentia, ueluti si
mala qualitas aeris iungeretur alicui febri, deinde illa
mala qualitas communicaretur humiditatibus cordis,
causaretur tunc temporis non immediate ab affecto cor-
de à qualitate aeris occulta sed mediate, et dicitur febris
pestilentialis mediatè pendens à pestilentia, quæ eadem
febris progigni potest ex prima omnium humorum cor-
poris humani affectione à qualitate occulta aeris, ipsos
humores primò inficiente. humores enim sic affecti, &
mala putredine corrupti, malos & prauos uapores effu-
mant ad cor facientes febrem, quam pestilentialem appel-
lamus, sed attende, quòd etiam unum genus febris potest
hominibus contingere, quam dicimus pestilentialem per
similitudinem ad ueram pestilentialem febrem. continge-
re enim potest aliquem humorem in nostro corpore exis-
tentem aliqua mala, & occulta qualitate in eodem cor-
pore genita affectum esse, non pendentem ab influxu, &
ab aeris corruptione, illi tamen malæ aeris qualitati si-
milis, quæ ferè omnia symptantata conducet, quæ etiam
mala, & occulta qualitas ipsius aeris producere posset.
& propter hoc quidam medici imperiti uidentes hoc ge-

nus febris pronunciant eam esse ueram pestilentialem credentes malam esse in aere factam qualitatem occultā. Nos autem dicemus istam febrem non debere ueram appellari pestilentialem, sed potius febrem mali modi, & sic febris mali modi erit in plus. quā febris pestilentialis: cum omnis febris pestilentialis sit mali modi, & non e contra. quas febres Galenus appellauit male morigeratas. Et iterum attende, quod loquendo de febre pestilentiali, quæ mediatē pendet à pestilentia, cuilibet generi febris potest contingere, ut ephimeræ, & sic dabitur Ephimera pestilentialis, quoniam ipsi febri ephimeræ potest iungi illa praua & occulta aeris qualitas, propter quam dicitur ephimera pestilentialis, simili modo dabitur tertiana pestilentialis, & interpollata, & continua, & quotidiana pestilentialis, & quartana, & sanguinea.

Expertus enim fui multas harum febrium præcessisse in tempore pestilentie, quæ à me pestilentes, nunquam dijudicatæ fuerūt, & in processu praua & occulta qualitas aeris fuit eis iuncta, propter quam factæ fuerunt pestilenciales, & febrientia illa corpora interfecerunt, & ex hoc potes habere, quod licet in corporibus nostris plerunque tempore pestilentie appareant apostemata non pestifera, in processu tamen illis potest iungi occulta aeris qualitas, qua pestifera effecta sunt. memoriæ enim teneo ego, quod tempore pestilentie M. D. XXVII. fuerunt cuidam febrienti applicatæ in natibus cucurbitulæ scarificatæ, & paulo post illi scarificationi iuncta fuit illa praua, & occulta qualitas. & ipsa scarificatio apostemate pestifero affecta fuit, & breui ager moriebatur.

Ex his

Ex his uerò quæ diximus facile possumus uenire in cognitionem causarum pestilentie, et febris pestilentialis.

Attende igitur quòd pestilentia potest habere radicem à superioribus, & etiam ab inferioribus, à superioribus quidem, quoniam contingit aliquando quòd in aliqua regione, uel in aere alicuius determinati loci, influxus quidam iungitur ex determinata quadam planetarum coniunctione, qui influxus pestilentia dicitur, est enim aeris corruptio qualitatiua naturæ humanæ inimica, & ex his habes duo, primo causam generalem pestilentie, & est dictus influxus, habes secundo diffinitionem pestilentie, & est corruptio aeris qualitatiua occulte operans, & humanæ naturæ inimica.

Ab inferioribus uerò causam pestilentie habemus, & est corruptio qualitatiua terræ uel aquæ occulte operans, & inimica naturæ humanæ, quæ corruptio aliquando est terræ nascentium, aliquando uerò ab intimis ipsius terræ pergignitur, illis enim omnibus quādoq; iungitur mala qualitas, ob quam mali eleuantur uapores propter putredinem eisdem acquisitam, qui corporibus hominum contingentes, inspiratione aeris, uapores illi attingunt cor, magnum cordis nocumentum procreantes, quemadmodum meo contigit tempore, quòd quidam puteum quendam cauernosum multo tempore clausum aperierunt, & in apertione hinc ad modicum eorum duo mortui fuerunt. fuit enim aquæ illius putei iuncta mala qualitas quæ occulte operans, & inimicata naturæ humanæ omnes illos necauit, & ex hoc habere potes, quod undecima est causa pestilentie, quia ex uaporibus aqueis & terrenis mala qualitate affectis afficitur etiam aer ipse, quapropter erit in aere corruptio ex mala & praua
bb qualia

qualitate ueniente ab aqua, uel à terra. Et sic habes alteram causam pestilentie proprie, quæ est ab aqueis uel terrenis uaporibus. Et ex his poteris habere causam febris pestilentialis proprie. quoniam est uel mala qualitas occulta aeris communicata cordi, qua putrescunt cordis humiditates, quibus putrefactis super incenditur caliditas præter naturalis ipsi cordi, & febrem causat, & eodem modo contingit de mala, & praua qualitate aquea, uel terrena attingente cor. et eodem modo febrem progignente.

Nota tamen hoc, quod annotatione dignum est, quod aliquando potest hominibus contingere febris ex putredine sola, reperta in humoribus corporis eorum, quæ febris non proprie pestilentialis dici debet, sed similis ipsi pestilentiali, quoniam in effectu, qui est mors, & in symptomatibus febri assimilatur pestilentiali. & hoc bene docti sumus post penurias multa hominum uidelicet pauperum corpora ceciderunt in febres, quas pestilenciales medicorum uulgus appellabat, hoc autem eueniebat ex commixtione malorum ciborum, & ciborum mali chymi, qui facillime putredini erant parati. Vnde ex his generabantur in eis putredines male, & uenenosæ, quæ ad intra eorum corpora operabantur occulte, & ea interficiebant, & hæ febres proprie pestilenciales non sunt, sed similes illis, & dicuntur febres mali modi, quia ex putredine & qualitate occulta humorum tantum interius corpora turbabant, & exterius eadem quietabant. signa uero demonstratiua ipsius febris pestilentialis, facile ex dicendis poteris habere.

Confidera igitur primo si sis in tempore, in quo uiget morbi pestilenciales, uel febres pestilenciales, & tunc facile

cile poteris iudicare hanc esse febrem de numero febrium pestilentialium: si tibi tale corpus febriens offeretur, & iudicium tuum efficietur certius, si ipsi febrienti iungere tur magnum cauma, & incendium, magnaue nocturna inquietudo. cum enim in febre pestilentiali humiditates cordis corruptæ sint & putrefactæ propter earum præsentiam in corde. magnum & in eo, & in toto corpore incendium causatur, nocturna uerò inquietudo erit, quia de nocte uapores recluduntur ad intra cor ipsum admodum inquietantes omniumque membrorum facultates. Item apparet linguae nigredo cum ariditate, & siti clamosa. hoc ideo accidit, quoniam cum magnum sit incendium ex parte cordis à putredine humiditatum cordis expirando mali uapores ascendunt ad os exsiccando, & per ulteriorem eius actionem denigrando: quo fit ut sitis uehemens sequatur est enim sitis appetitus frigidi, & humidi propter præsentiam caliditatis & siccitatis ab illis uaporibus in ore productis. Item & nausea apparet, quoniam cor offensum à putredine suarum humiditatum conatur eam expellere propter propinquitatem oris stomachi ad ipsum, nocumentum enim communicatur ipsi stomacho, & per hoc insurgit nausea. Item instantia uigiliarum adest, quoniam à putredine cordis humiditatum, mali superaccenduntur uapores, qui attingentes cerebrum, eius humiditates exsiccant, & per hoc deficit causa somni, quæ est abundans ipsius cerebri humiditas, & per hoc aliud indicium apparet, uidelicet dolor capitis, quoniam ab eisdem uaporibus punguntur pelliculæ cerebri, quo fit ut patiantur & solutam continuitatem, & malam temperaturam, deinde dolorem. Item Pulsus frequens & uelox propter necessitatem euentatio

nis adauctam à uehementi caumate ipsius cordis, paruius
uerò, & debilis, quia uirtus cordis admodum oppressa est
à putredine humiditatum eius, non potens magnificare,
neque pulsum ipsum fortificare. Item urina apparet tur-
bulenta propter magnam putredinem, & ebullitionem
cordis communicatam toti massæ humoralis, liuidæ quoq;
Vrinæ apparēt propter debilitatem caloris non potentis
regulare humiditates cordis. Item egestiones fetidæ sunt,
malum expirātes odorem propter putredinem magnam.
Item apparent plerumque pustulæ, botor, & carbunculi
& apostemata, quoniam cum magna dicatur esse putredo
in humiditatibus cordis magna etiam fit putredo in uenis
& in toto corpore, quo fit, ut tantum de materia putri-
da in pestilentia uel in febre pestilentiali abundet, quòd
natura nō potest eam regere, et gubernare ob quā rem
exijt sythomaticè ad debiliora loca materia, progignens
pustulas, & apostemata. Item apparet sudor admo-
dum foetidus, & in multa quantitate, & frigidus,
foetidus propter fœculentam putredinem, multus uerò
propter materiæ putridæ multitudinem, quam natura
nequit regulare, quo fit, ut ille sudor syntomaticus dica-
tur, et omnis syntomatica euacuatio mala est, frigidus ue-
rò propter debilitatem caloris natiui derelinquentis hu-
miditates cordis. Vbi igitur omnia hæc indicia in eadem
febre iungentur, proculdubio iudicabis ipsam esse febrem
pestilentialem, uel febrem mali modi, huius autem febris
pestilentialis curam ex sequentibus dicendis habebis. In
primis attende cum offertur tibi corpus febriens hac
febre pestilentiali, considera, quòd cum phlebotomia sit
uniuersalis euacuatio si eam præmittere debeas. ubi enim
adsunt signa sanguinis, sicut est rubedo urinæ cum cras-
sitiæ,

fitie, et aliquali opacitate, & habitudine corporis sanguinea, & regimen multiplicatiuum sanguinis præterierit, illico phlebotomiam facies, & per hoc damnamus illos, qui in febre pestilentiali phlebotomiam contemnunt, contradicunt enim Galeno uolenti quòd in omni febre putrida fiat phlebotomia, & Auicennæ cum inquit, cum uides urinam rubeam, & crassam illico phlebotoma, neque locum ueritatis habet id, quod dicunt, quòd ideo in febre pestilentiali non conuenit phlebotomia etiam à principio, quia à maligna, & praua materia uirtus debilitatur, & quoniam sanguinis missio auget debilitatem in uirtute, ideo timendum est (ut dicunt) ex sanguinis missione uirtutem tantum debilitari ne possit illi tantæ debilitati resistere. Nos autem dicimus primo quòd non est credendum, quòd in principio morbi tam subito uirtus debilitetur, quòd non possit phlebotomiam sufferre, ut inquit Hypocrates secundo aphorismorum: inchoantibus morbis si quid mouendum est moue etc.

Secundo dico, quòd apparentibus indicijs sanguinis credendum est sanguinem supra alios dominari humores. quo fit ut à principio morbi uirtus potius sit debilis per aggrauationem, quàm per uiam resolutionis, & sic phlebotomia conuenit, quia exonerabit naturam, quæ reddetur potentior supra residuum materiæ malignantis. Quare hortor uos, ut à principio febris pestilentialis consentientibus robore, & ætate, & apparentibus signis phlebotomiæ, non prætermittatis ipsam, si enim omissa fuerit, cum iam peccatum sit in sanguine, & non in alijs humoribus, & sanguis non expectet digestionem certè in breui æger deficere poterit. Attende tamen, quòd cum febris pestilentialis pendeat à malignitate materiæ, qua

uirtus facile debilitari posset ideo hortor, quòd ubi etiam sanguinis missio fuerit necessaria, non exquisitè ipsam facere debes, quia ex exquisita sanguinis missione per resolutionem spiritus, & caloris naturalis, uirtus admodum debilitatur, & tanto magis, quantum materia peccans maligna est, & uenenosa directè uirtutem opprimens. eris igitur contentus in minoratiua phlebotomia, & si putabis eam non sufficere, poteris eandem eadem die reiterare, cum propter timorem de uirtutis debilitate, melius est, & securius partire euacuationem, quàm una uice totum simul euacuare, sicut dixit Galenus primo artis curatiuæ ad glauconem distinctione tertia, capite sexto, ob quàm rem iubeo, quòd etiam euacuando per sanguinis missionem in febre pestilentiali à principio utamur minoratione, cum enim materia peccans dicatur esse multæ malignitatis, à principio exonerare naturam erit ualde utile. Vbi uerò indicia sanguinis non aderūt in principio febris pestilentialis, nequaquàm sanguinis missionem committes, tunc enim peccatum est in alijs humoribus à sanguine, neque ipsi sunt permixti sanguini, quare phlebotomia rapiet bonum, & malum derelinquet. quo fit, ut materia magis malignetur, et repente ægrum interficiat, sicut docuit me experientia, quòd eodem præcisè tempore, & eadem hora, quâ pestilentiatus phlebotomabatur, moriebatur. Et ideo uituperamus illos, qui imprudenter à principio in omni febre pestilentiali committunt sanguinis missionem, immo in febre pestilentiali, si non apparuerint signa sanguinis, caue à phlebotomia sicut à Diabolo. Si uerò apparuerint signa sanguinis cum robore, & ætate consentientibus, si tu non phlebotomabis, sanguis iustus erit super te, & filios tuos. Vbi uerò phlebotomia à principio

cipio non fuerit necessaria, scias quòd omnino febrientem febre pestilentiali debes euacuare, quæ euacuatio non sit eradicatiua, quoniam cum illi iungitur imbecillitas uirtutis, euacuatione eradicatiua, timendum est, ne uirtus ad maiorem ducatur debilitatem, & æger moriatur. sed dices tu, materia in febre pestilentiali est turgens, seu furiosa, & turgente materia à principio debemus euacuare iuxta præceptum hyppocratis aphorismo uigesimosecundo primæ particule. Hinc dico uerum esse, quòd turgente materia uti debemus illius eradicatione, nisi propter eam timeamus de augmento maximo debilitatis uirtutis. Et ideo cum in febre pestilentiali propter radicatam naturæ debilitatem, hoc timendum est maxime. ideo generaliter in principio febris pestilentialis cum necessarium sit euacuare si per medicinam euacuabimus, sit euacuatio illa minoratiua, & non eradicatiua. Attende tamen, quòd ubi in principio huius febris cognosceres uirtutem esse fortè, & optime resistentem malignitati materiæ, cum materia dicatur esse furiosa, poteris à principio uti eradicatione, usque tamen ad terminum quem natura sufferre poterit. non apparentibus igitur signis sanguinis, à principio minorabis materiam in febre pestilentiali. Attende quòd cum in hac febre iungitur malignitas, quæ directè opprimit uirtutem cordis. Ideo iubeo, quod in omni euacuatione per pharmacum tam minorando quàm eradicando, ipsi medicinæ addantur, quæ cor confortant, & eius uirtutem roborant, & malam, et occultam qualitatem opprimunt, & eidem opponuntur, quo fit, ut in euacuando, uirtutem cordis uitalem sustentemus, erit igitur minoratiuum in febre pestilentiali pendente à putredine cholæræ sequens.

bb iij

Recip.

Recip. Margaritarum, iacintorum, smaragdorum ana scrup. i. radicum ualerianæ, radicum buglossæ, radicum borraginis ana M.s. coralliorum rubeorum, been albi, & rubei, serici crudi ana drach. s. hæc omnia infundantur per noctem bene trita, & in petia ligata in æquis portionibus aquarum endiuia, buglossæ, tormentillæ, & dictami albi, deinde unica bulliant ebullitione, & cum dicta decoctione dissolue Mannæ electæ unc. ij. reubarbari electi drach. i. s. spicæ gran. vij. & fiat potus, qui exhibeatur patienti in diluculo more assumptionis aliorum pharmacorum, uel potes minorare materiam cum sequenti pharmaco.

Recip. manæ electæ unc. ij. uel floris cassiæ nouiter tractæ drach. vi. reubarbari electi drach. i. s. spicæ gran. vij. trife-
ræ persicæ, quæ admodum cordialis est drach. ij. cum prædicta decoctione dissolue, & fiat potus. Minorata igitur materia cholericæ licitum est residuum materiæ remanentis digerere cum sequenti syrupo, semper obseruando quòd ipsis digerentibus materiam cholericam permisceantur quæ habent uirtutē cordis cōfortare, et manu tenere.

Syrupus talis est.

Recip. Syrupi de succo acetosæ, syrupi acetositatis citri, de endiuia ana unc. s. aquarum lupulorum, acetosæ, borraginis ana unc. i. misce.

Item.

Recip. Margaritarum, coralliorum rubeorum, boli armeni orientalis ana drach. s. puluerizetur subtiliter, & in petia rara linea ligentur, & per noctem infundantur in syrupo, facta uero leui expressione puluerum patienti in diluculo exhibeatur syrupus, uel fiat hic syrupus magistralis sequens.

Recip.

Recip. Aquæ endiuivæ, acetosæ, borraginis ana unc. iiij.
Aquæ tormentillæ unc. iiij. boli armeni orientalis, coralio-
rum rubeorum, seminum rosarum rubeorum, margarita-
rum, omnium fragmentorum, seminum citri ana drach. ij.
misce, & omnia insimul bulliant unica forti ebullitione,
colentur, deinde adde uini granatorum unc. vi. succi aceto-
sitatis citri unc. iiij. succi limonum unc. ij. Iterum lento
igne bulliant, & cum saccharo quantum sufficit fiat sy-
rupus, qui syrupus sic exhibeatur patienti.

Recip. prædicti syrupi unc. iiij. aquæ tormentillæ, aquæ
radicum endiuivæ sylvestris ana unc. ij. misce pro una uice,
apparentibus signis digestionis ex multiplici assumptio-
ne alterius horum syruporum, eradicetur materia chole-
rica cum sequenti pharmaco.

Recip. Mannæ electæ unc. ij. electuarij succi rosati
drach. ij. Reubarbari electi drach. i. s. infundatur reubar-
barum secundum artem in aqua endiuivæ, & tormentillæ
cum modico spicæ per x. horas: deinde fiat fortis expres-
sio, cui adde triseræ persicæ drach. i. s. & cum alijs omni-
bus fiat potus, & patienti detur. Vbi uerò materia pec-
cans in febre pestilentiali fuerit pituitosa à principio
non debes negligere minorationem illius materiæ cum his
quæ pituitosam habent euacuare materiam, ut

Recip. Agarici optimi, et electi scrup. iiij. turbith sub-
tiliter puluerizati drach. i. zinziberis, salis gemmæ ana
gran. iiij. floris cassiæ nouiter tractæ drach. vi. infundatur
Agaricus in oximelle simplici cum suis correctiuis per
x. horas, deinde fiat fortis expressio, & cum superiori de-
coctione cordialium dissoluantur, & fiat potus, minorata
uerò materia pituitosa, præpara te ad residuum illius ma-
teriæ concoquendum, dabis igitur sequentem syrupum
quo

quo usque signa digestionis apparuerint.

Recip. oximellis simplicis, syrupi de duabus radicibus, syrupi de corticibus citri ana unc. s. aquarum dictami albi, betonicae, borraginis ana unc. i. misce, & hic syrupus aromatizetur cum modico croci, & cinnamomi, uel fiat sequens syrupus magistralis.

Recip. Aquae borraginis, lupulorum, dictami albi ana unc. iij. been albi, & rubei, ossis de corde cerui, utriusque margaritarum, boli armeni orientalis, corticum mirabolanorum indorum, corticum citri, seminum citri ana drach. ij. puluerizentur omnia puluerizanda subtiliter, et bulliant usque ad consumptionem tertiae partis aquarum, & coletur, & colaturae adde succi granatorum dulcium unc. vi. succi pomorum dulcium unc. v. iterum bulliant lento igne unica ebullitione, & cum saccharo quantum sufficit fiat syrupus, qui sic patienti exhibeatur.

Recip. praedicti syrupi unc. ij. aquae betonicae, lupulorum, tormentillae ana unc. i. misce, pro una uice. Apparentibus uero signis digestionis consentientibus robore, & aetate sequentem medicinam eradicatiuam dabis patienti.

Recip. Diacatholiconis unc. s. electuarij indij drach. ij. agarici electi scrup. iij. zinziberis, salis gemmae ana gran. iij. Triferae persicae, turbith gummosi ana drach. i. infundatur agaricus ut supra, & cum decoctione praedicta cordialium, fiat potus puluerizatis puluerizandis, si uero in febre pestilentiali materia melancholica maxime peccet à principio, etiam eam minorabis materiam cum sequenti pharmaco, ut

Recip. Diasenae lenitiui drach. vi. confectionis amech drach. ij. floris cassiae nouiter tractae drach. iij. misce, & dissoluantur cum aqua melissae, & fiat potus, qui apud
diluculum

diluculum patienti exhibeatur, & quoniam derelictum est residuum materiae melancholicæ cum prava, & occulta qualitate cor ipsum admodum infestantis, illud concoquatur cum sequenti syrupo.

Recip. Syrupi savor regis, syrupi de fumo terræ, de Endiuiæ ana unc. s. aquarum radicis tormentillæ, radicis ualerianæ, radicis borraginis ana unc. i. misce, & aromati-
zetur cum modico cinnamomi, & corticum citri, uel sic
digeratur materia eadem.

Recip. syrupi de pomis cōpositi, de lupulis, de endiuiæ
ana unc. s. aquarum tormentillæ, lupulorum, buglossæ ana
unc. i. misce, uel sic digeratur materia cum syrupo sequen-
ti magistrali.

Recip. Epithimi, thimi, polypodij quercini, summita-
tum fumiterræ ana M. s. corticum citri, radicum ualeria-
næ, radicum buglossæ, radicum borraginis ana unc. s. been
albi & rubei, ligni aloes, ossis de corde cerui ana drach.
ij. serici crudi, limaturæ auri ana drach. s. iacintorum, gra-
natorum, zaffirorum, smaragdorum, utriusque margari-
tarum, ana scrup. i. bulliant omnia in sufficienti quantita-
te aquæ tormentillæ, usque ad cōsumptionem medietatis,
deinde adde elebori nigri præparati drach. i. succi pomo-
rum dulcium unc. iiij. syrupi de fumo terræ unc. iiij. Iterum
bulliant lento igne, & cum saccharo quantum sufficit fiat
syrupus, de quo

Recip. unc. iiij. aquæ tormentillæ unc. ij. aquæ radicum
ualerianæ unc. i. s. misce pro una uice. Et attende quòd in
febre pestilentiali præcipue pendente ab humore melan-
cholico non debemus expectare completam digestionem
propter malignam materiam, quæ continue agit in humo-
res cordis, ideo sumptis duobus uel tribus de prædictis
syrupis

syrupis hortor, ut euacuetur materia faciens febrem pestilentialem cum sequenti medicina eradicatiua.

Recip. Thimi, Epithimi, polypodij quercini, folliculorum senæ ana M. i. florum Borriginis, buglossæ ana p. i. corticum mirabolanorum Indorum unc. s. omnium fragmentorum ana. drach. i. radicum ualerianæ, radicum Tormentillæ, radicum dictami albi ana unc. s. bulliant omnia in sufficienti quantitate aquarum lupulorum, fumiterræ, Tormentillæ, ana usque ad consumptionem medietatis, deinde coletur, & cum colatura dissolue Diasenæ lenitiui. drach. vi. agarici electi. drach. i. s. Zinziberis, salis gemmæ ana gran. iiij. Cōfectionis amech. Triseræ persicæ ana drach. ij. Infundatur agaricus cū suis correctiuis in oximelle simplici quantū sufficit per nouē horas. deinde fiat potus, & patienti detur facta forti expressione. Et attende quod febris pestilentialis non solum ex uno simplici humore, mala & occulta qualitate affecto contingere potest, uerum & ex permixtione plurium humorum quorum mala & occulta qualitas eis iuncta, febrem pestilentialem progignit, & hæc est illa species Emitritei pestilentialis, quæ secundum plurimum in pestilentia apparet. raro enim solus humor unus afficitur in corpore nostro, quo fit, ut secundū plurimū plures afficiantur humores in ipsa pestilentia, et procreatis febribus cōpositis perniciosissimus conducitur Emitriteus. Iterum attende quod in pestilentia, & in febre pestilentiali magis uitiatur sanguis praua & occulta qualitate, quia cum pestilentia, & febris pestilentialis pendeant à putredine humorum cordis, & magis humor sanguineus abundat in corde quàm alius humor, quia cor est lacuna sanguinis. Ideo est, quod et male, & prauæ affectiones magis contingunt sanguini, &

ni, & propter hoc dico uobis, quod & si non semper in principio illarum dispositionum fiat phlebotomia secundum plurimum tamen coacti sumus eam celebrare, post uerò sanguinem magis in humore cholerico aduenit illa pestilentialis affectio, cum post sanguinem magis abundet cholera in corde quàm flegma & melancholia, tertio uerò in flegmate, quarto autem in melancholia, pestifera hæc affectio contingit. Ideo ex hoc patere potest febrem pestilentialem in omnibus humoribus posse incendi magis in sanguine, secundo in cholera, tertio in flegmate, & ultimo in melancholia, & in uno quippe simplici humore, & in pluribus mixtis, quo fit, ut detur febris pestilentialis composita eo precise modo, quo supra narrauimus in capite de febribus compositis, cui pestilentiali febre iunguntur symptomata offendentia aliquando membra principalia & illis deseruientia, quibus prudens medicus succurrere debet, cum ea nō sint aliquo pacto negligenda. Primum uerò symptoma, cui admodum medicus attendere debet, est uirtus uitalis offensa, cui in febre pestilentiali succurrendum est, sic primo per sequentem mixturam pluries die noctuque ipsi ægrotanti exhibitam.

Recip. aquæ rosatæ lib. s. uini albi odoriferi unc. iiij. boli armeni orientalis drach. ij. misce, propinetur aut ipsi patienti, quoniā ultra hoc, quod uirtutem cordis habet robore, etiam præseruat, ne quis in pestilentia cadat, ratione enim aquæ rosatæ remittitur Cauma & incendium in febre ista, ratione uini confortatur uirtus uitalis existēs in corde, ut ipsa confortata renuat materiam malignam cor ipsum turbantem, ratione boli armeni à proprietate confortatur cor, ultra hoc quod sui stipticitate prohibet transitum uaporum uenenosorum ad ipsum cor, & ideo laudo

laudo, quòd huius potionis aliquid pluries exhibeatur patienti, licet etiam possit istud ipsis sanis condonari in præseruatione à febre pestilentiali. Secundum remedium in confortatione cordis est sequens.

Recip. Aquæ distillationis florum borraginis, florum buglossæ, radicum ualerianæ, radicum endiuie syluestris, rosæ muscatæ ana lib. s. iacintorum, smaragdorum, granatorum, margaritarum ana drach. i. ossis de corde cerui, sandalorum alborum, & rubeorum, been albi, & rubei, serici crudi ana scrup. ij. bulliant omnia insimul usque ad consumptionem tertiæ partis aquæ, deinde coletur, & colaturæ adde succi acetositatis citri, succi limonum, pomorum dulcium ana unc. ij. uini granatorum unc. iiij. Iterum bulliant unica forti ebullitione usque ad consumptionem quartæ partis, deinde cum saccharo quantum sufficit fiat iuleb longum, quod aromatizetur ut infra.

Recip. Ambre optimæ scrup. i. musci fini gran. x. cinna-
momi electi, macis ana drach. s. coralliorum rubeorum,
seminum citri ana scrup. i. puluerizentur omnia subtilissi-
me, & ligentur in petia linea subtili, & ponantur in sy-
rupo, & sic stet per xxiiij. horas, & patienti propinabis
dictum syrupum ei exhibendo unc. i. uel ij. pro uice, debi-
lem enim cordis uirtutem restaurat, & à febre pestilen-
tiali, et pestilentia hominem præseruat.

Tertium præsidium in cordis cōfortatione est sequēs.

Recip. succi acetositatis citri, succi limonum, succi po-
morum dulcium ana unc. iiij. florum buglossæ conditorum
cum saccharo, florum borraginis, ana unc. ij. radicum ua-
lerianæ conditarum cum saccharo, radicum buglossæ, ra-
dicum borraginis, radicum endiuie syluestris. ana unc.
i. omnia simul contundito, quibus contusis adde ambre op-
time

timæ musci optimi ana drach. s. omnium fragmentorum,
coraliorum rubeorum, margaritarum, been albi, & rubei,
ossis de corde cerui, serici crudi ana unc. s. pulueris uni-
corni, boli armeni Orientalis optimi ana drach. i. saccha-
ri optimi quantum sufficit, & fiat cōfectio, de qua aeger
quotidie capiat drach. ij. mane & uesperī, per duas horas
ante cibum, Roborat enim cordis uirtutem, & facit cre-
mentum operationum uitæ, et præseruat. ne corpus in pe-
stilentiam, uel febrem pestilentialem cadat.

Quartum remedium in uirtute uitali confortanda est
sequens.

Recip. Aquæ borraginis, ualerianæ, Tormentillæ, ro-
satæ muscatæ, cicoræ ana unc. iiij. sandalorum alborum,
& rubeorum, ossis de cordis cerui, been albi, & rubei,
ana drach. ij. corticum citri exsiccatarum, corticum limo-
num ana unc. s. canforæ, croci ana grana. v. uini albi opti-
mi odoriferi, aceti optimi ana unc. iiij. misce, & unica le-
ui ebullitione bulliant unā simul, deinde quotidie epithi-
mabis cor patienti febrem pestilentialem: sui enim uir-
tute benigna confortat cor, propellitque omnem uene-
nositatem, quæ cordi potest accidere.

Quintum præsidium in rehabendo cordis uirtutem
ualde resolutam, & in resoluendo malas putredines in
corde inuentas, & in repellendo uenenosos fumos ad cor
ascendentes.

Recip. Theriacæ magnæ optimæ unc. i. succi acetosita-
tis citri, succi limonis ana unc. s. coraliorum rubeorum,
seminum rosarum rubearum ana drach. s. canforæ, croci
ana grana. iiij. misce, & omnia simul benè ducantur donec
fiat linimentum, quo manè, & uesperī inungas ægri to-
tam cordis regionem: supra quam inunctionem pone etiā
petiam

petiam de sirico cremisino, & certè sublimè remedium
est in præseruatione à pestilentia, & in cordis conforta-
tione, et quoniam in febre pestilentiali cor malignitatem
acquisitam ab hac febre consentit cerebro.

Ideo & in ea cerebrum confortandum est. confortetur
autem cum aromaticis, & rebus boni odoris, sicut
cum aqua rosata, cui aliquid canforæ permisceatur, cum
qua balneetur tempora, nares, et aures, sed optimū cere-
bri confortatiuum est sequens.

Recip. Succī acetositatis citri, succi limonis ana unc. s.
margaritarum, fragmentorū omnium ana drach. i. garyo-
phyllorum, cinnamomi electi, nucis muscatæ, macis, folij,
ligni aloes, sandalorum alborum et rubeorum ana scrup.
iiij. ambræ optimæ drach. i. s. musci optimi scrup. i. lauda-
ni perfecti unc. s. omnia insimul bene agitentur, & cum
modico aquæ rosatæ muscatæ incorporentur, & fiat po-
mum, quod gestatum in manibus patientis febrem pesti-
lentialem, & illius, qui conatur præseruari à casu in ea,
sublime iuuamentum conducit, & quoniam eadem ma-
lignitas pestilentialis hepatis communicatur à minera
lesionis, quæ est cor, ideo hortor quòd mane,
& uesperī, Epithemetur hepar ipsum sequenti Epi-
themate.

Recip. Aquæ absinthij, epathicæ, solatri, rosatæ, endi-
uiæ ana unc. v. Specierum cæroti triasandalini unc. i.
Aceti optimi unc. iij. spodij drach. ij. canforæ grana. x.
pulerizentur puluerizanda subtiliter, & omnia mi-
sceantur pro epithemate hepatis. Confortetur quo-
que hepar cum sequenti mixtura, de qua mane, &
uesperī ante cibum per duas horas patiens capiat
drach. ij.

Recip.

usque quo liquefiant, deinde colentur, & colaturæ adde succi consolidate minoris, succi acetosellæ, succi appij ana unc. iij. Theriacæ magnæ unc. s. misce, & fiat emplastrum. Quod si isto emplastro æger non sanabitur, relinque eum ministris medicorum, scilicet chirurgis. Tu autem longè fuge.

Alterum præterea symptoma plerunque contingit in *petech* febribus pestilentialibus, & sunt quedam maculæ apparentes per multa membra corporis febrientis, & maxime in illis, in quibus uiget maior caliditas, sicut in dorso, ibi enim interius inuenitur uena magna, quam chilim appellamus, in qua uiget multus sanguis, & arteria magna eandem comitans uenam, multo sanguine spiritali repletam, ab ambabus igitur uenis magna comunicatur dorso caliditas. ob quam causam primo, & in maiori quantitate, huiusmodi maculæ ibi apparent. quas nostris temporibus uulgus nominat (petechie) quæ apud Paulum bullæ nominantur, apud uerò alios papullæ & bo-tor, & secundum quod maior ebullitio in cæteris membris crescit, eadem bullæ in alijs exire incipiunt, quæ plurimum non exeunt nisi per motum materiæ, & actionem uirtutis.

Ideo est, quod incipiunt apparere in die Crisis, in quo fit motus materiæ in uirtutem, & uirtutis in materiam, & attende quod secundum diuersitatem humorum mala qualitate affectorum diuersificantur, & bullæ istæ in colore, & modo substantiæ. Si enim febris pestilentialis à sanguine contigerit, earum color rubeus apparebit, alijs quippe eleuationes propter maiorem sanguinis quantitatem abundare in corpore. Si uerò à cholera citrina apparebunt, si à pituita albæ, si à melancholia ni-

græ uel liuidæ, ubi enim à dominio sanguinis exhibunt huiusmodi maculæ, salubriores sunt alijs, maiorem nobis salutis confidentiam arguentes.

Iterum attende, quòd si huiusmodi maculæ apparebūt in die crisis cum imbecillitate uirtutis, fugit à nobis spes salutis, quoniam est signum, quòd tales maculæ exeunt per uiam symptomaticis mali, non per uigorem uirtutis materiam uenenosam potentis expellere.

Vbi uerò prædictæ maculæ apparuerint cum fortitudine uirtutis, signum est, quòd cura febris pestilentialis cum dicto symptmate non est negligenda. Et propter hoc iterum attende, quòd ubi cum febre pestilentiali non apparuerint adhuc huiusmodi maculæ peccante sanguine, uel alijs humoribus permixtis sanguini, conuenit phlebotomia necessario consentientibus robore & ætate, sicut supra narrauimus ex testimonio Galeni primo de differentijs febrium capite nono, & Pauli secundo artis medicæ capite xxxvi.

Vbi uerò cū febre pestilentiali exeunt huiusmodi maculæ, certè communis modus practicæ est phlebotomiam negligere, quoniam natura non debet impediri à motu materiæ, cum quo utilitas & iuuamentum uirtuti aduenit, sed propter materiam illam pestiferam, & uenenosam exire ab intus ad extra, uirtus ipsa alleuiatur.

Ideo medicus debet sequi motum naturæ recte operantis, phlebotomia autē facile motum illum impedire posset, quia posset ad intima reuocare materiam illam, quam natura tentat ad extra expellere.

Atende tamen quòd aliquando, non fui ego deceptus in faciendo phlebotomiam adhuc maculis illis incipientibus apparere, quoniam considerauit, & per signa cognoui,

gnoui, quòd magna erat plenitudo in corpore, & maxi-
me ex sanguine. cum maculae illae apparebant rubeae, &
sic intentione habita ad multitudinem causae præceden-
tis existentis in uenis, quæ erat sanguis, phlebotomiam
commisi, & cum ea bene me reperi, & istud præceptum
habetur à principe in prima quarti capite de uariolis
& morbillis, ubi ostendit, quòd etiam illis apparentibus
morbillis & uariolis, & fuerit in toto magna plenitu-
do, phlebotomia non est contumax. Sit autem talis
phlebotomia parca, ut euacuet solam causam præceden-
tem, & uirtus reddatur potentior ad resolutionem resi-
dui remanentis. sit enim in omni tui euacuatione custo-
dia de uirtute, cum enim ipsa uirtus habeat militare con-
tra materiam malignam & uenenosam, non multum de
sanguine debes euacuare, quoniam arma uirtutis deper-
derentur. quæ sunt sanguis, spiritus, & naturalis calor,
facta autem phlebotomia si erit expediens, dico si erit
expediens, scilicet apparentibus signis maximæ repletio-
nis in sanguine. & dico si erit expediens, quia secundum
plurimum cauere debemus à phlebotomia apparentibus
illis maculis, & alium quippe modum curæ assequi debe-
mus, qui est sequens, apparentibus igitur huiusmodi ma-
culis à medicina laxatiua omnino cauere debes, quoniam
per eam nedum materia mouetur, & oppositum motus,
quem natura tentat, sed ex agitatione facta ab ea, uirtus
imbecillior fit, laudo tamen quòd aliquando adhuc ap-
parentibus maculis illis, si expediet uti medicina, sit leni-
tiua tantum euacuans à uis latis, quoniam solum medici-
na illa euacuat, materias communes fontes materias
propriis, absque quod retrahat materiam ad interiora,
quam natura ad extra conatur propellere. conuenit igitur

tur Manna, Cassia, Tamarindi, & huiusmodi.

Vbi tamen loco medicinae lenitiuae quis uteretur clysterio lenitiuo securius esset, & magis ad propositum morbi: securius quoque erit in hac febre pestilentiali apparentibus his maculis curare febrem hanc, sequendo motum naturae, cum enim natura tentat ad extra expellere omni cura, omni diligentia, & sollicitudine iuuenus naturam, ut materiam completè expellat, & hoc pluribus fit ingenijs.

Primum ingenium est, inuoluere aegrum in panno rubeo de scarlato, quoniam sui caliditate, & inspecto colore illius rubeo, sanguis mouetur ad ipsum, & ad extra.

Secundum ingenium est, ut cum petia eiusdem panni fiant frictiones toti corpori à sursum in deorsum, ratione enim motus in exterioribus, caliditas attrahitur, qua dilatantur uiae, & cutis porrositates, qua etiam materia attrahitur, et per easdem porrositates apertas perspirat, & euacuatur.

Tertium ingenium est, ut cum manibus madefactis in aqua simplici calida totum corpus fricando madefiat. humiditate enim aquea siccitas cutis facta arida à uehementia caliditatis & siccitatis febris tollitur, à caliditate uerò porrositates aperiuntur, et ad cutim materia attrahitur, & eadem ad expirationem mouetur.

Quartum ingenium est, appositio cucurbitularum multarum paruarum quidem supra spatulas, brachia, pectus, dorsum, natesque cum totis cruribus, sursum & deorsum. his enim certi sumus, quod sequemur motum, quem natura tentat unà cum attractione materiae morbi, & exoneratione naturae à multa materia mala & uenenosa.

Quintum

Quintum ingenium est, propinare ægroto in exitu illarum macularum sequentem potionem.

Recip. Lentium unc. ij. aquæ fontis claræ lib. iiij. bulliant unica forti ebullitione deinde proijciatur aqua tota, & lentibus adde aquæ fontis claræ lib. iiij. hordei munda, & excorticati unc. ij. dactylorum enucleatorum numero iiij. misce, & bulliant insimul usque ad consumptionem medietatis. deinde coletur, & colatura patienti exhibeatur, & cum cibo, & sine cibo. hortor tamen quod cū omnibus prædictis ingenijs non negligamus cordialia cum quibus ingenijs, & cordialibus exhibitis, si maculæ illæ delituerint, tunc temporis medicinam si expedierit laxatiuam poteris ægroto condonare; iuxta modum quem in præcedentibus narrauimus: & hæc de febre pestilentiali, & de suis symptomatibus dicta sint.

DE VARIOLIS ET MORBILLIS

Cap. XXII.

SCIRE debes, quod cum plurimum uariolæ, & morbilli apparent, quoniam significant magnam sanguinis ebullitionem. Eorum indicatio est supra pestilentiam, uel febrem pestilentialem futuram, et propter hanc causam doctores scribentes de febre pestilentiali iungunt ipsi caput de morbillis, & uariolis, quæ affectiones diuersæ sunt ex parte materiæ, conuenientes tamē ex parte agētis, ex parte quidē agētis quoniā utraq; pēdet à magna sanguinis ebullitione, materiæ uerò quia morbilli à sanguine cholericò originem trahunt, uariolæ uerò à sanguine crassiori melancholico, modum autem generationis earum dispositionum sub silentio transeo,

cc iiij cum à

cum à principe in prima quarti sufficientissime modus ille declaratus sit. Et ideo potius Empirice, quam rationaliter earum curam ponam. Attende igitur quod uariolæ, & morbilli cum procedant à diuersa materia, morbilli uidelicet à subtili, uariolæ uerò à crassa materia. Ideo est, quod morbillorum cura facilior, & breuior erit, uariolarum uerò longior, & difficilior. Iterum attende, quod uariolæ, & morbilli habent quatuor tempora earum consistentiam mensurantia, uidelicet: Principium, augmentum, statum, & declinationem, & quoniam status sapit naturam præteriti augmenti, ideo debet medicus sequi curam conuenientem augmento uariolarum, & morbillorum. in declinatione uerò medicus derelinquat naturæ, quæ rectè curabit uariolas, & morbillos, mundificabitque cutim, nisi tantæ ebullitionis, & acutici fuerit materia illa, ut uestigia, & foueæ post uariolas in cuti remaneant. Principium autem ratione modi substantiæ materiæ peccantis in uariolis erit trium uel quatuor dierum, quoniam earum materia crassa est, & non uelocis motus ad exitum. Ideo est, quod non in breui post indicia uariolarum exeunt uariolæ, quia autem materia morbillorum tenuior est, & facilioris motus, ideo citius mouetur ad crisim, quare principium eorum abbreviabitur, et sic in prima uel secunda die morbilli secundum plurimū incipiunt apparere, & est in modo curæ primo dietam debes regulare, in principio enim utriusque dieta sit attenuans, quoniam ægrotudines illæ sunt ex repletionem, & inanitio erit eorum cura, cum enim sit uehemens ebullitio in sanguine, & tota humoralis massa, ideo cauendum ab his, quæ sanguinem multiplicant, et humores exacuant. Et ideo in principio apparentibus indicijs earum affectionum,

ctionum, non dabis uinum, nec dabis cibaria calida, sicut
carnes, & oua recentia, non dabis piperata, neque acria,
quoniā ab his uel sanguis augetur, uel humores exacuun-
tur, ideo earum potus erit aqua hordei in principio, quo-
niam ultra hoc, quod remittit ebullitionem, ad faciliorem
præparat exituram, dabis endiuia, lactucam, spinachia,
cucurbitam, & alia infrigidantia, & humectantia, quo-
niam ab his ebullitio remittitur. Quod si coactus fueris
propter ætatem eleuare dietam, in principio detur iuscu-
lum parue pullæ, decoctionis cucurbitæ, citruli, & aliarū
rerum infrigidantium, & humectantium. Attende quoque
quod in principio nō debet ager teneri coopertus multis
pannis, ne ab ijs inducta caliditas adaugeat ebullitionem
in materia faciente illas affectiones, neque debet teneri
discoopertus pannis, ne frigidityte ambientis porrositates
corporis obserentur, & fiat impedimentum ad exitum
uariolarum, & morbillorum, sit igitur patiens coopertus
pannis moderatē, & in principio non sint rubei, neque
attractiui caloris, ut sunt panni de scarlato, ne materia
indigesta attrahatur, & non dum præparata ad exitum,
aduentante uerò augmento, quod erit post tres uel
quatuor dies, poteris eleuare dietam ad ea, quæ uirtutem
roborant, & materiam præparant ad exituram, ideo pa-
tiēti dare poteris panem tritico pullæ decoctū,
poteris dare oua sorbilia, scilicet mellos, & in processu
usque ad statū poteris dare carne pullinā in modesta quā-
titate, dico in modesta quātitate, ne natura à multitudine
cibi grauitata materiā morbillorū, et uariolarū nequeat
ad extra expellere. Aduētāte uerò statu poteris eandē diæ-
tā, quā in augmēto obseruasti, continuare, et nō dubites
si Hippocrates dixerit in prima particula aphorismorū
quod

men magna adesset repletio totius corporis, adhuc incipientibus uariolis exire, phlebotomiam ipsam poteris admittere, ea enim natura uigentior sit a materia exonerata ad regulandum residuum materie uariolarum, & morbillorum. si uero etas non consenserit phlebotomiae, fuerint tamen indicia plenitudinis humoralis, & non sanguineae, cum maxime peccet cholera, poteris uentrem lenire, uel cum clysterio lenitiuo, uel cum medicina non eradicatiua sed lenitiua, sicut est sequens.

Recip. Florum uiolarum, sebesten, Iuiubarum ana M. s. Dactylorum enucleatorum numero ij. bulliant in sufficienti quantitate aquae usque ad consumptionem medietatis. deinde colentur & cum colatura dissolue Mannae electae unc. iij. uel floris Cassiae nouiter tractae drach. x. et plus et minus secundum etatem, et robur uirtutis. facta uentris lenitione hortor, ut tota medici intentio sit ad praeparandum, & ad facilitandum exitum uariolarum & morbillorum, ideo laudo, quod mane loco syrupi, & omni hora cum sitierit patiens potet de infrascripta decoctioe.

Recip. Lentium excorticatarum M. i. hordei excorticati M. s. ficuum siccarum numero iij. Dactylorum enucleatorum numero iij. Iuiubarum numero xx. laccae drach. i. s. bulliant in sufficienti quantitate aquae usque ad consumptionem tertiae partis, deinde et colatura usui reseruetur, & sic procede cum lenitione & regimine superius dicto usque quo uariolae incipient cadere, & morbilli delitescere, & quoniam in his affectionibus oculi, nares, guttur, et pectus leduntur. Ideo est his omnibus succurrendum cum sequentibus, primo abluantur oculi cum aqua rosata, uel cum aqua decoctionis sumach, succurratur uero naso per attractionem aquae hordei, quidam enim

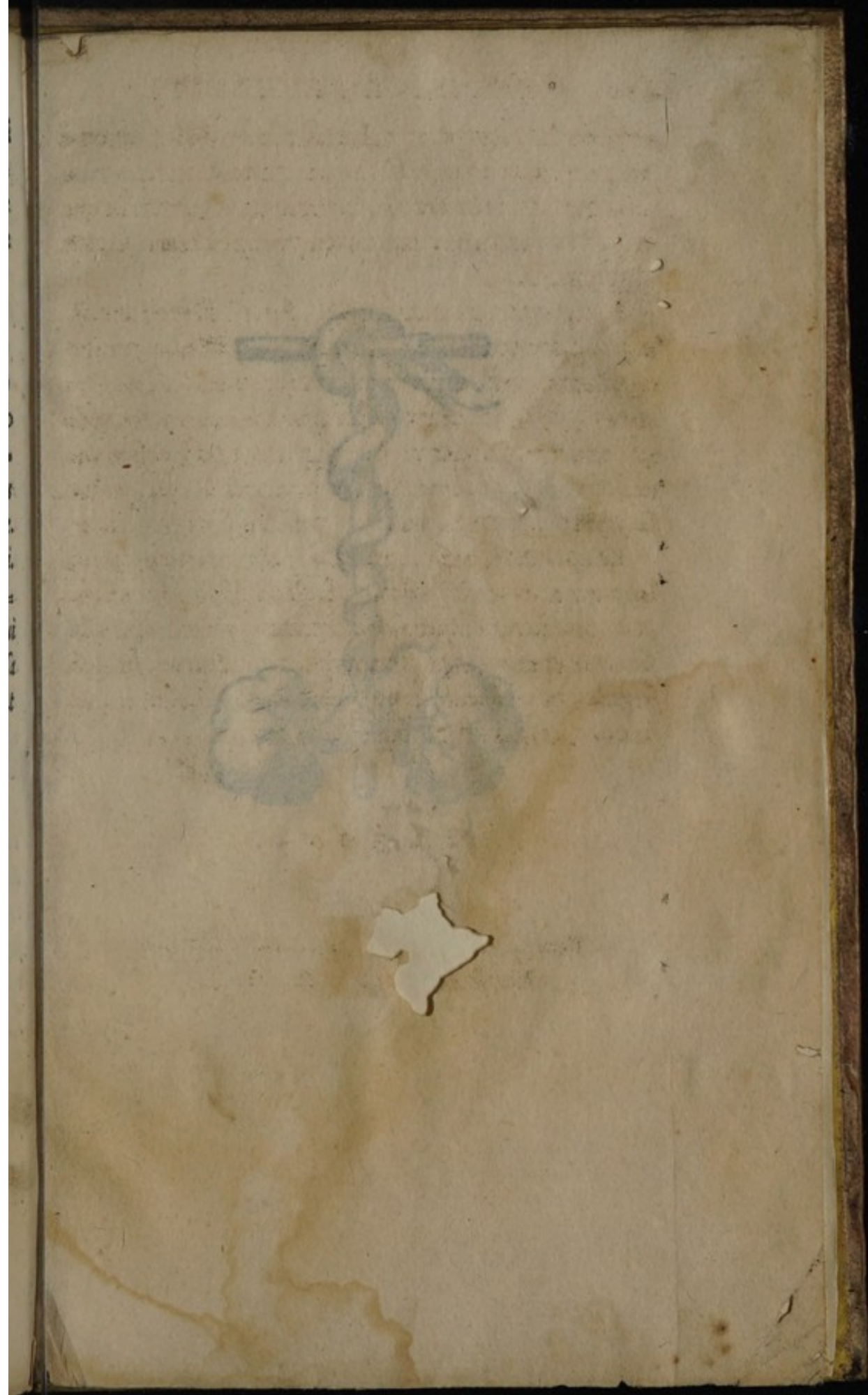
enim oculos tangunt, & nasum cum auro. habet aurum à proprietate ut defenset illa membra à nocumentis uariolarum & morbillorum, succurratur uerò gutturi in ore detinendo saccharum candidum, uel sæpe utendo sequenti gargarismo.

Recip. aquæ plantaginis lib. i. syrupi mirtini unc. ij. misce, succurratur uerò pectori & pulmone cum syrupo uiolato, cum syrupo myrtino, cum diapenidione sine speciebus, cū diacodione, & cū huiusmodi, ea in ore detinendo & lambendo; aliquando uerò contingit post casum uariolarū, ut foueæ remaneant, & cavitates in cute, quibus succurrendum est, eas diluendo cum sequenti decoctione.

Recip. Aquæ fontis claræ lib. ij. salis communis unc. i. lappacij acuti unc. iij. misce, & bulliant usque ad consumptionē medietatis aquæ, deinde coletur, & colatura usui seruetur, et cum foueæ diluuntur hac decoctione, sit ipsa frigida, ne caliditate aquæ foueæ magis dilatentur. Et hæc de Variolis & morbillis dicta sint.

F I N I S .

Venetijs ~~Ex libris~~ Vincentij Valgrisi,
Mense Februario. M. D. L.

Spice mps.
et. 11

